C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná Zeměplocha - 16 - Těžké melodično.pdb

PDB Name: Pratchett_Terry-UZ-16-Tezke_mel
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 11.3.2006
Modification Date: 11.3.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Terry Pratchett

TĚŽKÉ MELODIČNO

HISTORIE

Tohle je příběh o paměti. A mohli bychom si pamatovat alespoň, že…
…zeměplošský Smrť kdysi z důvodů známých jen jemu zachránil malou holčičku Ysabell a vzal ji s sebou do svého domova ležícího mimo prostor a čas. Nechal ji vyrůst do věku šestnácti let, protože věřil, že se staršími dětmi je snazší pořízení než s těmi malými, což samozřejmě jen dokazuje, že můžete být nesmrtelnou antropomorfní personifikací a přitom se smrtelně mýlit…
…později si opatřil učedníka jménem Mortimer neboli krátce Mort. Mezi Mortimerem a Ysabell vzplála nenávist na první pohled, a každý ví, co to v dlouhodobém vztahu znamená. Jako zástupce Pochmurného sekáče Mort dokonale zklamal; jeho vinou vznikly potíže, které vedly k poruše Reality a v důsledku toho došlo mezi ním a Smrtěm k boji, který Mort prohrál…
…nakonec Smrť - opět z příčin, které znal jen on sám - ušetřil Mortův život a poslal ho spolu s Ysabell zpátky na svět.
Nikdo neví, kdy a proč se Smrť začal v praxi zajímat o lidské bytosti, se kterými tak dlouho pracoval. Pravděpodobně to bylo z obyčejné zvědavosti. Dokonce i ten nejvýkonnější deratizátor se nakonec začne zajímat o krysy. Jenže i když bude pozorovat, jak krysy žijí i umírají, a zaznamená každou podrobnost krysí existence, nemusí nikdy poznat, co to znamená procházet bludištěm.
Je-li však pravda, že sám akt pozorování mění věc; jež je pozorována (*Pozn. aut.: Kvůli kvantům), je mnohem pravdivější, že pozorovaná věc mění svého pozorovatele.
Mort a Ysabell se vzali.
A měli dítě.
Je to také příběh o sexu, drogách a Hudbě, která v sobě měla kamení neboli, jak říkali rádoby světa znalí výrostkové, rocks in.
Jak bych vám to…
…jedna věc ze tří, to není špatné.
Je to, přesně řečeno, jen třiatřicet procent, ale mohlo by to být horší.
Kde skončit?
Temná, bouřlivá noc. Neovladatelný kočár, jehož koně se utrhli, který proletí starou, chatrnou ohradou a převrátí se do rokliny za ní. Dokonce ani nenarazí do výběžků skalní stěny; dopadne přímo do koryta vyschlé řeky dole a rozletí se na kusy, jako by vybuchl.
Slečna Cílená nervózně zašustila papíry s domácími pracemi.
Tady tu napsala dívenka stará šest let:
Co jsme dělaly o prázninách: Na prázninách jsem byla u dědy on má velkího bílího kůně a celou černou zahradu. Jedli jsme vajíčko a zmožený brambůrky.
Pak se vznítí olej z kočárových lamp a dojde k druhému výbuchu, z jehož středu se - protože i tragédie mají své scénáře - vykutálí hořící kolo.
A další domácí práce, napsaná ve věku sedmi let. Celá černá. Slečna Cílená si ztěžka povzdechla. Nebylo to tím, že by to děvče mělo jen černou tužku. Ve skutečnosti měla děvčata v Quirmské koleji pro mladé dámy k dispozici drahé tužky všech barev.
A nakonec, když zapraskají a uhasnou poslední uhlíky, je tady ticho.
A pozorovatel.
Který se otočí a řekne někomu v temnotě:
ANO. MOHL JSEM S TÍM NĚCO DĚLAT.
A odjede.
Slečna Cílená znovu šustí papíry. Cítí se nesoustředěná a nervózní, což jsou ovšem pocity společné všem, kdo mají s tou dívenkou co do činění. Papír jí obvykle dodává jistotu. Je mnohem spolehlivější.

Pak tady byla ta věc s tou… nehodou.

Slečna Cílená už podobné věci schovankám oznamovala dříve. Bylo to riziko, které jste museli nést, když jste vedli velkou dívčí internátní školu. Rodiče mnoha děvčat byli často v zahraničí, většinou za tím či oním obchodem, a často to bývaly obchody, u nichž výše zisku byla přímo úměrná riziku vyplývajícímu z nepříjemnosti lidí, s nimiž byly uzavírány.

Slečna Cílená, věděla, jak se v takových případech zachovat. Bylo to jistě bolestivé, ale tyhle věci měly svůj pravidelný průběh. Nejdřív šok, pak slzy a pak, po nějaké té chvíli, bylo po všem. Lidé měli způsob jak se s takovými věcmi vyrovnat. Pro tyhle události byl v lidském podvědomí uložen určitý scénář. Život šel dál.

Jenže tohle dítě jen tak sedělo. Byla to ta společenská zdvořilost, která vyděsila slečnu Cílenou k smrti. Byla celkem laskavá, navzdory tomu, že ji větší část života vysoušeli na sporáku vzdělání, ale byla také svědomitá a měla smysl pro pořádek. Myslela si, že ví, jak tyhle věci probíhají, a byla jaksi neurčitě dotčena tím, že v tomhle případě je to jinak.

„Ehm… jestli bys teď chtěla být sama, aby ses mohla vyplakat -“ navrhla v nejistém pokusu rozjet věci po známých kolejích.

„Pomohlo by to?“ zeptala se Zuzanka. Slečně Cílené jistě.

Jediné, co se jí ze sebe nakonec podařilo vypravit, bylo: „Napadlo mě, jestli si vůbec uvědomuješ, co jsem ti právě řekla?“

To dítě jen zvedlo pohled ke stropu, jako kdyby řešilo nějaký složitý matematický příklad, a pak řeklo: „Myslím, že ano.“

Vypadalo to, jako kdyby o tom už Zuzanka věděla a nějakým způsobem se s tím vyrovnala. Slečna Cílená požádala vyučující, aby na Zuzanku nenápadně dávali pozor. Oni jí tvrdili, že je to těžké, protože… Na dveře slečny Cílené někdo nejistě zaklepal. Znělo to, jako když klepe někdo, kdo by byl raději, kdyby ho uvnitř nezaslechli. Slečna Cílená se vrátila do přítomnosti. „Dále,“ řekla. Dveře se otevřely.

Zuzanka nikdy nedělala žádný hluk. Toho si všimli všichni vyučující. Je to naprosto nepochopitelné, říkali. Vždycky se před vámi objevila ve chvíli, kdy jste to nejméně čekali.

„Ach, to je Zuzanka,“ řekla slečna Cílená a tváří jí zacukal nervózní úsměv podobný tiku otřásajícímu nemocnou ovcí. „Prosím, sedni si.“

„Děkuji, slečno Cílená.“

Slečna Cílená zašustila papíry.

„Zuzanko…“

„Ano, slečno Cílená?“

„Nerada to říkám, ale jak se zdá, zase jsi chyběla na některých hodinách.“

„Tomu nerozumím, slečno Cílená.“

Ředitelka se naklonila kupředu. Cítila sama se sebou jistou nespokojenost, ale… na tom dítěti bylo skutečně něco nesympatického. Zuzanka byla naprosto dokonalá v předmětech, které ji zajímaly, ale to bylo všechno. Byla brilantní, tak jako je brilantní diamant - množství hran a lesk, který nehřeje.

„Ty už jsi to… dělala znovu?“ nadhodila. „Slíbila jsi mi, že s tou hloupostí přestaneš.“

„Já vám nerozumím, slečno Cílená.“

„Ty už jsi se zase dělala neviditelnou, že?“

Zuzanka se začervenala. Začervenala se i slečna Cílená, i když její tváře při tom jen slabě zrůžověly. Vždyť, pomyslela si, vždyť je to nesmyslné. Odporuje to zdravému rozumu. Je to - oh, přece to -

Odvrátila hlavu a zavřela oči.

„Ano, slečno Cílená?“ ozvala se Zuzanka těsně předtím, než slečna Cílená stačila říci: „Zuzanko?“

Slečna Cílená se otřásla. To byla další taková věc, o níž učitelé mluvili. Někdy Zuzanka odpovídala na otázky ještě před tím, než jste jí je položili…

Násilím se přinutila ke klidu.

„Stále ještě tady sedíš, že?“

„Jistě, slečno Cílená.“

Absurdní.

To není neviditelnost, pomyslela si. Dělá se jen nenápadnou. Podivná dívenka…, která že to vlastně…?

Soustředila se. Proti tomuto nebezpečí se pojistila tak, že si napsala krátkou poznámku na kousek papíru a ten připevnila ke složce se záznamy.

Teď si ji rychle přečetla:

Hovoříš se Zuzanou Stohelitskou. Pokus se na to nezapomenout.

„Zuzanko?“ nadhodila pokusně.

„Prosím, slečno Cílená?“

Když se slečna Cílená soustředila, seděla Zuzanka přímo před ní. Když to opravdu zkoušela, slyšela i její hlas. Musela jen důsledně bojovat proti neodbytnému pocitu, že je v místnosti docela sama.

„Bohužel musím říci, že slečna Překažníková a slečna Gregorová si zase stěžovaly,“ vypravila ze sebe s velkým úsilím.

„Jsem ve třídě vždycky, slečno Cílená.“

„Věřím, že jsi. Slečna Zradílková a slečna Dupalová říkají, že tě vidí pořád. Ve sborovně kvůli tomu dokonce došlo k ošklivé hádce.

Je to snad tím, že máš ráda logiku a matematiku a nemáš ráda jazyky a dějepis?“

Slečna Cílená se opět soustředila. Neexistoval způsob, jak by to dítě opustilo místnost. Když skutečně pořádně stiskla své vědomí, slyšela vzdálený hlásek, který říká: „To já nevím, slečno Cílená.“

„Zuzanko, je skutečně velmi rozčilující, když najednou -“

Slečna Cílená se odmlčela. Rozhlédla se po pracovně a pak se zadívala na poznámku připevněnou ke složce ležící na stole. Zdálo se, že ji čte, chvilku se tvářila nechápavě, pak papírek zmačkala a vyhodila do koše na papír. Nakonec vzala pero, chvilku upírala pohled do neurčita a pak se začala zabývat školními záležitostmi.

Zuzanka ještě chvilku vychovaně vyčkávala, pak vstala a odešla tak tiše, jak to jen dokázala.

Některé věci se staly dřív než jiné věci. Bohové hrají hry s osudy lidí. Ale než začnou, musí si na hrací plochu rozestavět všechny figurky a prohledat byt, aby našli kostky.

V malé horské zemičce Chalamadosu pršelo. V Chalamadosu pršelo neustále. Déšť, to byl hlavní vývozní artikl země. V Chalamadosu měli dešťové doly.

Imp y Cilin - bard - seděl pod stálezeleným stromem, spíš ze zvyku než z naděje, že by ho uchránil před deštěm. Voda stékala po jehličí a tvořila stružky na větvích, takže strom vlastně působil jako sběrač vody. Impovi tu a tam na hlavu padaly celé kusy deště.

Bylo mu osmnáct, měl výjimečný talent a většinou nevycházel se svým vlastním životem právě nejlépe.

Naladil si harfu, svou překrásnou novou harfu, pozoroval déšť a po tváři mu stékaly slzy a mísily se s deštěm.

Takové lidi bohové milují.

Říká se, že když chtějí bohové někoho zničit, nechají ho nejdříve zešílet. Pravda ale je, že když chtějí bohové někoho zničit, podají mu většinou ekvivalent známé tyčinky s prskající šňůrkou na konci a s nápisem Muniční továrna Akme na obalu. Je to mnohem zajímavější a netrvá to zdaleka tak dlouho.

Zuzanka se loudala po chodbách páchnoucích dezinfekcí. Nedělalo jí starosti, co si bude slečna Cílená myslet. Obvykle si nelámala hlavu tím, co si bude kdo myslet. Nevěděla, proč na ni lidé zapomínají, když si to přeje, ale zdálo se, že kdykoliv se potom na to přijde v řeči, jsou poněkud v rozpacích.

Někteří učitelé měli občas potíž s tím ji vidět. To bylo prima. Většinou si do třídy nosila knihu a mírumilovně si četla, zatímco kolem ní se ostatní zmítali v osidlech oblastí a množství vývozních produktů Klače.

Byla to nade vše pochybnosti překrásná harfa. Velmi zřídka se podaří řemeslníkovi vyrobit něco, na čem si nedokážeme představit nějaké vylepšení. Neunavoval se žádnou výzdobou. To by byla svým způsobem svatokrádež.

A byla nová, což je v Chalamadosu vzácné. Většinou byly harfy staré. Nebylo to tím, že by se nějak ohřály. Občas potřebovaly nový rám nebo krk nebo pár strun - ale harfa zůstávala stejná. Staří bardové tvrdili, že stářím harfy vyzrávají a jsou lepší, i když starci mají tendenci tvrdit to navzdory každodenním zkušenostem o čemkoliv.

Imp brnkl na strunu. Tón chvilku visel ve vzduchu a pak vybledl. Zvuk byl čistý a jasný, harfa zpívala jako zvon. Bylo nemožné si představit, jaká bude třeba za sto let.

Jeho otec tvrdil, že jsou to samé hlouposti, protože budoucnost se zapisuje do kamene, ne do not. To však byl teprve začátek celé jejich hádky.

Pak otec řekl jisté věci a on sám zase jiné, a najednou se svět změnil v docela nové, velmi nepříjemné místo, protože řečené věci se nedaly vzít zpět.

Pak prohlásil: „Ty o tom nic nevíš! Jsi jen hloupý starý mužský! Ale já bych za svou hudbu obětoval život! Jednoho dne všichni řeknou, že jsem největší hudebník na světě!“

Hloupá slova. Jako kdyby se některý z bardů staral o mínění někoho jiného než ostatních bardů, kteří stráví celý život tím, že se učí naslouchat hudbě.

Ale ať už tak, nebo tak, ta slova řekl. A když něco takového řeknete s patřičnou vášní a bohové se nudí, vytvoří někdy kolem takových slov celý vesmír. Slova měla vždycky sílu změnit svět.

Buďte opatrní v tom, co si přejete. Nikdy nevíte, kdo vás poslouchá!

Nebo co, když už je o tom řeč.

Protože třeba vesmírem se může vznášet cokoliv a několik slov pronesených nevhodnou osobou ve vhodnou dobu může způsobit, že to něco změní směr letu…

Kdesi daleko v rušné metropoli Ankh-Morporku se z jedné zcela holé stěny vyrojil přinejmenším tucet jiskřiček…

…a pak se tam objevil obchod. Starý obchod s hudebními nástroji. Nikdo si toho nevšiml. Od chvíle, kdy se tam objevil, tam byl od nepaměti.

Smrť seděl s pohledem upřeným do neurčitá a rukama si podpíral spodní čelist.

Albert se přišoural velmi opatrně.

Ve svých zřídkavých introspektivních náladách, a toto byla jedna z nich, Smrť často přemýšlel, proč jeho sluha prochází místností vždycky stejnou cestou.

TÍM MYSLÍM, pomyslel si, KDYŽ VEZMEME V POTAZ VELIKOST MÍSTNOSTI…

…, která se rozkládala do nekonečna, nebo tak blízko k nekonečnu, že už v tom prakticky nebyl žádný rozdíl. Tedy ve skutečnosti měla asi dva kilometry. To je na pokoj po čertech hodně, zatímco z nekonečna si z takového vzorku stěží uděláte představu.

Když Smrť tenhle dům tvořil, pořádně se rozjařil. Čas a prostor byly věci, se kterými bylo třeba manipulovat, ne se jim podřídit. Vnitřní rozměry byly až příliš velkorysé. Zapomenul udělat „venku“ větší než „uvnitř“. A se zahradou to bylo podobně. Když se o ty věci pak začal trochu zajímat, uvědomil si, jakou roli podle lidí hrají v koncepci zahrady, například u růží, barvy. Ale on je udělal černé. Měl rád černou. Šla ke všemu. A dříve nebo později šel každý k ní.

Lidé, které znal - a několik jich bylo -, se vyrovnali s nesmyslnou velikostí místností jednoduše tak, že ji ignorovali.

Vezměte si například Alberta. Otevřely se velké dveře, vstoupil Albert a opatrně balancoval šálkem na talířku…

…a o chvíli později už stál skoro uprostřed pokoje, na malém koberci, který lemoval Smrťův stůl. Smrť se před nějakou dobou vzdal úvah, jak může jeho sluha tak rychle překonat onen rozlehlý prostor mezi dveřmi a stolem, a teprve nedávno mu došlo, že pro Alberta tam žádný rozlehlý prostor neexistuje…

„Přinesl jsem vám trochu heřmánkového čaje, pane,“ řekl Albert.

HMM?

„Pane?“

OMLOUVÁM SE. ZAMYSLEL JSEM SE. CO JSI ŘÍKAL?

„Kamilkový čaj?“

MYSLEL JSEM, ŽE JE TO NĚJAKÉ MÝDLO?

„Tu bylinu můžete použít jako čaj nebo do mýdla,“ přikývl Albert. Dělal si starosti. Vždycky si dělal starosti, když Smrť začal o věcech přemýšlet. To nebylo dobré zaměstnání, přemýšlet o věcech. A Smrť o nich ještě navíc přemýšlel špatným způsobem.

JAK SKVĚLÉ! ČISTÝ UVNITŘ I ZVENČÍ!

Smrť si znovu podepřel rukama bradu.

„Pane?“ ozval se po chvíli Albert.

HMM?

„Když ho nevypijete, vychladne.“

ALBERTE…

„Ano, pane?“

TAK JSEM PŘEMÝŠLEL O TOM…

„Ano?“

O CO TADY VLASTNĚ JDE? VÁŽNĚ? KDYŽ SE NAD TÍM OPRAVDU ZAMYSLÍŠ?

„Aha. No. To tedy vážně nevím, pane.“

NECHTĚL JSEM TO UDĚLAT, ALBERTE. SÁM TO DOBŘE víš. ALE JÁ už VÍM, co MYSLELA. NEJEN TÍM o TĚCH

KOLENOU.

„Kdopak, pane?“

Odpověď nedostal.

Když se Albert došoural zpět ke dveřím, ohlédl se. Smrť znovu zíral kamsi do neznáma. Nikdo neuměl tak zírat jako on. To, že občas někdo neviděl ji, nebyl ten největší problém: Byly to naopak ty věci, které viděla ona, co jí dělalo starosti.

Byly to sny. Byly to samozřejmě jenom sny. Zuzanka znala moderní teorie, které pravily, že sny jsou jen představy, a ty se v našem podvědomí objevují, když spíme a náš mozek si zatím přebírá události uběhlého dne. Byla by mnohem klidnější, kdyby události jejího běžného dne alespoň někdy zahrnovaly létajícího bílého koně, nekonečné černé místnosti plné přesýpacích hodin a spoustu lebek.

Koneckonců to opravdu byly jen sny. Vídala i jiné věci. Tak například se nikdy nezmínila o podivné cizí ženě, která se v jejich ložnici objevila té noci, kdy si Rebeka Splávková uložila pod polštář svůj vytržený zub. Zuzanka viděla, jak ta žena prošla oknem a zůstala stát u Rebečiny postele. Vypadala tak trochu jako děvče z mlékárny a vůbec z ní nešel strach, i když procházela nábytkem. Pak zacinkaly mince. Příští ráno byl zub pryč a Rebeka byla bohatší o půltolar.

Zuzanka tyhle věci neměla ráda. Věděla, že mentálně nevyrovnaní lidé vyprávějí dětem o víle Zubničce, ale to přece nebyl důvod pro to, aby existovala. Takové myšlení spíš naznačovalo, že to v hlavě nemáte tak docela v pořádku. Nenáviděla takové popletené myšlení, které bylo navíc v království slečny Cílené tím největším prohřeškem.

Vláda slečny Cílené jinak nebyla zlá. Slečna Eulálie Cílená a její kolegyně, slečna Delakrosová, založily dívčí kolej na základě převratného objevu, že dívky obvykle do doby, než se s nimi někdo ožení, nemají co na práci, a mohly by se tedy docela dobře zabavit tím, že se naučí něco užitečného.

Na světě bylo mnoho škol, ale ty všechny byly pod vedením některého řádu nebo cechu. Jenže slečna Cílená měla k řádům své výhrady, založené na logických argumentech, a neuznávala krátkozrakou politiku cechů, které odmítaly do svých škol přijímat dívky, s výjimkou Cechu zlodějů a Cechu švadlen. Jenže tam venku byl velký a nebezpečný svět a děvče by mohlo dopadnout hůř, než když mu bylo schopno čelit s dobrou znalostí geometrie a astronomie pod kazajkou. Slečna Cílená totiž mimo jiné pevně věřila i tomu, že mezi chlapci a dívkami neexistuje žádný podstatný rozdíl.

Alespoň žádný, o kterém by stálo za to mluvit.

Tedy, o kterém by považovala za nutné mluvit slečna Cílená.

Proto věřila v to, že je třeba jí svěřené žačky - budoucí mladé ženy - probudit k samostatnému, logickému a zvídavému myšlení. Podobné snažení však lze přirovnat, co se moudrosti rozhodnutí týče, k nápadu vydat se na lov krokodýlů v papírové loďce během ročního období s největším statisticky dokázaným průměrným množstvím potopených lodí.

Tak například, když shromážděným žačkám své školy s rozechvělou bradou přednášela o nebezpečí, která jim hrozí ve městě za zdmi školy, došlo tři sta zdravých, zvídavých myslí k tomu, že: 1) tato nebezpečí by měla být při nejbližší možné příležitosti prozkoumána v praxi, a ty logické mysli k tomu ještě přidaly otázku: 2) odkud o tom všem slečna Cílená asi ví. A vysoké, kovovými hroty posázené zdi kolem kolejních pozemků se mladým a konstruktivním mozkům plným trigonometrie a tělům zoceleným šermem, prostnými a studenými koupelemi jevily jako směšná překážka. Slečna Cílená dokázala, že i nebezpečí začalo vypadat zajímavě.

No, tolik tedy k setkání s noční návštěvnicí, Zuzanka po nějaké době přesvědčila sama sebe, že se jí to všechno opravdu jen zdálo. To bylo jediné logické vysvětlení. A na ta byla Zuzanka expert.

Říká se, že každý něco hledá.

Imp hledal místo, kam by se vydal.

Žebříňák, který ho svezl poslední kus cesty, už kodrcal mezi poli.

Podíval se na ukazatel cesty. Jedna šipka ukazovala do Quirmu, druhá do Ankh-Morporku. Věděl toho dost, aby si vybavil, že Ankh-Morpork je obrovské město postavené na písku a jílech, takže nezajímalo rodinné druidy. V Ankh-Morporku to pravděpodobně za moc nestálo.

O Quirmu nevěděl skoro nic, jen to, že leží na pobřeží. Cesta do Quirmu nevypadala příliš používaná, zatímco ta do Ankh-Morporku byla hluboko vyšlapaná.

Bylo by lepší vydat se do Quirmu, aby se člověk přiučil městskému životu. Nebylo by špatné zjistit, jak se chovají a myslí městští lidé, a teprve potom se vypravit do Ankh-Morporku, o němž se říká, že je to největší město na světě. Bylo by rozumné najít si v Quirmu nějaké zaměstnání a našetřit si nějakou tu korunu na cestu. Bylo by logické, naučit se chodit, než začne běhat.

Všechny tyhle věci Impovi diktoval selský rozum, a proto se pevným krokem vydal přímo k Ankh-Morporku.

Co se vzhledu týkalo, připomínala Zuzanka lidem nejčastěji odkvetlou pampelišku po slabém fouknutí. Kolej oblékala dívky do volných vlněných šatů v barvě námořnické modři. Šaty byly rovné a sahaly děvčatům od krku ke kotníkům - byly praktické, zdravé a slušivé jako moučný pytel. Linii pasu měly někde ve výši kolen. I tak je Zuzanka díky prastarým zákonům přírody, které jim váhavě a zmateně odhalovala slečna Delakrosová v hodinách biologie a hygieny, začínala pomalu vyplňovat. Děvčata opouštěla hodiny slečny Delakrosové s nejistým pocitem, že by si v budoucnu měla vzít králíka. (*Zuzanka naopak její hodiny opouštěla s pocitem, že lepenkový kostlivec v životní velikosti, visící na háčku v rohu učebny, vypadá jako někdo, koho zná…)

Byly to právě její vlasy, co nutilo lidi, aby se zastavili a ohlíželi se za ní. Byly čistě bílé s výjimkou jednoho černého pramene. Školní pravidla požadovala, aby děvčata měla vlasy zapletené do dvou copů, jenže Zuzančiny vlasy měly zcela nemožné sklony rozplést se a vrátit se do původního tvaru, podobně jako Medúzini hadi (*Pozn. aut.: Otázka, která se klade jen velmi zřídka, je, kde všude Medúza ty vlasy má. Podpažní chloupky, které vám neustále ohlodává sprej s deodorantem, musí být ještě větším problémem než obvykle).

A pak tady bylo to mateřské znaménko, pokud to ovšem bylo mateřské znaménko. Objevovalo se, jen když se Zuzanka červenala. Pak se jí na tváři objevily tři slabé bílé linky, které vypadaly přesně tak, jako kdyby ji někdo udeřil. Při těch příležitostech, kdy byla rozčílená - a ona bývala rozčílená poměrně často, obvykle z pouhopouhé hlouposti světa -, ony tři stopy naopak zčervenaly.

Teoreticky šlo právě teď o literaturu. Zuzanka nenáviděla literaturu. Mnohem raději si přečetla nějakou dobrou knihu. Většinou měla na lavici otevřenou Planinovu knihu Logika a paradox a s bradou opřenou o ruce si v ní četla.

Při tom na půl ucha naslouchala tomu, co dělá zbytek třídy.

Byla to poéma o narcisech.

Básník je očividně velmi miloval.

V takových věcech byla Zuzanka dosti stoická. Tady byla svobodná země. Když lidé chtěli, mohli milovat třeba narcisy. Podle Zuzančina nezvratného přesvědčení by jim však nemělo být povoleno k tomuto sdělení použít více než jednu stranu.

Ve svém vzdělání celkem slušně pokračovala. Bohužel se jí do toho škola neustále pokoušela plést.

Zatím kolem ní byly básníkovy vize pitvány nedokonalými nástroji v rukou nezkušených.

Kuchyň byla postavena ve stejně gargantuovských rozměrech jako zbytek domu. Klidně by se v ní ztratila celá armáda kuchařů. Vzdálené stěny mizely ve stínech a roura obrovského sporáku, v pravidelných odstupech zavěšená na sazemi pokrytých řetězech a kusech mastných provazů, mizela v temnotě někde sto metrů nad podlahou. Alespoň tak to připadalo oku zřídkavých návštěvníků.

Albert trávil většinu času v malém vykachlíkovaném výklenku, který byl dost velký, aby se do něj vešla skříň, stůl a malý sporák. A houpací židle.

„Když se na tebe někdo obrátí s dotazy ‚O co tady vlastně jde? Vážně? Když se nad tím opravdu zamyslíš?', je na tom fakticky zle," řekl a ubalil si cigaretu. „Jenže nevím, co to přesně znamená, když to řekne on. Možná je to zas jeden z těch jeho nápadů."

Další tvor přítomný v místnosti mlčky přikývl. Jedl.

„A celá ta věc s jeho dcerou," pokračoval Albert. „Tedy… s dcerou… A pak se zase doslechl o učednících. Nic mu v tom nemohlo zabránit, musel jít a nějakého si sehnat! Pch! Byly z toho jenom samé nepříjemnosti. A když o tom tak přemýšlím, tak ty jsi to samé… jeden z těch jeho nápadů. Bez urážky," dodal, když si uvědomil, s kým to mluví. „Pracoval jsi skvěle. Odvedl jsi bezvadnou práci."

Další přikývnutí.

„Vždycky to pochopí nějak špatně," bručel Albert dál. „V tom je ta potíž. „Jako když slyšel o svátku Prasečí hlídky. Museli jsme to všechno vyzkoušet - doubek v květináči, papírové vuřtíky, vepřovou večeři, a on seděl v čele, na hlavě měl papírovou čepičku a ptal se: JE TO VESELÉ? Já mu udělal takovou malou ozdobu na stůl a on mě podaroval cihlou."

Albert přiložil cigaretu ke rtům. Byla ubalena zkušenou rukou. Jen odborník mohl ubalit cigaretu tak tenkou a přitom tak prosáklou dehtem.

„Byla to moc pěkná cihla, o to nic. Ještě ji mám někde schovanou."

KVÍK, řekl krysí Smrť.

„Teď jsi trefil hřebík na hlavičku," přikývl Albert. „Tedy trefil bys, kdybys měl hřebík, kladívko a místo, kam ho zarazit. On vždycky mine podstatu věci. Víš, on se přes některé ty věci nedokáže přenést. Neumí zapomínat."

Pak nasál ze svého domácího tabákového výrobku, až mu z očí vyhrkly slzy.

„„O co tady vlastně jde? Vážně? Když se nad tím opravdu zamyslíš?'" povzdechl si Albert. „No nazdar, hochu."

Zvedl oči ke kuchyňským hodinám, ale to byl jen takový hloupý lidský zvyk. Nefungovaly od chvíle, kdy je sem přinesl.

„Obvykle je touhle dobou doma," řekl. „Asi bych mu měl připravit nějaký podnos s jídlem. Nedokážu si představit, co ho zdrželo."

Svatý muž seděl pod svatým stromem, nohy zkřížené, ruce na kolenou. Oči měl zavřené, to proto, aby se mohl lépe soustředit na Nekonečno, a na sobě neměl nic než bederní roušku, aby dal najevo pohrdání vším poplošským. V prachu před ním ležela dřevěná miska.

Po jisté chvíli si uvědomil, že ho někdo pozoruje. Otevřel jedno oko.

Zjistil, že kousek od něj sedí nezřetelná postava. Později si byl docela jist, že ta postava patřila… někomu. Nedokázal si přesně vybavit podobu, ale ta postava jistě nějakou mít musela. Byla asi… takhle vysoká a tak jako… prostě… ona…

PROMIŇTE.

„Synu?“ Obočí svatého muže se nejistě zazmítalo. „Jsi přece muž, že ano?“ dodal.

OBJEVIL JSI MNOHO VĚCÍ. ALE I JÁ SE ČASTO DOZVÍM MNOHO ZAJÍMAVÉHO.

„Ano?“

ŘEKLI MI, ŽE VÍŠ VŠECHNO.

Svatý muž otevřel i druhé oko.

„Tajemství opravdového života spočívá v tom, že člověk odvrhne věci pozemské, oprostí se od chiméry materiálního světa a snaží se splynout s Nekonečnem,“ řekl. „A koukej ty své zlodějské pracky držet co nejdál od mé misky.“

Povzdech onoho zvláštního tazatele mu dělal starosti.

VIDĚL JSEM NEKONEČNO, odpověděl mu cizinec. NENÍ TO NIC ZVLÁŠTNÍHO.

Svatý muž se rozhlédl.

„Nebuď magor, synu,“ řekl. Nekonečno nemůžeš vidět. Protože je to nekonečno.“

VIDĚL JSEM HO.

„Tak dobrá, a jakou má barvu?“

JE MODRÉ.

Svatý muž si nejistě poposedl. Takhle to přece být nemělo. Rychlý výtrysk Nekonečna a významný posuněk směrem k misce na almužny, tak to mělo být.

„Je černé,“ zamumlal.

NENÍ, odporoval cizinec, NENÍ, KDYŽ HO VIDÍŠ ZVENČÍ. ČERNÁ JE NOČNÍ OBLOHA. ALE TO JE JEN VESMÍR. JENŽE NEKONEČNO, TO JE MODRÉ.

„Jo, a víš určitě i to, jaký zvuk vydává při tlesknutí jedna ruka, co?“ ušklíbl se svatý muž jízlivě.

JISTĚ. JE TO PL-. TA DRUHÁ RUKA DĚLÁ -ESK.

„Aha, jenže v tom se mýlíš,“ začal se rozpalovat svatý muž, který se tady cítil na pevnější půdě. Pak máchl jednou kostnatou dlaní. „Žádný zvuk, vidíš!“

TO ALE NEBYLO TLESKNUTÍ. TO BYLO JEN OBYČEJNÉ MÁVNUTÍ:

„To bylo tlesknutí, jenže jsem k tomu nepoužil obě ruce. A jak modré?“

TY JSI JEN MÁVNUL. TO U MĚ NENÍ ŽÁDNÁ VÝJIMEČNÁ FILOZOFIE. JAKO KACHNÍ VEJCE.

Svatý muž sklouzl pohledem po úbočí hory. Vzhůru stoupalo několik lidí. Ve vlasech měli květy a nesli něco, co ze všeho nejvíc vypadalo jako velká mísa rýže.

NEBO MOŽNÁ JAKO EAU-DE-NIL.

„Podívej, synu,“ řekl svatý muž spěšně, „co ode mne opravdu chceš? Nemám na to celý den.“

ALE ANO, MÁŠ. MNĚ TO MŮŽEŠ VĚŘIT.

„Co chceš?“

PROČ MUSÍ VĚCI BÝT TAK, JAK JSOU?

„No -“

NEVÍŠ, co?

„Ne úplně přesně. Od takových věcí se přece čeká, že budou záhadné, ne?“

Cizinec na svatého muže chvilku mlčky zíral. Pod jeho pohledem nabyl svatý muž dojem, že jeho vlastní hlava je průhledná.

DOBRÁ, POLOŽÍM TI JEDNODUŠŠÍ OTÁZKU. JAK VY LIDÉ ZAPOMÍNÁTE?

„Zapomínáme? Co?“

COKOLIV. NĚCO. VŠECHNO.

„No… ono… to… stává se to automaticky.“ Potenciální akolyté, nebo alespoň pravděpodobní dárci, už vyšli ze zatáčky horské stezky. Svatý muž spěšně zvedl svou misku.

„Tak řekněme, že tahle miska je tvá paměť,“ řekl a několikrát s ní pohnul sem a tam. „Vejde se do ní jen určité množství, jasné? Přicházejí nové věci, takže ty staré musí zmizet -“

NE. JÁ SI PAMATUJU VŠECHNO. VŠECHNO. KLIKY u DVEŘÍ. ODLESK SLUNCE VE VLASECH. ZVUK SMÍCHU. RYTMUS KROKŮ. KAŽDOU SEBEMENŠÍ MALIČKOST. JAKO KDYBY SE TO STALO TEPRVE VČERA. JAKO KDYBY SE TO STALO TEPRVE ZÍTRA. VŠECHNO. ROZUMÍŠ?

Svatý muž se poškrabal na lesklé holé hlavě.

„Podle tradic,“ řekl potom, jsou pak způsoby, jak zapomenout, tyto: vstoupit do Klačské cizinecké legie, napít se vody z nějaké kouzelné řeky, o které nikdo neví, kde je, nebo požít nesmíme množství alkoholu.“

AHA, ANO.

„Jenže alkohol ničí tělo a otravuje duši.“

TO ZNÍ DOBŘE.

„Mistře?“

Svatý muž se popuzeně ohlédl. To dorazili jeho učedníci.

„Okamžik. Právě hovořím tady s -“

Cizinec zmizel.

„Oh, mistře, putovali jsme mnoho kilometrů, abychom -“ začal jeden z učedníků.

„Mohl bys chvíli mlčet, ano?“

Svatý muž napřáhl ruku s dlaní postavenou svisle a několikrát s ní mávl. Pak si něco sám pro sebe zahuhlal.

Učedníci si vyměnili nechápavé pohledy. Tohle nečekali. Nakonec v sobě vůdce jejich malé skupiny objevil krůpěj odvahy.

„Mistře -“

Svatý muž se otočil a uštědřil mu políček přes ucho. Zvuk, který se ozval, zněl každopádně jako „plesk“.

„Aha! Už to mám!“ zajásal svatý muž. „Tak a teď, co pro vás můžu u-“

Najednou se zarazil, protože v tom okamžiku jeho myšlenky dohonily jeho sluch.

„Co myslel tím vy lidé?“

Smrť zamyšleně kráčel přes kopec k místu, kde stál velký bílý kůň a znuděně pozoroval výhled.

Smrť řekl: BĚŽ PRYČ.

Kůň ho ostražitě pozoroval. Byl mnohem chytřejší než obyčejní koně, i když to nebylo na druhou stranu nijak zvlášť těžké. Zdálo se, že si uvědomuje, že s jeho pánem něco není v pořádku.

NĚJAKÝ ČAS SE ZDRŽÍM, oznámil mu Smrť. A vykročil.

V Ankh-Morporku pršelo. To Impa velmi překvapilo.

Překvapilo ho i to, jak rychle ve městě mizely peníze. Zatím ho pobyt stál tři tolary a dvacet sedm pencí.

Přišel o ně, protože je vložil do misky, kterou měl před sebou, když začínal hrát, stejně jako lovec použije vycpané kachny k tomu, aby přilákal ty pravé. Když za chvilku do misky nahlédl, byly peníze pryč.

Lidé do Ankh-Morporku přicházeli hledat své štěstí. K jejich neštěstí tam své štěstí přicházeli hledat i jiní.

Á jak se zdálo, o bardy lidé nijak zvlášť nestáli, dokonce ani o takové, kteří vyhráli Cenu jmelí a Výroční harfu v každoroční soutěži Dubová fortna pořádané v Chalamadosu.

Našel si místo na jednom z hlavních náměstí, naladil a začal hrát. Nikdo si ho nevšímal, až na několik lidí, kteří ho tu a tam odstrčili z cesty a při tom mu pravděpodobně vybrali misku. Když už nakonec začal pochybovat o tom, zda cestovat do Ankh-Morporku bylo to správné rozhodnutí, přiloudal se k němu párek strážných.

„To, na co hraje, to je harfa, Noby,“ řekl jeden z nich, když hráče chvíli pozoroval.

„Ukulele.“

„U koho? Vždyť já žádného Kulele -“ Tlustý strážný se zamračil a upřel pohled k zemi.

„Tak na tohle jsi asi čekal celý život, co, Noby?“ řekl nakonec. „Vsadil bych se, že už když jsi se narodil, doufal jsi, že jeden den někdo řekne ‚to je lyra‘, a ty řekneš ‚ukulele‘ jen proto, aby tak vznikla slovní hříčka. Tak teda ha, ha, ha.“

Imp přestal hrát. Za daných okolností nebylo možno pokračovat.

„Alle ona to je opravdu harfa,“ řekl. „Vyhráli jsem ji na -“

„Aha, tak vy jste z Chalamadosu, že?“ řekl tlustý strážný. „Poznám to podle přízvuku. Tihle Chalamadosané, to jsou fakticky muzikální lidi.“

Jané to připadá, jako když se přehrabuje ve štěrku,“ řekl ten oslovovaný jako Noby. „A máš licenci, kámo?“

„Llicenci?“ nechápal Imp.

„Cech hudebníků je na licence děsně háklivej,“ přikývl Noby. „Chytej tě bez licence, seberou ti nástroj a nacpou ti ho -“

„No tak, Noby,“ řekl druhý strážný. „Neděs toho chlapce.“

„No, řekněme, že když hraješ třeba na pikolu, není to žádná legrace,“ zabručel Noby.

„Ale vždyť hudba je stejně svobodná a volná jako vzduch a obloha,“ řekl Imp.

„Ne, tady kolem není. Chytrému napověz, příteli,“ usmál se Noby.

„Nikdy jsem neslyšel o nějakém Cechu hudebníků,“ zavrtěl Imp hlavou.

„Je v uličce Cínové poklice,“ oznámil mu Noby. „Když chceš být muzikantem, musíš vstoupit do cechu.“

Impa vychovávali v tom, že má poslouchat a řídit se pravidly. Chalamadosané byli lidé dbalí zákonů.

„Zajdu tam hned,“ přikývl.

Strážní pozorovali, jak odchází.

„Má na sobě noční košili,“ naklonil desátník Nóblhóch hlavu ke straně.

„To je bardské roucho,“ opravil ho seržant Tračník. Strážní se vydali na další cestu městem. „Jsou velmi bardští, tihle Chalamadosané.“

„Kolik času mu dáváš, seržo?“

Tračník pozvedl ruku v lokti a několikrát pootočil dlaní sem a tam jako člověk, který podává zasvěcený odhad.

„Dva tři dny,“ odpověděl.

Obešli mohutné budovy Neviditelné univerzity a pomalu procházeli ulicí V zadku. Byla to úzká, zaprášená ulička, většinou liduprázdná, a proto si ji strážní neobyčejně oblíbili. Mohli se jí velmi pomalu prošourat, vykouřit si tam cigaretu a probrat se královstvím vlastních myšlenek.

„Znáš lososa, seržo?“ nadhodil Noby.

„Pokud se nemýlím, tak je to ryba.“

„Víš, oni prodávají takové plátky v plechovkách.“

„To taky vím, ano.“

„No… a jak je možné, že všechny ty piksly jsou stejně velký? Losos se přece na obouch koncích zužuje!“

„To je zajímavý postřeh, Noby. No, já si myslím, že -“

Strážný se zastavil a upřel pohled přes ulici. Desátník Nóblhóch sledoval jeho pohled.

„Ten obchod," zabručel seržant Tračník. „Támhle ten, myslím… byl tam včera?"

Noby se zadíval na oloupanou barvu, malý zaprášený výklad, popraskané dveře.

„Jasně že jo," řekl. „Vždycky tady byl. Je tady celý roky."

Tračník přešel uličku a rukávem přetřel zaprášený výklad. V šeru za ním bylo vidět nejasné stíny.

„No jo, já vím," zamumlal. „Já jenom… myslel jsem… byl tam celý roky už včera?"

„Jseš v pořádku, seržo?"

„Pojďme, Noby," odpověděl seržant a vykročil tak rychle, jak to jen dokázal.

„A kam, seržo?"

„Někam, kde nebudeme tady."

A v tajemných temných hlubinách obchodu něco vnímalo, jak odcházejí.

Imp už doobdivoval cechovní budovy - majestátní průčelí Cechu vrahů, úžasné pilíře u vchodu do Cechu zlodějů, kouřící, ale stále ještě impozantní kráter v místě, kde ještě včera stála budova Cechu alchymistů. Proto pro něj bylo určitým zklamáním, když zjistil, že Cech hudebníků, který nakonec našel, nemá ani svou budovu. Celý cech představovalo několik tmavých pokojů nad holičstvím v přízemí.

Seděl v zašlé čekárně a Čekal. Na stěně proti němu byla tabulka. Stálo na ní: „Pro své vlastní zdraví a dobrý pocit - NEKUŘTE!" Imp nikdy v životě nekouřil. V Chalamadosu bylo všechno tak vlhké, že se tam prakticky ani kouřit nedalo. Ale teď najednou měl chuť to zkusit.

Kromě něho byli v místnosti ještě jeden trpaslík a jeden troll. Necítil se v jejich společnosti právě nejlépe. Neustále ho pozorovali.

Nakonec se ozval trpaslík. „Ty jsi elf?"

„Já? To ne!"

„No podle vlasů a tak vypadáš na elfa."

„Já alle nemám s ellfy vůbec nic spollečného! Fakticky."

„Odkuďma toto… seš?" zeptal se troll.

„Z Chalamadosu," odpověděl Imp. Zavřel oči. Věděl, co trollové a trpaslíci dělají s tvory, o kterých si myslí, že jsou elfy. Cech hudebníků by se u nich mohl ještě lecčemus přiučit.

„A co to máš, toto?"

„To je harfa."

„A na to ty to… toto? Jako hraješ?"

„No."

„Takže ty ses ten, toto… druid?"

„Nejsem!"

Zavládlo ticho, které trvalo jen tak dlouho, než si troll sešikoval myšlenky.

„Ale v ty noční ty… toto, košili, vypadáš jako ten… druid," zaduněl po chvíli.

Trpaslík, sedící Impovi po druhém boku, se začal ušklíbat.

Trollové nechovali v lásce ani druidy. Každý inteligentní druh, který větší část života tráví v nehybném, jakoby zkamenělém stavu, musí chovat jistou nelásku k jinému druhu, jenž zástupce druhu prvního přetahuje na dřevěných válečcích desítky kilometrů a tam je zakope v kruhu po kolena do země. Každý musí uznat, že to je jistý důvod k nevrlostí.

„V Chalamadosu se takhlle oblléká každý, víte?" vysvětloval Imp. „Ale já jsem bard! Nejsem druid. Nenávidím všechny balvany!"

„Prásk ho!" zahuhlal tiše trpaslík.

Troll si Impa velmi pomalu a pečlivě prohlédl od hlavy k patě. Pak řekl hlasem, který kupodivu nebyl nijak zvlášť výhružný, „Ty tady v tom nejsi to… ve městě, dlouho, co?"

„Zrovna jsem dorazil," odpověděl Imp. Nestačím doběhnout ani ke dveřím, pomyslel si. Rozmačká mě na kaši.

„Já ti, zadarmo dám to, jedno… jednu. Radu. Dám ti ji… za to… darmo. Tady v tom to, městě, se říká trollům balvani. Je to hnusné slovo, které to… používají hloupí lidi jako nadávku pro ty… my… nás, trolly. Když ty řekneš trollovi balvan, měj připravený čas, po který budeš hledat tu… hlavu. Svoji. Někde. Zvlášť když sám vypadáš podle těch… jako ti… vlasů… elfové. To ti radím zadarmo, protože jsi bard a děláš tu… muziku jako ten… já."

„Dobrá! Díky! Vážně díky!" řekl Imp, kterého zalil pocit úlevy.

Chopil se své harfy a zabrnkal několik tónů. Jak se zdálo, to uvolnilo vzniklé napětí. Každý věděl, že elfové neumějí hrát na hudební nástroje.

„Perm Modrá Skalice," řekl troll a natáhl k němu něco mohutného s prsty na konci.

„Imp y Cilin," řekl Imp. „Já nemám vůbec nic proti kamenům, které se pohybují kollem!" dodával spěšně.

Malá, mnohem uzlovitější ruka se k němu napřáhla z druhé strany. Pohledem sledoval ruku a paži a zjistil, že je to majetek přítomného trpaslíka. Byl malý, dokonce i na trpaslíka. Na kolenou měl položený obrovský bronzový roh.

„Zlota Zlotasson," představil se trpaslík. „;Hraješ jenom na harfu?"

„Na všechno, co má struny," opověděl Imp. „Alle harfa je krállovna hudebních nástrojů, rozumíš."

„Já zase dovedu foukat na všechno, co má náústek," přikývl s pochopením trpaslík.

„Vážně?" řekl Imp. V duchu hledal nějakou společensky lichotivou poznámku. „To musíš být opravdu dost populární, že?"

Troll shodil na zem velký a těžký kožený vak.

„A na tohle hraju já," řekl. Na podlahu se z něj vykulilo několik velkých kamenů. Perm jeden z nich zvedl a cvrnkl do

něj prstem. Kámen udělal bumm.

„Hudba hraná na kameny?“ užasl Imp. „Jak tomu říkáš?“

„My tomu říkáme Grúhauga,“ odpověděl mu Perm, „a to znamená hudbu z kamení.“

Kameny měly různou velikost a byly tu a tam pečlivě doladěné malými vroubky, vytesanými nějakým ostrým nástrojem.

„Můžu?“ zeptal se Imp.

„Poto si. Poslož.“

Imp si vybral malý kámen a cvrnkl do něj prstem. Kámen udělal bimm. Další, ještě menší, udělal pimm.

„A jak na ně vlastně hraješ?“ zeptal se.

„Praštíš s nima o to… o sebe.“

„A co potom?“

„Co jako co potom?“

„Co děláš potom, když s nimi udeříš o sebe?“

„Praštím s nima o to… o sebe znovu,“ řekl Perm, jeden z bubeníků obdarovaných od přírody.

Dveře kanceláře se otevřely a v nich se objevil muž se špičatým nosem.

„Vy jste tady společně?“ vyštěkl.

A opravdu existovala řeka, z níž jediná kapka dokázala člověka připravit o paměť.

Mnoho lidí by se bylo ochotno vsadit, že ta řeka je Ankh, jejíž vodu jste mohli pít, nebo šijí dokonce kus ukrojit a žvýkat. Pár doušků vody z Ankhu by asi člověka skutečně připravilo o všechny vzpomínky, nebo s ním přinejmenším provedlo věci, na které by si už nikdy v životě vzpomenout nechtěl.

Ale abychom řekli pravdu, byla tady jiná řeka, která tu vlastnost měla. Jenže je v tom pochopitelně háček. Nikdo neví, kde ta řeka je, protože každý, kdo k ní dorazil, byl k smrti žíznivý.

Smrť svou pozornost obrátil jiným směrem.

„Pětasedmdesát tollarů?“ vrtěl hlavou Imp. „Jen za to, že můžeš hrát hudbu?“

„To máme dvacet pět tolarů registrační poplatek, dvacet procent ze zisku a patnáct tolarů dobrovolně povinný roční příspěvek do penzijního fondu,“ přikývl pan Kleť, sekretář Cechu hudebníků.

„Ale my tolik peněz nemáme!“

Muž pokrčil rameny s výrazem, který říkal, že i když má svět jistě velmi mnoho problémů, tohle je jeden z těch, které jsou panu Kleťovi lhostejné.

„Alle možná, že bychom vám mohlli zapllatit, kdybychom nějaké peníze vyděllalli,“ snažil se Imp chabě. „Kdybyste nás nechal, víte, týden nebo dva hrát bez -“

„Nemůžu vás nechat ve městě hrát, když nejste člen cechu,“ zavrtěl pan Kleť rozhodně hlavou.

„Ale když nebudeme moci někde hrát, nemůžeme se stát členy cechu,“ přidal se Zlota.

„Správně,“ přikývl vesele pan Kleť. „Ichi, ichi, ichi.“

Byl to podivný smích, dokonale neveselý a vzdáleně připomínající ptačí štěbetání. Podobal se svému pánu, kterého byste celkem snadno stvořili, kdybyste využili genetický materiál zkameněliny nalezené v kusu jantaru a oblékli mu pomačkaný oblek.

Lord Vetinari vznik cechů podporoval. Byla to velká kola, díky nimž pracovalo dobře udržované město jako hodiny. Kapka oleje tu… páčidlo zastrčené tam… a všeobecně vzato to docela slušně fungovalo.

A taky, podobně jako dává kompost vzniknout červům, to dalo vzniknout panu Kleťovi. Podle všeobecných měřítek nebyl zlý, stejně jako není z objektivního hlediska zlá krysa rozšiřující mor.

Pan Kleť těžce pracoval ve prospěch svých spolubližních. Věnoval tomu celý život. Protože na světě existuje mnoho věcí a profesí, které lidé dělat nechtějí, a proto jsou vděční, když je za ně dělají takoví Kleťové. Dělají například zápisy. Nebo se starají, aby byla registrace členů zohledněná k dnešnímu dni. Vyplňují knihy, dotazníky, formuláře. A vymýšlejí je. Organizují,

Pracoval opravdu velmi těžce, nejprve v Cechu zlodějů, i když nebyl zloděj v tom pravém slova smyslu. Pak se ovšem uvolnilo mnohem lepší místo v Cechu šašků a kašparů a pan Kleť ho samozřejmě vzal, přestože nebyl šašek, ale nebyl ochoten dál dělat někomu za pár šesťáků kašpara. A nakonec se objevilo místo sekretáře v Cechu hudebníků.

Technicky vzato by měl být hudebníkem. Koupil si tedy hřeben a kus jemného papíru. Až do té doby vedli Cech hudebníků skuteční muzikanti, a nikdo z nich si na fondy příliš nehrál, takže příspěvky poslední dobou platil málokdo a za ochranu dlužila organizace nějaký ten tisíc tolarů trollovi Chrysoprasovi tak dlouho, že už na ně i on skoro zapomněl.

Když pan Kleť otevřel první ze zanedbaných účetních knih a podíval se na tu strašlivou směsku, zažil úžasný pocit. Od té chvíle už se neohlížel sem ani tam, ale upíral oči převážně na stůl. A přestože cech měl prezidenta a správní radu, měl také pana Kletě, který se staral o pokladnu a o to, aby šly věci klidně a hladce, a tiše se sám pro sebe usmíval. Je to podivná, ale dokonale ověřená skutečnost, že kdekoliv lidé svrhnou svého tyrana a začnou vládnout sami sobě, objeví se jako houba po dešti nějaký ten pan Kleť. A nejeden.

„Ichi, ichi, ichi.“ Pan Kleť se smál tím víc, čím méně připadaly věci k smíchu normálním lidem.

„Ale to je přece nesmysl!“

„Vítejte do úžasného světa cechovní ekonomie,“ pokyvoval hlavou pan Kleť. „Ichi, ichi, ichi.“

„A co se stane, když budeme někde hrát a nebudeme cíleny cechu?“ zeptal se Imp. „Zabavíte nám naše nástroje?“

„Pro začátek,“ přikývl pan Kleť. „A pak vám je, abych tak řekl, vrátíme zadními vrátky. Ichi, ichi, ichi. Mimochodem… nejste elf, co?“

„Sedmdesát pět tollarů, to je vyděračství!“ prohlásil Imp, když se vlekli nočními ulicemi.

„To je horší než vydírání,“ zabručel Zlota. „Slyšel jsem, že i Cech zlodějů požaduje jen menší procento.“

„A voní ti umožněj řádný to… členství a všecko," duněl Perm. „Dokonce i penzi. A každej rok co rok výletujou do Quirmu a dělají jeden ten… to… picnic pro členové a rodinný tento… příslušníkové."

„Hudba by měla být zdarma," řekl Imp.

„Co to… uděláme?" nadhodil Perm.

„Má někdo nějaké peníze?" zeptal se Zlota.

„Mám toláč," oznámil Perm.

„Mám pár šesťáků," přidal se Imp.

„Tak si dáme slušný jídlo," navrhl Zlota. „Támhle." Ukázal na vývěsní štít.

„Nebozezova rychlojídelna?" řekl Perm. „Nebozez? To je jméno, jako kdyby to byl trpaslík. Vermincelli a takový cizí jídla?"

„Teď už vaří i trollí jídla," uklidňoval ho Zlota. „Rozhodl se, že v zájmu zisku odvrhne etnické averze. Pět různých druhů uhlí, sedm druhů koksu a popela a usazeniny, po kterejch se ti protočej panenky. Bude se ti to líbit."

„A co trpaslličí chlleba?" zeptal se Imp.

„Ty máš rád trpasličí chleba?" podivil se Zlota.

„Milluju ho."

„Co? Fakt? Právej trpasličí chleba?" nevěřil Zlota. „To myslíš vážně?"

„Jasně. Je chutný a křupavý, abys věděli."

Zlota pokrčil rameny.

„Tak tím je to jasný," řekl. „Nikdo, kdo má rád trpasličí chleba, v sobě nemůže mít ani kapku elfí krve."

Místnost byla téměř prázdná. Přes pult je pozoroval trpaslík v zástěře, jejíž horní konec měl uvázaný pod pažemi a dolní konec si při chůzi přišlapával.

„Máte pečené krysy?" zeptal se Zlota.

„Máme nejlepší zatracený pečený krysy v celým městě," odpověděl mu Nebozez.

„OK. Dejte mi čtyři pečený krysy."

„A kus trpaslličího chleba," dodal Imp.

„A nějakej koks," přidal se Perm.

„Chcete krysí hlavy, nebo krysí stehna?"

„Nic takovýho. čtyři celý pečený krysy."

„A nějakej koks."

„Chcete na ty krysy kečup?"

„Ne."

„Určitě ne?"

„Žádnej kečup."

„A nějakej koks."

„A dvě vajíčka na tvrdo," vzpomněl si Imp.

Jeho společníci se na něj nevěřícně zadívali.

„No co je? Mám rád vajíčka na tvrdo, no."

„A nějakej koks."

„A dvě vajíčka na tvrdo."

„A nějakej koks."

„Pětasedmdsát tolarů," vrátil se Zlota k původnímu tématu, když se posadili ke stolu. „Kolik je třikrát sedmdesát pět tolarů?"

„Moc tolarů," ujistil ho Perm.

„Víc než dvě stě," odhadoval Imp.

„Myslím, že jsem v životě dvě stě tolarů neviděl," zavrtěl Zlota hlavou. „Akorát ve snu."

„My vyděláme peníze?" nadhodil Perm.

„Nemůžeme vydělat peníze jako muzikanti," upozornil ho Imp. „To je cechovní zákon. Když tě chytí, vezmou ti nástroj a nacpou ti ho do -" Zarazil se. „No, řekněme, že to pro hráče na pikollu nebude žádná llegrace," citoval zpaměti.

„No tak to bych řekl, že se při tom takovej trombónista taky moc nenasměje," zabručel Zlota a připepřil si svou krysu.

„Já se v žádném případě nemůžu vrátit domů," prohlásil Imp. „Řekli jsem, že se stanu… prostě se ještě domů vrátit nemůžu. A i kdybych mohli, museli bych stavět monollity jako mí bratři. Jediné, co je tam zajímá, jsou kamenné kruhy."

„Kdybych se teď já to… vrátil domů," zabručel Perm „musel bych to ty… mlátit druidy."

Oba si opatrně a nenápadně odsedli jeden od druhého.

„Takže musíme hrát někde, kde nás cech nenajde," řekl Zlota vesele. „Najdeme si nějaký klub, kde nás nenajde žádný ten jejich zabiják a -"

„Mám taky zabiják," pochlubil se Perm pyšně. „A mám v něm velkej to… hřeb."

„Myslím noční klub, samozřejmě," nedal se vyrušit Zlota.

„Mám v něm to… hřeb i v noci."

„Vím totiž jednu věc," pokračoval Zlota, „ve městě je dost míst, kde majitelé neradi platí daně cechům. Nacvičíme pár čísel a potáhnem od jednoho podniku k druhému, abychom na každém místě vystoupili jen jednou. Tak vyděláme ty peníze, které potřebujeme, ani nestačíte mrknout."

„A to myslíš jako my všichni dohromady?"

„Jasně."

„Ale my přece hrajeme jeden trpaslličí hudbu, druhý lidskou hudbu a třetí trollí hudbu," nechápal Imp. „Nejsem si

jistý, jestlli ty hudby půjdou dohromady. Víte, co myslím? Llidi posllouchají llidskou hudbu, trpasllíci trpaslličí a tak dáli. Co dostaneme, když je všechny pomícháme? To bude příšerné.“

„My ale vycházíme docela to… dobře,“ řekl Perm, vstal a podal si z pultu solničku.

„My jsme ale hudebníci,“ přikývl Zlota. „S obyčejnými lidmi to tak není.“

„Jo, to… bodejť.“

Perm si sedl.

Ozvalo se zapraskání.

Perm vstal

„Oh,“ zabručel.

Imp natáhl ruku. Pomalu a velmi opatrně zvedl z lavice zbytky své harfy.

„Oh,“ zabručel Perm.

Jedna ze strun se s tichým smutným zvukem zkroutila do spirály.

Bylo to jako pozorovat smrt čerstvě vylíhlého kuřátka.

„Vyhráli jsem ji ve Fortně,“ řekl Imp.

„Nemohlo by se to nějak slepit?“ zeptal se nakonec Zlota.

Imp smutně potřásl hlavou.

V Chalamadosu už není nikdo, kdo by věděli, jak to uděllat, víte?“

„To je možné, ale v ulici Mazaných řemeslníků -“

„Mně je to fakt to… já nevím, jak se to tam tento… dostalo.“

„Ty za to nemůžeš.“

Imp se pokusil zcela marně složit několik kusů dohromady. Jenže hudební nástroj se ve skutečnosti spravit nedá. Vzpomněl si, jak mu o tom vyprávěl jeden starý bard. Mají duši. Všechny nástroje totiž mají duši. Když je rozbijete, duše z nich unikne a odletí jako pták. To, co pak znovu složíte, už je jen obyčejný mrtvý předmět, spojení dřeva kovu a drátů. Bude hrát, možná ošálí i obyčejného posluchače, ale… To byste stejně mohli někoho shodit ze skály, pak ho sešít a čekat, že oživne.

„Hm, možná bychom ti mohli někde sehnat novou,“ zamyslel se Zlota. „V… v… ulici V zadku je… takový malý krámek s hudebními nástroji -“

Zarazil se. Je přece v Zadku takový malý krámek s hudebními nástroji? Vždycky tam přece byl.

„Samozřejmě, v Zadku,“ opakoval, aby sám sebe ujistil. „Musí tam přece být. Jasně, v Zadku. No jak by ne. Vždyť už je tam celé roky.“

„Takovou už ne,“ zavrtěl hlavou Imp. „Než se řemesllník dotkne dřeva, sedí dva týdny zaballený do buvollí kůže v jeskyni za vodopádem.“

„Proč?“

„To nevím. Je to tradice. Musí svou mysli vyčistit od všech vedllejších myšlenek.“

„Tak tam najdeme něco jiného,“ uvažoval Zlota. „Něco koupit musíme. Nemůžeš být muzikantem bez nástroje.“

„Jenže já nemám žádné peníze,“ zasmušil se

Imp.

Zlota ho pleskl po zádech. „Na tom nezáleží,“ uklidňoval ho. „Máš přátele! My ti pomůžeme! To je to poslední, co pro tebe můžeme udělat.“

„Alle vždyť jsme utratilli všechny peníze za tohlle jídllo. Dallší peníze nemáme,“ zoufal si Imp.

„Ty se na to díváš hrozně .pesimisticky,“ zavrtěl hlavou Zlota.

„No, možná. Alle stejně žádné další peníze nemáme, že?“

„Já už něco vymyslím,“ řekl Zlota. „Jsem přece trpaslík. My víme, jak na peníze. ‚Vím, jak na peníze‘, to je prakticky moje druhé jméno.“

„Nezdá se ti zbytečně dlouhé?“

K obchodu, který byl přímo proti zdi ohraničující zadní trakt Neviditelné univerzity, dorazili skoro za tmy. Vypadal jako obchod, který si současně přivydělává jako zastavárna, protože většina muzikantů se v životě dostane do situace, kdy musí zastavit svůj nástroj, aby měli co jíst a mohli spát pod střechou. Cestou se úspěšně pokoušeli Impa zbavit jeho chalamadoského přízvuku.

„Už jsi tady někdy něco to… koupil?“

„Ne… ne, co bych si pamatoval,“ odpověděl mu

Zlota.

„Mají zavřeno,“ ozval se zase Perm.

Zlota zabušil na dveře. Po nějaké chvilce se pootevřely a ve škvíře se objevil vráscitý obličej staré ženy.

„Chtěli bychom si u vás koupit nástroj, madam,“ řekl Imp.

Oko nad polovinou vpadlých rtů si ho prohlédlo shora dolů a naopak.

„Jsi člověk?“

„Imp, jméno mé, madam.“

„Tak dobrá.“

Obchod byl osvětlen několika svíčkami. Stařena se uklidila do bezpečí za pultem, odkud je pozorovala ostřížím pohledem, který měl za úkol odhalit každý náznak toho, že se ji chystají zavraždit v její vlastní posteli.

Trio pomalu procházelo uličkami mezi nabízenými nástroji. Zdálo se, že obchod nashromáždil své zboží ze zastavených předmětů za celá století. Hudebníci měli často daleko do kapsy - to je ostatně jeden z jejich charakteristických rysů. Byly tam válečné rohy. Byly tam loutny. Byly tam bubny.

„To je samé harampádí," řekl Imp tiše.

Zlota sfoukl prach ze stařičkého serpentu, přiložil ho ke rtům a vydal zvuk podobný duchu ohřívaných fazolí.

„Řekl bych, že je uvnitř chcíplá myš," zabručel a nahlédl do jeho tajemných hlubin.

„Byl úplně v pořádku, než jste ho přefoukl," vyštěkla stařenka zpoza pultu.

Z druhého konce obchodu se ozvalo mnohonásobné dunění činelů.

„Pardon!" omlouval se dunivě Perm.

Zlota otevřel víko nástroje, který byl Impovi naprosto neznámý. Objevila se řada kláves, po nichž Zlota přejel špalíkovitými prsty a vyloudil tak z nástroje řadu smutných, nepříliš silných, kovově zvonivých tónů.

„Co je to?" zeptal se Imp.

„Cembalo," odpověděl trpaslík.

„Něco pro nás?"

„Nejspíš ne."

Imp se narovnal. Cítil, že ho někdo pozoruje. Pozorovala ho ta stará dáma, jistě, ale bylo tady ještě něco jiného…

„To je na houby. Nic tady není," řekl nahlas.

„Hej, co to bylo?" otočil se Zlota.

„Říkal jsem, že tady -"

„Já něco slyšel."

„A co?"

„Teď zase!"

Kdesi za nimi se ozval praskot a řada nárazů, když Perm osvobodil z hromady notových pultíků basu a pokusil se na ni zahrát několik vyšších tónů.

„Když jsi mluvil, ozval se takový legrační zvuk," trval na svém Zlota. „Řekni něco."

Imp zaváhal, stejně jako lidé, které někdo po tom, co celý život používají řeč, někdo požádá „řekni něco".

„Imp?" odhodlal se.

HUM-Hum-hum.

„Ozvalo se to tam za -"

Haa-haa-haa.

Zlota odsunul hromadu starých not. Za ní se objevil hudební hřbitov, který obsahoval nepotažený buben, lancreské dudy bez měchů a jednu kastanětu, kterou možná používal nějaký zenový tanečník flamenca.

A ještě něco.

Trpaslík to vytáhl ven. Vzdáleně to připomínalo kytaru vyřezanou tupým kamenným dlátem z plochého kusu starého dřeva. I když trpaslíci zpravidla nehrají na strunné nástroje, poznal i Zlota kytaru. Měla být tvarovaná jako žena, ale platilo to jen v případě, že jste si ženskou představovali beznohou, se strašlivě dlouhým krkem a zbytečně mnoha ušima.

„Impe?" řekl.

„No?"

Hauauuuu. Ten zvuk v sobě měl kovově naléhavý, znepokojivý tón. Nástroj měl dvanáct strun, ale tělo kytary bylo z masivního dřeva, vůbec ne duté, jen vyřezané do hrubého tvaru, který nesl struny.

„Rezonuje to s tvým hlasem," řekl Zlota.

„Jak by to -?"

Hau-vou-oo.

Zlota utlumil rukou struny a posuňkem přivolal své dva společníky blíž.

„Tak tady jsme, při vesmíru, na něco kápli," zašeptal. „Jsou místa, kde prosakuje magie. To je známá věc. Nebo na ni šáhnul nějaký mág. Darované kryse na zuby nehleď. Umíš hrát na kytaru?"

Imp zbledl.

„To jako myslíš… nějaké lidovky?"

Uchopil nástroj. Lidová hudba nebyla v Chalamadosu právě v oblibě a její provozování se zásadně nepodporovalo. Všeobecně panoval názor, že jestliže někdo potká za vlahého večera v lese podkasanou pannu na jelenu nebo dívku ozdobenou granáty, má podniknout cokoliv, co za této situace považuje za vhodné, ale nemusí se o tom široce rozepisovat, natož aby o tom zpíval. Na kytary se pohlíželo velmi odmítavě jako na nástroj až neslušně… lehký.

Imp zahrál akord. Zazněl zvuk, který se nepodobal ničemu, co kdy v životě slyšel - nástroj podivně rezonoval, jeho tón provázely zvláštní ozvěny, které jako by se rozeběhly mezi prastaré trosky hudebních nástrojů, posbíraly alikvótní tóny a vracely se zpět. Při tom zvuku ho zašimralo na páteři. Ale i kdybyste měli být tím nejhorším hudebníkem na světě, potřebujete k tomu hudební nástroj…

„Výborně," přikývl Zlota.

Obrátil se ke stařeně.

„Nechcete snad tvrdit o tomhle prkně, že je to hudební nástroj, že?" zeptal se. „Podívejte se, vždyť ho alespoň polovina chybí."

„Zloto, poslyš, nemyslím, že bych -" začal Imp.

Stařena se podívala na nástroj, který Imp držel v rukou.

„Deset tolarů," řekla.

„Deset tolarů? Deset tolarů?" vypoulil na ni oči Zlota. „Vždyť nestojí ani za dva."

„To je pravda," přikývla stařena. Poněkud se rozveselila oním mírně masochistickým způsobem lidí, kteří vědí, že nastává boj, v němž nebudou ušetřeni ani těch nejmenších výdajů.

„A jak je to staré," pokračoval Zlota.

„Starožitné," přikývla.

„Ta kytara je úplně zničená! Slyšíte ten zvuk? Zatažený."

„Vyzrálý. Takoví řemeslníci už dneska nejsou."

„Protože se už naučili svoje řemeslo pořádně."

Imp si znovu nástroj prohlédl. Struny tiše zněly samy od sebe. Měly namodralý odstín a byly maličko rozmazané, jako kdyby se nepřestávaly chvět.

Pozvedl kytaru k obličeji a zašeptal „Imp". Struny si zabroukaly.

Teď si všiml křídové značky. Byla zašlá, skoro setřená. A byla to jen značka. Krátká čárka křídou…

Zlota se rozohnil. Říká se, že trpaslíci patří k nejlepším smlouvačům na světě, jsou druzí hned za malými scvrklými stařenkami, protože nemají jejich mazanou jasnozřivost a bezohlednou umíněnost. Imp se pokusil pochopit, co se děje.

„Tak dobrá," říkal právě Zlota. „Dohodli jsme se, platí?"

„Platí," přikývla stařenka. „A neplivej si na ruku, než si plácnem, takové věci jsou nehygienické."

Zlota se obrátil k Impovi. „Myslím, že jsem to zvládl skvěle," usmál se pyšně. „Výborně. Poslyš to je velice -"

„Máš dvanáct tolarů?"

„Cože?"

„Na tolik jsem to usmlouval." Za nimi se ozvalo zadunění. Objevil se Perm, který před sebou kutálel obrovský buben a pod paží nesl činely.

„Řekl jsem ti přece, že nemám žádné peníze!" sykl Imp.

„No jo, ale… hele, každej říká, že nemá žádné peníze. To dá rozum. Nebudeš přece pobíhat po městě a vykřikovat, že máš peníze. Ty chceš říct, že vážně nemáš žádné peníze?"

„Nemám!"

„Ani dvanáct tolarů?"

„Nemám!"

Perm položil buben, činely a hromadu not na pult vedle kytary.

„Kolik by to bylo do tý… hromady?" zeptal se.

„Patnáct tolarů," odpověděla mu stařenka. Perm si ztěžka povzdechl a narovnal se. V očích se mu na okamžik objevil vzdálený pohled a pak se udeřil z boku do čelisti. Vstrčil si prst do úst a vytáhl z nich -

Imp užasle zíral.

„Hele, ukaž, ať se taky kouknu," žadonil Zlota. Vytáhl Permovi onu věc z neprotestujících prstů a nadšeně si ji prohlížel. „No ne! Přinejmenším padesát karátů!"

„Tak tohle si nevezmu," ohrnula stařenka nos. „Bylo to v trollí hubě!"

„Vajíčka taky jíte, ne?" ušklíbl se na ni Zlota. „Každý přece ví, že trollí zuby jsou pravé brilianty."

Stařenka si vzala zub a ve svitu svíčky ho pečlivě prozkoumala.

„Kdybych ho teď odnesl k některému z těch klenotníků na Unikátní ulici, odhadli by jeho cenu přinejmenším na dvě stě tolarů," mámil ji Zlota.

„To je možné, ale já tvrdím, že tady a v téhle chvíli má cenu patnácti tolarů," prohlásila stará dáma. Diamant tajemně zmizel kdesi v záhybech jejích nevýrazných šatů. Pak se na ně zářivě usmála bezzubými dásněmi.

„A proč jsme jí ho prostě a jednoduše nesebrali?" vykřikoval Zlota, když vyšli ven.

„Protože je to bezbranná stará žena," vysvětloval mu Imp.

„No právě! Vždyť to povídám!"

Zlota se podíval na Perma.

„Ty máš těch věciček fakt plnou hubu?"

„Jasně."

„Já jen, že dlužím svý bytný činži za dva měsíce a -"

„Tak něco takovýho ať tě ani to… neto. Nenapadá," zabručel troll.

Za nimi s bouchnutím zapadly dveře.

„Podívejte, hlavy vzhůru," prohlásil Zlota. „Zítra nám najdu nějaký angažmá. Žádnej strach. Znám v tomhle městě každýho. Když jsme tři, to už je skupina."

„Vždyť jsme společně ještě ani nezkoušeli," namítal Imp.

„Budeme zkoušet průběžně," odpověděl mu Zlota. „Vítejte do světa profesionální hudby."

O historii toho Zuzanka mnoho nevěděla. Ten předmět jí vždycky připadal velmi nudný. Nudní a nepoučitelní lidé znovu a znovu dělali tytéž hloupé věci. Jaký to mělo smysl? Většina králů se podobala jeden druhému jako vejce vejci.

Třída se právě učila o jakémsi povstání, kde šlo o to, že nějací sedláci už nechtěli být sedláky, a protože šlechta zvítězila, přestali být sedláky mnohem dřív a rychleji, než si přáli. Kdyby si dali tu práci, naučili se číst a .přečetli si nějaké historické knihy, dozvěděli by se o tom, jak nepřesvědčivými zbraněmi jsou kosy a vidle, když se postaví proti kuším a dvouručním mečům.

Chvilku se slabým zájmem naslouchala, ale pak se začala nudit, takže si vytáhla knihu a chystala se zmizet z očí světa.

KVÍK!

Zuzanka otočila hlavu.

Na podlaze vedle její lavice stála malá postavička. Vypadala přesně jako krysí kostřička v černém roušku a s malou kosičkou.

Zuzanka se pohledem vrátila ke své knize. Takové věci přece neexistují. Tím si byla naprosto jistá.

KVÍK!

Zuzanka znovu sklopila pohled k zemi. Zjevení tam bylo stále. Včera měli k večeři topinky se sýrem. Alespoň v knihách se tvrdilo, že po tak těžké večeři by se vám o takových věcech mohlo zdát.

„Neexistuješ. Jsi jenom kus sýra," řekla.

KVÍK?

Když se stvořeníčko ujistilo, že mu Zuzanka věnuje celou pozornost, vytáhlo ze záhybů roucha malé přesýpací hodiny na stříbrném řetízku a naléhavým gestem na ně ukázalo.

Proti veškeré logice se Zuzanka sehnula a nastavila otevřenou dlaň. Zjeveníčko jí na ni vylezlo - jeho nožky píchaly jako špendlíky - a s očekáváním se na ni zadívalo.

Zuzanka si ho zvedla k očím. Dobrá, i kdyby to opravdu byl jen výplod její fantazie, měla by to brát vážně.

„Nebudeš říkat takové věci jako ‚u mých tlap a vousů', že ne?" řekla potichu. „Jestli jo, tak půjdu a spláchnu tě do záchodu."

Krysí Smrť zavrtěl lebčičkou.

„Jsi skutečný?"

KVÍK. KVÍKKVÍKKVÍK -

„Hele, vůbec ti nerozumím," vysvětlovala mu Zuzanka trpělivě. „Nemluvím hlodavcovsky. V moderních jazycích máme jenom klačštinu a v té umím říct akorát ‚velbloud mé tety zmizel ve fata morgáně'. A jestli jsi jenom moje představa, mohl bys zkusit být trochu… líbivější."

Kostra, byť by malá, není přirozeně věc k pomilování, i když má otevřenou tvář a věčný úsměv. Ale Zuzanka začínala mít pocit… ne, uvědomila si, že to není pocit, ale vzpomínky, které se jí pomalu vracely, a tyjí říkaly, že tahle kostra nejenže je skutečná, ale navíc, že je na její straně. Byl to pocit velmi nezvyklý, protože na Zuzančině straně většinou stávala jen sama Zuzanka.

Bývalá krysa Zuzanku chvilku pozorovala, pak jediným pohybem chytila kosu do zubů, seskočila ze Zuzančiny dlaně na podlahu třídy a vykročila uličkou mezi lavicemi.

„Vždyť ty ani žádné tlapky a vousy nemáš," řekla Zuzanka. „Alespoň ty pravé ne."

Krysí skelet přistoupil ke stěně a zmizel v ní.

Zuzanka se vrátila ke své knize a zuřivě začala číst Ponocníkovu knihu Paradox dělitelnosti, který dokazoval nemožnost pádu z klády.

Začali zkoušet ještě téže noci ve Zlotově až úzkostlivě uklizeném pokoji. Měl ho pronajatý za koželužnou v Zapudrované ulici a zdálo se, že tady budou z doslechu věčně naslouchajících uší Cechu hudebníků. Pokoj byl pravděpodobně také nově vybílen a podlaha umytá. Maličká místnost doslova svítila čistotou. V trpasličím domově jste nikdy nenarazili na švába, krysu nebo podobnou havěť. Rozhodně ne, dokud její obyvatel stále ještě dokázal zapálit oheň a udržet nad ním pánev.

Zlota a Imp seděli a pozorovali Perma, který bušil do svých kamenů.

„Tak co myslíte?" řekl, když skončil.

„To je všechno, co na ně umíš?" zeptal se Imp po chvíli.

„Jsou to jen ty… kameny," vysvětloval troll trpělivě. „To je jediné, co se na ně dá zahrát. Bop, bop, bop."

„Hm. Mohl bych to zkusit?" zeptal se Zlota. Sedl si za kameny sestavené do půlkruhu a chvilku si je prohlížel. Pak některé z nich přehodil a přerovnal, vytáhl ze své skříňky s nářadím dvě dlouhá malá kladívka a pokusně poklepal na jeden z kamenů.

„Tak se na to podíváme…" řekl.

Bambam-bamBAM.

Vedle Impa tiše zazněly struny kytary.

„Bez košile," řekl Zlota.

„Cože?" podíval se na něj Imp.

„To je jen takový hudební nesmysl," řekl Zlota. „Jako třeba: ‚Oholit, ostříhat, dvě pence?'"

„Cože?"

Bambam-bambambam-bam, bamBAM.

„To není špatnej ten… kšeft, za ty ty… peníze," uvažoval Perm nahlas.

Imp se na kameny díval odmítavě. Bicí se v Chalamadosu také netěšily žádné zvláštní oblibě.

Bardi říkali, že mlátit klackem do kamení nebo dutých dřev může každý. To není hudba. Kromě toho je to… a při dalších slovech tlumili hlasy…tak animální.

Kytara si zabroukala. Zdálo se, že sbírá zvuky.

Imp měl najednou pocit, že se toho dá s bicími podniknout neobyčejně mnoho.

„Můžu to taky zkusit?"

Zvedl kladívka. Z kytary se ozval slaboučký tón.

O pětačtyřicet vteřin později kladívka odložil. Ozvěna pomalu umlkla.

„Proč jsi mě úplně nakonec praštil přes helmu?" zeptal se Zlota opatrně.

„Promiň," omlouval se Imp. „Nechal jsem se unést. Myslel jsem si, že jsi činel."

„Bylo to velice to… neobvyklé," zaduněl troll.

„Hudba je i v těch kamenech," řekl Imp. „Prostě je potřeba jen ji uvolnit. Hudba je prakticky ve všem, když víš, jak ji tam najít."

„Můžu si zkusit tu figuru?" zabručel Perm. Vzal kladívka a odšoural se znovu za kameny.

A-bam-bop-arrr-bop-a-bim-bam-búm. „Co jsi to s nimi toto… udělal?" zvedl hlavu. „Teď znějí tak jako to… divoce."

„No mně se to líbilo," řekl Zlota. „Znělo to mnohem líp než předtím."

Tu noc usínal Imp vklíněný mezi Zlotovu malou postel a Permovo obrovské tělo. Netrvalo dlouho a začal chrápat.

Vedle něj si tiše a melodicky pobrukovala kytara. Ukolébán jejími téměř nepostřehnutelnými tóny dokonale zapomněl na svou harfu.

Zuzanka se probudila. Něco ji tahalo za ucho.

Otevřela oči.

KVÍK?

„No to snad… ne!“

Posadila se v posteli. Ostatní dívky spaly. Okno bylo otevřeno, protože školní řád doporučoval čerstvý vzduch. Byl totiž k maní v libovolném množství. Zdarma.

Krysí kostliveček vyskočil na okenní parapet a pak, když se ujistil, že ho Zuzanka pozoruje, vyskočil do tmy.

Jak to Zuzanka viděla, svět jí nabízel dvě možnosti. Mohla si zase lehnout, nebo mohla následovat tu krysu.

Což by byla pěkná hloupost. I když sentimentální lidé v knihách takové věci dělávali. Končívali pak většinou v nějakém pitomém světě plném goblinů a přihlouplých mluvících zvířat. A většinou to byly takové smutné zmoklé holky. Vždycky dovolily, aby se jim věci stávaly, aniž by se s tím něco pokusily dělat. Chodily jen bez cíle sem a tam a říkaly „ach jeminkote“, i když bylo naprosto jasné, že každý trochu rozumně uvažující tvor by měl to místo brzo dokonale zorganizované.

Na druhé straně, když o tom tak uvažovala, bylo to docela lákavé… Svět v přílišné míře ovládalo změkčilé myšlení. Vždycky si říkala, že takové věci, to je práce pro lidi, jako je ona, že kdyby jich bylo takových víc, brzo by si s tím poradili.

Natáhla si župan, vylezla na okenní parapet a seskočila do záhonku pod oknem.

Krysa se změnila v malý stín, který rychle cupital po trávníku. Následovala ho pomalu směrem ke stájím, kde se jí ztratil v temnotě. Zastavila se.

Jak tam tak stála a cítila se trochu prokřehlá a hodně hloupá, vrátil se maličký stín a vlekl za sebou jakýsi předmět, který byl mnohem větší než on. Vypadalo to jako uzlíček starých hadrů.

Krysí kostřička se k uzlíku postavila a rozhodným pohybem do něj kopla.

Uzlík otevřel jedno oko, které se několikrát protočilo kolem a pak se zaostřilo na Zuzanku.

„Varuju tě,“ prohlásil uzlík. „Kra neříkám!“

„Cože?“ nechápala Zuzanka.

Uzlíček se překulil, potácivě se nadzvedl a neohrabaně zamával dvěma umolousanými křídly. Krysí kostřička do něj přestala kopat.

„Já jsem havran, ne?“ řekl černý pták. „Jeden z mála ptáků, kteří umějí mluvit. První věc, kterou mi vždycky lidi říkají, je ‚řekni krá‘, ne? Kdybych dostal peňák pokaždé, když to slyším, byl bych -“

KVÍK!

„No jo, tak jo.“ Havran si načechral peří. „Tady tohle, to je krysí Smrť. Všimni si jeho kosy a té kápě, ne? Krysí Smrť. Velikej hlavoun v krysím světě.“ Krysí Smrť se uklonil.

„Větší část času tráví pod stodolami a sýpkami a všude, kde lidi nechávají talíře otrub kořeněných strychninem,“ vysvětloval havran. „Je velmi svědomitý.“ KVÍK.

„Dobrá, ale co to… on… ode mě chce?“ zeptala se Zuzanka. „Nejsem krysa.“

„Jak pronikavý úsudek,“ prohlásil havran. „Hele, já jsem se sem nevnucoval, rozumíš? Klidně si spím na své lebce, a najednou bac ho! něco mě vleče za nohu. Protože jsem havran, jak už jsem ostatně říkal, jsem přirozeně okultní pták -“

„Promiň,“ zarazila ho Zuzanka. „Je mi jasné, že tohle je jeden z tamtěch snů, ale stejně bych se chtěla ujistit, že všemu správně rozumím. Řekl jsi… spím si na své lebce?“

„Ale ne, ne na své vlastní lebce,“ zavrtěl havran hlavou. „Ta lebka patřila původně někomu jinému.“

„Komu?“

Havranovy oči se divoce roztočily a překřížily u kořene zobáku. Málokdy se mu podařilo zaměřit obě oči jedním směrem. Zuzanka jen stěží odolávala nutkání otáčet se hned sem a hned tam, aby zjistila, na co se havran kterým okem dívá.

„Jak to mám vědět? Lebky se většinou neobjevujou se jmenovkama,“ odpověděl. „Je to prostě obyčejná lebka. Podívej… já pracuju pro jednoho mága, rozumíš? Dole ve městě. Sedím prostě na té lebce a dělám na lidi ‚krá‘ -“

„Proč?“

„Protože havran, který sedí na lebce a dělá na lidi ‚krá‘, je součástí modus operandi takového mága, stejně jako velké svíce, ze kterých tiše odkapává vosk, nebo starý vycpaný krokodýl, který visí na řetězech od stropu. Copak vůbec nic nevíš? Já jsem si myslel, že každej, kdo o něčem něco ví, ví něco alespoň o tomhle! Kdyby takový mág neměl havrana, který by seděl na lebce a dělal ‚krá‘, nepotřeboval by ani všechny ty kahany a křivule, ve kterých mu bublá to zelené svinstvo -“

KVÍK!

„Hele, s lidma se musíš k těm vážným věcem dostat pomalu,“ obrátil se havran ke krysímu Smrťovi. Pak na Zuzanku znovu zaostřil jedno oko. „On nemá smysl pro jemné detaily. Krysy se po smrti většinou nedohadují o věcech filozofické povahy. Každopádně je to tak, že jediný tvor, jehož zná a který umí mluvit, jsem já -“

„Lidé taky umějí mluvit,“ podotkla Zuzanka.

„Samozřejmě,“ přikývl havran, „ale jedna z důležitých věcí, co se týče lidí, jeden z klíčových rysů, abychom tak řekli, je, že jen velmi neochotně připouštějí, že by je uprostřed noci mohla probudit oživlá krysí kostra, která pak narychlo shání tlumočníka. Ostatně, lidé ho stejně nevidí.“

„Já ho vidím.“

„To je právě ono. Řekl bych, že tím jste udeřila hřebík na hlavičku, vyhmátla podstatu problému, vykopala pudla," přikývl havran. „Tedy odhalila jádro věci."

„Podívej," naklonila se k němu Zuzanka, „ráda bych ti jen řekla, že ničemu z toho, co se tady teď děje, nevěřím. Nevěřím, že existuje krysí Smrť v kápi á s kosičkou přes rameno."

„Stojí před tebou."

JI6 ještě není důvod, abych na něj věřila."

„Jak vidím, tak se ti dostalo opravdu toho správného vzdělání," ušklíbl se havran kysele.

Zuzanka se dívala dolů na krysího Smrtě. Hluboko v očních důlcích mu svítila modrá světélka.

KVÍK.

„Problém je v tom," oznámil jí havran, „že zase zmizel."

„Kdo?"

„Tvůj… dědeček."

„Cože? Dědeček Lezek? Jak by mohl zase zmizet? Vždyť je mrtvý!"

„Tvůj… hm… druhý dědeček…?" zkusil to havran.

„Já nikdy druhého -"

Z hustého kalu na dně jejího vědomí se najednou vynořily různé vzpomínky. Něco o koni… a o místnosti plné tichého šumotu. A o vaně, která tam taky z nějakého důvodu patřila. A lánech pšenice.

„Tak to dopadne, když se lidé rozhodnou dát svým dětem vzdělání," ukrákl havran, „místo aby jim sami vysvětlovali co a jak a vyprávěli věci."

„Myslela jsem, že můj druhý dědeček už je taky… po smrti," řekla Zuzanka.

KVÍK.

„Krysí Smrť říká, že musíš jít s ním. Je to velmi důležité."

Zuzance se v mysli vynořil obrázek slečny Cílené podobné valkýře. Tohle je přece naprostý nesmysl.

„To ne," zavrtěla Zuzanka hlavou. „Vždyť už musí být skoro půlnoc. A zítra se bude zkoušet ze zeměpisu."

Havran užasle otevřel zobák.

„Něco takového přece nemůžeš myslet vážně?"

„Přece nečekáš, že budu poslouchat… krysí kostru a mluvícího havrana? Jdu zpátky!"

„To neuděláš!" zvolal havran. „Nikdo, kdo má v žilách krev, by se teď přece nevrátil! Kdyby ses teď vrátila, nedozvěděla by ses už nikdy, o co vlastně jde. Dostalo by se ti jenom vzdělání."

„Ale já na takové věci nemám čas," zakvílela Zuzanka.

„Čas, fuj," ušklíbl se havran. „Čas, to je z větší části zvyk. Ale ve tvém případě není důležitou součástí věcí."

„Jak -"

„To budeš muset zjistit, ne?"

KVÍK.

Havran několikrát vzrušeně poskočil.

„Můžu jí to říct? Můžu?" krákal. Pokoušel se stočit k Zuzance obě oči najednou.

„Tvůj dědeček je," nadechl se, „tvůj děda je… Sss… Sss… on… Smr-"

KVÍK!

„Jednou se to přece dozvědět musí," řekl havran.

„Cože? Můj dědeček páchne?" vyděsila se Zuzanka. „Vytáhli jste mě uprostřed noci z postele jenom proto, abyste se mnou mluvili o problémech hygieny?"

„Já neřekl, že je smrdutej, já chtěl říct, že tvůj dědeček je… Sss… Sss… S-"

KVÍK!

„Tak dobrá! Ať je po tvém!"

Zatímco se ti dva hádali, Zuzanka pomalu ustupovala.

Pak si podkasala noční košili a dala se do běhu. Přeběhla školní dvůr a běžela po vlhkém trávníku. Okno ložnice bylo stále ještě otevřené. Když vylezla na parapet okna v přízemí, podařilo se jí zachytit se římsy v prvním patře a vytáhnout se nahoru. Rychle zalezla do postele a přetáhla si pokrývku přes hlavu…

Po nějaké chvilce si uvědomila, že je to naprosto hloupé počínání. Ale hlavu zpod deky nevystrčila.

Zdálo se jí o velkých koních, kočárech a hodinách bez ručiček.

„Myslíš si, že jsme to mohli zvládnout líp?"

KVÍK? SSS… SSS… S-, KVÍK?

„No a co jsi čekal? Že na ni najednou vybafnu ‚tvůj dědeček je Smrť'? Jen tak, z ničeho nic? Kde jsi nechal smysl pro správný okamžik? Lidi milujou drama!"

KVÍK, podotkl krysí Smrť.

„Krysy jsou prostě jiné."

KVÍK.

„Já myslím, že pro dnešní noc bychom toho měli nechat," řekl havran. „Havrani nejsou noční ptáci, chápeš?" Pak se pařátem podrbal na zobáku. „Poslyš, a je ti jedno, jestli bereš krysy, myši morčata, nebo lasičky?"

KVÍK.

„Frčci a tarbíci? A co je s nima?"

KVÍK.

„No představ si to! To jsem tedy nevěděl. I Smrť frčku a tarbíků? Víš, co by mě zajímalo? Jak dohoníš ty, co běhají v těch mlýncích -?"

KVÍK.

„Jen si poslu.“

Existují bytosti dne a tvorové noci.

A je důležité uvědomit si, že tvorové noci nejsou jednoduše bytosti dne, které zůstaly déle vzhůru, protože si myslí, že tak budou ostatním připadat tajemně a zajímavě. K překročení téhle hranice je zapotřebí mít víc než silné nalíčení a pobledlou tvář.

Samozřejmě, že dědičnost dost pomáhá.

Havran vyrostl v Ankh-Morporku, v permanentně se rozpadající, břečtanem obrostlé Věži umění Neviditelné univerzity. Havrani jsou ptáci inteligentní od přírody a úniky magie, které mají sklony věci nejen zdůrazňovat, ale často dokonce přehánět, měly na svědomí zbytek.

Neměl jméno. Zvířata se něčím takovým obvykle neunavují. Mág, který se domníval, že je jeho pánem, mu říkal Jářku, ale to jen proto, že neměl smysl pro humor a jako mnoho lidí, kteří trpí tímto nedostatkem, byl pyšný právě na ten smysl pro humor, kterého se mu po pravdě nedostávalo.

Havran se rozletěl zpátky k mágovu domu, otevřeným oknem vletěl dovnitř a zahřadoval na své lebce.

„Chudák holka,“ zabručel.

„A tak to máš s osudem skoro vždycky,“ řekla lebka.

„Nemám jí za zlé, když se pokouší být normální. Když to tak vezmeš…“

„Samozřejmě,“ přisvědčila lebka. „Já vždycky říkám, že je potřeba přestat dřív, než jeden ztratí hlavu.“

Majitel obilního sila v Ankh-Morporku se rozhodl, že si trochu zařádí mezi havětí. Krysí Smrť slyšel vzdálený štěkot teriérů. Bude to dlouhá a namáhavá noc.

Bylo by těžké popisovat myšlenkové pochody krysího Smrtě, nebylo dokonce jisté, jestli vůbec nějaké má. Měl pocit, že neměl havrana do celé té věci zatahovat, ale když ti lidé tolik dají na slova.

Krysy nemyslí příliš do budoucna, jen v těch všeobecných věcech. Vzato kol a kolem měl krysí Smrť velké, opravdu velké starosti. Nepředpokládal, že by dal někdo přednost vzdělání.

Zuzanka přežila následující dopoledne, aniž se musela vytratit z vědomí profesorů. V zeměpisu probírali flóru Sto Plains (*Pozn. aut.: Zelí)
, hlavní exportní artikl Sto Plains a faunu Sto Plains (*Každý tvor, který konzumuje zelí a nevadí mu, že nebude mít jediného přítele). Jakmile jste jednou vyhmátli společného jmenovatele celé věci, bylo to velmi jednoduché. Děvčata měla vybarvit mapu. Vyžadovalo to především mnoho zelené. K obědu byly utopence ve sladkokyselém nálevu a jako moučník kosti všech svatých (*Pozn. překl.: Abych vám ušetřil hledání, tohle sladké pečivo se u nás pékávalo kolem Dušiček), a pak přesně ta vhodná zátěž pro odpolední zaměstnání, což byl sport.

To byla doména Železné Lily, o které se šeptalo, že se holí a zvedá v zubech těžká závaží. Když pobíhala po pomezní čáře, sklouzávaly výkřiky, kterými povzbuzovala hrající děvčata, k větám typu: „Urvi konečně ten balón, ty zhýčkaná měkkoručko!“

Slečna Cílená a slečna Delakrosová si při odpoledních hrách pečlivě zavíraly okna. Slečna Cílená zuřivě četla své knihy o logice a slečna Delakrosová v modelu, který byl její představou tógy, se v tělocvičně oddávala rytmice.

Zuzanka překvapila mnoho lidí tím, že byla dobrá ve sportu. Tedy přesněji v některých sportech.

Hokej, lakros, pálkovaná, to byly její silné stránky. Jako ostatně každý sport, při němž se jí do ruky dostala hůl, tyč nebo násada a vyžadoval, aby s nimi máchla. Pohled na Zuzanku, která se blížila s chladně kalkulujícím pohledem k brance, přiměl každou ochránkyni svatyně, aby ztratila víru v ochranné vycpávky a vrhla se k zemi. Bylo to většinou právě včas, protože míč jí vzápětí s temným hukotem proletěl těsně nad hlavou.

Bylo jenom dalším důkazem hlouposti zbytku lidstva, jak se Zuzanka uklidňovala, že ačkoli evidentně patřila mezi nejlepší hráčky školy, nikdo ji nevybral do školního družstva. I tlusté pihovaté holčičky do něj byly vybrány dřív než ona. Bylo to k zešílení pobuřující a ona nikdy nepochopila, proč tomu tak je.

Vysvětlila ostatním děvčatům, jak je dobrá, předvedla jim svou dovednost a naznačila jim, jak jsou hloupé, že si ji nevybraly. Z jakéhosi nepochopitelného důvodu to nepřineslo pražádný výsledek.

Dnes odpoledne se místo sportování vydala na oficiální vycházku. To byla povolená alternativa, ovšem za podmínky, že dívky šly na vycházku ve skupince. Obvykle se vydaly do města a daly si pomfrity s tatarkou a kečupem v páchnoucím obchůdku v uličce U tří růží. Slečna Cílená považovala smaženou potravu za nezdravou, a proto si ji děvčata dávala při každé příležitosti, kdy se dostala mimo budovu.

Děvčata musela chodit ve skupinkách a minimálně po třech. Podle přesvědčení slečny Cílené, založeného především na dohadech, nehrozilo děvčatům nebezpečí, pokud jich bylo více než dvě.

V každém případě bylo velmi nepravděpodobné, že by se něco nebezpečného přihodilo skupince, ve které byla princezna Nefrita a Glorie Rampasdaughterová.

Majitelky školy byly v rozpacích, než přijaly ke studiu trollku, ale Nefritin otec byl král hory a vypadalo dobře, když jste na seznamu studujících měli potomka královského rodu. Kromě toho, jak poznamenala slečna Cílená ke slečně Delakrosové: „Je naší povinností dodat jim odvahy a pomoci jim, když ukážou sebemenší chuť stát se skutečnými lidmi, a král je vlastně velmi okouzlující stvoření a ujistil mě, že už si ani nepamatuje, kdy naposled někoho sežral.“

Nefrita měla slabší zrak, nesměla zbytečně chodit na slunce a v hodině ručních prací se bavila tím, že z ocelového drátu háčkovala kroužkové košile.

Naproti tomu Glorie byla z tělocviku osvobozena pro silné sklony používat svou sekeru k výhrůžkám. Slečna Cílená se jí sice snažila vysvětlit, že sekera není ani v nejmenším zbraní pro dámy, dokonce ani pro trpasličí dámu ne, ale Glorie jí odpověděla, že právě naopak, protože tuhle sekeru jí odkázala její babička, která ji vlastnila celý život a každou sobotu ji leštila, i když ji během týdne ani jednou nepoužila. Ve způsobu, jak Glorie vzápětí sevřela topůrko své zbraně,

bylo něco, co přinutilo dokonce i slečnu Cílenou, aby se vzdala. Glorie odložila svou helmici, a i když si neholila plnovous - ve škole neexistovalo nařízení, které by děvčatům zakazovalo nosit třiceticentimetrové vousy -, alespoň si ho zaplétala. Vplétala si do něj dokonce stužky v barvách ústavu. Zuzanka se v jejich společnosti cítila až neuvěřitelně jako doma a to jí vysloužilo nenápadné poděkování slečny Cílené. Je od ní moc hezké, řekla slečna, že je taková kamoška. Zuzanku to překvapilo. Nikdy ji nenapadlo, že by člověk v běžné řeči použil slovo jako „kamoška“.

Trojice žaček se pomalu vydala po cestě kolem hřiště.

„Já těm sportům nerozumím,“ začala Glorie a vrhla pohled na chumel děvčat, který se přeléval po hřišti sem a tam.

„Trollové mají jednu hru,“ začala Nefrita. „Jmenuje se aargrúha.“

„Jak se to hraje?“ zeptala se Zuzanka.

„No… to se utrhne člověčí hlava a kope se do ní zvláštními botami vyrobenými z obsidiánu tak dlouho, dokud nepadne gól, nebo se nerozpadne na hadry. Ale teď už se to nehraje,“ dodala spěšně.

„No to bych si myslela,“ řekla Zuzanka.

„Já spíš myslím, že už nikdo neumí vyrobit ty správné boty,“ komentovala probíranou záležitost praktická Glorie, „No předpokládám, že i kdyby se to teď hrálo, pobíhal by na čáře někdo jako Železná Lily a křičel by ‚běžte po ty hlavě, srabošky!‘,“ ušklíbla se Nefrita.

„No,“ začala Glorie rozvážně, ‚já bych řekla, že by asi tolik nekřičela.“

„Holky, nevšimly jste si poslední dobou… něčeho divného, co?“ začala opatrně Zuzanka.

„Divného? Jako co?“ podívala se na ni Glorie.

„No… jako třeba divné krysy…“ odhodlala se Zuzanka.

Došly ke stájím. Ty obvykle bývaly domovem dvou koní zapřahaných v případě potřeby do školního kočáru a dočasným příbytkem několika koní patřících žačkám, jež se od nich při nástupu do školy nedokázaly odloučit.

Existuje typ dívky, která, ačkoliv by si nedokázala uklidit vlastní ložnici, ani kdyby ji někdo ohrožoval nožem, bude bojovat za právo strávit dlouhý Čas kydáním koňského hnoje a čištěním stájí. To byla magie, která Zuzanku nechávala zcela bez následků. Neměla nic proti koním, ale vůbec se nevyznala ve všech těch stíhlových udidlech, uzdečkách a nártních kloubech. Taky nechápala, proč se koně musí měřit na pěsti (*Pozn. překl.: To je přesně můj případ, taky nechápu, proč by se právě koně měli měřit v systému, kde měrnou jednotkou je 1016 mm), když by se to dalo mnohem jednodušeji provést v centimetrech. Ve chvílích, kdy pozorovala, jak se dívky zvonící ostruhami pachtí kolem stájí, došla k názoru, že to dělají proto, že nerozumějí složitým zařízením, jako je například příložník. A taky jim to řekla.

„Tak tedy ne,“ zkoušela to Zuzanka dál. „A co takhle havrany?“

Něco jí zafunělo do ucha.

Rychle se otočila.

Uprostřed dvora stál obrovský bílý kůň a podobal se nevhodně umístěnému zvláštnímu efektu. Byl příliš bílý. Doslova zářil. Vypadal jako jediná skutečná věc ve světě bledých stínů. V porovnání s kulatými poníky, kteří obvykle obývali některá stání, byl pravým obrem.

Pobíhalo kolem něj několik dívek zvonících ostruhami. Zuzanka poznala Kasandru Liškovou a lady Sáru Nadoottou. Ty dvě si byly podobné jako vejce vejci ve své neutuchající lásce ke všemu, co mělo čtyři nohy k dělalo „íhaha“, v nezájmu o cokoliv jiného, ve schopnosti dívat se na svět svými zuby a ve způsobu, jakým dokázaly i do slova „pír“ vložit několik samohlásek.

Bělouš tiše zaržál na Zuzanku a začal jí strkat čenich do ruky.

Ty jsi přece Truhlík, pomyslela si. Já tě znám. Jezdila jsem na tobě. Ty jsi… můj. Aspoň myslím.

„Phouvídám,“ ozvala se lady Sára, „khoumu pautří then khouň?“

Zuzanka se rozhlédla.

„Co? Mně?“ řekla poněkud zmateně. „Jo. Mně… asi.“

„Auno? Bhyl v bhouxu veudle Hnědkhy. Neuvěděula jseum, že thady mháš khouně. Na tou musíš mít pouvolení oud shlečny Cílheneu, víš ou toum?“

„Je to dárek,“ vysvětlovala Zuzanka. „Od… od někoho? Někoho.“

V kalných vodách jejích vzpomínek se pohnul hroch poznání. Přemýšlela, proč řekla, co řekla. Nevzpomněla si na svého dědečka celé roky. Až do včerejšího večera.

Pamatuju si tu stáj, pomyslela si. Byla tak velká, že člověk nedohlédl konce. A taky jsem se na tobě jednou směla projet. Někdo mě držel, abych nespadla. Jenže z tohohle koně člověk nespadne. Ne, když to on nechce.

„Aule? Nevěděula jseum, že oumíš jeuzdit na khouni?“

„Jo… kdysi jsem jezdila.“

„Za tou jsaou zvláuštní příplautky, thou dhoufám vhíš? Když thaudy máš khouně,“ pokračovala lady Sára.

Zuzanka mlčela. Měla silné podezření, že všechny potřebné poplatky byly zaplaceny. A když ne, tak alespoň zapomenuty.

„A bhoudeš poutřebouvat nouvou jezdeckhou výstrouj,“ nedala se odbýt lady Sára.

A Zuzanka se rozhodla.

„Já žádnou nepotřebuju,“ odsekla.

„Thou bhych se zasmaula,“ ušklíbla se lady Sára. „Jhízda na neousedlauném khouni. A řídit hou bhoudeš oušima?“

„Asi si postroj u nich v tom Vidlákově nemůže dovolit,“ ušklíbla se Kasandra Lišková. „A řekni té trpaslici, ať přestane očumovat mého koně. Doslova ho hltá očima!“

„Jen se na něj dívám,“ odpověděla Glorie.

„Jo, jenže při tom sliníš,“ dupla Kasandra nohou.

Ozvalo se několik rychlých kroků. To se Zuzanka rozeběhla po dláždění a vyskočila na koňský hřbet.

Podívala se dolů na užaslá děvčata a pak na jezdeckou dráhu za stájemi. Bylo tam několik provizorních překážek, pár břeven položených na sudech.

Aniž pohnula jediným svalem, kůň se otočil a zamířil k nejvyšší z nich. Na okamžik měla pocit, že se ocitla v poli koncentrované energie, pak došlo ke zrychlení a překážka se mihla hluboko pod nimi…

Truhlík se otočil a zůstal stát, přičemž netrpělivě přešlapoval z jedné nohy na druhou.

Děvčata to s překvapením pozorovala. Všechna měla na tvářích výraz nesmírného úžasu.

„Myslíte, že by kůň měl dělat něco takového?“ nadhodila po chvilce Nefrita.

„Co je?“ zeptala se Zuzanka. „To jste ještě neviděly skákat koně přes překážku?“

„To jo. Jenže zajímavé je to -“ začala. Glorie tím pomalým, opatrným tónem, jaký lidé užívají, když mají strach, že se jim rozpadne vesmír, „- že takový kůň obvykle dopadne zpátky na zem.“

Zuzanka se rozhlédla.

Kůň stál ve vzduchu.

Jaký příkaz je asi potřeba dát koni, když chceme, aby se snesl na zem? Byl to povel, s jakým se jezdecké sesterstvo ještě nesetkalo.

Truhlík, jako kdyby rozuměl jejím myšlenkám, pomalu vykročil kupředu a dolů. Na okamžik se jeho kopyta ocitla pod úrovní země, jako kdyby pevná hmota pro něj nebyla nic jiného než jakási mlhovitá substance. Pak ale, jak se zdálo, odhadl, kde zhruba by měla být úroveň země, a zůstal na ní stát.

První našla hlas lady Sára.

„Thou se na theube řeukneu sleučně Cíleneu,“ vypravila ze sebe.

Zuzanka byla téměř bez sebe neznámým strachem, ale ta nafoukaná slova, plná nechápavého vzteku, jí vrátila klid a sebeovládání.

„Vážně?“ opáčila. „A co jí řekneš?“

„No, přece, že jsi…, že jsi toho koně přinutila skočit přes překážku a on pak…“ Lady Nadoottá se zarazila, protože si uvědomila, co se právě chystala říci. Byla tak zmatená, že zapomněla mixovat do řeči vznešené samohlásky.

„Tak vidíš,“ usmála se Zuzanka. „Předpokládám, že kdyby ti někdo vyprávěl o tom, jak viděl koně vznášet se ve vzduchu, taky bys to považovala za pěkný nesmysl, co?“

„Ale je to proti školnímu řádu,“ zamumlala lady Sára.

Zuzanka zavedla koně zpět do stáje, vytřela ho a postavila do jednoho z volných stání.

Ve žlabu se senem něco zašustilo. Zuzanka měla dojem, že zahlédla slonovinově bílou tlamičku.

„Ty mizerné krysy,“ vracela se Kasandra do reality. „Slyšela jsem, jak slečna Cílená přikazovala zahradníkovi, aby sem nasypal jed.“

„Že se nestydí,“ prohlásila Glorie, jak se zdálo, lady Sáře něco nedopřávalo klidu. „Poslyš, ten kůň doopravdy ve vzduchu vůbec nestál, že ne?“ zeptala se nakonec. „To přece žádný kůň nedokáže!“

„Takže to ani udělat nemohl,“ souhlasila Zuzanka.

„Bylo to, jako když v basketu házeš z výskoku (*Pozn. aut.: Až do oné nešťastné nehody se sekerou byla Glorie kapitánkou školního košíkářského týmu. Trpaslíci sice nemají tu správnou výšku, ale mají skvělé zrychlení a výskok a mnoho hráček hostujících družstev zažilo ošklivý šok, když mezi nimi proletěla Glorie, která se ve vertikálním letu vynořila z hlubin)! Taky si počkáš, až se nahoře zastavíš, a bac ho!“ zajásala Glorie. „Muselo to být něco takového.“

„Jasně.“

„Tak to bylo.“

„No prosím.“

Lidská mysl má obdivuhodnou schopnost regenerace. Trpasličí a trollí mysl právě tak. Zuzanka na ně zírala v upřímném úžasu. Všechny viděly, jak kůň stojí ve vzduchu. Teď ten zážitek opatrně zasunuly do nějaké komůrky ve vzdáleném koutě své mysli, zamkly dveře a klíč zalomily v zámku.

„Jen tak, aby řeč nestála,“ řekla s očima stále ještě upřenýma na žlab se senem, „předpokládám, že některá náhodou nevíte, kde je tady ve městě nějaký mág, co?“

„Našel jsem místo, kde můžeme hrát!“ prohlásil Zlota.

„Kde?“ zajímal se Perm.

Zlota jim to řekl.

„U Zašitého bubnu?“ otřásl se Perm. „Tam házou tím… sekerama!“

Jen žádný strach. Budeme v bezpečí. Nikdo z cechu by se tam neodvážil hrát,“ uklidňoval ho Zlota.

„Bodejť by neto… to. Vždyť tam ztrácejí přito to… přispívající členy,“ bledl Perm.

„Dostaneme pět tolarů,“ vnadil ho Zlota.

Troll zaváhal.

„No, pět toláčů by se mi docela to… šiklo, připustil.“

„Třetina z pěti tolarů,“ upozornil ho Zlota. Permova obočí si dala schůzku nad kořenem nosu.

„To je víc než to…, nebo míň než to… pět tolarů“

„Podívej, to nás konečně přivede před tvář veřejnosti,“ pokračoval Zlota.

„Nechci před to… ksicht té veřejnosti, která se to slejzá u Bubnu,“ zavrtěl hlavou Perm. „To je to to poslední, o co bych u Bubnu stál. U Bubnu stojím o jediný, a to je to… věc, za kterou bych se mohl sto… schovat.“

„Jediné, co musíme udělat, je něco zahrát,“ nedal se Zlota vyvést z míry. „Cokoliv. Nový majitel je celý blázen do takových malých vystoupení, prý aby se lidi pobavili.“

„Já myslel, že tam mají jednorukého banditu.“

„Měli, ale zatkli jim ho.“

Ve Quirmu mají květinové hodiny. Je to obrovská turistická atrakce. Turisté ovšem většinou zjistí, že je to úplné něco jiného, než očekávali.

Květinové hodiny budují městské autority s omezenou představivostí, jaká se často vyskytuje v celém vesmíru. Pravidelně zjistíme, že nejde o nic jiného než o velký hodinový stroj zahrabaný do květinového záhonu na některém veřejném prostranství, kde jsou ciferník a číslice vyvedeny z letniček (*Pozn. aut.: Nebo z metanových krystalů. Nebo z mořských sasanek. Princip je pokaždé tentýž. Každopádně se takové hodiny velmi rychle zaplní ekvivalentem místních obalů od rychlého občerstvení a starých plechovek od piva).

Oproti tomu jsou quirmské hodiny obrovský kulatý záhon osázený čtyřiadvaceti různými druhy květin, vybraných pro téměř stoprocentní pravděpodobnost, se kterou otevírají a zavírají své květy…

Když běžela Zuzanka kolem, otevíral právě květy purpurový svlačec a mučenka otočnice je zavírala. To znamenalo, že je asi půl desáté.

Ulice byly opuštěné. Quirm nebyl noční město. Lidé přijíždějící do Quirmu s úmyslem si užít rychle odjížděli někam jinam. Quirm byl tak spořádaný, že dokonce i psi žádali o dovolení odskočit si na záchod.

Tedy, ulice byly téměř opuštěné. Zuzanka měla dojem, že slyší, jak ji někdo sleduje, jak se za ní ozývají spěšné kradmé kroky, které se pohybují po kočičích hlavách tak rychle, že nedokázala zachytit nikdy víc než podezření neurčitého tvaru.

Když Zuzanka doběhla k uličce U tří růží, zpomalila.

Někde v uličce U tří růží, vedle obchodu s rybami, říkala Glorie. Děvčata nikdo nepovzbuzoval, aby se zajímala o mágy. Ti do vesmíru slečny Cílené nepatřili.

Ulička vypadala potmě jako úplně cizí. Na jednom konci hořela pochodeň zastrčená v kovovém držáku. Ta ovšem jen dělala temnotu temnější.

Když Zuzanka dorazila do poloviny uličky, uviděla tam o stěnu opřený dlouhý žebřík a mladou ženu, která se na něj právě chystala vylézt. Bylo na ní něco povědomého.

Když se Zuzanka přiblížila, mladá žena se ohlédla a zdálo se, že ji opravdu ráda vidí.

„Ahoj," usmála se. „Nemáte drobné za tolar, slečinko?"

„Prosím?"

„Dva půltolary by mi stačily. Půltolar je cena. Nebo v měďácích. Cokoliv menšího než půltolar by bylo skvělé."

„Aha. Hm. Lituju. Dostávám na týden jen patnáct pencí kapesného."

„To se na to… no dobrá, nelamte si tím hlavu."

Jak mezitím stačila Zuzanka zjistit, nevypadala tahle mladá dáma jako ten druh žen, který si po nocích vydělává na živobytí v uličkách. Byla tak zdravě masitá, vypadala spíše jako zdravotní sestra, která asistuje lékaři, jehož pacienti občas propadnou jistému zmatení mysli a tvrdí, že jsou předložka u postele.

A taky Zuzance připadala nějaká známá.

Dívka vytáhla z kapsy šatů velké kleště, vystoupila po žebříku a zmizela v okně prvního poschodí.

Zuzanka zaváhala. Dívka se chovala jako řemeslník, který kráčí za svou prací, ale podle toho, co Zuzanka věděla, byli lidé šplhající v noci po žebřících, aby se dostali do cizích domů, lotři, jež měla každá odvážná žačka zadržet. Možná že by se byla vydala alespoň poohlédnout po nějakém strážném, kdyby se kus od ní v uličce neotevřely dveře.

Ze dveří se vypotáceli dva muži, vedli se pod paží a Spokojeně si to kličkovali směrem k hlavní ulici. Zuzanka jim ustoupila z cesty. Když nechtěla, nikdo si jí nevšiml, a proto ji také nikdo neobtěžoval. Muži prošli žebříkem.

Buď ti dva nebyli tak docela hmotní, i když zvuky, které vydávali, se zdály hmotné dost, nebo nebylo něco v pořádku s tím žebříkem. Ale ta dívka po něm přece vylezla…

…a teď po něm zase slézala a něco si zastrkovala do kapsy.

„Ani se nevzbudil, ten malý andílek," libovala si.

„Prosím?" nechápala Zuzanka.

„Neměla jsem u sebe padesát pencí," vysvětlovala jí dívka, zatímco si jediným lehkým pohybem hodila žebřík na rameno. „Pravidla jsou pravidla. Musela jsem mu vytrhnout ty zuby rovnou dva."

„Cože?" nechápala Zuzanka.

„Všechno to musím účetně podložit, rozumíš? To bych se dostala do pěkné šlamastyky, kdyby mi tolary a zuby náhodou nesouhlasily. Sama to dobře víš."

„Já?"

„No, nemám ale čas stát tady a klábosit celou noc. Ještě jich musím udělat šedesát."

„Proč bych to měla vědět zrovna já? A čeho musíš ještě udělat šedesát? A komu?"

„Samozřejmě že dětem, komu jinému. Nemůžu je přece zklamat, že? Představ si ty jejich radostné tvářičky, když ráno zvednou polštář, ti malí miláčkové." Žebřík. Kleště. Zuby. Peníze. Polštáře… „Nečekáš, že ti budu věřit, že jsi nějaká víla Zubnička?" zamračila se Zuzanka podezřívavě.

Sáhla si na žebřík, který jí připadal dokonale skutečný.

„Ne nějaká," odpověděla jí dívka. „A překvapuje mě, že to nevíš právě ty."

A zmizela za rohem dřív, než ze sebe užaslá Zuzanka stačila vypravit: „Proč zrovna já?"

„Protože ona to ví," ozval se jí hlas za zády. „Tihle lidi se mezi sebou všichni znají."

Otočila se. V malém otevřeném okénku seděl havran. „Měla bys jít raději dovnitř," zval ji. „Tady v té uličce můžeš potkat různé týpky."

„Už se stalo."

Na zdi vedle dveří byla přišroubovaná mosazná tabulka, která říkala: „MgDr. (*Nev. univ.) , C. V. Sýrozděn, b. thau., b. hyp. (*Pozn. překl.: Doktor magie, absolvent Neviditelné univerzity, C. V. Sýrozděn, bakalář thaumaturgie, bakalář

hypnotismu. (Je ovšem pravda, že některé prameny dešifrují zkratku b. hyp. jako blbý kůň.))“

To bylo poprvé v životě, kdy Zuzanka slyšela mosaznou tabulku mluvit.

„Jednoduchý trik,“ prohlásil havran znuděně. „Cítí, že se na ni díváš. Prostě jenom zatlač -“

„MgDr. (Nev univ.) , C. V. Sýrozděn, b. thau., b. hyp.,“ ozvala se znovu tabulka.

„Ty drž hubu… a ty prostě zatlač do dveří.“

„Jsou zamčené.“

Havran naklonil hlavu ke straně a vrhl na ni pohrdavý pohled jedním korálkovým okem. Pak řekl: „A že to dělá potíže zrovna tobě? No tak jo, donesu ti klíč.“

Za okamžik se objevil znovu a shodil na dlažební kostky velký klíč.

„Mág není?“

„Mág je. V posteli. Chrápe, že mám strach, aby mu hlava neupadla.“

„Myslela jsem, že zůstávají vzhůru celou noc!“

„Tenhle ne. V devět hrnek kakaa a v devět pět neví o světě.“

„Přece mu nemůžu jen tak vlézt do domu?“

„Proč ne? Přišla jsi za mnou. A stejně, mozkem týmu jsem tady já. On jenom nosí tu legrační čepici a mává rukama.“

Zuzanka otočila klíčem.

Uvnitř bylo teplo. Všude kolem viděla klasické pomůcky magického řemesla - výheň, police s lahvemi, lahvičkami a plátěnými sáčky, vycpaného aligátora zavěšeného pod stropem, několik velkých svící, které se změnily na voskové vodopády, a havrana sedícího na lidské lebce.

„Všechno je to nakoupené ze zásilkové služby podle katalogu,“ prozradil jí havran. „Všechno to přišlo najednou v jedné veliké bedně. Myslíš, že ty svíčky se takhle roztopily za bůhvíjakou dobu? Houby. Pro zkušeného voskaře je to práce na dva tři dny.“

„Myslím, že si to všechno vymýšlíš,“ odpověděla mu Zuzanka. „Takovou lebku si rozhodně jen tak nekoupíš.“

„No, ty to musíš vědět líp,“ ušklíbl se havran. „Máš vzdělání.“

„Co jsi se mi to včera pokoušel říct?“

„Co jsem se ti pokoušel říct?“ naklonil havran hlavu ke straně a zatvářil se rozpačitě.

„Všechno to sss… smr… sss… smr…?“

Havran se poškrabal pařátem na hlavě.

„On řekl, že ti to nemám říkat. Jenom jsem tě měl varovat, že se objeví ten kůň. Nechal jsem se trochu unést. Objevil se, žejo?“

„Jo!“

„Svez se na něm.“

„To jsem udělala. Ten kůň nemůže být skutečný! Každý skutečný kůň ví, kde je zem.“

„Slečinko, skutečnějšího koně, než je tenhle, bys nenašla.“

„Vím, jak se jmenuje! Už jsem na něm kdysi jezdila!“

Havran si povzdechl, nebo se alespoň pokusil si vzdechnout do té míry, do jaké to zobákem jde.

„Musíš na něm odjet. On se rozhodl, že ty jsi ta pravá.“

„Kam mám odjet?“

„Jo, to já vědět nesmím a ty to musíš teprve zjistit.“

„No, dejme tomu, že bych skutečně byla tak hloupá a udělala to… nemůžeš mi alespoň naznačit, co by se stalo?“

„Éé… pokud je mi známo, přečetla jsi spoustu knih. Četla jsi taky nějaké o dětech, které se dostanou do dalekého kouzelného království a tam zažijí dobrodružství se skřítky a tak?“

„Samozřejmě,“ přikývla zamračeně Zuzanka.

„V tom případě by bylo nejlepší, kdybys začala přemýšlet tímhle způsobem,“ zamžoural na ni havran.

Zuzanka vzala do ruky malý sáček s bylinkami a začala si s ním pohrávat.

„Venku jsem potkala ženskou, která tvrdila, že ona je víla Zubnička,“ řekla.

„Akorát houby,“ zavrtěl hlavou havran. „Ona není víla Zubnička, teda je, ale ne jediná, jsou aspoň tři.“

„Taková osoba přece neexistuje. Tedy… myslela jsem, že jsou to všechno jen takové… pohádky. Jako Hajaja nebo Otec prasátek (*Pozn. aut.: Podle prastarých venkovských pověstí - alespoň pověstí z těch venkovských oblastí, kde jsou prasata nejpodstatnější ekonomickou součástí domácího hospodářství - je Otec prasátek zimní mytologická postava, která o noci Prasečí hlídky jezdí od domu k domu na prostých saních tažených čtyřmi velkými divokými kanci a rozděluje dárečky v podobě jitrnic, tlačenek, škvarků a šunky všem dětem, které byly během roku hodné. Hodně a hlasitě se směje slovy „ho, ho, ho“. Děti, které zlobily, dostanou pytel krvavých kostí (právě tyhle přesné podrobnosti dávají tušit, že je to pověst určená především malým lidičkám). Zpívá se o něm dokonce píseň. Začíná: Pozor dejte, všichni lidé… Říká se, že postava Otce prasátek má původ v legendě o jakémsi místním králi, který jedné noci projížděl kolem chaloupky, v níž podle pověsti žily tři mladé dívky. Slyšel, jak pláčou, protože neměly jediné sousto, aby oslavily den, který půlí zimu. Slitoval se nad nimi a vhodil jim do domku oknem pytel jitrnic. Zničil při tom okno a jednu z dívek tím vyděsil tak, že z toho měla ještě dlouho potom následky, ale tím nebudeme kazit jinak velmi pěknou pověst).“

„Aha,“ přikývl havran. „Už couváš, co? Už žádná radikální prohlášení. O trochu toho tvého ‚nic takového neexistuje‘, ‚míň a o něco víc já vlastně nevím…‘, co?“

„Každý přece ví - no, je snad logické, že nemůže existovat nějaký starý pán s dlouhou bradou, který by na svátek Prasečí hlídky chodil po domech a rozdával jitrnice a prasečí droby, ne?“

„O logice já nic nevím,“ odpověděl havran. „Žít na lebce taky není logické, a přece to dělám.“

„A taky nemůže existovat Hajaja, který by večer chodil od dítěte k dítěti a vyprávěl jim pohádky na dobrou noc,“

pokračovala Zuzanka už dost nejistě. „To by nikdy nemohl stihnout…“

„Možné to je, možné to je.“

„Měla bych už jít,“ řekla Zuzanka. „Slečna Cílená vždycky o půlnoci kontroluje ložnice.“

„Kolik ložnic tam u vás máte?“ zeptal se se zájmem havran.

„Myslím, že asi třicet.“

„Takže ty věříš, že ta ženská o půlnoci zkontroluje všech třicet ložnic, ale nevěříš na Hajaju?“

„Stejně bych měla raději jít,“ řekla Zuzanka. „Hm. Děkuju ti.“

„Zamkni za sebou a klíč hoď oknem dovnitř,“ požádal havran.

Potom, co odešla, zavládlo v místnosti na nějakou dobu ticho rušené jen tichým praskotem uhlíků v krbu.

Pak se ozvala lebka: „Ty dnešní děti, co?“

„Viním z toho vzdělání,“ odpověděl havran.

„Příliš rozsáhlé vědění je velmi nebezpečná věc,“ souhlasila lebka. „Mnohem nebezpečnější než nevzdělanost. Tohle jsem často říkal, když jsem byl naživu.“

„A to bylo kdy?“

„To už si nepamatuju. Myslím, že jsem byl dost vzdělaný. Učitel nebo filozof, něco z toho pytle. A teď ležím na polici a. na hlavu mně kálí pták.“

„Velmi symbolické.“

Zuzance nikdo nevyprávěl o síle víry, natož o tom, jakou sílu má víra ve spojení s vysokým magickým potenciálem a nízkou stabilitou reality, které vládly na Zeměploše.

Víra vytváří prázdný prostor. Něco ho musí vyplnit.

Tím nechceme říci, že víra popírá logiku. Tak například je zcela jasné, že Hajajovi stačí k uspání všech dětí jen malá chvilka.

Na Zeměploše se úvahami o čase ani nepotřebuje unavovat.

Byla skoro půlnoc.

Zuzanka se tiše vplížila do stájí. Patřila k lidem, kteří odmítají nechat záhady nevyřešené.

Koně byli v Truhlíkově přítomnosti až nepřirozeně tiší. Bělouš v temnotě stříbřitě zářil.

Zuzanka s námahou stáhla z háku sedlo, ale pak si to rozmyslela. Jestli má z toho koně spadnout, sedlo jí v tom nezabrání. A otěže by jí byly platné, jako kdyby si připevnila kormidlo na kámen.

Otevřela dvířka stání. Většina koní odmítá kráčet pozpátku, protože pro ně to, co nevidí, neexistuje. Truhlík však vycouval sám od sebe, přešel k lavici, ze které většina dívek nasedala do sedel, otočil k ní hlavu a s výrazem očekávání ji pozoroval.

Zuzanka mu vylezla na hřbet. Bylo to jako sedět na stole.

„Dobrá,“ řekla tiše. „Vždyť já tomu nakonec s prominutím vůbec nemusím věřit.“

Truhlík spustil hlavu a zařehtal. Pak tiše vyklusal na dvůr a zamířil si to přes hřiště. U brány přešel do cvalu a zamířil k ohradě.

Zuzanka zavřela oči.

Cítila, jak se pod sametovou kůží napjaly svaly, kůň přeletěl bránu a stoupal nad hřiště.

Za ním se v trávě několik vteřin rýsovaly dva páry zářících otisků kopyt.

Když proletěli nad školou, všimla si Zuzanka blikajícího světélka v oknech. Slečna Cílená se vydala na svou půlnoční obhlídku ložnic.

Z toho bude pěkný malér, pomyslela si Zuzanka.

Jenže pak ji napadlo: Sedím na koni letícím třicet metrů vysoko a mířím někam do tajemná, kde to bude vypadat tak trochu jako v kouzelném království se skřítky a mluvícími zvířaty. Kdo ví, do jakých malérů se dostanu tam…

Kromě toho, je vůbec jízda na létajícím koni proti školnímu řádu? Vsadila bych se, že to není nikde napsané.

Zanedlouho se pod nimi ztratil Quirm a otevřel se svět, který vypadal jako šperk složený z černých a stříbřitě lesklých ploch. Šachovnice polí, vystupujících plasticky v měsíčním světle, a tu a tam světélko osamělé farmy. Kolem se míhala potrhaná mračna.

Daleko vlevo se jako chladná bílá stěna tyčil horský masiv hor Beraní hlavy. Napravo se leskl Okrajový oceán, který vypadal jako cesta k měsíci. Necítila žádný tlak vzduchu ani ten nejmenší náznak rychlosti, viděla jen, jak hluboko dole ubíhá krajina, a cítila, jak se Truhlíkový svaly napínají v rytmickém pohybu.

Pak někdo do noční temnoty rozsypal obrovské množství zlatých korálků. Oblaka před nimi se rozestoupila a tam, hluboko pod nimi, se objevil Ankh-Morpork - město plné nebezpečí tak strašlivých, že si je jistě nedokázala představit ani slečna Cílená.

Světlo pochodní ozařovalo síť ulic, kde by se celý Quirm nejen ztratil, ale byl jistě i uškrcen a vhozen do řeky.

Truhlík běžel s ladnou lehkostí nad střechami.

Zuzanka slyšela zvuky z ulic, rozeznávala dokonce jednotlivé hlasy, ale současně vnímala i hukot celého města, připomínající zvuky úlu. Kolem se míhala okna vyšších pater a v každém svítila svíce.

Kůň začal klesat zakouřeným vzduchem a přistál hladkým klusem v uličce, která byla docela prázdná. Byly v ní jen jedny zavřené dveře, vedle nichž byla tabulka ozářená pochodní.

Na tabulce Zuzanka četla:

ZAHRADA KARÍ

Kuchninský vchod - Nevstoupovat. Ani ty ne!

Jak se zdálo, Truhlík na něco čekal.

Zuzanka si myslela, že cíl jejich cesty bude mnohem romantičtější.

Věděla, co je to kari. Mívaly kari ve škole, ale tam se mu říkalo rýže s chrousty. Bylo žluté. Byly v něm nabobtnalé hrozinky a burské oříšky.

Truhlík zařehtal a zahrabal nohou.

Ve dveřích se otevřelo malé okénko. Zuzanka letmo zahlédla jakousi tvář na pozadí hutné atmosféry kuchyně.

„Ajajaj! Neéé! Trouchlik!“

Okénko s třesknutím zapadlo.

Podle všeho se mělo něco stát.

Začetla se do jídelního lístku připíchnutého na dveřích.

Lístek byl napsán velmi špatným jazykem, jak to u většiny lidových jídelen bývá. Je to proto, aby byli hosté ukolébáni falešným přesvědčením o své nadřazené inteligenci. Mezi jídly, jejichž jména většinou neznala, četla Zuzanka i následující:

Karí s seleninama 8 p
Karí sladkokyselí s ribíma koulema 10 p
Karí sladkokyselí s prasečíma koulema 10 p
Karí s maso 10 p
Karí s určitý maso 15 p
Karí extra 5 p
Pornoflakes 3 p
Sněste tady,
nebo si to odnesete

Okénko se otevřelo a na poličku pod ním vypadl velký hnědý sáček z papíru, co vypadá jako voskovaný, i když není. Pak se okénko bleskově zavřelo.

Zuzanka se pro sáček opatrně natáhla. Zápach, který z něj vycházel, měl kvalitu acetylénového hořáku a jako by varoval před použitím kovového příboru. Jenže od svačiny už uběhlo skoro deset hodin.

Pak si uvědomila, že s sebou nemá žádné peníze. Na druhé straně po ní nikdo žádné peníze nechtěl. Jenže kdyby se všichni lidé vyhýbali plnění svých povinností, svět by propadl zkáze a zmaru.

Naklonila se z Truhlíková hřbetu a zaťukala na dveře.

„Promiňte… nechcete ode mě nic -“

Zevnitř se ozvalo několik výkřiků a podivné zvuky, které zněly, jako by se několik lidí současně pokoušelo nacpat pod jeden stůl.

„Aha. To je milé. Děkuju. Děkuju vám mnohokrát,“ pronesla Zuzanka vychovaně směrem ke dveřím.

Truhlík pomalu vykročil zpět uličkou. Tentokrát nepocítila žádné náhlé napětí svalů - kůň tiše vyklusal do vzduchu. Choval se jako chytré zvíře, které v minulosti dostalo v tomto místě vypeskováno za to, že jeho pán něco vylil nebo rozsypal.

Když se ocitli několik desítek metrů nad zemí, Zuzanka pokusně pozřela z Karí několik soust a pak ho tak nenápadně, jak jen to bylo možné, zahodila.

„Bylo to velmi… zvláštní,“ řekla. „A to je všechno? Vezl jsi mě sem celou cestu jen proto, abych ochutnala tohle jídlo, které dávají přes ulici?“

Země tam dole začala ubíhat čím dál tím rychleji a Zuzance došlo, že kůň teď místo pohodlným cvalem běží plným tryskem. Pak znovu to už známé napnutí svalů a…

… a obloha před ní na okamžik modře vybuchla. Daleko za ní, neviděny, protože světlo stálo opodál a červenalo se studem nad tím, že nestačilo sledovat, co se děje, ve vzduchu několik vteřin zářily otisky dvou párů kopyt.

Byla to krajina, která visela ve vzduchu.

Stál tam malý přikrčený domek obklopený zahradou. Dál se rozkládala pole a na obzoru nezřetelné hory. Když Truhlík zpomalil, začala se Zuzanka rozhlížet.

Krajina neměla hloubku. Když se kůň stočil k zemi, ukázalo se, že krajina je z větší části dvojrozměrná, slabá, mírně tvarovaná blanka… reality…, kterou je potažena… nicota čekala, že se blanka, až kůň přistane, protrhne, ale ozvalo se jen tiché zaskřípění štěrku.

Truhlík pomalu obešel domek a vešel na dvůr před stáj, kde se zastavil a čekal.

Zuzanka s obtížemi slezla. Zem pod nohama jí připadala celkem solidní. Sklonila se k zemi a rukou odhrábla štěrk. Pod ním byl další štěrk.

Slyšela, že víla Zubnička sbírá zuby. Pokuste se nad tím logicky zamyslet… lidé, kteří sbírají různé kousky lidských těl, to obvykle dělají z velmi podezřelých důvodů a většinou proto, aby ostatním lidem ublížili nebo je nějakým způsobem ovládli. Taková víla Zubnička musela ovládat děti větší části světa. Ale tohle nevypadalo jako domek podobné osoby.

Otec prasátek očividně musel žít vysoko v horách, v nějakých příšerných jatkách, vymalovaných na rudo a vyplněných jitrnicemi a krvavou tlačenkou.

Což zase hovořilo o stylu. O velmi ošklivém stylu, ale alespoň o nějakém. Tohle místo styl nemělo.

Vůbec žádný.

Kačer, který byl symbolem svátku Pečené duše, podle všeho neměl domov žádný. Stejně tak dědek Potíž a Hajaja, pokud věděla.

Obešla domek, který nebyl o mnoho větší, než bývají větší chaty. Je to jasné. Ať tady bydlel kdokoliv, neměl ani špetku vkusu.

Našla hlavní dveře. Byly černé a měly klepadlo ve tvaru řeckého písmene omega.

Zuzanka se po něm natáhla, ale dveře se před ní samy rozestoupily.

Otevřela se před ní vstupní hala tak velká, že se nemohla do vnějších rozměrů domku vejít. Daleko vzadu viděla schodiště, za které by se nemuselo stydět závěrečné stepovací finále filmového velkomuzikálu.

S perspektivou vstupní haly taky nebylo něco v pořádku. Protější stěna byla evidentně velmi daleko, ale současně se zdálo, že je namalována ve vzduchu, ne dál než nějakých pět metrů. Prostě a jednoduše jako by vám vzdálenosti v místnosti nabízely k výběru různé možnosti.

Na jedné stěně visely obrovské hodiny. Jejich pomalé tikání zaplňovalo celý obrovský prostor.

Je tady někde ta místnost, pomyšlela si. Pamatuji si místnost plnou šepotu.

Delší stěnu haly přerušovaly dveře umístěné velmi daleko od sebe. Nebo, když jste se na to podívali z jiného úhlu, velmi blízko k sobě.

Pokusila se dojít k těm nejbližším a vzdala se po několika potácivých krocích. Nakonec se jí to podařilo tak, že se přesně nasměrovala a vydala se na cestu se zavřenýma očima.

Dveře byly současně v obyčejné, lidské velikosti a současně i nepředstavitelně obrovské. Měly rám zdobený bohatou řezbou, které dominoval motiv lebek a kostí.

Otevřela je.

Do téhle místnosti by se vešlo celé menší město.

Uprostřed zabíral malý čtvereček podlahy koberec, jehož rozloha neměla v žádném případě více než jeden hektar. Zuzance trvalo několik minut, než došla k jeho okraji.

Objevila na něm pokoj v pokoji. Velký, masivně vyhlížející psací stůl na rozlehlém stupínku a za stolem kožené otáčecí křeslo. Byl tam také rozlehlý model Zeměplochy v podobě želvy, jíž stáli na krunýři čtyři sloni, umístěný na podivném ornamentálním stojánku. Kolem viděla několik knihoven a v nich velké svazky nakupené jako knihy v knihovně člověka, který je tak často používá, že nemá čas je pořádně srovnat. Bylo tam dokonce okno, které viselo ve vzduchu několik desítek centimetrů nad podlahou.

Jedna věc tam ovšem chyběla. Stěny. Mezi okrajem koberce a stěnami obrovské místnosti se rozkládala jen holá podlaha, a ani ten výraz přesně nevystihoval skutečnost. Zem nevypadala jako kámen a v žádném případě to nebylo dřevo. Když po ní Zuzanka kráčela, neozýval se žádný zvuk. Byl to jednoduše povrch v geometrickém slova smyslu.

Koberec byl zdoben vzorem lebek a kostí.

Byl černý. Všechno bylo černé, s výjimkou věcí v různých odstínech šedé. Tu a tam dával maličko jiný odstín černi tušit velmi temný purpur nebo ještě temnější mořskou modř.

Daleko u stěn velké místnosti, onoho metapokoje, byl vzdálený náznak… něčeho. To něco ovšem vrhalo příliš složité stíny, než aby se dal jejich tvar postihnout.

Zuzanka vystoupila na stupínek.

Na věcech kolem ní bylo něco zvláštního. Samozřejmě, že na věcech kolem ní bylo podivné všechno, ale to byla jednoduše jakási základní podivnost vyplývající z jejich podstaty. Té si mohla nevšímat. Ale ona tady byla ještě další podivnost, něco, co vnímala na obyčejné lidské úrovni. Každá věc byla maličko nesprávná, jako kdyby ji vytvořil někdo, kdo tak docela nechápe její přesný význam.

Na stolní desce byla kolíbka se savým papírem, ale byla součástí desky, nedala se zvednout. Zásuvky byly pouhé reliéfní části dřeva, a tudíž se nedaly otevřít. Ten, kdo stůl vyrobil, jistě stoly viděl, ale zdaleka nepochopil podstatu stolovosti.

Na stole dokonce stálo něco jako stolní ozdoba. Byl to vyšší štíhlý olověný kvádr, jemuž po jedné straně visela nit a na jejím konci byla připevněna lesklá kovová kulička. Když jste kuličku na niti zvedli, zhoupla se a narazila do olověného kvádru. Jednou.

Nezkusila si sednout do křesla. V koženém sedadle byl vytlačený hluboký dolík. Někdo tady očividně trávil mnoho času.

Podívala se na nápisy na hřbetech knih. Byly v jazyce, kterému nerozuměla.

Pomalu se vrátila ke vchodu, vyšla do haly a zkusila vedlejší dveře./V její mysli se začínalo rýsovat jisté podezření.

Další dveře vedly do podobně rozlehlé místnosti, jako byla ta, kterou opustila. Podlaha z neznámého materiálu, strop se ztrácel v šeru a všude, kam oko dohlédlo, byly nekonečné řady polic přeplněných přesýpacími hodinami.

Písek, přesýpající se z minulosti do budoucnosti, plnil celý prostor šumem podobným hukotu přílivu, silným zvukem tvořeným miliony zvuků slabých.

Zuzanka vykročila mezi police. Měla pocit, že prochází hustým davem.

Pak její pohled upoutal jakýsi pohyb na nedaleké polici. Ve většině hodin tvořil padající písek jakoby pevnou stříbrnou stužku, ale právě v těch, na které jí padl zrak, stužka zmizela. Do spodní banky spadla poslední zrnka písku.

Ozvalo se tiché „pop“ a hodiny zmizely.

O vteřinku později se na jejich místě s jemným „pink“ objevily další. Přímo před Zuzančinýma očima se v nich začal sypat písek.

I na tohle si vzpomínala.

Natáhla ruku, zvedla jedny hodiny, zamyšleně se kousla do rtu a pomalu je začala obracet vzhůru nohama.

KVÍK!

Otočila se. Na polici za ní stál krysí Smrť a varovně na ni hrozil párátkem.

„No dobrá,“ řekla Zuzanka a vrátila hodiny na místo.

KVÍK!

„Nejdu, ještě jsem si to tady pořádně neprohlédla.“

Zuzanka vykročila ke dveřím a krysí kostřička v plášti, podobná .hračce na klíček, se jí držela v patách.

Jak se ukázalo, za třetími dveřmi byla…

…koupelna.

Zuzanka zaváhala. Přesýpací hodiny člověk na takovém místě čeká. Čeká i ornamenty tvořené lebkami a zkříženými hnáty. Ale nečeká velkou porcelánovou vanu s rozměrnými mosaznými kohouty, stojící jako trůn na vyvýšeném pódiu. Tím méně by čekal, že na té kulaté věcičce, ke které byl připevněn řetízek se zátkou, objeví vybledlý modrý nápis: C. H. Tuallett & syn, úl. Rozmazlené kočky, Ankh-Morpork.

Nikdo by tady nečekal gumovou kačenku. Byla žlutá.

Nečekal by mýdlo. Mělo nažloutlou barvu slonové kosti, ale vypadalo, jak by ho nikdy nikdo nepoužil. Vedle něj byl kousek oranžového mýdla, které naopak někdo skoro vypotřeboval. Zbýval z něj sotva slabý plátek. I ten stačil koupelnu naplnit zápachem, který velmi připomínal tu hroznou věc, kterou dostávala děvčata na mytí ve škole.

Vana, i když rozměrná, byla zcela lidská. Kolem odtoku byla zahnědlá usazenina, stejně jako byla pod kapajícím kohoutkem nahnědlá stružka. Ale téměř všechno ostatní bylo navrženo toutéž osobou, která nechápala stolovost a tady zase nerozuměla koupelnovosti.

Dotyčný stvořil tyčový věšák na ručníky, který by mohlo používat k tréninku celé gymnastické družstvo současně. Černý ručník, jenž na něm visel, s ním byl srostlý a tvrdý jako prkno. Ten, kdo skutečně koupelnu používal, se pravděpodobně utíral do toho sepraného modrobíle kostkovaného s iniciálami K MČRCVBK B-S A-M.

Byl tam dokonce i záchod, další dokonalá ukázka porcelánových uměleckých předmětů firmy C. H. Tuallett & syn, který byl na splachovací nádržce ozdoben vzorem ze zelených a modrých kvítků. A znovu, tak jako s vanou a mýdlem, se tady vnucovala myšlenka, že tahle místnost byla někým vybudována… a pak přišel někdo jiný a dodal různé drobnosti. Někdo, kdo se například lépe vyznal v instalatérských pracích. Někdo, kdo věděl, ale skutečně věděl, že ručníky musí být měkké, aby se jimi člověk osušil, a mýdlo by mělo pěnit.

Nic z toho byste nečekali, dokud jste to nespatřili na vlastní oči. A pak jste měli dojem, že to vidíte zase.

Sepraný ručník sklouzl na zem a sunul se v malé hromádce po podlaze, dokud se nerozvinul a neodhalil krysího Smrtě.

KVÍK?

„No dobře," řekla Zuzanka. „Kam mám jít?"

Krysík zamířil k otevřeným dveřím a vycupkal do haly.

Zuzanka ho sledovala k dalším dveřím. Stiskla další kliku.

Byla to místnost v místnosti. V temnotě bylo vidět malý vykachlíkovaný prostor, koberec, na něm stůl, pár židlí, příborník -

- a někoho. U stolu seděla shrbená postava. Jak se Zuzanka opatrně přibližovala, zaslechla cinkot příborů na talíři.

U stolu seděl velmi starý muž a velmi hlasitě večeřel. Mezi sousty, jejichž plynulý přísun obstarával vidličkou, k sobě plnou pusou hovořil. Byl to jistý druh špatného chování ve své vlastní společnosti.

„No, moje vina to není, žádnopádně (sprška drobečků) , já proti tomu byl od začátku, ale to ne, on musel jít (chňap kus klobásy, která předtím proletěla balistickou křivkou a přistála na stole) a zamotat se do toho. Já mu říkám: nejlíp se do ničeho neplést (ďob neidentifikovatelný osmažený předmět) , ale ne, on to musí udělat po svým (sprška slin a pich vidličkou do vzduchu) , jak se do toho jednou zapletete, povídám mu, jak se z toho chcete vymotat, to mi řekněte (rychlá příprava chlebíčku s vejcem a kečupem) , ale on že prý -"

Zuzanka pomalu obcházela koberec. Stařík si jí stále ještě nevšiml.

Krysí Smrť hbitě vyšplhal po noze stolu a posadil se na nakousnutou topinku.

„Aha, to jsi ty."

KVÍK. ,

Stařík se ohlédl.

„Kde? Kde?"

Zuzanka vkročila na koberec. Stařec vyskočil tak rychle, že porazil židli, na které seděl.

„Kdo jste, u všech čertů?"

„Mohl byste na mě laskavě přestat ukazovat tou ostrou kostí?"

„Já se vás na něco ptal, mladá dámo!"

„Jmenuju se Zuzana." To neznělo nijak zvlášť. „Vévodkyně ze Sto Helit," dodala.

Mužova vrásčitá tvář se zvrásnila ještě víc v marném pokusu porozumět, o čem je řeč. Pak se k Zuzance obrátil zády, pozvedl obě ruce do vzduchu a zabědoval.

„No samozřejmě!" vykřikl jen tak všeobecně, k nikomu a ke všem. „Tak to tomu opravdu nasadilo korunu!"

Pak zahrozil prstem krysímu Smrťovi, který se odtáhl.

„Ty prolhaná malá kryso! Odporný hlodavce! Tady něco smrdí hůř než chcíplá myš pod podlahou!" KVÍK?

Roztřesený prst najednou přestal hrozit. Muž se znovu otočil k Zuzance.

„Jak se vám podařilo projít tou zdí?"

„Prosím?" nechápala Zuzanka a opatrně začala ustupovat. „Já nevěděla, že tady je nějaká stěna!"

„A jak říkáte tomuhle? To je podle vás klačská mlha?" Stařec pleskl rukou do vzduchu. Hroch paměti se znovu převalil…

„…Albert…" řekla Zuzanka, „je to tak?"

Albert se pleskl dlaní do čela. „Čím dál tím hůř! Co všechno jsi jí ještě navykládal?"

„On mi neřekl vůbec nic, jenom KVÍK, a to nevím, co znamená," řekla Zuzanka. „Ale podívejte… tady přece žádná stěna není, je tady jen…"

Albert vytrhl ze stolu jednu zásuvku.

„Tak dávejte pozor," zasyčel. „Kladivo, jo? Skoba, jo? Dávejte pozor!"

Několika údery zatloukl skobu do vzduchu asi metr padesát vysoko, přesně na hranici koberce.

„No?" řekl potom.

Zuzanka se opatrně natáhla a sáhla na skobu.

Byla na omak mírně ulepená a slabě brněla, jako kdyby byla nabitá statickou elektřinou.

„Ale mně to stejně jako stěna nepřipadá," vypravila ze sebe nakonec.

KVÍK.

Albert upustil kladivo na stůl.

Zuzanka si najednou uvědomila, že není malý. Byl naopak vysoký, ale chodil v onom přihrbeném postoji, který si člověk obvykle spojuje s laboratorními fámuly inteligence typu Igor.

„Já to vzdávám," řekl a znovu na Zuzanku zahrozil prstem. „Já mu hned říkal, že z toho nepojde nic dobrého. Začal si zahrávat, a najednou se tady objeví taková cácorka a - kam jsi zmizela?"

Zuzanka obešla stůl, zatímco Albert mával rukama ve vzduchu a pokoušel se ji najít.

Na stole stálo prkénko se sýry a krabička na šňupavý tabák. A několik vuřtů. Ani kousek čerstvé zeleniny. Slečna Cílená zastávala názor, že smažené stravě je nutno se vyhýbat stejně důsledně, jako je třeba vyhledávat čerstvou zeleninu a ovoce, o nichž se zásadně zmiňovala jako o denním zdravíčku. Nedostatku denního zdravíčka připisovala velké množství různých potíží. Albert, který trhavými pohyby poskakoval po kuchyni a lovil rukama ve vzduchu, vypadal jako vtělení jedné každé z nich.

Když znovu prokřepčil kolem, sedla si na židli.

Albert se zastavil, zakryl si rukou jedno oko. Pak se velmi pomalu otočil. Nezakryté oko mu v napjatém soustředění vystupovalo z důlku jako přerostlé holubí vejce.

Zamžoural na židli a oko mu námahou zaslzelo.

„Dobrá, to by šlo," zabručel pak tiše. „Tak jo. Jseš tady. Přivedli tě sem kůň s krysákem. Pěkný nesmysl. Jenže oni si myslí, že to tak je správné."

„Co je tak správné?" nechápala Zuzanka. „A já nejsem to… co jste řekl."

Albert na ni chvilku mlčky zíral.

„Tohle dokáže jenom Mistr," řekl nakonec. „Patří to k jeho profesi. Předpokládám, že už to umíš dlouho, co? Že si tě nikdo nevšimne, když nechceš?"

KVÍK, řekl krysí Smrť.

„Cože?To já neřekl!"

KVÍK.

„On říká, abych ti vysvětlil, že jsem řekl cácorka a ne cou- co si myslíš, že jsem řekl, a to znamená malé děvče. On si myslí, že jsi mně dobře nerozuměla."

Zuzanka zvedla nohy na židli a objala si kolena rukama.

Albert si přitáhl druhou židli a sedl si.

„Jak si stará?"

„Je mi šestnáct."

„Ach je," Albert obrátil oči ke stropu. „A jak dlouho už je ti šestnáct?"

„Ode dne, kdy mi bylo patnáct, samozřejmě. Jste vážně tak hloupý?"

„A sakra," povzdechl si Albert. „Jak ten čas utíká. Víš, proč jsi tady?"

„Ne…, ale," Zuzanka zaváhala, „má to něco společného s tím, že… je to proto, že… vidím věci, které ostatní lidé nevidí, a protože jsem potkala někoho, kdo existuje jenom v pohádkách. Taky vím, že tady už jsem kdysi byla… a všechny ty lebky a kosti na věcech mi připadají…"

V té chvíli se Albert nad Zuzankou vztyčil a jeho přihrblá hubená postava se podobala supovi.

„Dala by sis hrnek kakaa?" zeptal se.

Bylo to úplně jiné kakao než to školní, které vypadalo jako teplá hnědá voda. To Albertovo bylo mnohem hutnější, když jste šálek obrátili vzhůru dnem, trvalo nějakou chvíli, než z něj něco vyteklo.

„A tvůj táta s mámou," začal Albert, když už měla pořádné čokoládové vousy, „víš, řekli ti někdy… totiž, vysvětlili ti někdy některé věci?"

„To nám vysvětlila slečna Delakrosová v biologii," přikývla Zuzanka. „Jenže to celé nějak špatně pochopila."

„Já myslel o tvém dědečkovi," odkašlal si Albert.

„Nějaké věci si pamatuju," přikývla Zuzanka, „ale nevzpomenu si na ně, dokud je neuvidím. Jako třeba na koupelnu. Nebo na vás."

„Tvůj otec a matka si mysleli, že pro tebe bude lepší, když na to zapomeneš," vysvětloval Albert. „Pch! Jenže takové věci má člověk v kostech! Měli strach, že se něco takového stane, a taky jo! Prostě je to dědictví."

„No, o tom taky vím," přikývla Zuzanka. „Jako s tím kohoutem, kloboukem a kosou."

Albert na ni vrhl nechápavý pohled.

„Podívej, pokusím se ti to vysvětlit taktně," zabručel nakonec.

Zuzanka na něj vrhla způsobný pohled.

„Tvůj dědeček je Smrť," oznámil jí Albert přímo. „Víš to? Kostlivec v černém plášti s kápí. Jela jsi na jeho koni a tohle je jeho dům. Jenže on… on odešel. Aby si promyslel nějaké věci, nebo kdoví proč. A podle mě se stala jedna věc. Tebe ta vzniklá situace prostě nasála. Máš to v kostech. Jsi už na to taky dost stará. Někde vznikl prázdný prostor a ten si myslí, že by ses do něj přesně hodila. Mně se to nelíbí o nic víc než tobě."

„Smrť," opakovala Zuzanka klidně. „No, nemůžu říct, že bych neměla nějaké podezření. Takže jako Otec prasátek,

Hajaja a víla Zubnička?“

„Tak“

KVÍK.

„A vy čekáte, že vám něco takového uvěřím?“ odpověděla Zuzanka a pokusila se udělat ten nejpohrdavější obličej, jaký uměla.

Albert se na ni podíval jako někdo, kdo má všechno své rozčilování už dávno za sebou.

„Mně je úplně nik, jestli tomu věříš nebo ne,“ odpověděl.

^A to vážně myslíte tu vysokou postavu s kosou a tak dále?“

„Jistě.“

„Podívejte, Alberte,“ začala Zuzanka tónem, jakým se mluví s lidmi s jednodušším myšlením, „i kdyby existovalo něco jako Smrť, a abych řekla pravdu, připadá mi to velmi nesmyslné, personifikovat takovou základní životní funkci, nikdo by po ní nemohl dědit. O dědičnosti vím svoje. To je o tom, když má někdo rezavé vlasy a tak. To získáte od jiných lidí. Ty nezískáte od… od nějaké… legendy nebo pověsti. Ehm.“

Krysí Smrť se přesunul na prkénko se sýry, kde použil svou kosu a uťal si kus ementálu. Albert se opřel na židli.

„Pamatuju si, když tě sem poprvé přivezli,“ řekl. „Pořád se vyptával, rozumíš? Byl zvědavý. Má rád děti. On jich, abych tak řekl, vidí hodně, ale s žádným se nestačí seznámit, jestli mi rozumíš. Tvoje máma s tátou nejdřív nechtěli, ale nakonec to vzdali a přijeli sem s tebou jednou na svačinu, jenom aby už dal pokoj. Nechtěli to udělat, protože měli strach, že budeš vyděšená a urveš se k smrti. Ale ty… vůbec jsi neplakala. Smála ses. To zase tvého otce k smrti vyděsilo. Pardon. Pak tady s tebou byli ještě několikrát, vždycky když jim o to řekl, ale začali mít strach z toho, co by se mohlo stát, takže tvůj táta si nakonec postavil hlavu a tím to skončilo. Tvůj táta byl jediný člověk, který se dokázal s Mistrem hádat, to ti musím říct. Myslím, že tenkrát ti byly asi čtyři.“

Zuzanka zamyšleně zvedla ruku a dotkla se bledých stop na tváři.

„Mistr pak říkal, že té vychovávají podle těch…“ Albert se ušklíbl, „…moderních metod. Logicky. S tím, že staré věci jsou samé nesmysly. No, nevím… Myslím, že tě chtěli uchránit před… před těmihle věcmi.“

„Nechal mě projet na tom koni,“ řekla Zuzanka, aniž ho poslouchala. „A koupala jsem se v té velké vaně.“

„Mýdlo bylo všude.“ Jeho tvář se stáhla do grimasy, která se blížila úsměvu. „Až tady jsem slyšel, jak se Mistr směje. A taky tě houpal. Tedy zkoušel to. Žádná kouzla, nic takového. Svýma vlastníma rukama.“

Zuzanka tiše seděla a v hlavě se jí probouzely, zívaly a protahovaly vzpomínky.

„Teď si na to vzpomínám,“ přikývla. „Všechno se mi to vrací.“

„Nikdy to ani neodešlo, jen to bylo zasuté někde hluboko vespod.“

„Vzpomínám si, že v instalatérství se opravdu moc nevyznal. Co znamená K MČRCVBK B-S A-M?“

„Klub mladých členů reformované církve vyznavačů božské krve Bel-Shamharota, Ankh-Morpork,“ odpověděl jí Albert. „Tam vždycky bydlím, když tam dolů musím pro něco zajet. Třeba pro mýdlo nebo tak.“

„Ale vy… vy už nejste mladý muž,“ neudržela se Zuzanka.

„Nikdo mi to nevyčítá,“ odsekl jí. Zuzanka si pomyslela, že asi nelže. V Albertovi byla jakási šlachovitá síla, jako kdyby celé jeho tělo byl jeden jediný zaťatý kloub.

„Dokáže skoro všechno,“ řekla zamyšleně napůl pro sebe, „ale některým věcem nerozumí a jednou z nich je instalatérství.“

„Bodejť. Museli jsme si na to přivést instalatéra z Ankh-Morporku, hehe, a ten prohlásil, že by to mohl mít hotové za týden, možná až v pátek, a takové věci se Mistrovi neříkají,“ pochechtával se Albert. „V životě jsem neviděl někoho tak rychle pracovat. Pak ho Mistr nechal zapomenout. Dokáže nechat zapomenout každého s výjimkou -“ Albert se zarazil a zachmuřil se.

„No, vypadá to, že se s tím budu muset srovnat,“ zabručel. „Zdá se, že je s tebou všechno v pořádku. Předpokládám, že jsi unavená. Můžeš tady zůstat. Je tady spousta pokojů.“

„Ne! Musím se okamžitě vrátit nazpět. Jestli nebudu ráno ve škole, bude z toho strašlivý malér!“

„Tady neexistuje žádný čas, jen ten, který si lidé přivezou s sebou. Věci se prostě dějí jedna za druhou. Truhlík tě pak odveze zpátky, přesně do chvíle, kdy jsi odjela, budeš-li si přát. Ale měla bys tady nějakou dobu zůstat.“

„Říkal jste, že někde vzniklo prázdné místo a já jsem do něj nasávaná. Nevím, co to znamená.“

„Budeš se cítit mnohem líp, až se pořádně vyspíš,“ odpověděl jí Albert.

Tady nebyl ani skutečný den, ani noc. S tím měl Albert zpočátku potíže. Kolem byla jasně osvětlená krajina a nad hlavou temné nebe poseté hvězdami. Smrť si na střídání nocí a dní nikdy příliš nepotrpěl. Když měl dům lidské obyvatele, míval zdejší den většinou šestadvacet hodin. Lidé ponechaní sami sobě se dokázali delšímu cyklu přizpůsobit. Jednoduše si den co den maličko poposunuli čas, stejně jako když si člověk večer co večer řídí nepřesné hodinky. Čas lidé změnit nedokáží, ale den, to je tak trochu soukromá věc.

Albert si šel lehnout, kdykoliv si na to náhodou vzpomněl.

Teď seděl u malého stolku, před sebou měl zapálenou svíčku a pohled upíral do prázdna.

„Vzpomněla si na koupelnu,“ mumlal. „A ví o věcech, které nemohla vidět. Ani jí je nikdo nemohl říct. Má jeho paměť. Zdědila to!“

KVÍK, řekl krysí Smrť. Většinou večer vysedával u ohně.

„Když zmizel minule, přestali lidi umírat,“ bručel dál Albert. „Ale tentokrát ne. A kůň šel za ní. Ona vyplňuje to prázdné místo.“

Albert upíral pohled do tmy. Když byl rozčílený, dalo se to poznat podle jisté neklidné žvýkací a sací činnosti, jako kdyby se pokoušel vysát ze zubů nějaký zbytek zapomenutého času. Teď vydával zvuky jako porouchaná výlevka.

Už si nepamatoval, kdy byl mladý. Muselo se mu to stát už alespoň před tisíci lety. Bylo mu devětasedmdesát, ale čas

ve Smrťově domě bylo něco, co se dalo používat pořád kolem dokola.

Matně si vzpomínal, že dětství je nepříjemná záležitost, zvláště v době, kdy se chýlí ke konci. Všechny ty problémy s akné a různými částmi těla, které si dělají, co chtějí. Jenže být výkonným ramenem morálky, to je výjimečná záležitost.

Podstata celé té věci - hrozná, nepominutelná podstata - spočívala v tom, že někdo to dělat musel. Protože, jak už bylo řečeno, Smrť fungoval spíše na všeobecných než konkrétních základech, podobně jako monarchie.

Jste-li poddaným v monarchii, vládne vám monarcha. Pořád. Ať ležíte, běžíte, nebo spíte. Ať už - vy, nebo monarcha - děláte cokoliv.

To je součást všeobecných podmínek situace. Král či královna nepotřebují chodit do vašeho domu a vydávat vám příkazy, kam si máte postavit křeslo, jak máte vzít televizní ovladač, ani vám neřeknou „teď máš žízeň, přišel by ti k chuti šálek čaje“. To všechno se děje automaticky, je to něco jako zemská přitažlivost. Ale kromě toho to oproti příležitosti ještě vyžaduje někoho tam nahoře. Ti nahoře většinou nemusejí nijak zvlášť pracovat, stačí, když tam jsou. Stačí, když jsou.

„Ona?“ řekl Albert.

KVÍK.

„Už brzo se tomu poddá,“ řekl Albert. „To víš, že ano. Nemůžeš být najednou smrtelný i nesmrtelný, to by tě roztrhlo vejpůl. Je mi jí skoro líto.“

KVÍK, souhlasil krysí Smrť. „A to ještě není to nejhorší,“ uvažoval Albert. „Počkej, až jí paměť opravdu zabere…“

KVÍK.

„Něco ti řeknu,“ pokračoval Albert. „Raději bys ho měl začít okamžitě hledat.“

Zuzanka se probudila a neměla nejmenší představu, kolik je hodin. U postele byl sice budík, protože Smrť věděl, že existují věci jako budíčky. Byl ozdobený lebkami á kostmi, bylo na něm znamení v podobě omegy a nefungoval. V celém domě nebyly jediné hodiny, které by šly, s výjimkou těch speciálních v hale. Jakékoliv jiné hodiny velmi brzo propadly beznaději a zastavily se nebo vytočily celé pero v jediném zátahu.

Její pokoj vypadal, jako kdyby se z něj teprve včera někdo vystěhoval. Na toaletním stolku byly hřebeny, kartáče na vlasy a pár kosmetických drobností potřebných k make-upu. Na háčku na dveřích dokonce visel župan. Na kapsičce měl vyšitého králická. Ten příjemný dojem by byl ještě příjemnější, kdyby to nebyla pouhá králičí kostra.

Prohlédla si obsah zásuvek. Musel to být pokoj její matky. Bylo v něm hodně růžových věcí. Zuzanka neměla nic proti růžové, pokud byla v únosné míře, ale tohle nebyl ten případ, a tak si Zuzanka znovu oblékla své školní šaty.

Důležitá věc je, pomyslela si, zůstat klidná. Pro všechno se dá najít logické vysvětlení, i kdybyste si ho museli vymyslet.

KVÍKAU!

Na nočním stolku přistál krysí Smrť a chvilku zoufale škrabal párátky, aby nesklouzl na zem. Pak si ze zubů vyndal svou kosu.

„Myslím,“ začala Zuzanka opatrně, „že bych se teď ráda vrátila domů.“

Malý krysík pokýval lebčičkou a skočil ze stolku.

Přistál na okraji růžového koberce a cupkal přes tmavou podlahu za jeho okrajem.

Když Zuzanka sestoupila z koberce, krysí Smrť se zastavil a spokojeně se rozhlédl kolem. Znovu měla dojem, že prošla nějakým testem.

Následovala krysího Smrtě do haly a pak do zakouřené jeskyně kuchyně. Albert se nakláněl nad sporákem.

„Dobré ráno,“ řekl spíš ze zvyku než proto, že by si uvědomoval, který čas dne právě je. „Chceš k párku topinku? Pak bude ještě kaše z ovesných vloček.“

Zuzanka se zadívala na směs, která syčela na obrovské pánvi. Byl to pohled, který by lidé s prázdným žaludkem velmi špatně snášeli a u těch s plným by mohl způsobit, že by se jejich žaludek vyprázdnil. Albert dokázal i vejce přivést do stavu, kdy si přálo, aby nikdy nebylo snědeno.

„Nemáte nějaké mušli?“ zeptala se.

„To je nějaký druh klobásy?“ zeptal se Albert s podezřením.

„To jsou oříšky a obilniny.“

„Je v tom nějaký tuk?“

„Myslím, že není.“

„A jak to potom chceš smažit?“

„To se nesmaží.“

„A tomu ty říkáš snídaně?“

„Některé věci nemusí být smažené, a přece jsou dobré ke snídani,“ oznámila mu Zuzanka. „Tak například jste mluvil o kaši z ovesných vloček, a tu taky nesmažíte -“

„A kdo ti to řekl?“

„Co takhle vařené vajíčko?“

„Pch, vaření není k ničemu, to zdaleka nezabije všechny bakterie.“

„UVAŘ MI JEDNO VAJÍČKO, ALBERTE.“

Než se ozvěna těch slov několikrát odrazila kolem a ztichla, přemýšlela Zuzanka, odkud ten hlas přišel.

Albertova kovová škrabka, kterou obracel věci na pánvi, dopadla se zazvoněním na dlaždice.

„PROSÍM?“

„Ten hlas, to jsi byla ty.“

„S tím vajíčkem si nelam hlavu,“ řekla Zuzanka. Ten hlas způsobil, že ji rozbolela čelist. Dělalo jí to větší starosti než Albertovi. Vždyť to nakonec byla její čelist. „Chci domů!“

„Doma jsi tady," odpověděl jí Albert.

„Tady? Tohle není můj domov!"

„Že ne? Co praví nápis na těch velkých hodinách?"

„Příliš pozdě," odpověděla Zuzanka bez váhání.

„Kde jsou úly?"

„V zahradě."

„Kolik máme talířů?"

„Sedm -" Zuzanka pevně zavřela ústa.

„Vidíš? Kousek tvého já tady domov má," řekl Albert.

„Podívej, Alberte," řekla Zuzanka a pokoušela se najít nějaké logické zdůvodnění pro případ, že by to tentokrát fungovalo lépe, „možná že je tady skutečně někdo, kdo… tak nějak… řídí některé věci, ale co já s tím, rozumíš… chtěla jsem říct, že…"

„Jo? A jak to, že tě zná ten kůň?"

„No to je pravda, ale jinak jsem docela normální holka…"

„Normální holčičky nedostávají ke třetím narozeninám soupravičky ‚Můj malý Truhlík'!" odsekl jí Albert. „Tvůj otec ti ji ale hned vzal. To Mistra moc rozrušilo. Tak se snažil!"

„Já tím chci říct, že jsem jen obyčejné dítě!"

„Poslyš, ostatní děti dostávají xylofonky. Ty neprosí dědečka, aby si sundal vestu!"

„Já prostě myslím, že s tím nemůžu nic dělat! To není moje vina! A taky to není fér!"

„Vážně? Ale co neříkáš?" ušklíbl se Albert kysele. „Tak to tomu vážně pomůže. Já bych teď na tvém místě šel ven a řekl celému vesmíru, že to není fér. A vsadím se, že vesmír řekne: ‚Ale, ale, tak jo, promiň, že jsme tě obtěžovali, klidně na to zapomeň, máš volno.'"

„To je jízlivost! Takhle se mnou nemluv! Jsi tady jenom sluha!"

„To je pravda. Ty taky. A na tvém místě už bych začal pracovat. Krysák ti pomůže. Dělá sice především krysy, ale podstata věci je stejná."

Zuzanka seděla s otevřenými ústy.

„Jdu ven!" vykřikla nakonec.

„Já ti v tom bránit nebudu," odvětil bez mrknutí oka Albert.

Zuzanka důraznými, vzteklými kroky vyšla zadními dveřmi, vydala se napříč obrovskou halou, přes štěrk na dvoře a vešla do zahrady.

„Hu!" řekla.

Kdyby byl někdo Zuzance tvrdil, že Smrť má dům, řekla by o takovém člověku, že je blázen, nejspíš by ovšem použila nějaké horší slovo, třeba idiot. Ale kdyby si takový dům měla představit, byla by nakreslila, nejlépe nějakou měkkou černou tužkou, starý gotický dům plný věží, věžiček a cimbuří. Atmosféra obrázku by byla tísnivá a vyvolávala by z paměti další podobná slova končící na -ivá, jako „děsivá" nebo „hrozivá". Dům by měl tisíce oken. Volné části oblohy by vyplnila netopýry. Obrázek by byl velmi působivý.

Nebyla by to v žádném případě takováhle chaloupka. Neměla by ani takovou nijakou zahradu.

A rozhodně by neměla přede dveřmi rohožku s nápisem „Vítejte!".

Zuzanka byla jako většina lidí chráněna nepřekonatelnými zábranami zdravého rozumu. Ty se teď začínaly rozpouštět jako sůl ve vlhkém větru a to v ní vzbuzovalo zlost.

Vzpomínala na dědečka Lezeka, který žil na svém malém hospodářství, tak chudičkém, že dokonce špačci, kteří se tam chtěli nazobat, si museli kleknout. Býval to docela příjemný stařík, pokud si vzpomínala, přestože trochu vylekaný, když o tom teď přemýšlela, zvláště byl-li nablízku její otec.

Matka Zuzance řekla, že její otec byl…

A když teď přemýšlela o tomhle, vůbec si nebyla jistá, co jí vlastně matka řekla. Rodiče bývají velmi důmyslní v tom, jak se vyhnout v řeči jistým věcem, přestože jinak používají zbytečně mnoho slov. Nakonec zůstalo při tom, že její druhý dědeček je prostě někde daleko.

A teď se jí najednou tvrdilo, že její dědeček je naopak proslulý především tím, že nikdy není příliš daleko.

Bylo to jako být v rodinném podniku.

Takhle Bůh… Bůh, to by bylo něco. Lady Odila Vodožlabná z pátého ročníku se vždycky chlubila tím, že její prapraprababičku kdysi svedl Slepý Io v podobě vázy chudobek, což z ní zjevně udělalo sko-ro-jako-polo-bohyni. Lady Odila tvrdila, že její matce to přinášelo mnohé výhody, například při získávání stolů v restauracích. Kdybyste řekli, že jste příbuzní Smrtě, mělo by to nejspíše podobný efekt. Možná byste nemuseli sedět ani poblíž kuchyně.

Jestli to byl nějaký podivný sen, nevypadalo to, jako by hrozilo nebezpečí, že by se měla v nejbližší době probudit. Pomalu však přestávala věřit, že jde o sen. Takové sny prostě neexistují.

Od stájí vedla pěšina kolem zeleninové zahrady, pak mírně klesala do zahrady plné stromů s černými listy. Visela na nich lesklá černá jablka. Na jedné straně zahrady stála řada bílých úlů.

A ona věděla, že to všechno už viděla předtím.

Byla tam jedna jabloň, která byla jiná, hodně jiná než všechny ostatní stromy.

Zuzanka tam stála, dívala se a paměť se jí vracela proudem.

Vzpomněla si na dobu, kdy byla právě dost stará na to, aby pochopila, jak je celá ta věc hloupá, a on stál vedle ní a dychtivě čekal na to, co udělá…

Staré vžité jistoty najednou zmizely a byly nahrazeny jistotami novými.

Teď skutečně pochopila, čije vnučka.

Návštěvníci Zašitého bubnu si odedávna potrpěli na… no, řekněme… tradiční hospodské hry, jako je třeba domino, šipky nebo bodáni lidí do zad a obírání mrtvých o peníze. Nový majitel se rozhodl, že svůj podnik posune po společenském žebříčku vzhůru. Stejně to byl jediný možný směr.

Krátkou dobu tam byl Hádankový stroj, tři tuny těžké, vodou poháněné monstrum, postavené podle nedávno objeveného návrhu Leonarda da Quirm. Nebyl to nejlepší nápad. Kapitánu Karotkovi z Hlídky, za jehož usměvavou tváří se skrývala mysl ostrá jako břitva, se jakýmsi tajemným způsobem podařilo do stroje vpravit nový váleček s otázkami jako: Nebyl jste v noci patnáctého tohoto měsíce náhodou poblíž Vortinova skladu drahých kamenů? nebo: Kdo byl ten třetí muž, jenž se minulý týden účastnil loupeže v pálíme Kubuly Medvídka? A zatkl tři z návštěvníků dříve, než jim to došlo.

Majitel sliboval hostům nový zábavní stroj, který měl přijít každým dnem. Knihovník, patřící k místním štamgastům, už nějakou dobu sbíral drobné penny, aby byl na onen velký den připravený.

Na konci baru bylo malé pódium. Majitel to zkusil se striptérkou, která tam měla mít polední představení, ale ta přišla jen jednou. Při pohledu na mohutného orangutana v první řadě, který s širokým nevinným úsměvem v rukou žmoulal velký pytlík s drobnými a ještě větší banán, to ubohé děvče uteklo. A Zašitý buben se dostal na černou listinu dalšího zábavního cechu.

Nový majitel se jmenoval Ibišek Pravojilm. Nebyla to jeho chyba. Jak říkal, chtěl jen z Bubnu udělat veselé místo. Za upřímný úsměv by šel světa kraj a s odkrytou hlavou by vám na ulici před svůj podnik postavil i pruhované slunečníky.

Podíval se dolů na Zlotu.

„Jenom vy tři?“

„Ano.“

„Když jsem souhlasil s tím, že vám dám pět tolarů, tvrdil jsi, že máš velkou skupinu.“

„Pozdrav, Perme.“

„No, vlastně… ona to je velká skupina,“ vypravil ze sebe Pravojilm a ucouvl. „Já tím jen myslel,“ dodával, „že by v ní mohlo být pár muzikantů, které každý zná? Jen tak pro tu atmosféru.“

„Jo atmosféra,“ opakoval Imp a rozhlédl se kolem. To slovo znal. Ale na místě jako tohle bylo takové slovo ztracené a opuštěné. Teď, za časného večera, byli v místnosti jen tři návštěvníci. A ani jeden z nich si nevšímal toho, co se na malém pódiu děje.

Stěna za ním podávala svědectví o tom, že se tady už muselo dít leccos. Prohlíželi šiji, zatímco si .Perm trpělivě rovnal své kameny.

„To nic není, jen nějaký ten kousek ovoce a pár starých vajec,“ uklidňoval ostatní Zlota. „Lidé jsou tady pravděpodobně trochu veselejší. S tím bych si hlavu nelámal.“

„S tím si hlavu nelámu,“ odpověděl mu Imp.

„Jasně, to slyším, že ne.“

„Ale starosti mi dělají tady ty stopy po sekerách a tuhlety díry po šípech. Zloto, vždyť my jsme ani nezkoušeli! Rozhodně ne tak, jak bychom to potřebovali!“

„Dokážeš zahrát na tu svou kytaru, ne?“

„No, to ano, ale…“

Zkoušel to. Bylo snadné na ni hrát. Jak zjistil, bylo dokonce těžké hrát na ní špatně. Nebylo důležité, jak se strun dotkl - stále hrály tu melodii, na kterou myslel. Souhrnně řečeno, jeho kytara byla nástroj, o kterém sní každý, kdo začíná hrát - nástroj, na který můžete hrát bez učení. Dobře si vzpomínal, co se stalo, když vzal poprvé do ruky harfu a udeřil do strun s představou, že se z ní vyřinou ony jiskřivé tóny, které z nich vyluzovali starci. Místo toho se ozval ošklivý shluk pokřivených tónů. Ale tohle byl nástroj, o kterém snil…

„Budeme se držet věcí, které každý zná,“ pokračoval trpaslík. „‚Hole mágů‘ a ‚V polích s rebarborou‘ a takové věci. Lidi milujou písničky, které si můžou broukat s sebou.“

Imp se podíval směrem k baru. Místnost se pomalu zaplňovala. Jeho pozornost však přitahoval velký orangutan, který si přitáhl svou židli přímo před malé pódium a v rukou svíral tašku plnou ovoce.

„Zloto, támhle je nějaká opice a ta nás pozoruje.“

„No a co?“ zabručel Zlota.

„Je to opice.“

„Tohle je Ankh-Morpork. Tak to tady chodí.“ Zlota si sňal helmu, něco z ní vytáhl a zase šiji nasadil.

„Na co máš síťovku?“ zeptal se Imp.

„Ovoce je ovoce. Hloupý, kdo dává, hloupější, kdo nebere. Kdyby házeli vajíčka, zkus je chytit ve vzduchu.“

Imp si pověsil kytaru na popruh kolem krku. Pokoušel se to trpaslíkovi vysvětlit, ale co mu vlastně mohl říci? Že se na tu kytaru hraje až podezřele snadno?

Doufal jen, že existuje nějaký bůh hudebníků.

Existuje. Je jich mnoho, téměř pro každý druh hudby jeden. Téměř pro každý druh. Jenže bůh, který téhle noci dohlížel na Impa, se jmenoval Reg, bůh hudebníků hrajících v klubech, a neměl moc času se mu věnovat, protože se současně staral ještě o tři další podobná představení.

„Tak mužem?“ zeptal se Perm a zvedl paličky.

Jeho dva druhové přikývli.

„Tak jim pro začátek naservírujeme ‚Hole mágů‘,“ řekl Zlota. „To vždycky zabere.“

„Oukej,“ přikývl troll. Začal počítat na prstech. „Raz, dva… jedna, dva, mnoho, spousta.“

První jablko přiletělo na pódium o sedm vteřin později. Zlota ho zachytil v letu a nevynechal při tom jedinou notu.

Zato první banán proletěl po nevyzpytatelné křivce a rozpleskl se mu přímo o ucho.

„Hrajte dál," zasyčel.

Imp poslechl a vyhýbal se dělostřelbě pomerančů.

Veleop v první řadě vytáhl z tašky obrovský meloun.

„Nevidíte někdo nějaké hrušky?" zeptal se Zlota a nadechl se. „Miluju hrušky!"

„Vidím chlápka s vrhací sekerou!"

„Vypadá jako drahý kousek?"

Do stěny vedle Permovy hlavy se se zadrnčením zabodl šíp.

Byly tři hodiny ráno. Seržant Tračník a desátník Nóblhóch došli k názoru, že ten, kdo by se chystal přepadnout Ankh-Morpork, to už dnes v noci neudělá. A na strážnici hořel v krbu krásný oheň.

„Mohli bysme tady nechat lístek," navrhoval Noby a dýchal si na prsty. „Víš, co myslím? Něco jako zastavte se zítra."

Najednou zvedl hlavu. Bránou právě procházel kůň s osamělým jezdcem. Bílý kůň s pochmurným jezdcem v černém.

Nezaznělo žádné zvolání „Stůj, kdo tam?". Muži Noční hlídky kráčeli ulicemi města i v těch nejpodivnějších hodinách a zvykli si vídat věci, které obyčejní, smrtelníci nevídali.

Seržant Tračník uctivě zasalutoval.

„Brý večer, vaše urozenosti," řekl.

„Ehm… DOBRÝ VEČER."

Oba muži pozorovali, jak jezdec mizí v ulicích města.

„Takže to dneska v noci má zase nějakej trouba spočítaný," zabručel seržant Tračník.

„Ale že je svý práci oddanej, to uznáš," řekl Noby. „Nezná pracovní dobu. Na lidi si vždycky dokáže udělat čas."

„To jo."

Strážní se ještě chvilku dívali směrem, kde zmizel jezdec. Tady něco není úplně v pořádku, pomyslel si seržant Tračník.

„Jak se asi jmenuje křestním?" řekl najednou Noby.

„Jak, jak se asi jmenuje křestním jménem?"

„Je to přece Smrť," vysvětloval seržant. „Smrť. A co dál? Víš, já myslím…, co tím myslíš? Myslíš, třeba jako… Kostimil Smrť? Nebo Mordoš?"

„No, proč ne?"

„Ale on je jenom Smrť, ne?"

„Ale ne, to je jenom jeho povolání. Jak mu asi říkají jeho přátelé?"

„Jací přátelé?"

„No tak dobře. Nechme toho."

„Pojďme a dejme si horký rum."

„Já bych ho tipoval na Leonarda."

Seržant Tračník si vybavil ten hlas. V tom to bylo. Jen na okamžik se mu zazdálo, že…

„Asi už stárnu," zabručel. „Na okamžik jsem měl dojem, že ten hlas zněl, jako kdyby patřil nějaké… Zuzance."

„Myslím, že si mě všimli," zašeptala Zuzanka, když Truhlík zahnul za roh.

Z kapsy jí vystrčil hlavu krysí Smrť.

KVÍK.

„Asi budeme potřebovat toho havrana," řekla Zuzanka. „Víš, občas mám dojem, že ti rozumím…, ale prostě nevím, co říkáš…"

Truhlík zastavil před velkým domem, jehož průčelí mírně ustupovalo z ulice. Byla to poněkud přehnaně okázalá budova, která měla o něco více štítů a ozdobných trámů, než kolik měla mít, a to byl klíč k jejímu původu: byl to dům, jaký si postaví bohatý kupec, když se z něj stane slušný člověk a chce někam ukrýt naloupenou kořist.

„Nejsem z toho nijak zvlášť nadšená," reptala Zuzanka. „Vždyť to ani nemůže fungovat. Jsem přece Člověk. Musím chodit na záchod a takové ty věci. Nemůžu z ničeho nic vlézt někomu do domu a zabít ho!"

KVÍK.

„No tak dobrá, ne zabít. Ale vychované to v žádném případě není, ať se na to díváš, jak chceš."

Na tabulce na dveřích stálo: Služebnictvo zadním vchodem.

„Počítám se já ke -"

KVÍK!

Za normálních okolností by Zuzanku ani nenapadlo se na něco takového ptát. Vždycky se považovala za osobu, která vchází kamkoliv hlavními dveřmi života:

Krysí Smrť procupkal po cestě a zmizel za zavřenými dveřmi.

„Počkej, já neumím -"

Zuzanka se podívala na dřevo dveří. Uměla. Samozřejmě, že uměla. Před očima se jí zhmotňovaly další vzpomínky. Vždyť to nakonec je jenom dřevo. Za nějakých pár set let zteří a rozpadne se. Měříme-li to v rozměrech nekonečna, pak takové dřevo vlastně skoro ani neexistuje. Když vezmeme v úvahu život mnohovesmíru a dobu průměrné existence věcí, zjistíme, že mnoho věcí vlastně neexistuje.

Vykročila kupředu. Těžké dubové dveře jí nekladly větší odpor než obyčejný stín.

Truchlící pozůstalí byli shromážděni kolem lůžka, kde se pod hromadou polštářů téměř ztrácel drobný vráscitý stařík. V nohách postele seděla tlustá rezavá kočka, která nevěnovala plačícím příbuzným žádnou pozornost.

KVÍK.

Zuzanka se podívala na přesýpací hodiny. Zúženou prostřední částí právě propadlo několik posledních zrnek.

Krysí Smrť se s přehnanou opatrností připlížil za spící kočku a ze všech sil ji nakopl. Zvíře se probudilo, otočilo, v hrůze přitisklo uši k hlavě a vrhlo se z postele.

Krysí Smrť se zahihňal.

HŇ, HŇ, HŇ.

Jeden z truchlících, muž se špičatou tváří, zvedl hlavu. Podíval se na stařík v polštářích.

„Tak a je to," řekl. „Je po něm."

„Už jsem si myslela, že tady zkysneme celý den," řekla žena vedle něj a vstala. „Viděli jste, jak sebou ta odporná vyžraná kočka mrskla? Zvířata to poznají, víte? Mají šestý smysl."

HŇ, HŇ, HŇ.

„Tak dobrá, vylez, vím, že tady někde jsi," řekla mrtvola a sedla si.

Zuzanka už slyšela vyprávět o tom, že jsou duchové. Ale nečekala, že to bude takovéhle. Nemyslela, že duch vypadá jako živý člověk, ale nenapadlo ji, že to bude bledý stín, hrubě načrtnutý ve vzduchu vedle mrtvého ,v posteli. Vypadal dost hmotně, ale byl lemován jemnou namodralou září.

„Sto sedm let," zakvokal spokojeně. „Musel jsem ti ke konci už tak trochu dělat starosti, co? Kde jsi?"

„Ehm, TADY," odpověděla Zuzanka.

„Ženská?" řekl stařec. „Ale, ale, ale."

Sklouzl z postele a spektrální noční košile mu pleskala kolem nohou. Najednou sebou trhnul a zastavil se, jako kdyby došel na konec řetězu. A víceméně to tak skutečně bylo - se schránkou, v níž ještě donedávna přebývala jeho duše, ho spojovala tenká modrá linka.

Krysí Smrť rozčíleně poskakoval sem a tam po polštáři a dělal naléhavá gesta svou malou kosičkou.

„Omlouvám se," řekla Zuzanka a sekla. Modrá linka s křišťálovým zazvoněním praskla.

Kolem nich, někdy přímo jimi, procházeli truchlící pozůstalí. Teď, když stařec zemřel, zdálo se, že truchlit přestali. Muž se špičatou tváří zašmátral rukou pod matracemi.

„Podívejte se na ně," ušklíbl se ošklivě stařec. „„Ubohý starý tatínek, toho nám nikoho nenahradí, kam ten sklerotický starý kozel zasel svou poslední vůli?' To je můj nejmladší syn, jak se vám líbí? Tedy jestli se mu dá kvůli jediné pohlednici, kterou mi každý rok zašle na svátek Prasátek, říkat syn. A vidíte jeho ženu? Když se usměje, vypadá to, jako když si někdo odplivl do škopku s pomyjemi. A to z nich ještě není nejhorší. Příbuzní? Klidně si je nechtě, nedá se s nimi vydržet. Zůstal jsem tak dlouho naživu stejně jenom ze zlomyslnosti."

Několik lidí zkoumalo prostor pod postelí. Pak se ozvalo veselé zazvonění porcelánu. Stařík se přišoural za ně a dělal jim za zády pobavená gesta.

„Nemáte naději!" zasípal. „Hehehe! Je v kočičím košíku! Odkázal jsem ty peníze své kočce! Všechny jsou pro kočku!"

Zuzanka se ohlédla. Kočka, napůl ukrytá za toaletkou s umyvadlem, je napjatě pozorovala.

Zuzanka cítila, že se od ní očekává nějaká reakce.

„No… to od vás bylo… opravdu… velmi laskavé," řekla nakonec.

„Pch! Ta prašivá obluda! Třináct let se jenom válela, dělala na koberec a čekala na další žrádlo! V tom svém líném tlustém životě se souvisle nehýbala déle než pár minut. A taky se nepohne, alespoň do chvíle, než najdou tu poslední vůli. Pak se z ní stane nejbohatší kočka na světě a někdo po ní bude-"

Hlas se vytratil. Jeho majitel jakbysmet.

„To byl strašný stařec," řekla Zuzanka.

Podívala se dolů na krysího Smrtě, který se pokoušel dělat na kočku obličeje.

„Co s ní bude?" zeptala se.

KVÍK

„Ne?" Za nimi jeden z bývalých truchlících vytáhl první zásuvku a vysypal její obsah na podlahu. Kočka se začala třást.

Zuzanka vyšla zdí ven.

Mraky kolem Truhlíka se čeřily jako vlny.

„No, tak hrozné to zase nebylo. Žádná krev a tak. A byl moc starý a dost nepříjemný."

„Takže všechno v pořádku?" Na rameni jí přistál havran.

„Co tady děláš?"

„Tuhle krysí Smrťák povídal, že byste mě mohli kousek svézt. Mám nějakou schůzku."

KVÍK.

Krysí Smrť vystrčil nos ze sedlové brašny.

„Jsme snad drožka?" zeptala se Zuzanka chladně.

Krysík pokrčil rameny a vstrčil jí do ruky další přesýpací hodiny.

Zuzanka si přečetla jméno vyryté na podstavci.

„Vlk Vlksonssonsson? To mi zní dost střeďansky."

KVÍK.

Krysí Smrť se vyšplhal po hřívě koni na hlavu a zaujal místo mezi jeho ušima, přičemž mu černé rouško vlálo ve větru.

Truhlík cválal nízko nad bojištěm. Nebyla to nijak velká válka, jen taková kmenová třenice. Nebyly tady ani žádné zvláštní armády - válčící strany, to byly dvě skupinky individualistů, někteří pěší a jiní na koních. Shodou okolností byli právě ti jízdní čirou náhodou na jedné straně. Všichni byli oblečeni do podobného oblečení z kožešin a vzrušující černé kůže a Zuzanka nedokázala rozlišit, kdo je přítel a kdo nepřítel. Zdálo se, že všichni tam dole prostě křičí a zmateně mávají dlouhými meči a těžkými sekerami. Na druhé straně stačilo praštit kohokoliv, a on se okamžitě stával

vaším nepřítelem, takže v dlouhodobém odhadu muselo všechno dopadnout tak, jak mělo. Bohužel podstatné bylo to, že umírali lidé a byly konány hloupé činy nesmyslného hrdinství. KVÍK.

Krysí Smrť naléhavě ukazoval k zemi.

„Truhlíku… dolů.“

Truhlík přistál na nízkém pahorku.

„Ehm… tak dobrá,“ řekla Zuzanka. Vytáhla kosu z pouzdra u sedla. Čepel vyskočila do pohotovostní polohy.

Nebylo těžké poznat duše mrtvých. Ty odcházely z bojiště ruku v ruce - přátelé i nepřátelé v jednom šiku - smály se, potácely a blížily se k ní.

Zuzanka sesedla. A soustředila se.

„Ehm,“ odkašlala si, „BYL TADY ZABIT NĚKDO, KDO SE JMENUJE VLK?“

Krysí Smrť, stojící za ní, si sevřel lebčičku pařátky.

„Ehm. HALÓ?“

Nikdo si jí nevšímal. Mrtví válečníci procházeli kolem. Začali tvořit řadu na okraji bojiště a zdálo se, že na něco čekají.

Nemusí se… postarat o… o všechny. Albert se jí to pokoušel vysvětlit, ale paměť se jí nakonec otevřela. Musí to vyřídit jen s některými z nich, určenými časem, nebo tím že byli historicky důležití, o ostatní bylo postaráno, ona jen musela udržet celou věc v pohybu.

„Musíš být mnohem víc asertivní,“ zakrákoral havran, který se usadil na blízkém kameni. „To je problém zaměstnaných ženských. Nejsou dost asertivní.“

„A proč jsi sem vlastně chtěl ty?“ zeptala se.

„Je to přece bojiště, ne?“ vysvětloval jí havran trpělivě. „Na bojišti musí být havrani, když je nakonec po všem. Nezávislé oči se mu v hlavě několikrát protočily. „Bezpočet mrtvých, jak byste řekli vy lidé.“

„To chceš říct, že všechny sežerete?“

„Zázračný koloběh přírody,“ odpověděl jí havran.

„To je strašné,“ zamračila se Zuzanka. Vysoko na obloze pomalu kroužili černí ptáci.

„Ani ne,“ odporoval jí havran. „Můžeš si vybrat. Další chod, abychom tak řekli, jsou koně.“

Jedna strana, pokud tak onu hrstku mužů můžeme nazvat, prchala z bojiště a druhá ji pronásledovala.

Ptáci se začali sesedat k tomu, co pro ně bylo, jak si Zuzanka s hrůzou uvědomila, časnou snídaní. Měkké kousky, prohřátou stranou nahoru.

„Měla by ses raději po tom mládenci podívat,“ řekl havran. „Jinak může minout odjezd.“

„Jaký odjezd?“

Oči se mu znovu protočily.

„Nikdy jste se v koleji neučily mytologii?“

„Ne. Slečna Cílená říká, že jsou to jen pohádky které někdo vymyslel a doplnil je špetkami historie.“

„Aha. Ale božíčku! Tak něco takového by se nemělo dovolit, co? No, brzo uvidíš. Musím si pospíšit.“ Havran se vznesl do vzduchu. „Rád bych se dostal co nejblíž k hlavě, chápeš?“

„A co mám dělat -“

Pak někdo začal zpívat. Hlas se snesl z oblohy jako náhlý závan větru. Byl to velmi pěkný mezzosoprán…

„Hijé! Hot, hot! Čehý! Hijó! Ho!“ Za hlasem se z nebe na koni, který byl skoro stejně tak pěkný jako Truhlík, snášela žena. Že je to žena, o tom nebylo pochyb. Kus ženské. Bylo to tolik ženy, kolik můžete dát dohromady, aniž byste z toho měli ženské dvě. Byla oblečena do kroužkové zbroje. Kupředu jí trčely kovové prsní košíky číslo šest a z helmy na hlavě neméně impozantní rohy. Když její kůň nalétl na přistání, pozdravili ji shromáždění mrtví mocným výkřikem. Za ní se z nebe snášelo dalších šest zpívajících žen podobného zjevu.

„Jestli to většinou není jako naschvál?“ zakrákoral havran a poodletěl stranou. „Můžeš čekat celé hodiny a neuvidíš ani jednu, a pak se jich objeví sedm najednou.“

Zuzanka užasle přihlížela, jak každá z jezdkyň uchopila jednoho válečníka a klusem se začala vracet vzhůru na oblohu. Jezdkyně pak zmizely o sto metrů výše a téměř okamžitě se znovu objevily, aby naložily dalšího cestujícího. Poměrně brzy tady začala fungovat čilá kyvadlová doprava.

Po dvou třech minutách přiklusala jedna z žen na koni k Zuzance a vytáhla zpod jednoho hradního plátu roličku pergamenu.

„Tak jak jsme na tom? Tady říkají Vlk,“ prohlásila tím strohým hlasem, který používají jezdci v sedlech k obyčejným pěšákům. „Vlk Šťastný…?“

„Hm. Když já nevím - CHTĚLA JSEM ŘÍCT, ŽE NEVÍM, KTERÝ TO JE,“ odtušila Zuzanka bezmocně.

Žena v helmici se naklonila kupředu. Bylo na ní něco velmi povědomého. „Vy jste tady nová?“

„Ano. Tedy chtěla jsem říct ANO.“

„Fajn, tak tam netrč jako blůza na dospělé holce. Dej se do toho, najdi ho a připrav, buď tak hodná, ano?“

Zuzanka se začala rychle a zmateně rozhlížet a nakonec ho uviděla. Nebyl dokonce ani příliš daleko. Mezi padlými stál mladý muž zahalený namodralou aureolou.

Zuzanka se rozeběhla kupředu s připravenou kosou. Bojovníka s jeho bývalým tělem spojovala namodralá linka.

KVÍK! vykřikl krysí Smrť, poskakoval sem a tam a dělal názorná gesta.

„Levou ruku palcem nahoru, pravou ruku ohnout v zápěstí a trochu života do toho umírání!“ vykřikla rohatá žena.

Zuzanka máchla kosou. Linka praskla.

„Co se stalo?“ zeptal se Vlk. Pak se podíval dolů. „To jsem já, támhle, žejo?“ řekl. Pak se pomalu otočil. „A támhleto. A támhle taky… A -“

Pak mu pohled padl na rohatou válečnici a on se rozveselil.

„U Slepého Ia!“ zvolal nadšeně. „Je to pravda? Valkýry mě odnesou do síní Slepého Ia, kde se věčně pije a hoduje?“

„No mě se - tedy chtěla jsem… MĚ SE NEPTEJ,“ odpověděla mu Zuzanka.

Valkýra se nahnula ze sedla a přehodila si bojovníka přes koňský hřbet.

„Jen nedělej kravál a moc se mi necukej, hošku,“ řekla.

Pak vrhla zamyšlený pohled na Zuzanku.

„Nejsi náhodou soprán?“ nadhodila.

„Prosím?“

„Umíš ty vůbec zpívat, holka? Nám by se totiž hodil další soprán. V posledních dnech je mezi námi příliš mnoho mezzosopránů.“

„Je mi líto, ale nejsem nijak zvlášť muzikální.“

„No, co se dá dělat. Jen tak mě to napadlo. Už musím jít.“ Zaklonila hlavu. Mohutné hrudní pláty se pozvedly. „Hí-á! Ho!“

Kůň se vzepjal a rozběhl se vzhůru do nebes. Než zmizel v oblacích, zmenšil se do velikosti blýskavé špendlíkové hlavičky.

„Co to všechno mělo znamenat?“ zeptala se Zuzanka.

Ozvalo se zapleskání křídel. Na hlavu právě zesnulého Vlka se snesl havran.

„No, ti hoši věří, že když zemřou v boji, objeví se nějaká obrovská tlustá zpívající ženská s rohatou helmou a odnese je do velké hodovní síně, kde se budou do konce věčnosti opíjet,“ vysvětloval havran. Potom decentně říhl. „To je ale pitomá představa.“

„Ale vždyť se to právě stalo!“

„Ale i tak je to pitomá představa.“ Havran se rozhlédl po bojišti, teď s výjimkou mrtvých bojovníků a kolegů havranů opuštěném. „Jaká škoda,“ dodal. „Jen se na to podívej, taková tragédie!“

„Máš pravdu.“

„Chápej, já už můžu skoro puknut a ještě tady leží celé stovky těl, do nichž ještě nikdo ani nezobl. Zkusím, jestli bych si nemohl vzít pár kousků do sáčku s sebou.“

„Jsou to mrtvá těla!“

„Právě!“

„Co to jíš?“

„To nic,“ ustupoval havran, je tady dost pro všechny.“

„Je to nechutné!“

„Já je nezabil,“ odpověděl.

Zuzanka se vzdala.

„Vypadala úplně jako Železná Lily,“ řekla, když se vraceli k trpělivému koni. „Naše učitelka tělocviku. A hlas měla taky takový.“ Představila si zmatené valkýry pádící nebem. Tak už chyť nějakého toho válečníka, ty věnečku ovadlých kytek…

„Obrácený vývoj,“ zaskřehotal havran. „To se stává často. Někde jsem četl, že kdysi mívala chobotnice oko úplně stejné jako - kra!“

„Chtěl jsi říci něco jako: ‚úplně stejné jako člověk, jen jinak chutnalo‘, co?“ řekla Zuzanka.

„To mě ani nepfišvo na myfl,“ odpověděl jí havran nesrozumitelně.

„Ne?“

„Pustila byf mi vobák, pvofím?“

Zuzanka uvolnila stisk.

„Tohle je strašné,“ řekla. „Tak tohle dělával? Není tady možnost si vybrat?“

KVÍK.

„Ale co když si nezaslouží zemřít?“ KVÍK.

Krysí Smrť celkem jednoznačně naznačil, že v tom případě se mohou postižení obrátit k celému vesmíru a poukázat na to, že si nezaslouží zemřít. Je pak na vesmíru, aby řekl: „Vážně ne? No, jestli je to tak, můžeš žít dál.“ Bylo to velmi stručné a výstižné gesto.

„Takže… můj dědeček je Smrť a nechává přírodu, aby si sama hledala svou cestu? Když by mohl udělat něco dobrého? To je hloupé.“ Krysí Smrť zavrtěl hlavou. „Napadlo mě - byl Vlk na té správné straně?“ zeptala se Zuzanka.

„To je těžké,“ odpověděl jí havran. „Byl to Vasung. Na druhé straně byli Bergundové. Všechno to začalo před pár sty lety, když nějaký Bergund unesl jakousi vasungskou ženu. Nebo to mohlo být naopak. No, ti druzí přepadli jejich vesnici a došlo k takovému malému masakříku. Pak ti první na oplátku přepadli vesnici těch druhých a došlo k dalšímu masakru. V důsledku toho mezi oběma kmeny, abychom tak řekli, zavládla vzájemná nesympatie.“

„No tak dobrá,“ přikývla odevzdaně Zuzanka. „Kdo je na řadě dál?“ KVÍK.

Krysí Smrť se zavrtěl na sedle. Natáhl se dolů a s jistou námahou vytáhl z brašny další hodiny. Zuzanka si přečetla cedulku. Stálo na ní: Imp y Cilin. Zuzanka měla dojem, že se někam propadá. „To jméno znám“ řekla. KVÍK.

„Já… odněkud si ho pamatuju,“ trvala na svém. „Je důležité. On… on je důležitý…“

Měsíc visel nad klačskou pouští jako velká koule z bílého mramoru.

Nebyla to natolik krásná poušť, aby si zasloužila tak úžasný měsíc.

Byla jen součástí celého pásu pouští, které obklopovaly Velký Nef a Dehydrovaný oceán a byly čím dál tím sušší a teplejší. A nikoho by nezajímala kdyby tudy neprošel někdo podobný panu Kleťovi z Cechu hudebníků, nenakreslil mapy a neudělal právě přes tuhle část pouště onu nevinnou čárkovanou linku vyznačující hranici mezi Klačem a Bajionou.

Až do té doby se Trusové, skupina veselých, bojovně založených nomádských kmenů, toulali pouští zcela volně. Teď tady ale byla hranice a oni byli jednou klačští Trusové a jindy bajionští Trasové se všemi právy občanů obou zemí, především s právem platit tak vysoké daně, jaké se z nich daly vymáčknout, a být zataženi do válek s lidmi, o kterých nikdy v životě neslyšeli. Takže výsledkem té nenápadné čárkované linky bylo, že Klač vedl průběžně pohraniční válku s Bajionou a Trusy, Bajiona vedla neustálou pohraniční válku s Klačem a Trusy a Trusové vedli válku se všemi, včetně se sebou samými. Moc si to užívali, protože v ťruštině se výraz „cizinec“ shoduje s výrazem „terč“.

Pevnost byla jedním z odkazů čárkované linky.

Teď to byl temný obdélník na rozpáleném stříbřitém písku. Odkudsi zevnitř se ozývalo něco, co bychom mohli nazvat útržkem hudby, protože někdo se pokoušel hrát na tahací harmoniku, a jak se zdálo, vždy po několika taktech narazil na nepřekonatelné obtíže a musel začít znovu.

Někdo zabušil na bránu.

Po chvíli se zevnitř ozvaly jakési zvuky a v bráně se otevřela malá špehýrka.

„Ano, uffendi?“

JE TO KLAČSKÁ CIZINECKÁ LEGIE?

Tvář malého mužíka na druhé straně brány ztratila jakýkoliv výraz.

„Hm,“ ozval se po chvíli, „tak to jste mě doběhl. Počkejte okamžik.“ Špehýrka se zavřela. Za bránou se ozval šepot. Pak, se špehýrka znovu otevřela.

„Ano, jak se zdá, tak my opravdu jsme… to… ještě jednou, co že to bylo? Jo, aha, ano, už vím… Klačská cizinecká legie. Ano. A co si přejete?“

PŘÁL BYCH SI VSTOUPIT.

„Vstoupit? Vstoupit kam?“

DOVNITŘ A DO KLAČSKÉ CIZINECKÉ LEGIE.

„A to je kde?“

Za bránou se ozval další šepot.

„Aha. Správně. Tak je to. To jsme my.“

Brána se otevřela. Návštěvník vešel dovnitř. Přistoupil k němu legionář s desátnickými prýmky na rukávě.

„Budete se muset ohlásit u toho…“ v očích se mu objevil mírně skelný výr až, „víte, je to takový vysoký muž, se třemi proužky… ještě před chvilkou jsem to měl na jazyku…“

SERŽANT?

„Správně,“ přikývl s úlevou desátník, „Jak se jmenujete, vojáku?“

EHM…

„No, nemusíte mi to říkat. Tak je to… to… v tom…“

KLAČSKÉ CIZINECKÉ LEGII…

„…jo v té, zvykem. Lidé sem nastupují…, aby… chtějí… prostě…, když se něco stane… a vy nechcete…“

ZAPOMENOUT?

„Správně. Já jsem…“ mužova tvář znovu ztratila jakýkoliv výraz. „Okamžik, počkal byste chvilku?“

Podíval se na svůj rukáv. „Desátník…“ řekl. Pak zaváhal a zdálo se, že mu něco dělá starost. Nakonec dostal nápad. Odtáhl límec své blůzy a otočil hlavu v nepohodlném úhlu tak, aby viděl na tkaloun přišitý uvnitř.

„Desátník… Střední teplota? To asi nebude ono.“

ASI NE.

„Desátník Per ručně?“

TO ASI TAKÉ NE.

„Desátník… Bavlna?“

TO BY MOŽNÉ BYLO.

„Výborně. Takže vítejte do… hm…“

KLAČSKÉ CIZINECKÉ LEGIE.

„To je ono. Žold je tři tolary týdně a všechen písek, který sníte. Doufám, že máte rád písek?“

JAK VIDÍM, PÍSEK SI PAMATUJETE DOBŘE.

„Věřte mi,“ zasmušil se desátník, „Na písek tady nikdy nezapomenete.“

NA PÍSEK NIKDY NEZAPOMÍNÁM.

„Jak jste říkal, že se jmenujete?“

Cizinec mlčel.

„Ne že by na tom záleželo,“ poznamenal desátník Bavlna. „V té… tom…“

KLAČSKÉ CIZINECKÉ LEGII?

„…správně… vám dáme nové jméno. Začnete úplně znovu.“

Pak oslovil dalšího muže.

„Legionář?“

„Legionář… ehm… uh… é… Velikost patnáct, pane.“

„Výborně. Vezměte tohohle… muže s sebou do toho… a vydejte mu tu…“ desátník nervózně luskl prsty, „…víte co… věci… šaty, co tady všichni nosí. bezovou… pískově zabarvenou -“

UNIFORMU?

Desátník zamrkal. Z jakéhosi nepochopitelného důvodu se mu na jazyk tlačilo slovo „kost“.

„Správně,“ přikývl nakonec. „Hm. Ve službě jste čtyřiadvacet hodin denně, vojíne. Doufám, že na to budete stačit.“

UŽ SE MI TO ZAČÍNÁ LÍBIT, odpověděl Smrť.

„Předpokládám, že mám povolen neomezený vstup do lokálů a na podobná místa?“ zeptala se Zuzanka, když se jim na obzoru znovu zjevil Ankh-Morpork.

KVÍK.

Už byli nad městem. Na širších ulicích a náměstích rozeznávala jednotlivé postavy. Hu, pomyslela si, kdyby tak věděli, že jsem tady nahoře! A navzdory všemu se nemohla ubránit tak trochu pyšnému pocitu. Všichni ti lidé tam dole jistě přemýšleli - no, o přízemních věcech. Obyčejných věcech. Bylo to jako dívat se na mravence.

Vždycky věděla, že je jiná. Že si mnohem více uvědomuje svět, protože bylo jasné, že většina lidí jím prochází se zavřenýma očima a s myšlením nastaveným na „tiše bublat“. Bylo svým způsobem uklidňující vědět, že ona je jiná. Ten pocit ji zahalil jako převlečník.

Truhlík se snesl na umaštěnou přístavní hráz. Na jedné straně mlaskala kolem dubových pilířů řeka.

Zuzanka sklouzla z koně, vytáhla kosu z pouzdra u sedla a vešla do hostince U zašitého bubnu. Patroni Bubnu mívali sklony být demokratičtí, co se týkalo agresivity. Byli rádi, když jí měl každý alespoň trochu. V tomto případě to bylo tak, že i když se publikum shodlo, že ti tři jsou zatraceně mizerní muzikanti a jako takoví vhodní jako terč, začalo několik rvaček, protože někteří hosté byli zasaženi špatně mířenými projektily, jiní se neprali už celý den a další se jednoduše pokoušeli dostat ke dveřím.

Impa y Cilina objevila Zuzanka snadno. Stál v popředí pódia a tvář měl pokřivenou hrůzou. Kousek za ním stáli trpaslík s trollem a pokoušeli se za něj ukrýt.

Podívala se na přesýpací hodiny. Ještě několik vteřin…

Byl opravdu velmi přitažlivý, takovým tím tmavým jižním způsobem, a díky hlavě s hustými kudrnatými vlasy vypadal jako…, jak to říkal dědeček Lezek? Tak trocha jako Elviš, ja. Trochu jako elf.

A byl jí tolik povědomý.

Volfa jí bylo líto, ale to se přece jen odehrálo alespoň na bojišti. Imp však stál na jevišti. Nečekáte, že umřete na jevišti.

Stojím tady s kosou a přesýpacími hodinami a čekám, až někdo zemře. Není o moc starší než já a já s tím nemůžu vůbec nic dělat. To je hloupé. A navíc jsem si jistá, že už jsem ho viděla… předtím. ..

U bubnu se nikdo doopravdy nepokoušel muzikanty zabít. Když někdo házel sekeru nebo vystřeloval šípy, bylo to takovým veselým, pohodovým způsobem. Nikdo opravdu nemířil, i kdyby toho byl ještě schopný. Byla mnohem větší legrace pozorovat, jak vystupující uhýbají a uskakují.

Obrovský rudobradý chlap se zašklebil na Perma a ze svého opasku vytáhl malou vrhací sekerku. Házet sekery po trollech, to bylo v pořádku. Odrážely se. Zuzanka už to v duchu viděla. Sekera se odrazí a zasáhne Impa. Za to nikdo nemůže, vážně. Na moři se den co den stávají mnohem horší věci. V Ankh-Morporku se stávají horší věci nejen den co den, ale především noc co noc, a to častokrát průběžně.

Ten muž ho ani nechce zabít. Je to naprosto nesmyslné. Tak by se věci odehrávat neměly. Někdo by s tím měl něco dělat.

Natáhla se, aby zachytila sekeru za topůrko.

KVÍK!

„Buď zticha!“

Whaaauumm!

Imp stál na jevišti v pozici diskobola, zatímco akord plnil nabitou místnost.

Zazvonil jako kovová tyč, kterou jste o půlnoci upustili na kamennou podlahu veřejné knihovny. Ze všech koutů místnosti se vracela ozvěna. Zvuk tady vybuchl stejně jako ty barevné raketky o svátku Prasečí hlídky - každý kousek, který se snášel kolem, vybuchoval znovu…

Impovy prsty polaskaly struny a zahrály další tři akordy. Vrhač sekery spustil svou zbraň.

Tohle byla hudba, která nejen jako by unikla odněkud z míst, kde byla dlouho věznčna, ale cestou ven ještě vyloupila banku. Byla to hudba s vyhrnutými rukávy a rozepnutým knoflíkem u límečku, která zvedala klobouk, široce se usmívala a kradla kolem stříbro.

Byla to hudba, která vám putovala do nohou přes pánev, aniž se ptala, zda jí to pan Mozek dovolí.

Troll pozvedl paličky, podíval se nepřítomně na své kameny a pak začal vyklepávat rytmus.

Trpaslík se zhluboka nadechl a vyloudil z rohu hluboký pulzující tón.

Lidé si začali poklepávat prsty na okraje stolů. Orangutan seděl a na tváři měl tak široký spokojený úsměv, že vypadal, jako kdyby mu v ústní dutině uvázl banán napříč.

Zuzanka se znovu zadívala na hodiny označené nápisem Imp y Cilin. Horní baňka už byla prázdná, ale blikalo tam něco modrého.

Cítila, jak se jí po zádech škrabou drobné píchající drápky, které se jí nakonec usadily na rameni.

Krysí Smrť se podíval na hodiny.

KVÍK, řekl tiše.

Zuzanka stále ještě nebyla v krysštině nijak dobrá, ale byla si skoro jistá, že pozná nějaké to „och“ nebo „ach“, když ho slyší.

Impovy prsty tančily po strunách, ale tóny, které z nich vycházely, neměly nic společného s tóny harfy nebo loutny. Kytara lkala jako anděl, který právě zjistil, že byl na té nesprávné straně. Na strunách se objevovaly jiskřičky.

Imp měl zavřené oči a nástroj si tiskl k hrudi jako voják, který drží kopí v ponosu. Bylo těžko říci, kdo hraje na co.

A odněkud z neznáma stále proudila hudba.

Knihovníkovi stála srst po celém těle jako hřebíky. Konečky mu tiše praskaly.

Ta hudba ve vás vyvolávala touhu rozbořit stěny a vystoupit až k nebi po ohnivém schodišti. Zapnout všechny spínače, překlopit všechny páky, vstrčit prsty do elektrické zásuvky vesmíru, abyste zjistili, co se pak stane. Vymalovat jednu stěnu své ložnice na černot polepit ji plakáty.

Hudba se začala uzemňovat opičím tělem a díky tomu se na orangutanově těle začaly rytmicky pohybovat různé svaly.

V jednom koutě seděla malá skupinka mágů. Pozorovali vystoupení s otevřenými ústy.

A rytmus se šířil dál, přeskakoval z mozku do mozku, luskal prsty a ohrnoval ret.

Živá hudba. Hudba plná kamení, která zdivočela…

Konečně svobodná! Přeskakovala od hlavy k hlavě, praskala v uších a mířila za zadní mozek. Některé z nich byly přístupnější než ostatní… měly blíže k rytmu…

Bylo o hodinu později. Knihovník rytmicky klepal klouby a spokojeně pobíhal půlnočním deštěm a hlava mu vibrovala hudbou.

Nakonec se ocitl na trávníku Neviditelné univerzity, vběhl do Velké síně a s rukama rozkývanýma nad hlavou, aby snáze udržel rovnováhu, se hnal kamsi do pozadí.

Nakonec se zastavil.

Měsíční světlo, filtrované velkými okny, osvětlovalo to, čemu arcikancléř říkal k rozpakům zbytku fakulty „náš mohutný orgán“.

Celou jednu stěnu zabíraly řada za řadou píšťaly, které v šeru vypadaly jako mohutné pilíře nebo stalagmity v jakési neobyčejně staré jeskyni. Hrací stůl se třemi obrovskými klaviaturami a stovkou rejstříků pro zvláštní zvukové efekty se mezi nimi téměř ztrácel.

Varhany se často nepoužívaly, s výjimkou civilních událostí nebo tradičního „Smím prosit?“ (*Pozn. aut.: Mágové nedělají mnoho věcí. Třeba nehrají hry s koulemi. O tom je dokonce jedna velmi populární píseň. Ale pravidelně pořádají výroční Smím prosit? neboli tanec pro všechny, který patří ke zlatým hřebům ankh-morporské společenské sezóny. Obzvláště knihovník se na něj neobyčejně těšil a spotřeboval při něm vždycky neuvěřitelné množství pomády na vlasy).

Ale knihovník, energicky šlapající měchy a občas ze sebe vyrážející tichá vzrušená „ook“, cítil, že by dokázaly mnohem více.

Dospělý samec orangutana může vypadat jako přátelská hromádka starých koberců, ale vládne silou, která by dokázala přinutit člověka stejné váhové kategorie pozřít celou hromádku koberců. Knihovník přestal pumpovat až ve chvíli, kdy se držadlo měchů rozpálilo tak, že se už nedalo udržet v ruce a ze zásobníků kolem nýtů s pískotem a říháním unikal vzduch.

Pak se vyšvihl na židli varhaníka.

Celé zařízení tiše bzučelo pod obrovským tlakem.

Knihovník sepjal ruce a zaluskal klouby, což je v případě, že máte tolik kloubů jako orangutan, velmi působivé.

Pak pozvedl ruce.

Zaváhal.

Pak ruce znovu spustil a vytáhl rejstříky Vox Humana, Vox Dei a Vox Diabolica.

Sten varhan na sebe vzal mnohem naléhavější tón.

Znovu pozvedl ruce.

Znovu zaváhal.

Spustil ruce a vytáhl všechna ostatní táhla včetně oněch dvanácti označených „?“ a oněch dvou s vybledlými nápisy v několika jazycích, které upozorňovaly, že se jich nikdo za žádných okolností nesmí dotknout, byť by se dělo cokoliv. Pak pozvedl ruce.

Pozvedl současně i nohy a zamířil jimi na některé z nejnebezpečnějších pedálů. Zavřel oči.

Chvilku seděl v rozjímavém tichu, zkušební pilot připravený odstřihnout okraj obálky v mezihvězdném korábu Melodia.

Počkal tak dlouho, dokud mu paměť nenaplnila hlavu hudbou a ta se mu pak nepřelila pažemi do konečků prstů.

Jeho ruce dopadly.

„Co jsme to udělali? Co jsme to udělali?“ Vzrušení mu pořádalo běžecké závody nahoru a dolů po páteři.

Seděli za barem, v malém pokojíku plném harampádí.

Zlota si sundal helmu a vysušoval její vnitřek.

„Věřili byste, co dokážou čtyři údery na takt, dvoučtvrteční rytmus a sólová melodie se zdůrazněným basem?“

„Co to všechno to… toto?“ ozval se Perm. „Všechny tyto… slova… znamenají?“

„Jsi přece muzikant, ne?“ obrátil se k němu Zlota. „Co si myslíš, že jsi dělal?“

„Mydlil jsem do nich to… paličkama,“ odpověděl mu Perm, bubeník od přírody.

„Ale ten kousek, co jsi tam zahrál…“ řekl Imp, „víš uprostřed… to bam-bah bam-bah bambamBAM…, jak jsi věděl, že tam má být právě tohle?“

„No, byl to akorát ten to… kousek, co tam to… pasoval.“

Imp se podíval na svou kytaru. Pak ji položil na stůl. Stále si tiše hrála sama pro sebe jako předoucí kočka.

„To není obyčejný nástroj,“ řekl a zahrozil jí prstem. „Já tam jen tak stál a ona začala hrát sama od sebe!“

„Asi předtím patřila nějakému mágovi, jak jsem říkal,“ zabručel Zlota.

„To…“ řekl Perm, „houby. Neznal jsem jediného toho, který by byl to… mága muzikálního. Hudba a magie se neto… nemíchají.“

Všichni se podívali na kytaru.

Imp ještě nikdy předtím neslyšel o nástroji, který by hrál sám od sebe, s výjimkou legendární harfy Howna Mwnji, která zpívala, když hrozilo nebezpečí. A to bylo ve dnech, kdy se ještě kolem potulovali draci. Zpívající harfy se tak nějak k drakům velmi hezky hodily. Ale ve městech plných cechů a takových věcí se nezdály být na místě.

Dveře se otevřely.

„To bylo… úžasné, mládenci," řekl Ibišek Pravojilm. „V životě jsem něco takového neslyšel! Můžete zítra večer znovu přijít? Tady je vašich pět tolarů."

Zlota přepočítal mince.

„Měli jsme Čtyři přídavky," prohlásil temným hlasem.

„Já bych si na vašem místě stěžoval v cechu," přikývl Ibišek.

Trio se dívalo na peníze. Lidem, kteří měli poslední jídlo před čtyřiadvaceti hodinami, připadaly velmi vábné. Nebyla to zdaleka částka, jakou by dostali, kdyby byli členy cechu. Na druhé straně to bylo dlouhých čtyřiadvacet hodin.

„Když se zítra vrátíte," řekl Ibišek, „tak vám dám… šest tolarů, co vy na to?"

„Žjóva!" vypravil ze sebe Zlota.

Vzoromil Výsměšek se zmateně posadil v posteli, protože sama postel se s chvěním pomalu posouvala po podlaze.

Takže k tomu nakonec přece jen došlo!

Jsou tady, aby ho dostali!

Bylo univerzitní tradicí provádět služební postup ták, že povyšovaný usedne na ještě teplou židli svého tragicky zesnulého předchůdce. Kandidát na takové místo si předtím musel většinou zajistit vlastními prostředky, že jeho předchůdce skutečně zesne. V poslední době tahle praxe přestala. To bylo dáno především tím, že byl Vzoromil velký a silný muž, který se neustále udržoval ve formě a kromě toho měl, jak zjistili tři poslední aspiranti na arcikancléřské místo, skvělý sluch. Jednoho z nich arcikancléř pověsil za nohu z okna, druhého omráčil rýčem a třetímu zlomil ruku na dvou místech. Kromě toho se všeobecně vědělo, že Výsměšek spává se dvěma nataženými kušemi u postele. Ale na druhé straně to byl laskavý muž a pravděpodobně by vás nestřelil do obou uší.

Tyhle věci dodávaly odvahu těm trpělivějším mágům. Každý dříve nebo později zemře. Oni mohou počkat.

Mezitím se Výsměšek vzpamatoval a uvědomil • si, že jeho první myšlenka byla chybná. Nezdálo se, že by tady šlo o nějaký vražedný útok za pomoci magie. Byl to jen zvuk, který vyplňoval místnost od stěny ke stěně.

Výsměšek vklouzl do pantofli a vyšel na chodbu, kde už se hemžili další členové univerzity a zmateně se jeden druhého vyptávali, co se to, u všech čertů, děje. Ze stěn a stropu se v jemné prše neustále řinula omítka.

„Kdo dělá ten strašlivý kravál?" zařval Výsměšek. Ozval se mnohohlasý chór nesrozumitelných odpovědí, doprovázených mnohočetným krčením ramen.

„No, já už si to zjistím," zavrčel vztekle arcikancléř a s ostatními v patách vyrazil ke schodišti.

Kráčel mírně toporným krokem, což všeobecně charakterizuje laskavého muže, který právě upadl do velmi špatné nálady.

Celou cestu od Bubnu nikdo z trojice nepromluvil. Mlčeli až k Nebozezovu lahůdkářví. Mlčeli, zatímco stáli ve frontě, a i když na ně přišla řada, jediné, co řekli, bylo: „Takže… dobrá… budou to čtyři hlodavci a jedni čolci navíc, bez čili, jedna klačská pálivá s dvojitým salámem a čtyřnásobná maxivrstva bez uranitu."

Sedli si a čekali na jídlo. Kytara zahrála slaboučký čtyřnotový útržek. Pokoušeli se na to nemyslet. Pokoušeli se myslet na jiné věci.

„Myslím, že si změním to… jméno," ozval se konečně Perm. „Víte, co myslím? Perm, to není zrovna to… nejlepší jméno do muziky…"

„A na co si ho chceš změnit?" zeptal se Zlota.

„Myslel jsem to…, ale neto se… nesmějte. Myslel jsem si Cliff. To je cizozemsky Útes," řekl Perm.

„Cliff?"

„To je to… dobrý trollí jméno… Útes. Velmi kamenné. Přímo to… skalní. Co je na tom špatného?" řekl Cliff alias Perm omluvně.

„No… ano…, ale nevím… víš, prostě… Cliff? Nedovedu si představit, že by v hudbě vydržel někdo se jménem, jako je Cliff."

„No pořád je to lepší než to… Zlota."

„Já se budu držet Zloty," řekl Zlota, „a Imp se bude držet Impa, co?"

Imp se podíval na kytaru. To není fér, pomyslel si. Vždyť jsem se jí sotva dotkl. Jenom jsem ji… A jsem tak strašně unavený… já…

„Nejsem si jistý," řekl nakonec zničeně. „Nejsem si jistý, jestli je Imp to správné jméno pro… tenhle druh hudby." Hlas se mu vytratil. Zažíval.

„Impe?" zeptal se Zlota po chvíli.

„Hmm?" zabručel Imp. A taky cítil, jak ho tam někdo pozoruje. To byl samozřejmě nesmysl. Nemohl přece někomu říci: „Stál jsem na jevišti a měl jsem dojem, že mě někdo pozoruje." Jistě by mu řekli: „Vážně? Tak to muselo být opravdu něco velmi tajemného…"

„Impe?" ozval se znovu Zlota, „proč si tak luskáš prsty?"

Imp sklopil oči.

„To dělám?"

„No."

„Jen jsem si tak přemýšlel. Moje jméno… myslím, že ani to není moc dobré pro hudební svět."

„A co to vlastně znamená v normální řeči?" zeptal se Zlota.

„No, naše rodina je y Cilin," odpověděl Imp a ignoroval urážku starého jazyka. „To je svatá cesmína, u nás se jí říká

holly. V Chalamadosu nic jiného ani neroste. Všechno ostatní v těch věčných deštích shnije.“

„Nechtěl jsem to to… říkat,“ ozval se Cliff, „ale Imp, to mně připadá hodně jako elf.“

„Ale to je v nářečí výhonek, malé poupě, ve staré řeči by se to řeklo ‚buddy‘.“

„Buddy Cilin? Imp Holly? Buddy Holly?“ uvažoval Zlota nahlas. „No to je podle mě ještě horší jméno než Cliff.“

„Buddy… to by se mi líbilo,“ zamyslel se Imp.

Zlota pokrčil rameny a vytáhl z kapsy hrst mincí.

„Máme pořád ještě víc než čtyři tolary,“ řekl. „A já už i vím, co s nima uděláme.“

„Měli bysme je odložit na zaplacení členství v cechu,“ prohlásil Buddy.

Zlotův pohled mířil do neznáma.

„Ne,“ řekl. „Nemáme ten správný zvuk. Tedy chtěl jsem říct, že to bylo dobré, moc dobré… nové, ale -“ vrhl přísný pohled na Impa alias Buddyho, „- něco nám pořád ještě chybí…“

Trpaslík vrhl na Buddyho - Impa další pronikavý pohled.

„Víš, že se třeseš po celém těle? Poposedáváš na té židli, jako když máš kalhoty plné mravenců.“

„Já si nemůžu pomoct,“ odpověděl Buddy. Chtělo se mu spát, ale v hlavě mu duněly neznámé rytmy.

„Jo, já to taky to… viděl,“ přidal se Cliff. „Když jsme šli tam… sem…, tak jsi to… poskakoval sem a to… tam.“ Pak se sehnul pod stůl. „A teď si to… tím… poklepáváš, nohou.“

„A taky si pořád luskáš prsty,“ přikývl Zlota.

„Nedokážu přestat myslet na hudbu,“ řekl Buddy. „Máš pravdu. Potřebujeme…“ zabubnoval prsty na stůl, „zvuk, který by byl něco jako pang pong pang PANG Pang…“

„To myslíš klávesnici jako u varhan?“

„Vážně?“

„Támhle za řekou, v Opeře, mají jeden z těch nových nástrojů, co má klávesnici jako varhany, ale nejsou to varhany, říká se tomu fortepiano,“ oznámil Zlota.

„Jo ale tahle věc, to není nic to… pro to… naši muziku,“ ušklíbl se Cliff. „To je pro ty tlustý chlápky v tom… napudrovanejch to… parukách.“

„Já si ale myslím,“ uvažoval nahlas Zlota, „že kdybychom to postavili někam vedle Imp… Buddyho, brzo by to hrálo ten náš druh hudby. Takže běž a sežeň to.“

„Slyšel jsem, že to někdo koupil za to… čtyři sta tolarů,“ zasmušil se Cliff. „Nikdo nemá tolik toho… zubů.“

„Já neříkal, že to koupíme,“ upozornil ho Zlota. „Jen si to na chvíli… půjčíme.“

„To je ale to… krádež,“ řekl Cliff.

„Ne, není,“ zavrtěl hlavou trpaslík. „Až to nebudeme potřebovat, tak jim to zase vrátíme.“

„Aha. Tak to je jiná věc.“

Buddy nebyl ani bubeník, ani troll a viděl ve Zlotově argumentaci jisté technické nedostatky. A ještě před nějakým tím týdnem by to byl i řekl. Ale tehdy byl hodný chlapec z údolí, který chodil pravidelně do kamenného kruhu, nepil, neklel, a pokaždé když druidi někoho obětovali, hrál k tomu s ostatními na harfu.

Teď potřeboval piano. Ten zvuk, to by bylo skoro ono.

Znovu luskl prsty, tentokrát v rytmu se svými myšlenkami.

„Jenže nemáme nikoho, kdo by na to to… hrál,“ vzpomněl si Cliff.

„Ty sežeň piáno,“ podíval se na něj s přehledem Zlota, „a já seženu pianistu.“

A celý ten čas nespouštěli oči z kytary.

Velký houf mágů dorazil k varhanům. Vzduch kolem nich vibroval, jako by byl přehřátý.

„Jaký strašlivý hluk!“ vykřikl lektor Zaniklých run.

„No, já nevím!“ odpověděl mu výkřikem děkan. „Je to velmi strhující!“

Mezi píšťalami varhan přeskakovaly nafialovělé jiskry. Nahoře na sedadle bylo v jejich záři vidět knihovníka.

„Kdo mu pumpuje měchy?“ vykřikl starší pAsák.

Výsměšek nahlédl za varhany. Zdálo se, že rukojeť se zvedá a klesá o své vlastní vůli.

„To nedovolím,“ zamumlal. „Rozhodně ne na té mé zatracené univerzitě. Je to horší než studenti.“

Pak pozvedl kuši a vypálil přímo do hlavního měchu. .

Ozvalo se dlouhé zakvílení v A dur a pak varhany vybuchly.

Historie těsně následujících vteřin byla sestavena během delší diskuse v mágorlíku, kam mágové nedlouho potom zašli na nějakého toho panáka,. v kvestorově případě na šálek teplého mléka. .

Lektor Zaniklých run přísahal, že skoro dvacet metrů vysoká píšťala Gravissima vyletěla na plamenném chvostu střechou k nebesům.

Profesor Neurčitě mlhavých studií a starší pAsák trvali na tom, že když našli knihovníka, stál na hlavě v jedné fontáně na náměstí Náhlého osvícení před univerzitou, dělal tiše „ook, ook“ a usmíval se.

Kvestor řekl, že on viděl tucet nahatých děvčat, která mu skákala sem a tam po posteli, ale kvestor podobné věci říkal celkem často, zvláště když nebyl delší čas venku.

Děkan neřekl vůbec nic.

Oči měl jakoby potažené mžurkou.

Ve vlasech mu praskaly malé nafialovělé jiskřičky. Přemýšlel o tom, jestli by mu dovolili vymalovat si alespoň jednu stěnu v ložnici na černo…

…a rytmus se šířil dál…

Přesýpací hodiny odměřující Impův život stály uprostřed rozměrného stolu. Krysí Smrť chodil kolem a tiše si něco kvíkal pod vousky.

Zuzanka hodiny upřeně pozorovala. Nebylo pochyb o tom, že všechen písek byl v dolní polovině. Ale horní baňku naplnilo něco podivného a to se teď přesýpalo dolů. Bylo to bledě modré a kroutilo a proplétalo se to samo se sebou jako zvířený kouř. „Viděl jsi už někdy něco takového?“ zeptala se. KVÍK. „Ani já.“

Zuzanka vstala. Stíny kolem stěn začaly teď, když si na ně zvykla, vypadat jako věci - ne sice přímo jako stroje, ale ani jako nábytek. Na trávníku před jejich školou bylo mechanické planetárium. Ty vzdálené tvary jí ho připomněly, i když nedokázala říci, ani které hvězdy představují, ani po jakých temných drahách jimi posunují. Zdálo se, že jsou to projekce věcí podivných i pro tenhle sám o sobě podivný rozměr.

Chtěla zachránit jeho život a to bylo správné. Věděla to. Hned jak spatřila jeho jméno…, protože… no, prostě to bylo velmi důležité. Zdědila něco ze Smrťovy paměti. Nemohla se s tím mladíkem potkat, ale o/i ano. Cítila, že to jméno a ta tvář se jí vtiskly tak hluboko do mozku, že všechny ostatní myšlenky jen obíhaly kolem.

Jenže někdo jiný ho zachránil dřív, než to mohla udělat ona.

Znovu pozvedla hodiny k uchu. Přistihla se, jak si při tom poklepává nohou o podlahu.

Uvědomila si, že se vzdálené stíny pohybují. Rozeběhla se po podlaze, po té skutečné, za hranicemi koberce.

Stíny teď vypadaly tak, jak by mohla vypadat matematika, kdyby byla hmotná. Viděla obrovské křivky a linie… něčeho. Vzduchem se pomalu pohybovaly ukazatele podobné ručičkám hodin, ale delší než vzrostlé stromy.

Na rameno jí vyšplhal krysí Smrť. „Předpokládám, že ty taky nevíš, co se děje?“ KVÍK.

Zuzanka přikývla. Pochopila, že krysy prostě umírají tehdy, kdy je to potřeba. Ty se nepokoušejí švindlovat nebo vstávat z mrtvých. Hlodavci zombie neexistovaly. Krysy jednoduše věděly, kdy to mají vzdát.

Znovu se podívala na hodiny. Ten kluk - Zuzanka onen výraz použila tak, jak ho používají dívky jejího věku, když mluví o příslušníku opačného pohlaví jen o pár let starším, než jsou ony - zahrál akord na kytaru, nebo co to bylo, a historie se změnila a zakřivila. Nebo se ulila z práce.

Ještě něco kromě ní si nepřálo, aby zemřel.

Byly dvě hodiny ráno a pršelo.

Strážník Navážka, ankh-morporská Městská stráž, střežil budovu Opery. To byl styl policejní práce, který si osvojil od seržanta Tračníka. Když jste sami uprostřed deštivé noci, běžte a střežte něco velkého s příhodně přesahující střechou. Tračník tenhle způsob praktikoval celé roky a výsledkem jeho snah bylo, že žádný z důležitých orientačních bodů města nebyl ukraden (*Pozn. aut.: Dobrá, jednou se ztratila Neviditelná univerzita, ale to byl jen takový hloupý studentský žertík).

Noc byla nudná, nic se nedělo. Zhruba před hodinou spadla z nebe skoro dvacet metrů dlouhá varhanní píšťala. Navážka uvažoval o tom, že zajde prohlédnout vzniklý kráter, ale nebyl si tak docela jist, jedná-li se v tomto případě o kriminální činnost. Mimo jiné, při rozsahu jeho vědomostí, to mohl být způsob, jak varhanní píšťaly přicházejí na svět.

Několik posledních minut také slyšel z budovy Opery tlumené údery, ke kterým se tu a tam přidal osamělý tón. Udělal si o tom poznámku do pracovního deníku. Nechtěl vypadat jako hlupák. Navážka v budově Opery nikdy nebyl. Nevěděl, jaký zvuk Opera ve dvě hodiny ráno obvykle vydává.

Pak se otevřel hlavní vchod a z něj se váhavě vysunula velká, podivně tvarovaná krabice. Pohybovala se zvláštním způsobem - několik kroků vpřed, několik kroků zpět. A sama k sobě při tom hovořila.

Navážka spustil pohled k zemi. Viděl… na chvilku se intenzivně zamyslel… alespoň sedm nohou různých velikostí, z nich jen čtyři měly chodidla.

Pomalu se došoural ke krabici a z boku na ni zaklepal.

„Haló, haló, haló,“ řekl a soustředil se, aby jeho věta měla ten správný přízvuk, „co to má znamenat, tohle? No?“

Krabice se zastavila

Pak odpověděla: „My jsme piáno.“

Navážka se na chvilku zamyslel. Nebyl si tak docela jistý tím, co to piano je.

„Piáno se v noci potuluje městem, jo?“ řekl.

„To je totiž to… tím…, že máme nohy,“ odpovědělo piano.

Navážka vzal argument na vědomí.

„Ale jsou dvě hodiny ráno,“ pokračoval.

„Dokonce i piána musí mít někdy chvíli volna,“ odpovědělo piano.

Navážka se poškrabal na hlavě. Jak se zdálo, tahle odpověď to. vysvětlovala.

„No… dobrá,“ přikývl.

Pozoroval, jak sebou piano trhlo, pomalu sešlo po mramorových schodech a zahnulo za roh.

A dál hovořilo samo k sobě.

„Kolik máme času, co myslíš?“

„Myslím, že klidně dojdeme až k mostu. Ten nemá dost rozumu ani na to, aby mohl dělat bubeníka.“

„Ale je to policajt.“

„No a?“

„Cliffe?“

„Jo?“

„Mohl nás chytit.“

„Nemohl nás to… zastavit. Pracujeme přece na tajném poslání pro tu… toho… Zlotu.“

„No bodejť!“

Piano chvíli mlčky dusalo loužemi a pak se samo sebe zeptalo:

„Buddy?“

„Jo?“

„Proč jsem to to… řekl?“
„Řekl co?“
„No, to o tom, že jsme na tom…, že máme poslání od Zloty.“
„Nóó… ten trpaslík nám přece řekl, abysme šli a vzali to piáno, a jmenuje se Zlota, takže -“
„Jo. No jo. Jasně. Dobře…, ale… ten policajt nás přece mohl sebrat, rozumíš, to, že děláme něco, co nám řekl nějakej trpaslík, přece neznamená -“
„Třeba jsi byl jen nějaký unavený.“
„Možná že to bude tím,“ řeklo piano vděčně.
„Na druhý straně.je přece pravda, že máme úkol od Zloty, ne?“
„Jasňačka.“
Zlota seděl ve svém bytě a pozoroval kytaru.
Když Buddy odešel, přestala sice hrát, ale když k ní Zlota přiložil ucho, byl si skoro jistý, že si struny tiše pobrukují.
Teď se velice opatrně natáhl a dotkl se -
Nazvat štěkavý zvuk, který z kytary náhle vyletěl, pouhým falešným akordem, by bylo příliš slabé. Ten zvuk - to bylo zavrčení, které mělo drápy a tesáky.
Zlota se narovnal. Dobrá, dobrá. Je to Buddyho nástroj. Nástroje, na které lidé hráli dlouho, se jim dokázaly velmi přizpůsobit, i když Zlota nikdy neslyšel o tom, že až do té míry, aby někoho pokousaly. Buddy měl kytaru teprve jeden den, ale třeba byl princip tentýž.
Existovala prastará trpasličí legenda o jakémsi rohu z Frgálu, který zazněl pokaždé, když hrozilo nějaké nebezpečí, nebo z jakéhosi nepochopitelného důvodu, když se v jeho přímé blízkosti vyskytl křen.
A neexistovala snad dokonce jedna ankh-morporská legenda o jakémsi starém bubnu v paláci, od kterého se čekalo, že do sebe sám od sebe začne bušit, když se bude k Ankh-Morporku proti proudu Ankhu blížit nepřátelská flotila? V minulých staletích se na tuhle pověst poněkud pozapomnělo, částečně proto, že teď byl Vek rozumu, a také proto, že po Ankhu nemohla do města doplout žádná flotila, pokud by před každou lodí nekráčela parta mužů s krumpáči a lopatami.
Ach ano, taky si vzpomněl na další legendu, tentokrát o kamenech, jež za mrazivých nocí…
Háček byl jen v tom, že se tyhle kouzelné nástroje ukazovaly skoro příliš často.
Zlota se znovu natáhl kupředu.
JUD-Adud-adud-duh.
„Dobrá, dobrá…“
Ten starý krámek s hudebninami byl koneckonců přistavěn přímo k zadní stěně univerzity, tam magie stejně všude prosakovala navzdory tomu, že mágové vždycky hovořili o chodících stromech a mluvících krysách jako o statistických výjimkách potvrzujících pravidlo. Ale tohle nevypadalo jako magie. Vypadalo to jako něco mnohem staršího. Zdálo se, že je to jednoduše hudba.
Zlota zapřemýšlel, jestli by se mu podařilo přesvědčit Impa Buddyho, aby svůj nástroj odnesl zpět do krámku a získal za něj obyčejnou kytaru.
Na druhé straně, šest tolarů bylo koneckonců šest tolarů.
Něco zabušilo na dveře.
„Kdo je to?“ zeptal se trpaslík a zvedl hlavu.
Mlčení, které zavládlo na chodbě, bylo dost dlouhé na to, aby spolehlivě uhodl. Rozhodl se, že tomu venku pomůže.
„Cliffe?“
„Jo. Mám tady to piáno.“
„Tak s ním pojď dovnitř.“
„Musel jsem mu urazit to… nohy a víko a pár dalších těch… kousků, ale jinak je v tom… v zásadě to… oukej.“
„Tak ho vezmi dovnitř.“
„Dveře jsou na něj moc to… úzký.“
Buddy, který stoupal do schodů za trollem, zaslechl skřípění dřeva. „Zkus to teď?“
„Teď to pasuje to… perfektně.“ Místo dveří vedl do místnosti otvor, který měl zhruba tvar piana. Vedle něj stál Zlota a v rukou svíral svou sekeru. Buddy se rozhlédl po zbytcích dřeva rozházených po celém odpočívadle.
„Co to, k čertu, děláš?“ zeptal se. „Vždyť ta zeď není tvoje. Je to cizí zeď!“
„No a? To piáno taky.“
„Dobře, ale… nemůžeš přece vysekávat díry do stěn -“
„A co je podle tebe důležitějšího? Nějaká zeď, nebo to, abysme měli dokonalý zvuk?“ zeptal se ho Zlota.
Buddy zaváhal. Jedna jeho část si pomyslela: Neblázni, vždyť je to jen hudba. Druhá část si naopak pomyslela, a to velmi zhurta: Neblázni, vždyť je to jen zeď. A on sám řekl: „Hra… když se to vezme takhle…, ale co ten pianista?“
„Říkal jsem ti, že vím, kde pianistu hledat,“ odpověděl mu Zlota.
Malá částečka jeho já znejistěla: Vždyť jsem si vysekal díru do své vlastní zdi! Bude mi to trvat celé dny, než na ni zpátky pořádně natluču tapety!
Albert byl ve stáji, oháněl se lopatou a nakládal na kolečko hnůj.
„Všechno v pořádku?“ řekl, když přes poloviční dvířka stáje padl dovnitř Zuzančin stín.
„Hm… no… řekla bych…“
„To rád slyším,“ řekl Albert, aniž zvedl hlavu. Lopata zaduněla o kolečko.
„Akorát… stalo se něco, co asi nebylo tak docela obvyklé…“
„To nerad slyším.“

Albert zvedl kolečko za držadla a odjel š ním směrem k zahradě.

Zuzanka věděla, co se od ní čeká. čekalo se od ní, že se omluví, a pak by se ukázalo, že starý okoralý Albert má zlaté srdce a že by z nich mohli být dobří přátelé, a on by jí pomohl, poradil, vysvětlil spoustu věcí a…

A byla by z ní hloupá holka, která si nedokáže poradit sama.

Ne.

Vrátila se do stáje, kde Truhlík zkoumal obsah vědra.

Quirmská kolej pro mladé dámy podporovala u dívek sebedůvěru a logické myšlení. To byl hlavní důvod, proč ji tam její rodiče poslali.

Zastávali názor, že nejlepší, co pro ni mohou udělat, je izolovat ji od těch vymyšlených, romantických částí světa. Jenže za těchto okolností to bylo totéž jako zatajit lidem, co je to sebeobrana, a myslet si, že když to nebudou vědět, nikdo je nepřepadne.

Neviditelná univerzita byla na jistou výstřednost svých profesorů a mágů zvyklá. Koneckonců, vždyť lidé odvozují své takzvané normální chování od chování ostatních lidských bytostí, mezi kterými žijí, a když jsou ty ostatní lidské bytosti mágové, musí se chování takové skupiny vyvíjet zákonitě k horšímu. Knihovník byl orangutan a nikdo to nepovažoval za divné. Čtenář Esoterických studií strávil tolik času čtením v kumbále, o němž se kvestor vyjadřoval jako o „nejmenším pokojíku“ (*Pozn. aut.: Nejmenší pokojík Neviditelné univerzity byl ve skutečnosti skladišťátko na smetáky ve čtvrtém patře. Kvestor opravdu myslel klozet. Čtenář měl teorii, že všechny opravdu nejlepší knihy v každé budově - nebo alespoň ty nejveselejší - mají sklony vytvářet štos na záchodě, kde je ovšem nemá nikdo čas číst, natož dočíst. Nikdo také nikdy nezjistil, jak se tam dostaly. Jeho výzkumy způsobovaly jak nevídané ranní zácpy, tak dlouhé fronty na chodbě přede dveřmi záchodu. Hlavně ty s obrázkovými příběhy o krávách a psech, kačenách a myších. A citáty typu: „Jakmile Elmer zahlédl kačera, věděl, že to bude špatný den.“), že už se o něm mluvilo jako o „čtenáři na hajzlíku“ i v úředních dokumentech. Kvestor sám by byl v každé normální společnosti považován, mírně řečeno, za méně použitelného než použitá poštovní známka v průtrži mračen. Děkan strávil sedmnáct let psaním studie Používání slabiky „ENK“ v levitačních zaklínadlech éry Časné zmatenosti. Arcikancléř, který pravidelně používal dlouhý ochoz nad Velkou síní k lukostřeleckému tréninku a už dvakrát omylem zasáhl kvestora, si myslel, že všichni ostatní jsou prostě trotlové, ať už to znamená cokoliv. „Mají příliš málo čerstvého vzduchu,“ říkal vždycky. „Nezdravě dlouho pobývají pod střechou. Plesnivějí jim mozky!“ Faktem je, že mnohem častěji volal: „Uhni! Letí!“

Nikdo z nich, s výjimkou Vzoromila Výsměška a knihovníka, nevstával časně. Snídaně, pokud vůbec k nějaké došlo, se odehrávala zhruba kolem desáté. Mágové obstoupili stůl s připravenými pokrmy, nadzvedávali stříbrná víka na podnosech a terinách a při každém zazvonění kovu zmateně mrkali. Výsměšek miloval vydatné tučné snídaně, zvláště když zahrnovaly ony podivné tlusté klobásy pokryté nazelenalými skvrnami, o kterých si lidé raději myslí, že jde ó nějaké cizokrajné koření. Protože bylo právem arcikancléře vybírat menu, mnoho z těch choulostivějších mágů přestalo snídat vůbec a přežívali den jen díky obědu, svačině, večeři, druhé večeři a nějakému tomu soustu mezi těmito skrovnými jídly.

Proto jich ani dnes ráno nebylo ve Velké síni příliš mnoho. Kromě toho tam byl poměrně silný průvan. Na střeše pracovali řemeslníci.

Výsměšek odložil vidličku.

„Tak už toho bylo dost. Kdo z vás to dělá?“ prohlásil. „Ať ten chlap vstane!“

„A co dělá, arcikancléři?“ zeptal se starší pAsák.

„Někdo si poklepává nohou.“ Mágové se rozhlédli kolem stolu. Děkan upíral šťastný pohled nevidoucích očí někam do neurčita.

„Děkane?“ řekl pokusně starší pAsák.

Děkan držel levou ruku šikmo před obličejem, pravou měl mírně ohnutou v lokti, předloktí někde ve výši ledvin, a jejím zápěstím prováděl podivné kývavé pohyby.

„Nevím, co si myslí, že dělá“ zavrčel Výsměšek, „ale mně to připadá nehygienické.“

„Myslím, že hraje na neviditelné banjo, arcikancléři,“ prohlásil lektor Zaniklých run.

„No dobrá,“ ušklíbl se arcikancléř, „alespoň je to tichá zábava. Zvedl pohled k díře ve stropě, kterou proudilo do síně nezvyklé denní světlo.

„Neviděl někdo z vás knihovníka?“

Orangutan byl velmi zaměstnán.

Stočil se v jednom z pokojíků knihovny, který pravidelně používal jako pracovnu a knižní ošetřovnu. Byly tady různé lisy a řezačky, police plná kalíšků s páchnoucími hmotami, protože knihovník si vyráběl svá vlastní knihařská lepidla, a všechny ty další nezbytné kosmetické potřeby Muzea literatury.

Přinesl si sem dolů knihu. Dokonce i jemu trvalo několik hodin, než ji našel.

Knihovna neobsahovala jen magické knihy, ty, které jsou nebezpečné a musí být na svých místech přikovány řetězy. Obsahovala i docela obyčejné knihy, vytištěné na obyčejném papíře obyčejnou barvou. Bylo by ovšem chybou si myslet, že tyhle nebezpečné nebyly, jen proto, že při jejich čtení se z nebe nezačal okamžitě snášet déšť ohnivých jisker. Jejich studium totiž občas způsobilo mnohem nebezpečnější věc, totiž zajiskření nápadů v mozku čtenáře.

Tak například ten velký svazek, který teď ležel otevřený před knihovníkem, obsahoval velkou část sebraných kreseb Leonarda da Quirm, zkušeného umělce a neuvěřitelného génia ducha. Jeho mysl se často zatoulala tak daleko, že se vracela se suvenýry.

Leonardovy knihy byly plné obrázků - koťat, říček a potoků, portrétů manželek vlivných ankh-morporských obchodníků, které mu zajišťovaly základní živobytí. Jenže Leonard byl génius neobyčejně citlivý k zázrakům světa, takže okraje jeho knih byly plné podrobných kreseb věcí, které se mu právě honily hlavou. Obrovské, vodou poháněné

stroje, které měly strhnout městské hradby na hlavy nepřátel, nové typy dobývacích strojů, které měly pumpovat hořící olej na hlavy nepřátel, prachem pohaněné rakety, které měly zasypat hořícím fosforem hlavy nepřátel, a další skvělé vynálezy Veku rozumu.

Ale bylo tam ještě něco jiného. Knihovník si toho všiml kdysi dávno a byl tím poněkud zaskočen. Zdálo se mu, že tady ta věc není na svém místě (*Pozn. aut.: Navíc se zdálo, že nemá ani žádný vztah k ničemu, co by mělo padat na hlavy nepřátel).

Chlupatá ruka obracela listy. Aha… tady je to…

Ano, ó ANO!

…Ten obrázek k němu hovořil jazykem Rytmu…

Arcikancléř si udělal u svého stolu na snooker pohodlí. (*Pozn. překl.: Snooker je jistý druh kulečníku (nebo biliáru?) . Moc jsem to nepochopil, takže řeknu jen to, že se hraje na kulečníkovém stole s několika otvory v mantinelech, pod nimiž jsou síťky nebo sáčky na zachycování koulí. Snooker je soupeřova koule, která vám brání, abyste tu svou poslali do otvoru v mantinelu. Laicky řečeno, smyslem hry je zabránit protihráči postavením svých koulí v tom, aby se jeho koule dostaly do oněch otvorů, a sám tam těch svých věciček dostat co nejvíc. Myslím, že jsem se trochu zapletl, ale principiálně to tak je)

Svého původního psacího stolu se zbavil už dávno. Ten na snooker byl mnohem lepší. Věci mu nepadaly přes okraj, bylo u něj několik velmi pohodlných sáčků, ve kterých si uchovával sladkosti a podobné potřebné věci, a když už se mu nechtělo pracovat, mohl všechno shodit na zem a vyzkoušet si několik opravdu velmi obtížných šťouchů (*Pozn. aut.: Byl mágem. Obtížné šťouchy pro mága, to nejsou takové ty otřelé záležitosti, kdy koule třikrát oběhne stůl a skončí tam, kde je to potřeba. Jeho nejlepší strk byl ten, kdy se koule poprvé odrazila od polštáře, pak od mořského racka a nakonec od týla kvestorovy hlavy. To ovšem není všechno. Je třeba doplnit, že když koule zasáhla kvestora, procházel včera po vnější chodbě (znamená to, že rána měla nejen prostorovou, ale i časovou faleš) , a pak se ve velmi zvláštním úhlu odrazila zpět na stůl. Otvor v mantinelu sice těsně minula, to je pravda, ale i tak to byla velmi obtížná rána). Nikdy se pak už neunavoval tím, že by svá lejstra a dokumenty na stůl vracel. Podle jeho zkušeností nic, co bylo opravdu důležité, nebylo zachyceno písemně, protože v té chvíli byli lidé příliš zaměstnáni tím, že jeden na druhého křičeli.

Zvedl pero a dal se do psaní.

Sestavoval vlastní paměti. Zatím se dostal k titulu: Po řece Ankhu s lukem, prutem a holí s žaludy na konci.

„Jen málo lidí si uvědomuje," psal, „že řeka Ankh oplývá bohatou a pestrou rybí populací -" (*Pozn. aut.: A to je pravda. Příroda se dokáže přizpůsobit prakticky čemukoliv. Existovaly skutečně ryby; které dokázaly v řece žít. Vypadaly jako kříženec mezi krabem s měkkou skořápkou a průmyslově vyráběným vysavačem a měly sklony vybuchovat v čisté vodě. Co pro ně bylo nutno použít jako návnadu, do toho nikomu nic není, ale ryby to byly a sportovci jako Výsměšek se nikdy nestarali o to, jak jejich kořist chutná)

Odhodil pero a vyrazil po chodbě do děkanovy pracovny.

„Co má, u všech ďáblů, znamenat tohle?" zařval.

Děkan vyskočil.

„To… to je… to je přece… kytara, arcikancléři," odpověděl děkan, který před zuřícím arcikancléřem rychle ustupoval. „Právě jsem si ji koupil."

„To vidím, to slyším, ale zajímalo by mě, co jste to na ni vyhazoval za hrůzu?"

„Cvičil jsem na ni právě, hm, improvizace." Zamával Vzoromilovi v obranném gestu před obličejem brožurkou plnou špatných dřevořezů.

Arcikancléř mu ji vytrhl.

„„Škola hry na kytaru Zábrnka Kobylky'," četl, „„Vyhrajte svou cestu k úspěchu ve třech jednoduchých a osmnácti obtížných lekcích.' No? Já nemám nic proti kytarám, příjemné přírodě, pozorování půvabných venkovanek za májového jitra a tak dále, ale tohle nebylo hranil To byl jen hluk. Poslyšte, a co to vlastně být mělo?"

„Improvizace založená na pentatonické E stupnici používající doplňkový durový tón jako sedmý klouzavý?" odpověděl s nadějí v hlase děkan.

Arcikancléř upřel nepřátelský pohled na rozevřené stránky.

„Ale tady je psáno ‚Lekce jedna - Letí šíp savanou' (*Pozn. překl.: Každý kytarista vám řekne, že je to snad ještě lehčí skladba než proslulé Rožnovské hodiny.)," zaškaredil se.

„Ehm, ehm, hm… byl jsem tak trochu netrpělivý," přiznal děkan.

„Poslyšte, děkane, nikdy jste nebyl muzikální," řekl Vzoromil Výsměšek. „To byla jedna z vašich dobrých vlastností. Proč ten náhlý zájem - co to máte na nohou?"

Děkan sklopil zrak ke špičkám svých nohou.

„Hned jsem si pomyslel, že jste nějaký vyšší," pokračoval Výsměšek. „To stojíte na kusech nařezaných prkýnek?"

„To jsou jen takové boty s vyššími podrážkami," odpovídal rozpačitě děkan. „To je taková… věc, co ji vymysleli trpaslíci. Myslel jsem… nevím, jak bych… našel jsem je náhodou ve skříni… Afekt, náš zahradník, říká, že jsou to ‚buldoky s krepáčema'."

„To jsou na Afekta velmi silná slova, ale v tomto případě s ním naprosto souhlasím."

„Ne… to on jako myslí, že mají tadyhle ten šev a pěknou podrážku ze surové gumy…" začal děkan opatrně.

„Promiňte, arcikancléři, ale…"

Ve dveřích stál kvestor. Za ním neklidně přešlapoval velký červenolící muž a nahlížel mu přes rameno.

„No, co se děje, kvestore?"

„Ehm, tenhle gentleman má jistou -"

„Je to kvůli té vaší opici," prohlásil muž.

Výsměšek se usmál.

„Hm, vážně?"

„No, jak všechno vypadá, tak ukra- odmontoval nějaká kola z vozu tohohle gentlemana," řekl kvestor, který byl na depresivní straně své náladové křivky.

„A jste si jistý, že to byl knihovník?" zeptal se arcikancléř.

„Tlustý, ryšavé chlupy po celém těle a často používá výraz ‚ook'?"

„To je on. No pozdrav tě. Proč to asi udělal?" zavrtěl Výsměšek hlavou. „Nic ve zlém, ale víte přece, co se říká… dvouapůlmetráková gorila ulehne, kde se jí zlíbí."

„Jo, ale stotřicetikilová opice mi okamžitě vrátí my zatracený kola," odpověděl muž, na kterého arcikancléřova taktika nezapůsobila. „Jestli svý kola nedostanu, bude malér."

„Malér?" podivil se Výsměšek.

„Jo. A nemyslete si, že mě zastrašíte. Z mágů si dělám akorát tak prd. Každej ví, že existuje pravidlo, že nesmíte používat magii proti civilům." Muž se naklonil tváří k Výsměškovu obličeji a výhružně pozvedl pěst.

Arcikancléř luskl prsty. Ozval se hukot vzduchu, vyplňujícího náhle vzniklý vzduchotěsný prostor, a zakvákání.

„Jenže já to vždycky považoval spíš za jakési orientační doporučení," řekl přátelsky. „Kvestore, běžte a odneste tu žábu na záhon na nádvoří, a až zase bude ve své kůži, dejte mu deset tolarů. Deset tolarů bude stačit, že?"

„Kvák," souhlasila žába spěšně.

„Výborně. A teď, řekne mi konečně někdo, o co jde?"

Odněkud zdola se ozvala řada hlasitých úderů.

„Proč si asi myslím," odpověděl Výsměšek zamyšleně sám sobě, „že tohle není ta správná odpověď?"

Univerzitní sluhové právě prostírali stoly k obědu. To většinou vyžadovalo dost času. Protože mágové brali své jídlo a potažmo i stolování velmi vážně a nechávali po sobě pak poměrně velkou spoušť, nacházely se jídelní stoly permanentně v jednom ze tří stadií: buď se na nich jedlo, nebo prostíralo, nebo poklízelo. Už samo prostírání zabíralo mnoho času. Každý mág pravidelně spotřeboval devět nožů, třináct vidliček, dvanáct lžic, jednu pěchovačku, a to nemluvíme o všech těch skleničkách a sklenicích.

Mágové většinou nedbali na čas určený k jídlu a dostavovali se ke stolu, kdy je napadlo. Je pravda, že to pravidelně bývalo včas na to, aby si ještě stihli dát přídavek jídla, které právě končilo. Teď u stolu seděl jediný mág. „To jsou Zaniklé runy, že?" řekl Výsměšek. Mág měl v každé ruce jeden nůž. Před sebou měl také kovovou solničku, pepřenku a nádobku s hořčicí. A stojánek na topinky. A několik stříbrných poklopů z mis. A do všech těch předmětů s velkým nadšením bušil svými noži.

„Proč to dělá?" zavrtěl hlavou Výsměšek. „A děkane, byl byste tak laskav a přestal si podupávat nohou?"

„No, víte, je to nakažlivé," omlouval se děkan.

„Je to spíš epidemie," odsekl mu Výsměšek.

Lektor Zaniklých run se soustředěně mračil. Vidličky chrastily na dřevěné stolní desce, letmý zásah vymrštil do vzduchu lžíci a ta zasáhla kvestora do ucha. i

„Co si, k čertu, myslí, že dělá?"

„To vážně bolí!"

Kolem lektora Zaniklých run se seběhli další mágové. Vůbec si jich nevšímal. Po vousech mu stékaly stružky potu z obličeje.

„Právě rozbil karafu!"

„Než se to uklidí, bude to trvat kolik hodin!"

„No jo, hycuje jak ostrá hořčice!" Upozorňoval děkan.

„No, já bych to trošku víc osolil," prohlásil starší pAsák.

Výsměšek se narovnal a pozvedl ruku.

„A teď ještě někdo řekne něco jako ‚to je žrádlo' nebo ‚ten vaří', co? Vsadil bych se, že si půlka z vás právě vymýšlí nějakou pitomost, kterou byste řekli! Já bych jenom rád věděl, jaký je rozdíl mezi profesorským sborem téhle univerzity a spolkem idiotů se zakrnělými mozky!"

„Hahahaha," zasmál se nervózně kvestor a třel si ucho.

„Byla to samozřejmě jen řečnická otázka!" ulevil si Výsměšek a vytrhl lektorovi Zaniklých run nože z rukou. Muž ještě chvilku dál rytmicky bušil rukama do vzduchu, ale pak se jako by probudil.

„Ale. Zdravím, arcikancléři. Děje se něco?"

„Co jste to dělal?"

Lektor sklopil oči ke stolu.

„Snažil se o synkopy," řekl zasvěceně děkan.

„To jsem nedělal!"

Výsměšek se zamračil. Měl sice hroší kůží, jednoduché myšlení, jemnost kladiva a zhruba tentýž smysl pro humor, ale nebyl hloupý. Věděl, že mágové jsou jako větrné korouhvičky nebo kanáři, které horníci používali jako detektory jedovatých plynů. Jakmile se začalo dít cokoliv podivného, mělo to sklony dít se to mágům. Oni se k tomu vždycky obraceli tváří. Nebo spadli ze svého bidýlka. „Proč je najednou kdekdo tak strašlivě muzikami?" zeptal se. „Tedy když ten termín používám jen v tom nejvolnějším slova smyslu?" Rozhlédl se po shromážděném mágstvu. Pak mu sklouzly oči k zemi.

„Vy máte ty podrážky ze surové gumy na botách všichni!"

Pohledy, které mágové sklopili ke svým botám, nepostrádaly jistou dávku překvapení.

„Přísahám, měl jsem dojem, že jsem nějaký vyšší," zabručel užasle starší pAsák. „Ale připisoval jsem to té celerové dietě." (*Pozn. aut.: Starší pAsák měl teorii, že podlouhlá strava, jako fazolové lusky, celer a rebarbora vás v důsledku proslulé doktríny Podobnosti prodlužují)

„Jediná vhodná obuv pro mágy jsou buď špičaté střevíce, nebo pevné kožené cestovní boty," prohlásil Výsměšek. „Když se vám ale boty samy od sebe změní v obludy, něco tady neklape."

„To jsou buldočky, ne obludy. A vespod mají krepu. To je surová guma a dole má takové malé vy-"

Výsměšek začal těžce oddechovat. „Když se vám boty samy od sebe změní -" zavrčel vztekle.

„Tak jsou to magické boty?"

„Haha, to byl dobrý vtip, starší pAsáku," uchechtl se děkan.

„Chci okamžitě vědět, co se to tady děje," řekl Výsměšek tichým a vyrovnaným tónem, „a jestli nebudete okamžitě všichni zticha, nadělám vám kupu potíží."

Sáhl do kapsy svého roucha a po několika marných pokusech vytáhl kapesní magiometr. Pozvedl ho k očím. V prostorách Neviditelné univerzity bývala vždycky vysoká hladina zbytkové magie, ale teď se jehla magiometru pohybovala v poli označeném „normál". Alespoň v průměru. Jinak se pochopitelně kývala sem a tam jako ručička metronomu.

Výsměšek přístroj pozvedl tak, aby na něj všichni viděli.

„Co to znamená?" zeptal se.

„Čtyřčtvrteční takt?" pokusil se děkan.

„Hudba není magická," pokračoval Výsměšek. „Nebuďte blázni. Hudba jenom hlomozí, kvílí, pištía -"

Najednou se odmlčel.

„Je tady snad ještě něco, co by mi chtěl někdo říct?"

Mágové ve svých botách na krepové podrážce jen tiše a nervózně přešlápli z nohy na nohu.

„No," začal opatrně starší pAsák, Je pravda, že včera večer, hm, jak bych to řekl, no, jednoduše jsme náhodou procházeli kolem Zašitého bubnu a -"

„Unavení poutníci," řekl lektor Zaniklých run. „Unavení poutníci mají právo občerstvit se v licencovaném podniku v kterýkoliv denní i noční čas. To je i v městských nařízeních."

„A kamže jste to měli namířeno?" zajímal se Výsměšek.

„Ke hroznové partě."

„Ale vždyť to je hned za rohem?"

„Pravda, ale už jsme byli hrozně žíz- unavení."

„Dobře, dobře," prohlásil arcikancléř hlasem člověka, který ví, že kdyby dál tahal za tuhle nitku, mohla by se mu vypárat celá vesta. „Knihovník byl s vámi?"

„No jistě."

„Pokračujte."

„No a tam hrála ta hudba -"

„Taková trochu zvonivá," doplňoval starší pAsák.

„Moc pěkná sólová melodie," přikyvoval děkan.

„Byla…"

„…tak trochu…"

„…jako kdyby se vám…"

„…zadírala pod kůži a člověk se cítil napůl omámený," pokračoval zase děkan. „Poslyšte, když jsme se tady tak sešli, napadlo mě, nemá někdo z vás pár plechovek černé barvy? Nikde nemůžu sehnat ani plechovku. Už jsem se díval všude."

„Tak pod kůži?" vydechl Výsměšek. Pak se poškrabal na bradě. „No nazdar. Takže to je jeden z těchhle případů. Takže nám sem zase prosakuje něco z jiného vesmíru, co? Vlivy Zvenčí. Pamatujete, co se stalo, když si pan Hong otevřel svou rychloobslužnou restauraci s jídlem přes ulici na místě, kde stával starý chrám, v Močůvkové strouze? A pak si vzpomeňte na ty, pohyblivé obrázky. Byl jsem proti nim od samého počátku. A ty drátěné věci na kolečkách? Vesmír je děravější než quirmský sýr. Dobrá, takže -"

„Lancreský sýr," snažil se ho uctivě opravit starší pAsák. „To je ten děravý. Quirm, ten má takové ty modrozelené žilky."

Arcikancléř na něj vrhl ošklivý pohled.

„Vážně, necítili jsme to jako nic magického," uvažoval děkan. Povzdechl si. Bylo mu dvaasedmdesát. Při té hudbě měl pocit, že je mu zase sedmnáct. Už si ani nepamatoval, jaké to bylo, když mu bylo sedmnáct. Pravděpodobně se mu to stalo, když měl zrovna příliš mnoho práce a nestačil si všimnout. Při té hudbě se ale cítil, jak si představoval, že se cítil, když mu bylo sedmnáct. A to bylo, jako když máte pod kůží navléknuté rozpálené spodní prádlo.

Chtěl tu hudbu slyšet znovu.

„Myslím, že tam budou hrát dneska znovu," nadhodil dychtivě. „Mohli bychom tam zajít a… é… pořádně si to poslechnout. Abychom o tom samozřejmě zjistili co nejvíc pro případ, že by to ohrožovalo společnost," dodal v náhlém osvícení.

„Správně, děkane," podpořil ho nadšeně lektor Zaniklých run. „Je to naše občanská povinnost. Jsme přece první linie nadpřirozené obrany města.

Co kdyby ze vzduchu začala padat nějaká odporná stvoření?"

„Co tomu říkáte?" rozhlédl se profesor Neurčitě mlhavých studií.

„Nuže, my tam budem!"

„Vážně? No to je skvělé, ne?“

Výsměšek se rozhlédl po svých mázích. Dva z nich si nevědomky poklepávali nohama o zem. Několik se velmi nenápadně, ale přece jen pohupovalo v bocích. Kvestor se samozřejmě kroutil už od začátku, ale to bylo v pořádku.

Jako kanáři, pomyslel si, nebo hromosvody.

„Dobrá,“ přikývl neochotně. „Půjdeme tam. Ale budeme se snažit, abychom na sebe nepřitahovali pozornost.“

„Samozřejmě, arcikancléři.“

„A každý platí sám za sebe.“

„Hm.“

Desátník Bavlna (možná) právě zasalutoval před seržantem - velitelem pevnosti, který se pokoušel oholit.

„Jde o toho nového rekruta, pane,“ řekl. „On nechce poslouchat rozkazy, pane.“

Seržant přikývl a zmateně se zadíval na předmět ve své ruce.

„Břitva, pane,“ napovídal mu desátník. „Stále jenom opakuje něco jako ‚POŘÁD JEŠTĚ NIC‘.“

„A už jste ho zahrabali po krk do písku? To obvykle zabírá.“

„Je to tak trochu to… ta věc, co lidem vadí… před chvilkou jsem to měl na jazyku…“ desátník luskl prsty. „Jo, kruté, to je ono. Dneska už lidi netrestáme… jámou.“

„Tohle je ale…“ seržant se podíval na dlaň své levé ruky, kde měl napsáno několik slov, „cizinecká legie.“

„Rozkaz, pane. Dobrá, pane. On mě děsí. Celou tu dobu tam jen tak sedí. Říkáme mu Beau Fexte.“ (*Pozn. překl.: Anglický spisovatel Percival Ch. Wrenn napsal před válkou řadu románů z prostředí cizinecké legie. Hrdinou několika z nich je mladík Beau Geste a jeho bratři. Fext je pak v českých pověstech člověk, který se dal do spolku s ďáblem, a je proto nesmrtelný) Seržant s mírným údivem nahlédl do zrcadla.

„To je vaše tvář, pane,“ upozornil ho desátník.

Zuzanka kriticky pozorovala samu sebe.

Zuzana… to není moc pěkné jméno, že? Nebylo to přímo špatné jméno, rozhodně ne tak strašné, jako měly Tinktura ve čtvrtém ročníku nebo Nigella ve třetím (v jazyce její země to znamená „ale fuj, chtěli jsme kluka“) . Ale bylo takové nevýrazné. Zuzana. Zuzanka. Zuzi. Stará dobrá Zuzka. Bylo to jméno, se kterým se daly dělat obložené chlebíčky, uchovat si rozum v obtížných situacích a dokonale se postarat o cizí děti.

Nebylo to však jméno, které by si dávaly bohyně nebo královny.

A s jeho tvary to teprve nebylo slavné, natož když jste ho napsali. Mohli jste ho používat ve tvaru Zuzu a pak to znělo spíše, jako když se živíte tancem na stole, nebo jako Susi, a to zase mělo příchuť šamponu na vlasy. Bylo skoro tak nemotorné jako jméno Sara, které přímo žadonilo o protetické „h“ na konci.

No, mohla alespoň udělat něco s tím, jak vypadala.

Tak především to roucho. Možná že je tradiční, ale… ona ne. Mohla je vyměnit za svou školní uniformu nebo za jeden z růžových modelů své matky. Pytlovitý oblek Quirmské koleje pro mladé dámy se sice měl podle slečny Cílené nosit s pýchou a navíc (také podle slečny Cílené) chránil před svody těla…, ale postrádal jistý styl, měl-li představovat oblek Poslední reality. A růžová vůbec nepřipadala v úvahu.

Poprvé v historii vesmíru se Smrt nemohla rozhodnout, co si vezme na sebe.

„Tak zadrž,“ naklonila se Zuzanka ke svému odrazu v zrcadle. „Vždyť… já si mohu vytvořit, cokoliv potřebuju, není to tak?“

Natáhla před sebe ruku a pomyslela si: hrneček. Objevil se hrneček. Kolem okraje měl drobný vzoreček z kostí a lebek.

„Hm,“ řekla Zuzanka. „Předpokládám, že vzorek z růží nepřipadá v úvahu, co? Asi kvůli atmosféře, co?“

Odložila hrneček na toaletní stolek a cvrnkla do něj prstem. Vydal zcela solidní „pink“.

„Tak dobře,“ řekla. „Nechci nic sentimentálního ani afektovaného. Žádnou přihlouplou černou krajku nebo jeden z těch odporných nesmyslů, které nosí ty budižkničemu, co se zavírají doma, píšou poezii, oblékají se jako upírky, a přitom jsou ve skutečnosti vegetariánky.“

Před duševním zrakem jí proletělo několik představ. Bylo jasné, že černá je jediná nabídka, ale rozhodla se pro něco praktického a bez volánků. Naklonila hlavu kriticky ke straně.

„No… možná sem tam kousek krajky,“ řekla, „a trochu víc… vypasovat.“

Znovu upřela pohled na svůj obraz v zrcadle. Tak tohle byl rozhodně oděv, který by nenosila žádná

Zuzana, ale Zuzanka měla podezření, že v sobě má jistou základní zuzanovskost, která po nějakém čase stejně vyplave na povrch.

„Je moc dobře, že jsi tady,“ zabručela směrem Je zrcadlu. „Jinak bych se dokonale zbláznila, cha, cha.“

Pak se šla podívat za děd… Smrtěm.

Existovalo jedno místo, kde být musel.

Zlota tiše vpochodoval do Univerzitní knihovny. Trpaslíci chovají úctu k vědění, ovšem za podmínky, že se nepožaduje po nich.

Zatahal za roucho mladého mága, který právě procházel kolem.

„Je tady nějaká opice, která tohle místo vede, že?“ řekl. „Velká, tlustá, rezavá, chlupatá opice, ruce které obsáhnou několik oktáv?“

Mág, postgraduální student s bledou těstovitou tváří, sklopil pohled k Zlotovi s výrazem, který si jistý druh lidí vždycky vyhrazuje pro trpaslíky.

Nebyla to zrovna legrace, být studentem Neviditelné univerzity. Takový student si musel hledat zábavu, kdekoliv to šlo. Tenhle v jediném okamžiku nasadil na tvář široký nevinný úsměv.

„Ale jistě,“ přikývl. „Myslím, že v tomhle okamžiku ho nejspíše najdete v jeho pracovně ve sklepě. Ale musíte si dát velký pozor na to, jak ho budete oslovovat.“

„Vážně?“ zajímal se Zlota.

„Jistě, dejte si velký pozor a nezapomeňte mu na uvítanou říct: ‚Chtěl byste oříšek, pane opičko?‘“ poučoval ho student. Dal opatrně znamení několika svým kolegům. „Že je to tak? Že ho musí oslovovat Pane opičko?“

„No, jakpak by ne,“ pochopil situaci okamžitě další student. „Upřímně řečeno, jestli to chcete skutečně odbýt v klidu, bude nejlepší, když se hned od začátku budete drbat pod pažemi. To ho vždycky uklidní.“

„Taky neuškodí sem tam mezi řečí udělat nějaké to ‚ung, ung‘,“ doplňoval třetí. „To má rád.“

„Tak vám mnohokrát děkuju,“ děkoval Zlota. „Kudy mám jít?“

„My vás tam dovedeme,“ nabídl se první student.

„Jste velmi laskaví.“

„Nemluvte o tom, to je samozřejmost. Jsme rádi, že vám můžeme pomoci.“

Trojice mágů vedla Zlotu dolů po dlouhých schodech a do jakéhosi tunelu. Ten byl jen tu a tam osvětlen světlem, které pronikalo malými okénky ze zeleného skla, zasazenými do podlahy nahoře. Každou chvíli za sebou Zlota zaslechl zachichotání.

Knihovník seděl na podlaze v dlouhé vysoké sklepní místnosti. Na zemi před ním ležela směsice nesourodých věcí. Bylo tam vozové kolo, podivné kousky dřeva a kosti a různé trubky, tyče a kusy drátu, které naznačovaly, že ve městě musí být celá řádka lidí, kteří teď žasnou a nadávají nad zničenými pumpami a ploty. Knihovník žvýkal konec železné trubky a soustředěně zíral na směsici před sebou.

„To je on,“ upozornil jeden z mágů Zlotu a postrčil ho kupředu.

Trpaslík se pomalu šoural kupředu. Za zády se mu ozval další výbuch tlumeného smíchu.

Poklepal knihovníkovi po rameni.

„Promiňte -“

„Oook?“

„Támhle ti mládenci o vás právě řekli, že jste opice,“ oznámil mu Zlota a ukázal palcem ke dveřím. „Na vašem místě bych po nich žádal omluvu.“ Ozval se tichý, kovově skřípající zvuk těsně následovaný tlumenými zvuky zvenčí, které zněly, jako by po sobě několik mágů šlapalo v marném pokusu dostat se co nejrychleji odsud.

Knihovník jen tak mimochodem ohnul trubku do tvaru širokého písmene „U“.

Zlota přešel ke dveřím a vyhlédl ven. Na dlažbě zbyl jen jeden špičatý klobouk rozšlápnutý naplocho.

„To je legrace,“ prohlásil. „Kdybych se jich jen tak zeptal, kde je knihovník, byli by mi řekli ‚trhni si nohou, ty blbej trpaslíku‘. V téhle hře je potřeba vědět, jak na lidi.“

Vrátil se do místnosti a sedl si vedle knihovníka. Ten právě udělal na trubce další, mnohem menší záhyb.

„Copak to děláte?“

„Oook-oook-OOK!“

„Můj bratranec Afekt je tady zahradníkem,“ začal Zlota. „Ten mi říkal, že jste skvělý hráč na klávesy.“ Podíval se na knihovníkovy ruce zaměstnané ohýbáním trubky. Byly obrovské. A samozřejmě čtyři. „Jak vidím, měl jen poloviční pravdu,“ dodal.

„Mysleli jsme si, jestli byste s námi nechtěl dnes večer hrát na piáno u Bubnu,“ nadhodil Zlota. „Tedy se mnou, Cliffem a Buddym.“

Knihovník k němu natočil jedno hnědé oko, pak sebral ze země kus prkna, položil si dřevo přes prsa & pravačkou začal naznačovat trsání. „Oook?“

„Správně,“ přikývl Zlota. „Ten mladík s kytarou.“

„Eeek.“

Knihovník udělal salto vzad.

„Oookoook-ooka-ookaOOOka-OOK!“

Zuzanka osedlala koně a nasedla.

Za Smrťovou zahradou byla obilná pole a jejich zlatý odstín byl jedinou odlišnou barvou v krajině. Smrť možná moc neuměl trávu (byla černá) ani jabloně (leskle černá na matně černé) , ale hloubku těch barev, kterou ušetřil jinde, vložil do onoho obilí. Pole se mírně vlnila jakoby ve větru, háček byl v tom, že žádný vítr nebyl.

Zuzanka nedokázala pochopit, proč Smrť něco takového vytvořil.

Byla tam i pěšina. Vedla mezi poli skoro kilometr a pak náhle zmizela. Zdálo se, že tudy občas někdo chodí, na konci zůstane stát a jen tak se rozhlíží.

Truhlík sledoval pěšinu a na konci se zastavil. Pak se otočil, aniž přelomil jediný klas.

„Nevím, jak to děláš,“ zašeptala mu Zuzanka do ucha, „ale určitě to umíš, takže teď víš, kam chci jet.“

Zdálo se, že kůň přikývl. Albert jí řekl, že Truhlík je skutečný kůň z masa a kostí, ale když na vás bude jezdit stovky let Smrť, taky se něco přiučíte. Vypadal, když to vyjádříme velmi opatrně, že je přinejmenším pronikavě inteligentní.

Truhlík přešel do klusu, pak do cvalu a nakonec do trysku. A pak nebe bliklo. Jen jednou.

Zuzanka od toho čekala víc. Blýskající hvězdy, nějaký výbuch v duhových barvách… ne jen takové nějaké ledabylé zablikání. Zdálo se jí, že urazit tímhle způsobem téměř sedmnáct let je skoro urážlivé.

Obilné lány zmizely, ale zeleninová zahrada zůstala stejná. Byl tam tentýž tvarovaný keř a jezírko s rybí kostřičkou. Bylo tam i něco, co bychom v pozemské zahradě nazvali zahradními trpaslíky, až na to, že tady to byly malé kostřičky v černých róbách a ty si nesly přes ramena malé košíčky a tlačily malá kolečka. Věci měly sklony se neměnit.

Stáje ale byly trochu jiné. Tak za prvé v nich stál Truhlík.

Když ho Zuzanka vedla do prázdného stání vedle něj, tiše zaržál.

„Jsem si jistá, že se vy dva znáte,“ řekla. Vůbec nevěřila, že se to podaří, ale ono to nakonec dopadlo skvěle, čas, to bylo něco, na co se museli ohlížet jen ostatní lidé.

Vklouzla do domu.

…NEDÁM SE NIČÍM OBLOMIT ANI PŘINUTIT. JSEM NEPODPLATITELNÝ. UDĚLÁM JEN TO, CO BUDU POVAŽOVAT ZA SPRÁVNÉ…

Zuzanka se vplížila za jeden regál s přesýpacími hodinami. Nikdo šijí nevšiml. Když pozorujete, jak někdo bojuje se Smrtěm, nemáte čas sledovat stíny v pozadí.

O tomhle jí nikdy neřekli. To rodiče většinou nedělají. Váš otec mohl být Smrťovým učedníkem a vaše matka Smrťova adoptovaná dcera, ale když se z nich stanou rodiče, je to jenom nedůležitá maličkost. Rodiče nikdy nebyli mladí. Prostě jen tenkrát čekali, až se stanou rodiči.

Zuzanka se doplížila na konec regálů.

Smrť stál nad jejím otcem… ne, nad tím mladíkem, který se stane jejím otcem.

Na líci, kam ho Smrť udeřil, mu plály tři rudé otisky prstů. Zuzanka podvědomě zvedla ruku ke třem bledým pruhům na své tváři.

Ale tak přece dědičnost nefunguje.

Alespoň ne ta… normální.

Její matka… ta dívka, která se teprve stane její matkou… se tiskla k jednomu pilíři. No, pomyslela si Zuzanka, vlastně se s věkem vylepšila. Alespoň její vkus, co se oblečení týče. Pak sama sebou v duchu zatřásla. Připomínky k módě? Ted?

Smrť stál nad Mortem, v jedné ruce meč a ve druhé Mortovy přesýpací hodiny.

NEDOVEDEŠ si PŘEDSTAVIT, JAK JE MI TO LÍTO, řekl:

„Já možná ano," odpověděl mu Mort.

Smrť zvedl hlavu a podíval se přímo na Zuzanku. Oční důlky mu na okamžik modře zaplály. Zuzanka se pokusila vmáčknout do stínů.

Smrť sklopil pohled dolů k Mortovi, podíval se na Ysabell, znovu na Zuzanku a znovu na Morta. A zasmál se.

Pak otočil Mortovy přesýpací hodiny vzhůru nohama.

A luskl prsty.

Mort s tichým „pop" zmizel. Stejně tak Ysabell a ostatní.

A najednou bylo všude kolem hrobové ticho.

Smrť velmi opatrně odložil hodiny na polici a chvilku se zahleděl ke stropu. Pak řekl:

ALBERTE?

Zpoza jednoho pilíře se vyšoural Albert.

BYL BYS TAK LASKAV A UDĚLAL MI ŠÁLEK ČAJE, PROSÍM?

„Jistě, Mistře. He, he, že jste mu to ale natřel, he, he -"

DÍKY.

Albert se odšoural směrem ke kuchyni.

MĚLA BYS RADĚJI VYLÉZT.

Zuzanka vylezla a postavila se tváří v tvář Poslední nevyhnutelnosti.

Smrť měřil dva metry dvacet. Vypadal vyšší. Zuzanka si vybavila nejasné vzpomínky na postavu, která s ní na ramenou probíhala velkými temnými místnostmi, ale v těch vzpomínkách to byla postava lidská - hubená a kostnatá, ale lidská způsobem, který v ní vzbuzoval jistotu, ale který nedokázala přesně definovat.

Tohle lidská postava nebyla. Byl vysoký, vznešený a strašný. Mohl se uvolnit natolik, že mohl obejít některá pravidla, pomyslela si Zuzanka, ale to ho nijak nezlidšťovalo. Tohle je strážce brány světa. Nesmrtelný. Konec všeho bytí.

Je to můj dědeček.

Vlastně bude. Je. Byl.

Ale… je tady ta věc na jabloni. Její mysl se k tomu neustále vracela. Při pohledu na tu postavu si vzpomněla na jabloň, ale bylo téměř nemožné udržet obě ty představy současně v jedné hlavě.

A TO SE NATO PODÍVEJME. HODNĚ SE PODOBÁŠ SVÉ MATCE, řekl Smrť. I KDYŽ Z OTCE MÁŠ TAKY SVŮJ DÍL.

„Jak víš, kdo jsem?" zeptala se Zuzanka.

MÁM ZCELA VÝJIMEČNOU PAMĚŤ.

„Ale jak si můžeš pamatovat mě? Vždyť jsem ještě ani nebyla počata?"

ŘEKL JSEM VÝJIMEČNOU. JMENUJEŠ SE -

„Zuzana, ale…"

„ZUZANA? ZUZANKA? řekl Smrť trpce. Ti SE ALE OPRAVDU POJISTILI, CO?

Sedl si na židli, sepjal prsty a přes jejich špičky upřel pohled na Zuzanku.

Podívala se mu do očních důlků a vracela mu pohled.

ŘEKNI MI, ozval se Smrť nakonec, BYL JSEM… BUDU… JSEM DOBRÝ DĚDEČEK?

Zuzanka si zamyšleně skousla dolní ret.

„Když ti to řeknu, nebude ti to připadat paradoxní?"

MEZI NÁMI? NIKDY.

„Víš, máš hrozně kostnatá kolena."

Smrť na ni zmateně zíral.

KOSTNATÁ KOLENA?

„Promiň.“

TO JSI MI SEM PŘIŠLA ŘÍCI TOHLE?

„Ztratil jsi se… tam. Já teď musím vykonávat Povinnost. Albert si dělá hrozné starosti. Přišla jsem sem, abych zjistila, co se děje. Nevěděla jsem, že táta pro tebe pracoval.“

BYL HROZNĚ MIZERNÝ UČEDNÍK.

„Co jsi s ním udělal?“

UŽ JSOU OBA V BEZPEČÍ. JSEM RÁD, ŽE JE TO ZA NÁMI. KDYŽ JSEM MĚL KOLEM SEBE LIDI, ZAČÍNALO TO OVLIVŇOVAT MOU SOUDNOST. AH, ALBERT…

Na okraji koberce se objevil Albert s tácem.

JEŠTĚ JEDEN ŠÁLEK, KDYŽ BUDEŠ TAK HODNÝ.

Albert se rozhlédl kolem, ale Zuzanku přehlédl, jako by tam ani nebyla. Když jste se dokázali ztratit slečně Cílené, všichni ostatní už byli hračka.

„Když říkáte, Mistře.“ -

TAK, řekl Smrť, když Albert odešel. TAKŽE JÁ JSEM SE ZTRATIL. A TY SI MYSLÍŠ, ŽE JSI ZDĚDILA RODINNÝ PODNIK. TY?

„Já o to přece nestála! Najednou se objevil ten kůň s krysou!“

KRYSA?

„No… to je určitě něco, co se teprve stane.“

ACH ANO, UŽ SI VZPOMÍNÁM. HMM. ČLOVĚK, KTERÝ DĚLÁ MOU PRÁCI? TO JE SAMOZŘEJMĚ TECHNICKY MOŽNÉ, ALE PROČ?

„Já si myslím, že Albert o tom něco ví, ale vždycky změní předmět hovoru.“

Albert se objevil znovu a nesl další hrneček na podšálku. Ostentativně hlasitě ho postavil Smrťovi na stůl s výrazem člověka, ze kterého si někdo, mírně řečeno, utahuje.

„To bude, doufám, všechno, Mistře,“ řekl.

„On se vůbec nemění, že?“ podívala se Zuzanka za Albertem. „Jenže tady to tak prostě funguje, viď?“

CO SI MYSLÍŠ O KOČKÁCH?

„Prosím?“

KOČKY. MÁŠ JE RÁDA?

„Jsou…“ Zuzanka zaváhala, „v pořádku. Ale kočky jsou jenom kočky.“

A CO ČOKOLÁDU, pokračoval Smrť. TU MÁŠ RÁDA?

„Myslím, že čokolády se člověk dost rychle přejí,“ řekla Zuzanka.

TAKŽE ROZHODNĚ NEJSI PO YSABELL.

Zuzanka přikývla. Oblíbené jídlo její matky byla čokoládová smrt.

A CO TVÁ PAMĚŤ? MÁŠ DOBROU PAMĚŤ?

„Och ano. Já… pamatuju si hodně věcí. O tom, jak být Smrtí. O tom, jak se předpokládá, že to všechno probíhá. Hele, před chvilkou jsi řekl, že si vzpomínáš na tu krysu, ale to všechno se přece ještě vůbec ne-“

Smrť vstal a přistoupil k modelu Zeměplochy.

TO JE MORFICKÁ REZONANCE, odpověděl, aniž se na Zuzanku podíval. SAKRA. LIDÉ TOMU POŘÁD NEROZUMĚJÍ. SOUZNĚNÍ DUŠÍ. JE TO ZODPOVĚDNÉ ZA SPOUSTU VĚCÍ.

Zuzanka vytáhla z kapsy Impovy hodiny. Zúženým místem uprostřed stále ještě protékala modrá substance.

„Můžeš mi pomoct s tímhle?“

Smrť se otočil.

NIKDY JSEM NEMĚL TVOU MATKU ADOPTOVAT.

„Proč jsi to udělal?“

Smrť pokrčil rameny.

CO TO TADY MÁŠ?

Vzal jí z ruky Buddyho hodiny a pozvedl si je kočím.

ALE. TO JE ZAJÍMAVÉ.

„Víš, co to to znamená, dědečku?“

S NĚČÍM TAKOVÝM JSEM SE NIKDY PŘEDTÍM NESETKAL, ALE PŘEDPOKLÁDÁM, ŽE SE TO MŮŽE STÁT. ZA JISTÝCH OKOLNOSTÍ. ZNAMENÁ TO…, JAK BYCH TI TO…, ŽE ŽIJE HUDBOU… DĚDEČKU?

„Ach to ne. Tak to asi není. To je jen takový řečnický obrat. A co je špatné na dědečkovi?“

DĚD, S TÍM BYCH SE JEŠTĚ VYROVNAL. ALE DĚDEČEK? TO JE PODLE MĚ JEN KOUSÍČEK OD DĚDULY. KAŽDOPÁDNĚ JSEM SI MYSLEL, ŽE VĚŘÍŠ NA LOGIKU. KDYŽ POUŽIJEŠ NĚCO, CO ZNÍ JAKO POUHÝ ŘEČNICKÝ OBRAT, NEZNAMENÁ TO JEŠTĚ, ŽE TO NEMŮŽE BÝT PRAVDA.

Smrť neurčitě zamával hodinami.

TAK NAPŘÍKLAD, pokračoval, MNOHO VĚCÍ JE PRÝ LEPŠÍCH, NEŽ KDYŽ TĚ NĚKDO PÍCHNE REZAVÝM DRÁTEM DO OKA. JÁ JSEM TÉHLE FRÁZI NIKDY NEROZUMĚL. JISTĚ BY BYLO JEŠTĚ HORŠÍ, KDYBY TĚ NĚKDO DO OKA PÍCHL ŠPIČATÝM REZAVÝM DRÁTEM -

Smrť se najednou zarazil.

UŽ TO DĚLÁM ZAS! PROČ BYCH SE MĚL, U VŠECH SAKRŮ, STARAT O TO, CO TA ČI ONA FRÁZE ZNAMENÁ? NEBO JAK MNĚ ŘÍKÁŠ? VŽDYŤ NATOM VŮBEC NEZÁLEŽÍ! JAK SE JEDEN ZAPLETE S LIDMI, ZNAMENÁ TO, ŽE SE MU ZAKALÍ MYŠLENÍ. MNĚ MŮŽEŠ VĚŘIT. SNAŽ SE, ABY SES S NIMI NIKDY NEZAPLETLA.

„Ale já sama jsem člověk."

NEŘEKL JSEM, ŽE TO BUDE JEDNODUCHÉ, NEBO ANO? ZATÍM NA TO NEMYSLI. SNAŽ SE TO NECÍTIT.

„Ty jsi na to nějaký expert, že?" prohlásila Zuzanka zapáleně.

MOŽNÁ ŽE JSEM SI V MINULOSTI DOVOLIL TU A TAM NĚJAKÝ TEN ZÁBLESK EMOCÍ, řekl Smrť, ALE S TÍM MOHU PŘESTAT, KDYKOLIV SE MNĚ ZLÍBÍ.

Znovu pozvedl přesýpací hodiny.

JE ZAJÍMAVOU SKUTEČNOSTÍ, ŽE HUDBA, KTERÁ JE VE SVÉ PODSTATĚ NESMRTELNÁ, MŮŽE OBČAS PRODLOUŽIT ŽIVOTY TĚCH, KDO JSOU S NÍ DŮVĚRNĚ SPJATI, řekl. VŠIML JSEM SI, ŽE ZVLÁŠTĚ PROSLULÍ SKLADATELÉ VYDRŽÍ OBZVLÁŠTĚ DLOUHO A VĚTŠINA Z NICH JE, KDYŽ PRO NĚ PŘIJDU, HLUCHÝCH JAKO PAŘEZ. SKORO BYCH ČEKAL, ŽE NĚKDE SEDÍ NĚJAKÝ BŮH A SKVĚLE SE TÍM BAVÍ. Smrťovi se málem podařilo zatvářit se znechuceně. TO JSOU TY JEJICH ŽERTÍKY (*Pozn. aut.: I když v praxi to vlastně vůbec žádný žertík není. Spíše naopak. Hluchota skladatelům nebrání v tom slyšet a psát hudbu, zato jim brání zaslechnout cokoliv, co by je rozptylovalo).

Položil hodiny na stůl a ťukl do nich kostnatým prstem.

Udělaly hauuummmmmeee-čida-čida-čida.

ON NEMÁ ŽIVOT, MÁ JEN HUDBU.

„Jeho života se zmocnila hudba?"

MOHLA BYS TO TAK ŘÍCT.

„A prodlužuje mu život?

ŽIVOT SE DÁ PRODLOUŽIT. OBČAS SE TO MEZI LIDMI STANE. NE ČASTO. OBVYKLE ZA TRAGICKÝCH OKOLNOSTÍ, TAKOVÝM TÍM DIVADELNÍM ZPŮSOBEM. ALE TOHLE S TÍM NEMÁ NIC SPOLEČNÉHO. TOHLE JE HUDBA.

„Hraje na takový zvláštní hudební nástroj, vypadá to jako kytara -"

VÁŽNĚ? ALE, ALE, ALE…

„Je to důležité?"

JE TO… ZAJÍMAVÉ.

„Je to něco, co bych měla vědět?"

NENÍ TO NIJAK DŮLEŽITÉ. JEN KOUSEK MYTOLOGICKÉHO HARAMPÁDÍ. DĚJE SE NAKONEC ROZUZLÍ SAMY, NA TO SE SPOLEHNI.

„Co myslíš tím, že se rozuzlí samy?"

TEN MLADÍK PRAVDĚPODOBNĚ BĚHEM NĚKOLIKA DNŮ ZEMŘE.

Zuzanka upřela pohled na hodiny.

„Ale to je strašné!"

ZNAMENÁ TO SNAD, ŽE JSI SE S NÍM ROMANTICKY ZAPLETLA?

„To ne! Samozřejmě, že ne!"

TAK PROČ BY TI NA TOM MĚLO ZÁLEŽET?

„Protože on je dů… lidská bytost, proto," odpověděla Zuzanka, překvapená sama sebou. „Nevím, proč by měl mezi lidmi vládnout takový zmatek," dodala neobratně. „To je všechno. Já vlastně nevím."

Sklonil se tak nízko, že měl lebku v úrovni její tváře.

JENŽE HODNĚ LIDÍ JE HLOUPÝCH A PLÝTVAJÍ SVÝMI ŽIVOTY. TOHO SIS JEŠTĚ NEVŠIMLA? NEDÍVALA SES ZE SEDLA NA MĚSTO A NENAPADLO TĚ, JAK SILNĚ PŘIPOMÍNÁ MRAVENIŠTĚ PLNÉ SLEPÝCH TVORŮ, KTEŘÍ SI MYSLÍ, ŽE JEJICH POZEMSKÝ SVĚT JE SKUTEČNÝ? VIDÍŠ ZÁŘÍCÍ OKNA A CHTĚLA BY SIS MYSLET, ŽE SE ZA NIMI ODEHRÁVÁ MNOŽSTVÍ ZAJÍMAVÝCH PŘÍBĚHŮ, A PŘITOM VÍŠ, ŽE JSOU ZA NIMI JEN BEZDUŠÍ TVOROVÉ, OBYČEJNÍ KONZUMENTI POTRAVY. SVÉ INSTINKTY POVAŽUJÍ ZA EMOCE A MYSLÍ SI, ŽE JEJICH ZANEDBATELNÉ ŽIVOTY PLATÍ VÍC NEŽ ŠEPOT VĚTRU.

Modrá záře byla bezedná. Zdálo se, že jí z hlavy vysává její vlastní myšlenky.

„Ne," zašeptala Zuzanka. „Takhle jsem nikdy nepřemýšlela."

Smrť se najednou narovnal a otočil. MOŽNÁ ZJISTÍŠ, ŽE TO POMÁHÁ, řekl.

„Ale vždyť je to všechno jenom obyčejný zmatek," trvala na svém Zuzanka. „V tom, jak lidé umírají, není žádný řád. Ani spravedlnost!"

PCH.

„Ty jsi se do toho taky pletl," naléhala. „Pravější zachránil mého otce."

BYL JSEM HLOUPÝ. ZMĚNIT OSUD JEDINÉHO ČLOVĚKA ZNAMENÁ ZMĚNIT OSUD SVĚTA. TO SI PAMATUJU. A TY BYS TO MĚLA MÍT TAKY NA PAMĚTI.

Smrť k ní stále ještě stál obrácený zády.

„Já jenom nechápu, proč bychom nemohli změnit věci, kdyby pak byl svět lepší," bránila se Zuzanka.

PCH.

„Nebo snad máš strach změnit svět?"

Smrť se otočil Při pohledu na jeho výraz Zuzanka ucouvla.

Pomalu kráčel za ní. Když pak promluvil, změnil se jeho hlas v pouhý sykot.

TO ŘÍKÁŠ TY MNĚ? STOJÍŠ SI TADY VE SVÝCH PĚKNÝCH ŠATEČKÁCH A ŘÍKÁŠ MNĚ TAKOVOU VĚC? A ŽVATLÁŠ O TOM, JAK JE TŘEBA ZMĚNIT SVĚT! NAŠLA BYS V SOBĚ ODVAHU TAKOVÝ ÚKOL PŘIJMOUT? VĚDĚT, CO MUSÍ BÝT UDĚLÁNO, A UDĚLAT TO, AŤ TO STOJÍ COKOLIV? EXISTUJE NA CELÉM SVĚTĚ JEDEN JEDINÝ ČLOVĚK, KTERÝ SKUTEČNĚ VÍ, CO JE TO POVINNOST?

Ruce se mu podvědomě otevíraly a zavíraly. ŘEKL JSEM, ŽE SI MUSÍŠ PAMATOVAT JEDNU VĚC… PRO NÁS JE ČAS JEN MÍSTO. OTEVÍRÁ SE PŘED NÁMI CELÝ. VIDÍME, CO JE I CO BUDE. JESTLIŽE NĚCO Z TOHO ZMĚNÍŠ, PONESEŠ ZA TUTO ZMĚNU PLNOU ZODPOVĚDNOST. A TO JE PŘÍLIŠ TĚŽKÉ BŘÍMĚ.

„To je jen taková výmluva!“

Zuzanka vrhla na vysokou postavu rozhořčený pohled. Pak se obrátila a vypochodovala z pracovny.

ZUZANKO?

Zastavila se v půli cesty po vnější podlaze, ale neotočila se. „Copak?“

KOSTNATÁ KOLENA? VÁŽNĚ?

„Jo!“

Bylo to pravděpodobně první pouzdro na piano, které bylo vyrobeno, a ještě k tomu z koberce. Cliff si ho bez problémů přehodil přes rameno a do druhé ruky uchopil vak se svými kameny.

„Nemáš to těžké?“ zeptal se Buddy.

Cliff pozvedl piano v jedné ruce a potěžkal je.

„No, trochu,“ odpověděl. Prkna podlahy mu skřípala pod nohama. „Myslíš, že nevadí, že jsme z toho vybrali všechny ty kousky?“

„Určitě to bude fungovat,“ řekl Zlota. „Je to něco jako… kočár. Čím víc součástí z něj odebereš, tím rychleji jede. Tak jdeme.“

Vydali se na cestu. Buddy se snažil tvářit tak lhostejně a nenápadně, jak jen se může tvářit člověk, který je provázen trpaslíkem s obrovským rohem, orangutanem a trollem nesoucím přes rameno piano v pytli z koberce.

„Líbil by se mi ten… kočár,“ ozval se po chvilce

Cliff, když mířili k Bubnu. „Velkej černej kočár s tím na tom… oznobeninama na sobě.“

„Oznobeninami?“ nechápal Buddy. Už si pomalu zvykal na své nové jméno.

„No ty ty… erby a to… zlato a všechno.“

„Aha, ozdoby myslíš.“

„Ty to… taky.“

„Co by sis koupil, kdybys měl hromadu zlata, Zloto?“ zeptal se Buddy. Kytara v pouzdře při zvuku jeho hlasu tiše zadrnčela.

Zlota zaváhal. Chtěl říci, že pro trpaslíka je sama skutečnost, že má hromadu zlata, prostě dostačující a že to zlato pak nemusí dělat nic víc než být tak ryzí, jak to jen jde.

„Nevím,“ odpověděl váhavě. „Nikdy mě nenapadlo, že bych mohl mít hromadu zlata. A co ty?“

„Já jsem přísahal, že budu nejznámější hudebník na světě.“

„Takovéhle přísahy jsou to… pěkně neto… nebezpečné,“ zabručel Cliff.

„Oook.“

„A nepřeje si snad něco takového každý umělec?“ podíval se na ně Buddy.

„Podle mé zkušenosti,“ řekl Zlota, „si každý umělec přeje především to, aby dostal zaplaceno.“

„A aby byl slavný,“ dodal Buddy.

„O slávě já nic nevím,“ odpověděl mu Zlota. „Je těžké být slavný a přitom zůstat naživu. Mně by stačilo, kdybych mohl dělat každý den svou muziku a kdyby vždycky, když dohraju, někdo přišel a řekl: ‚Prima, to bylo skvělé, tady jsou vaše peníze a uvidíme se zítra touhle dobou, platí?‘“

„A to je všechno?“

„To je dost! Byl bych rád, kdyby lidi řekli: ‚Potřebujeme dobrého hornistu, sežeňte Zlotu Zlotassona!‘“

„To mně připadá trošku obyčejné,“ ušklíbl se Buddy.

„Já mám nejraději ty obyčejné věci. Ty vydrží nejdýl.“

Došli k bočním dveřím Bubnu a vešli do šerého kumbálu, který páchl studenými krysami a druhořadým pivem. Od baru se sem nesl tlumený šum hlasů.

„Zní to, jako kdyby tam bylo dost lidí,“ ozval se Zlota.

Do kumbálu spěšně vešel Ibišek. „Tak co, mládenci, jste připravení?“

„Počkejte tu… minutku,“ zarazil ho Cliff. „Ještě jsme se nedohodli o to… našem platu.“

„Řekl jsem šest tolarů,“ podíval se na něj Ibišek. „Co jste čekali? Nejste v cechu a cechovní taxa je osm tolarů.“

„My bysme si nikdy o osm tolarů neřekli,“ uklidňoval ho Zlota.

„Výborně!“

„My chceme šestnáct.“

„Šestnáct? To nemůžete udělat! To je dvakrát víc, než bych vám platil, kdybyste byli v cechu.“

„Ale máte v sále dost lidí,“ upozorňoval ho Zlota. „Vsadil bych se, že nestačíte točit pivo. My klidně půjdeme domů.“

„Promluvme si o tom,“ začal Ibišek smířlivě. Objal rukou Zlotu kolem hlavy a odvedl ho do rohu místnosti.

Buddy se díval, jak knihovník zkoumá piano. Nikdy ještě neviděl hudebníka, který by začínal tím, že se pokusí svůj nástroj sníst. Orangutan pak zvedl víko a chvilku pozoroval klávesnici. Jen tak pro chuť zkusil několik tónů.

Zlota se vrátil a mnul si spokojeně ruce. To si bude hezky dlouho pamatovat,“ zašklebil se. „Ha!“

„Tak kolik?“ zeptal se Cliff.

„Šest tolarů!“ odpověděl Zlota.

„Promiň,“ zarazil ho Buddy, „ale teď čekáme na to ‚-náct‘.“

„Musel jsem být pevný,“ řekl Zlota. „V jednom případě skočil dolů dokonce o dva tolary.“

Některá učení víry tvrdí, že vesmír byl počat slovem, písní, tancem a hudbou. Naslouchající mniši neboli Naslouchací, žijící v jednom z tajemných údolí hor Beraní hlavy, cvičili a vylepšovali svůj sluch tak, že dokázali určit hodnotu hrací

karty tím, že k ní přiložili ucho. Ti si vytkli za cíl svého bytí soustředěně naslouchat jak těm nejjemnějším zvukům vesmíru, které se pomalu skládají dohromady, tak ozvěnám zkamenělin, prvním zvukům světa.

Na začátku všeho, říkají, byl velmi, velmi podivný zvuk.

Ty nejdokonalejší uši (ty, které při pokeru nejvíc vyhrávají) , jež naslouchají ozvěnám uvězněným v ulitách zkamenělých amonitů a v kusech jantaru, přísahají, že jsou schopny zachytit i zvuky, které byly před ním.

Ty znějí, říkají, jako slabý hlas, který počítá: raz, dva, tři, čtyři.

A nejdokonalejší z těch nejdokonalejších uší, ty které naslouchají čediči, říkají, že před těmi čtyřmi číslicemi zachytily ještě další, čísla, která byla úplně první. Říkají: „Znělo to jako: raz, dva.“

Nikdo se nikdy nezeptal, pokud skutečně existoval zvuk, který vyvolal vesmír k životu, co se s ním stalo potom. To je mytologie. Nečeká se, že by se někdo na něco takového ptal.

Na druhé straně Vzoromil Výsměšek věřil, že všechno vzniklo náhodou, nebo, konkrétně v případě děkana, ze zlé vůle. Starší mágové obvykle nepili u Prokopnutého bubnu. Chodili tam jen tehdy, když neměli žádné povinnosti. Teď si uvědomovali, že jsou tady za jakýmsi nepříliš jasně definovaným úředním posláním, a seděli u svých džbánků poněkud škrobeně.

Kolem nich byl kruh volných míst jako obvykle, ale ne příliš velký, protože místnost byla neobvykle plná.

„Skvělá atmosféra,“ liboval si Výsměšek, který se rozhlížel kolem. „Ale, jak vidím, začali znovu dělat Pravý ležák! Dám si tuplák Kambalova podivného, prosím.“

Mágové pozorovali, jak vyprázdnil džbán. Ankh-morporské pivo bylo proslulé svou charakteristickou příchutí; mělo to pravděpodobně něco společného s vodou. Někteří lidé říkali, že je jako silný vývar, ale to se mýlili. Silný vývar bývá chladnější.

Výsměšek spokojeně mlaskl.

„No, musím říct, že my tady v Ankh-Morporku dobře víme, co se dává do dobrého piva,“ poznamenal.

Mágové přisvědčili. Oni to taky věděli. Proto pili gin s tonikem.

Výsměšek se znovu rozhlédl kolem. Touhle dobou už se obvykle v lokále rozpoutala pranice nebo někdo někomu alespoň tahal nůž z těla. Ale teď tady bylo slyšet jen bzukot hovoru a všichni vrhali pohledy k malému pódiu na vzdáleném konci místnosti, kde se očividně nic neodehrávalo. Teoreticky přes ně byla natažená opona, ve skutečnosti staré prostěradlo, a zpoza ní se ozýval dupot a tlumené nárazy.

Mágové měli k jevišti celkem blízko. Mágové měli chronické sklony sedávat na těch nejlepších místech. Výsměšek měl dojem, že za oponou zaslechl šepot a zahlédl nějaké stíny.

„Ptal se, jakže si přej říkáme?“

„Cliff, Buddy, Zlota a knihovník. Já myslel, že to ví.“

„Ne, to ne, on myslel jméno pro nás všechny.“

„Tak to zprůměrujeme!“

„On myslel něco jako Veselí trubadúři.“

„Oook!“

„Zlota a Zlotety?“

„Jo? A co takhle Cliff a Cliffeti?“

„Oook ook Oook-ook?“

„Ne. Potřebujeme nějaké úplně jiné jméno. Aby se hodilo k té hudbě.“

„A co takhle Zlaťáci? To je skvělé trpasličí jméno.“

„Ne, ne. Něco jiného.“

„Tak co Stříbrnou?“

„Oook!“

„Myslím, že bychom si neměli dávat jméno po žádných těžkých kovech, Zloto.“

„A proč je to tak důležité? Jsme jenom skupina muzikantů a hrajeme hudbu.“

„Jména jsou velmi důležitá.“

„Ta kytara je důležitá. Co takhle Skupina s Buddyho kytarou?“

„Oook.“

Něco kratšího.“

„Hm…“

Galaxie zadržela dech.

„A něco trochu cizokrajného.“

„A co to… skupina to… Howling Rocks, to jako Zpívající kameny, nebo tak něco, co?“

„To se mi docela líbí. Je to krátké a trochu špinavé, jako já.“

„Oook.“

„Taky bysme měli vymyslet jméno pro tu hudbu.“

„No, ono nás stejně dřív nebo později něco napadne.“

Výsměšek se znovu rozhlédl po baru.

Na druhé straně místnosti seděl Kolík Ať sepicnu, nejvelkolepější neúspěšný kupec ankh-morporský. Právě se pokoušel někomu udat těžce provinilý párek v rohlíku, což byl důkaz o tom, že mu nevyšel některý z jeho četných skvělých a naprosto jistých velkých obchodů. Kolík prodával své párky v rohlíku jedině tehdy, když už selhalo všechno ostatní (*Pozn. aut.: Nebylo to v chuti. Spousta párků v rohlíku chutná po všem možném. Ale Kolíkovi se v poslední době podařilo produkovat párky, které nechutnaly po ničem. Bylo to až strašidelné. Bez ohledu na to, kolik hořčice, kečupu nebo kyselé zeleniny si na ně člověk dal, stejně chutnaly po ničem. Tohle nedokážou překonat ani

půlnoční párky v rohlíku, které prodávají opilcům v Helsinkách).

Přátelsky na Výsměška zamával. Zdarma.

Vedlejší stůl obsadil Sečmohl „Pytlohub“ Lemon(*Pozn. překl.: Sečmohlovi se zkráceně říkalo Sečmo. Lemon znamená citron a ve skutečnosti to byla přezdívka známého bluesového hudebníka Slepého Lemona Jeffersona), jeden z náborových důstojníků Cechu hudebníků, spolu s několika společníky, jejichž hudební kvalifikace očividně končila u bicích, kde místo bubnů sloužily lidské hlavy. Jeho rozhodný výraz naznačoval, že tady není kvůli svému zdraví. Výraz a vzhled většiny podobných zástupců cechů naznačovaly, že to nedělají v zájmu svého zdraví, ale že se zajímají především o zdraví těch ostatních hlavně proto, aby ho o ně co nejefektivněji připravili.

Výsměšek se rozveselil. Jak se zdálo, večer by mohl být mnohem zajímavější, než se zpočátku zdálo.

Poblíž jeviště byl ještě další stůl. Zprvu si ho skoro nevšiml, ale pak se k němu jeho pohled vrátil o své vlastní vůli.

Seděla tam osamělá dívka. Samozřejmě nebylo vůbec neobvyklé spatřit u Bubnu mladou ženu. Dokonce ani mladou ženu bez doprovodu. Naopak. Chodily tam většinou právě proto, aby si nějaký doprovod našly.

Zvláštní na tom bylo, že i když se lidé všude kolem mačkali, kolem téhle mladé ženy bylo pořád dost. volného místa. Pro toho, kdo si potrpí na ty hubenější, byla jistě velmi atraktivní, pomyslel si Vzoromil Výsměšek. Jak se to říká? Femme vampale nebo tak nějak. Na sobě měla šaty z černé krajky, jaké nosí bohaté mladé ženy, když chtějí někoho omráčit, a na rameni jí seděl havran.

Pootočila hlavu, všimla si, že ji Výsměšek pozoruje, a zmizela.

Více méně.

Koneckonců, Výsměšek byl mág. Cítil, jak mu začínají slzet oči, když se mu její obraz střídavě zjevoval a mizel.

No dobrá. Slyšel, že děvčata - Zubničky - jsou v posledních dnech ve městě. Pravděpodobně mají i ony tu a tam volno jako každý jiný.

Jakýsi pohyb na stole ho přinutil sklopit oči. Kolem prokličkoval krysí Smrť a nad hlavou nesl misku buráků.

Pak se arcikancléř obrátil zpět k mágům. Děkan si stále ještě nesundal svůj špičatý klobouk. Jeho tvář se navíc začínala jakoby mírně lesknout.

„Vypadáte, jako když je vám nějak teplo, děkane,“ staral se Výsměšek.

„Ale je mi skvěle a jsem velmi chladný, to vás ujišťuji,“ odpověděl děkan. Něco neurčitého se mu spouštělo kolem nosu.

Lektor Zaniklých run podezřívavě zavětřil.

„Někdo tady někde vaří špek?“ řekl po chvilce.

„Sundejte si klobouk, děkane,“ radil Výsměšek, „budete se cítit mnohem lépe.“

„No, mně se zdá, že je to cítit spíš jako dům Dohodnutelných náklonností paní Dlaňové,“ prohlásil starší pAsák.

Všichni se k němu udiveně otočili.

„Náhodou jsem šel jednou kolem,“ vysvětloval spěšně.

„Poslyšte, lektore, sundal byste laskavě děkanovi klobouk?“ požádal Výsměšek.

„Já vás ujišťuji -“

Klobouk byl odložen. Děkanovi spadlo s plesknutím na čelo něco dlouhého, umaštěného a skoro tak špičatého jako klobouk.

„Děkane,“ ozval se nakonec arcikancléř, „co jste si to udělal s vlasy? Vpředu vypadají, jako když vám je oblízla kráva, a vzadu jako kachní - dámy prominou - řiť. A ke všemu se vám ještě blýskají - ani nechci říct jako co.“

„No máčka! Tak to byl ten smrad, jako když se vaří slanina!“ pochopil lektor Zaniklých run.

„To je teď jasné,“ přikývl Výsměšek, „ale co ta květinová vůně?“

„Mumlejmumlejmumlevandulejmumlej,“ zahuhlal děkan s neochotným výrazem.

„Prosím? Co jste říkal, děkane?“

„Říkal jsem, že to je tady cítit proto, že jsem přidal levandulový olej,“ pravil děkan hlasitě. „A někteří z nás si náhodou myslí, že je to epesní účes, abyste věděl. Váš problém, arcikancléři, je v tom, že nerozumíte lidem našeho stáří.“

„Cože… vy myslíte lidem o sedm měsíců starším, než jsem já?“

Tentokrát děkan zaváhal.

„Cože jsem to právě řekl?“ zeptal se.

„Poslyšte, starý brachu, neberete poslední dobou pilulky ze sušených žab?“ zavrtěl hlavou Výsměšek.

„Samozřejmě, že ne,“ ohradil se děkan. „Ty jsou přece pro duševně vyšinuté!“

„Aha, tak to bude tím.“

Opona šla nahoru, nebo lépe řečeno byla neohrabaně odtažena stranou.

Skupina Howling Rocks zamžikala do světla pochodní.

Nikdo netleskal. Na druhé straně po nich nikdo nic nehodil. Podle měřítek Bubnu to bylo srdečné uvítání. Vzoromil Výsměšek před sebou viděl kudrnatého mladíka svírajícího něco, co vypadalo jako podvyživená kytara, nebo možná tak trochu jako banjo, které někdo použil v boji. Vedle něj stál trpaslík, který svíral v rukou válečný roh. Za nimi seděl za hromadou kamenů troll, v každé tlapě jednu paličku. A kousek stranou byl knihovník. Ten stál před… Výsměšek se naklonil kupředu… před něčím, co vypadalo jako kostra piana postavená na dvou pivních sudech.

Zdálo se, že všeobecná pozornost mladíka docela ochromila.

Řekl: „Zdravím tě… hni… Ankh-Morporku…“

A protože ho ta řeč očividně vyčerpala, začal hrát.

Byl to jednoduchý rytmus; kdybyste ho potkali na ulici, asi byste si ho ani nevšimli. Ten byl následován řadou chřestivých akordů, ale najednou si Výsměšek uvědomil, že rytmus nebyl akordy následován, protože tam zůstával neustále. Což bylo nemožné. Na žádnou kytaru se něco takového nedá zahrát.

Trpaslík vyloudil z rohu řadu tónů. Troll se chytil rytmu. Knihovník, očividně namátkou, spustil obě ruce na klávesnici piana.

Výsměšek v životě neslyšel takový kravál.

A pak… najednou… už to kravál nebyl.

Bylo to jako s tím nesmyslem o bílém světle, o němž neustále žvanili mladí mágové v budově Silnoproudé magie. Ti tvrdili, že bílé světlo je vytvořeno směsí světel všech ostatních barev, což byla podle Výsměška zatracená pitomost, protože jak každý ví, když smícháte všechny barvy, které vám přijdou do rukou, dostanete takovou špinavou ošklivost, kafebraun do zelena, která v žádném případě nemá s bílou nic společného. Ale teď měl najednou alespoň mlhavý pocit, že ví, o čem ti mladí mluví.

Všechny ty hluky - různé hudby - se najednou spojily a uvnitř vznikla nová hudba. Děkanova patka se chvěla do rytmu.

Celý dav se pohyboval.

Výsměšek si uvědomil, že si poklepává nohou. Přišlápl si ji tou druhou.

Pak se soustředil na trolla, který bušil do kamenů, až se stěny třásly. Knihovníkovy ruce pobíhaly po klávesnici. Jeho nohy dělaly totéž. A celou tu dobu kytara drnčela, křičela a zpívala melodii.

Mágové nadskakovali na sedadlech a třepali prsty ve vzduchu.

Výsměšek se naklonil ke kvestorovi a zařval.

„Cože?“ vykřikl kvestor.

„Povídám, že se všichni zbláznili s výjimkou vás a mě.“

„Cože?“

„To ta hudba!“

„Samozřejmě! Je skvělá!“ přikývl kvestor a zamával kostnatou rukou ve vzduchu.

„A vámi si nejsem tak docela jistý!“

Výsměšek se znovu usadil a vytáhl magiometr. Ten se šíleně chvěl, to ale nic neznamenalo. Přístroj se totiž nedokázal rozhodnout, zda tady jde o magii, nebo ne.

Arcikancléř prudce strčil do kvestora. „Není to magie! Je to něco jiného!“

„Tak to máte svatou pravdu!“ Výsměšek měl najednou dojem, že nemluví tím správným jazykem.

„Myslím tím, že je toho v ovzduší příliš mnoho!“

„Je!“

Výsměšek si povzdechl.

Není náhodou čas, abyste si vzal svou pilulku ze sušených žab?“

Z týraného piana začal stoupat kouř. Knihovníkovy prsty pobíhaly po klávesnici jako Kasanovlez po ženském klášteře.

Výsměšek se rozhlédl kolem a najednou si připadal velmi osamělý.

Ale hudba neomámila ještě někoho jiného. Sečmo Lemon vstal a s ním vstali i jeho dva asistenti.

Odněkud vytáhli těžké uzlovité obušky. Výsměšek znal cechovní zákony. Samozřejmě že musely být prosazovány násilím. Bez nich jste nemohli vést město. A tohle byla v každém případě hudba nelicencovaná (byla by jí ovšem i v případě, že by byla existovala nějaká hudba licencovaná) . Ale i tak… vyhrnul si rukáv a pro všechny případy si připravil rychlou ohnivou kouli.

Jeden z mužů najednou upustil obušek a chytil se za nohu. Druhý se rychle otočil jako člověk, kterému někdo vyťal políček. A Sečmův klobouk se najednou prohnul, jako kdyby Lemona někdo praštil přes hlavu. Výsměškovi vytryskly slzy z jednoho oka a měl dojem, že zahlédl jak ta zubnička holka praštila Sečma přes hlavu násadou kosy.

Arcikancléř byl celkem bystrý muž, ale často měl dost potíží s tím, aby přinutil vlak svých myšlenek přejet přes výhybku na jinou kolej. Teď mu dělala těžkou hlavu ta kosa; tráva přece nemá zuby - a pak mu připravená koule spálila prsty, a když šije strčil do úst, aby si je ochladil, uvědomil si, že ve zvuku hudby je něco zvláštního.

„Och ne,“ vydechl, když koule padla k zemi a připálila kvestorovi botu. „Ono je to živé!“

Uchopil svůj džbán s pivem, spěšně dopil jeho obsah, pak se nádobou bleskově rozmáchl a postavil ji dnem vzhůru na stůl.

Nad klačskou pouští v oblasti tečkované linie svítil měsíc. Obě strany dostávaly naprosto stejný příděl měsíčního svitu, přestože lidé jako pan Kleť takový stav věcí zásadně odmítali.

Seržant přešel po udusaném písku cvičiště. Zastavil se, sedl si a vytáhl z kapsy doutník. Pak v kapse našel zápalku, natáhl se kupředu a rozškrtl ji o něco, co trčelo z písku a co řeklo:

DOBRÝ VEČER.

„Tak co? Doufám, že už toho máte dost, vojíne,“ řekl seržant.

DOST ČEHO, SERŽANTE?

„Dva dny na slunci, bez jídla, bez vody… předpokládám, že jste žízní v deliriu a prosíte, abychom vás vykopali, ne?“

ANO, JE TO OPRAVDU VELMI NUDNÉ.

„Nudné?“

OBÁVÁM SE, ŽE ANO.

„Nudné? Ale to nemá být nudné! To je jáma! To má být strašlivé fyzické i duševní mučení! Předpokládá se, že už po jednom dni budete…„ seržant se kradmo podíval na něco, co měl napsáno na zápěstí, a pokračoval: „Napůl šílený! Celý den vás pozoruju! Vždyť vy jste ani nezasténal, člověče! Já nemůžu sedět na své… své té… věci, co se na ní sedí v té místnosti, kde mám papíry a všechny věci…“

KANCELÁŘI.

„…a pracovat, když jste v takovémhle stavu! Já to prostě nesnesu!“

Beau Fexte zvedl pohled. Došel k názoru, že je čas udělat smířlivé gesto.

POMOC, POMOC, POMOC, POMOC, řekl.

Seržant si úlevou hlasitě oddechl.

TOHLE POMÁHÁ LIDEM ZAPOMENOUT, JE TO TAK?

„Zapomenout? Lidé zapomenou všechno, když jim dáte… hm…“

JÁMU?

„Ano! To je ono!“

NEVADILO BY VÁM, KDYBYCH SE VÁS NA NĚCO ZEPTAL?

„No prosím!“

NEMOHL BYCH TADY ZŮSTAT JEŠTĚ JEDEN DEN?

Seržant otevřel ústa k odpovědi a zpoza nejbližší duny vyrazili k útoku Trusové.

„Hudba?“ podivil se Patricij. „Ale. Řekněte mi o tom víc.“

Opřel se ve svém křesílku v poloze člověka, která naznačovala zvýšenou pozornost. Byl výjimečně dobrý posluchač. Vytvořil dokonce něco jako duševní sání. Lidé mu vykládali spoustu věcí jen proto, aby se vyhnuli tichu.

Kromě toho lord Vetinari, svrchovaný vládce Ankh-Morporku, miloval hudbu.

Lidé často přemýšleli o tom, jaký druh hudby asi může zaujmout takového muže. Vysoce formální komorní hudba, nebo snad opery plné hromů a blesků?

Pravda byla, že ve skutečnosti miloval tu hudbu, která nebyla hrána. Podle jeho názoru hudbu ničilo, když ji někdo mučil tím, že ji vyluzoval na vyschlé kůže, tvrdá dřeva a kusy kovu vykované do plechů, trubek a drátů. Měla by zůstat jen napsaná, na stránkách notového papíru, v podobě malých teček a praporků úhledně pochytaných v mříži linek. Jedině tak zůstávala čistá. Teprve když s ní lidé začali provádět další věci, začala se kazit. Mnohem lepší bylo sedět pěkně v teple, číst si notové záznamy a nemít mezi sebou a skladatelovou myslí nic než trochu inkoustu. Jakmile ji začali hrát tlustí upocení muži s chlupy v uších a slinami, které odkapávaly z konce jejich hoboje… no, při té představě se otřásl. I když ne příliš, protože nikdy nic nehnal do extrémů.

Tak…

„A pak se stalo co?“ zeptal se.

„A pak začal zpívat, guvernére,“ řekl Usmolený Michal, formální žebrák a neformální informátor. „Píseň o velkejch ohnivejch koulích.“

„Cože?“

„No, něco takovýho. Nerozuměl jsem dobře slovům, protože v ty chvíli klimpr vybouchnul.“

„No ne? Myslím, že to muselo další vystoupení přerušit.“

„Houby, ta opice hrála dál na to, co zbylo,“ zavrtěl hlavou Usmolený Michal. „A lidi vstávali a začli řvát a trsat po parketě a dupali nohama, jako kdyby se tam zrovna přemnožili švábi.“

„A říkáte, že ti muži z Cechu hudebníků přišli k nějakému úrazu?“

„Bylo to strašlivě divný, guvernére. Byli potom bílí jak prostěradla,“ přikyvoval Michal. „Teda aspoň jako některý prostěradla -“

Zatímco Usmolený Michal mluvil, nahlédl Patricij do svých hlášení. Výtržnost u Bubnu… dobrá, to bylo normální, i když to tentokrát nevypadalo na typickou výtržnost, a taky ještě nikdy neslyšel, že by mágové tančili. Měl skoro dojem, že ty příznaky poznává… Byla jen jedna věc, která by to mohla ještě zhoršit.

„Poslyš, řekni mi…“ zeptal se, Jak se při tom choval pan Kolík Ať sepicnu?“

„Cože, guvernére?“

„Myslel jsem, že je to docela jednoduchá otázka.“

Usmolený Michal zjistil, že před hlasivkami se mu řadí slova A jak víte, že tam starej Kolík byl, já vám nic takovýho neřekl, ale pak si to pro jistotu rozmyslel a zase je spolkl.

„On tam jen tak seděl, guvernére. A hubu měl dokořán. A pak vylít, jako když mu hoří pod zadkem, a někam zmizel.“

„Aha. No, bohové, to nám ještě chybělo. Děkuju ti, Usmolený Michale. Můžeš klidně odejít.“

Žebrák zaváhal.

„Starej Smrďa Rum říká, že vaše guvernérstvo někdy za informace dá i pár šesťáků.“

„Ano? Vážně? To řekl? No, tak to je opravdu zajímavé.“ Vetinari si na okraj hlášení udělal poznámku. „Děkuji.“

„Ehm -“

„Nenech se mnou zdržovat.“

„Hm. Ehm. Ne. Bohové ať vám žehnaj, guvernére,“ řekl Usmolený Michal a rozběhl se jako o život.

Když zvuk žebrákových bot utichl, přešel Patricij k oknu a s rukama sepjatýma za zády si povzdechl.

Možná že existují některé městské státy, kde se vládcové musí starat jen o různé maličkosti…, jako jsou útoky barbarů, státní rozpočet, atentáty, výbuch místní sopky a podobně. Tam totiž nežijí lidé, kteří neustále a čile otvírají dveře reality a mataforicky řečeno volají: „Hej, rač dovnitř, jsem rád, že tě vidím, jakou to máš překrásnou sekeru, poslyš, když už jsi tady, nemohl bych na tobě vydělat nějaký ten šesťák?“

Občas lord Vetinari přemýšlel, co se opravdu stalo panu Hongovi. Každý věděl, že se mu něco stalo. Všeobecně. Ale ne přesně, co to bylo.

Jaké město! Tak na jaře například začala hořet řeka. A zhruba jednou do měsíce vybuchla některá z budov Cechu alchymistů.

Vrátil se ke stolu a udělal si další krátkou poznámku. Začínal mít obavy, že bude muset dát někoho zabít.

Pak si vzal třetí větu Smetořákova Preludia v G dur a usadil se ke čtení.

Zuzanka pomalu došla do uličky, kde nechala stát Truhlíka. Na hrubém dláždění kolem leželo půl tuctu mužů, kteří se drželi za různé části těla a sténali. Zuzanka si jich nevšímala. Každý, kdo se pokusí ukrást Smrťova koně, zjistí, co znamená „mít bolavé místo“. Truhlík uměl skvěle mířit. V tomto případě to většinou bylo místo malé a velmi soukromé.

„Ta hudba vlastně hrála jeho, ne on tu hudbu,“ řekla. „To bylo jasně vidět. Nejsem si jistá, jestli se vůbec prsty dotýkal strun.“

KVÍK.

Zuzanka si promnula ruku. Jak se ukázalo, Sečmova hlava byla pěkně tvrdá.

„Mohla bych to zabít, aniž bych s tím zabila i jeho?“

KVÍK.

„Ani nápad,“ odpověděl havran. „To je to jediné, co ho udržuje naživu.“

„Ale dědeč…, ale on říkal, že to všechno skončí, takže stejně nakonec umře!“

„Jo, je to velký, úžasný vesmír plný možností, to je fakt,“ řekl havran.

KVÍK.

„Ale podívej…, jestli je to něco jako… parazit, nebo něco takového,“ řekla Zuzanka, když Truhlík pomalu klusal k nebesům, „k čemu je dobré zabít si vlastního hostitele?“

KVÍK.

„Říká, že tady jsi ho doběhla,“ zakrákoral havran. „Vyhoďte mě nad Quirmem, jo?“

„Na co ho to… ta věc… chce?“ přemýšlela Zuzanka. „Jasně ho to využívá, ale k čemu?“

„Dvacet sedm tolarů!“ křičel Výsměšek. „Dvacet sedm tolarů, abych vás dostal ven! A ten seržant se na mě ke všemu ještě celou tu dobu šklebil! Mágové ve vězení!“

Procházel kolem řady skleslých postav.

„Řekněte mi, jak často je třeba volat k Bubnu Hlídku?“ pokračoval Výsměšek. „Co jste si vlastně mysleli, že děláte?“

„Mumlemumlemumlemumle,“ odpověděl děkan s pohledem upřeným k zemi.

„Cože?“

„Mumlemumlemumletanečekmumle.“ .

„Jo taneček!“ ušklíbl se Výsměšek a procházel podél řady nazpět. „Tak tohle je podle vás tanec, ano? Vrážet do lidí? Přehazovat si jeden druhého přes ramena? Točit se z rohu do rohu? Tak by se nechovali ani trollové (ne že bych měl něco proti trollům, rozumíte, jsou to skvělí lidé, vážně skvělí), a u vás se má za to, že jste mágové, čeká se, že k vám lidé budou vzhlížet, a to ne proto, že byste dělali jeden druhému salta přes hlavy, lektore, nemyslete si, že jsem si té vaší malé mezihry nevšiml, byl jsem skutečně znechucen. Chudák kvestor z toho ulehl. Tanec, to je… dokola v kruhu, že ano, májky a takové věci, pěkná čtverylka, možná ještě osvětlený plesový sál… ne aby někdo kolem sebe mával partnerem jako trpaslík válečnou sekerou (pozor, nevykládejte si to špatně, trpaslíci jsou solí země, to jsem vždycky říkal) . Vyjádřil jsem se dostatečně jasně?“

„Mumlemumledělalimumletovšichnimumle,“ zahuhlal děkan s pohledem stále ještě sklopeným k zemi.

„Nikdy mě nenapadlo, že bych musel něco takového říct mágovi staršímu osmnácti let, ale teď musím. Všichni máte zaražené pr… hm… domácí vězení, a to až do odvolání!“ ukončil svou řeč Výsměšek výkřikem.

To, že byl někdo odsouzen k pobytu na pozemcích univerzity, nebyl žádný zvláštní trest. Mágové většinou nevěřili žádnému vzduchu, který nebyl alespoň chvíli pod střechou, a obvykle si libovali ve vnitřním prostoru vymezeném jejich pokojem a jídelním stolem. Ale teď se cítili divně.

„Mumlemumletonevimpročmumle,“ protestoval děkan.

Mnohem později toho dne, kdy hudba zemřela, řekl, že to všechno bylo pravděpodobně tím, že nikdy nebyl skutečně mladý, nebo alespoň mladý, když už byl dost starý na to, aby si uvědomil, co to znamená být mladý. Stejně jako většina ostatních mágů začal se studiemi v době, kdy mu ještě oficiální špičatý klobouk padal hluboko přes uši. A potom už byl jenom… jenom… no, víte jak to myslím, mágem.

Znovu měl ten pocit, že někde něco minul, že o něco přišel. Nikdy si to neuvědomil, až v posledních několika dnech. Nevěděl, co to je. Prostě jenom chtěl dělat věci. Nevěděl jaké. Ale chtěl se do nich pustit co nejdříve. Chtěl… jednoduše řečeno cítil se jako obyvatel nejhlubší tundry, který se jednoho krásného rána probudí s nepřekonatelným nutkáním vyrazit si na vodní lyže. On přece v žádném případě nezůstane zavřený někde pod střechou, když tam venku visí ve vzduchu hudba…

„Mumlemumlemumlesenedámzavřítdomamumlemumle.“

Zalila ho vlna neznámých emocí. Chtěl neposlechnout! Neposlouchat nic a nikoho! Včetně zákona přitažlivosti. Už nikdy si nesloží šaty, než půjde spát! Výsměšek teď řekne, aha, tak vy jste rebel, a on mu odpoví… řekne mu… řekne mu něco, co si všichni sestsakra zapamatují, to udělá! Byl -

Ale arcikancléř mezitím odešel.

„Mumlemumlemumle,“ řekl děkan vzdorovitě. Rebel bez pomlky.

Ozvalo se zaklepání na dveře, které bylo v celkovém hluku sotva slyšitelné. Cliff opatrně pootevřel dveře.

„To jsem já, Ibišek. Tady jsou vaše piva. Vypijte si je a vypadněte!“

„A jak asi máme vypadnout?“ zeptal se ho Zlota. „Pokaždé, když nás uvidí, chtějí abysme ještě něco přidali!“

Ibišek pokrčil rameny. „To je mi jedno,“ odsekl. „Ale dlužíte mi tolar za pivo a pětadvacet tolarů za zničený nábytek -“

Cliff zavřel dveře.

„Co kdybych to s ním zkusil usmlouvat,“ řekl Zlota.

„Ne, to si nemůžeme dovolit,“ zarazil ho Buddy.

Podívali se jeden na druhého.

„No, ten dav si nás oblíbil,“ řekl Buddy. „Myslím, že to byl velký sukces. Hm.“

V nastalém tichu ukousl Cliff hrdlo své pivní lahve a vylil si její obsah na hlavu (*Pozn. aut.: Trollí pivo je vlastně sirník amonný rozpuštěný v alkoholu a chutná jako zkvašené baterie).

„Fakt je, že bychom všichni chtěli vědět jednu věc," ozval se zase Zlota. „Co jsi to tam na tom pódiu vlastně předváděl?"

„Oook."

„A jak je to to… možný," přidal se Cliff a sežvýkal zbytek lahve, „že jsme všichni věděli to… co to… máme hrát?"

„Oook."

„A taky," nedal se zahanbit Zlota, „co jsi to vlastně zpíval?"

„No…"

„„Nešlapej mi na modrej sandál?"" zabručel Cliff.

„Oook."

„„Nashledanou salamandre?""

„No…"

„„Dobrý góly, slečno Polly?""

„Ha?"

„„Stohelitská krajka?"" pokračoval Cliff.

„Oook?"

„To je taková moc krásná a jemná krajka, kterou dělají ve městě Sto Helit," vysvětloval Zlota.

Pak vrhl na Buddyho kosý pohled.

„A co ten kousek, kde jsi zpíval to ‚haló, děťátko'? Co to znamená? Jak tě to napadlo?"

„No…"

„Vždyť do Bubnu by malý dítě ani nepustili!"

„Já nevím. Ta slova tam prostě byla," bránil se Buddy. „Byla tak nějak součástí té hudby…"

„A taky… tak legračně jsi se hýbal. Jako kdybys měl nějaké potíže s kalhotama," pokračoval Zlota. „Já nejsem specialista na lidi, to musím říct, ale viděl jsem v publiku několik ženských, které se na tebe dívaly stejně, jako by se díval trpaslík na děvče, jehož otec má zlatej důl a několik vedlejších slojí."

„Jo," souhlasil Cliff, „a jako troll, kterej si to… to… jo! myslí: No páni! Koukněte se na tu vrstvu, co má támhleta…"

„Jsi si vážně jistý, že v sobě nemáš nějakou tu kapku elfské krve?" ujišťoval se Zlota. „Choval jsi se prostě divně, jak říkávala moje babička ‚so elviš', chápeš, co tím myslím? Tak trochu jako elf."

„A že já nevím, co se to děje!"

Kytara tiše zazněla.

Všichni k ní obrátili pohledy.

„My teď uděláme jednu tu… věc," ozval se Cliff. „My teď tuhle tu… věc vezmeme a hodíme do toho… řeky. Všichni, kdo jsou to… pro… řeknou ‚ano' nebo ‚oook'."

Rozhostilo se další těžké ticho. Nikdo, jak se zdálo, nespěchal vzít diskutovaný nástroj a vyběhnout s ním k řece.

„Jenže je tady jedna věc," ozval se Zlota, „totiž to, že ti lidé tam nás milují."

Zamysleli se na tím.

„Ale není to nijak zvlášť… nepříjemné," uvažoval Buddy.

„No, musím přito… připustit, že v celém svém tom… životě jsem neměl takové to… obecenstvo."

„Oook."

„No ale, když jsme tak dobří," zamyslel se Zlota, „proč taky nejsme bohatí?"

„Protože vždycky ty to… vyjednáváš," zavrčel Cliff. „Jestli budem muset zato… zaplatit za ten nábytek, tak bych mohl půl roku to… jíst brčkem."

„To chceš říct, že v tom nejsem dobrý?" zamračil se Zlota a rozzlobeně vyskočil.

„Na roh hraješ skvěle. Ale finanční mág nejsi."

„Pch, rád bych viděl -"

Ozvalo se zaklepání na dveře.

Cliff si povzdechl. „To zas bude ten… znovu. Ibišek. Podejte mi někdo to zrcadlo. Já se za něj to… schovám a řeknu mu to… svoje."

Buddy otevřel dveře. Stál tam skutečně Ibišek, ale až druhý, protože před ním stál malý mužík v dlouhém kabátě a s širokým přátelským úsměvem na tváři.

„Ach," řekl široký úsměv, „vy jste Buddy, že?"

„No, ano."

A pak se najednou mužík ocitl uvnitř, aniž by se nějak zvlášť pohnul, a kopnutím paty zavřel dveře majiteli lokálu přímo do obličeje.

„Kolík jméno mé," pokračoval úsměv. „Kolík A.S.P., doufám, že jste už o mně slyšeli?"

„Oook!"

„S vámi se nebavím! Já mluvím tady s těmi ostatními mládenci."

„Ne," zamyslel se Buddy. „Myslím, že ještě ne."

Úsměv se ještě rozšířil.

„Doslechl jsem se, hoši, že jste se dostali do nějakých nepříjemností," pokračoval Kolík. „Rozbitý nábytek a kdoví co ještě."

„Vždyť jsme ještě ani nedostali zaplaceno," omlouval se Buddy a vrhl kosý pohled na Zlotu.

„No, snad nebude tak zle," zamnul si Kolík ruce. „Myslím, že v tomhle bych vám mohl pomoci. Já jsem obchodník. Já

dělám obchody. Jak vidím, vy, hoši, jste muzikanti. Vy děláte muziku. Nechcete přece mít hlavu plnou starostí s penězi a o peníze, že? To člověka ruší od tvůrčího procesu, nemám pravdu? Co kdybyste to nechali na mně?“

„Huh,“ ucedil pohrdavě Zlota, který se stále ještě nevzpamatoval z útoku na svého finančního génia. „A co byste s tím tak asi chtěl dělat?“

„No,“ odpověděl mu Kolík, „tak pro začátek můžu zařídit, abyste dostali zaplaceno za dnešní večer.“

„A co ten nábytek?“ ožil poněkud Buddy.

„Ale jděte, tady se přece ty krámy rozbíjejí noc co noc,“ ušklíbl se Kolík pohrdavě. „Ibišek se z vás snažil jen něco vymáčknout. To s ním snadno srovnám. Mezi námi řečeno, měli byste si na lidi, jako je on, dávat propříště pozor.“

Naklonil se kupředu. Kdyby se jeho úsměv ještě o kousek rozšířil, byla by mu upadla horní část hlavy.

„Tohle město, hoši,“ oznámil jim důvěrným tónem, „to je džungle.“ v

„Jestli dokáže, že nám Ibišek zaplatí, tak mu věřím,“ přikývl Zlota.

„To jseš vážně tak jedno to… jednoduchej?“

„Já věřím každému, kdo mi dá peníze.“

Buddy se podíval na Stůl. Nevěděl proč, ale měl pocit, že kdyby se dělo něco špatného, kytara by ho varovala - třeba by zahrála falešný akord. Ale ta si jen tiše pobrukovala.

„Tak dobrá. Jestli to to… znamená, že si můžu v hubě nechat ty… zuby, tak jsem taky to… pro,“ přidal se Cliff.

„Tak dobře,“ přikývl i Buddy.

„Skvěle! Výborně! Budeme spolů dělat překrásnou hudbu! Tedy rozhodně alespoň vy, hoši, budete, he?“

Vytáhl odkudsi list papíru a pero. V očích mu zařval lev.

Kdesi vysoko nad horami Beraní hlavy jela Zuzanka s Truhlíkem po okraji mračen. „Jak se může takhle chovat?“ rozhořčovala se nahlas. „Zahrávat si s lidskými životy a pak mluvit o povinnosti?“

V Cechu hudebníků svítila všechna světla.

O okraj sklenky zděšeně cinkalo hrdlo sklenice s ginem. Pak dno sklenice ještě roztřeseně zazvonilo o stůl, kam ji Sečmo odkládal.

„A ví vůbec někdo, u všech čertů, co jsou zač?“ zeptal se pan Kleť, když se Sečmovi podařilo sklenici napodruhé uchopit do vibrující ruky. „Někdo přece musí vědět, co jsou zač!“

„Tak o tom klukovi nevím nic,“ drmolil Sečmo. „Toho ještě ve městě nikdo neviděl. A… a… no, znáte trolly… ten, co s nima hraje, může bejt kterejkoliv…“

„Jeden z nich byl určitě knihovník z Neviditelné univerzity,“ ozval se pan Herbert „Cembalo“ Vytáčka, cechovní knihovník.

„Toho zatím můžeme odložit,“ nadhodil Kleť.

Ostatní horlivě přikyvovali. Nikdo z nich neměl chuť pokoušet se napráskat knihovníkovi, dokud tady byl k mani někdo menší.

„A co ten trpaslík?“

„Ach.“

„Někdo mi řekl, že je to Zlota Zlotasson. Žije přej někde v Zapudrovaný ulici -“

Kleť zavrčel. „Tak se tam s několika mládenci vydejte. Hned. Chci, aby jim někdo okamžitě vysvětlil, kde je místo muzikantů v tomhle městě. Ichi. Ichi. Ichi.“

Hudebníci skupiny Howling Rocks pospíchali nocí a za zády jim tichl hluk lokálu U zašitého bubnu.

„No nebyl skvělý?“ ozval se Zlota. „Nejenže jsme dostali svůj plat, ale měl o nás takový zájem, že nám ještě přidal dvacet tolarů ze svého!“

„Já mám to… dojem, že to… řekl, že to… nám dá těch dvacet toláčů na to… na úrok.“

„To je jedno, na co nám je dal, stejně s nima uděláme, co budeme chtít. A taky řekl, že nám sežene další práci. Přečetl sis tu smlouvu?“

„Ty ano?“

„Bylo to psaný moc malým písmem,“ mávl Zlota rukou. Pak se rozzářil. „Ale zato byla děsně dlouhá,“ dodal. „Musí to být skvělá smlouva, když je v ní tolik psaní.“

„Knihovník utekl,“ ozval se Buddy. „Nejdřív dlouho ookal a pak utekl.“

„Pch. Ten bude později litovat,“ ušklíbl se Zlota, „Až se ho lidé budou vyptávat a on bude říkat: odešel jsem od nich, protože začali být slavní.“

„Houby. Ten řekne ‚oook‘.“

„Tak nebo tak, na tom piánu je třeba zapracovat.“

„Jo,“ souhlasil Cliff. „Jednou jsem viděl toho… chlápka, kterej dělal věci z toho… ze sirek. Ten by to možná mohl dát do toho… do pořádku.“

Pár tolarů se změnilo v Zahradě Karí ve dvě kormy z jehněte a jedno vindalú z míchaného dehtu a láhev vína tak umělého, že ho mohl pít i troll.

„A až tady skončíme,“ pokračoval Zlota, když seděli a čekali na jídlo, „najdeme si nějaké jiné bydlení.“

„A co je špatného na tvém tom… bytě?“ zajímal se Cliff.

„Strašlivě tam táhne. Místo dveří je tam díra ve tvaru piána.“

„No jo, ale tu jsi tam udělal to… ty.“

„A co?“

„Nebude mít domácí nějaké řeči?“

„Samozřejmě že bude mít řeči. Od toho domácí jsou. Každopádně, mládenci, naše hvězda stoupá, cítím to v kostech.“

„A já měl dojem, že ti stačilo, když jsme vůbec dostali zaplaceno,“ upozornil ho Buddy.

„Jo, jasně že jo. Ale jsem ještě šťastnější, když mi někdo zaplatí hodně."

Kytara si zabroukala. Buddy ji zvedl a brnkl na jednu strunu.

Zlota upustil nůž.

„To znělo jako piáno!" řekl.

„Já si myslím, že dokáže znít jako cokoliv," odpověděl mu Buddy. „A teď už o piánech něco ví."

„Magie," zaduněl Cliff.

„Samozřejmě že je to magie" přikývl Zlota. „To přece říkám pořád. Podivný starý nástroj, objevený jedné bouřlivé noci v zaprášeném malém obchůdku -"

„Nebyla bouřka," upozornil ho Cliff.

„- musí být kou- no dobrá, nebyla, ale poprchávalo - ten prostě musí být aspoň trochu kouzelný. Vsadím se, že kdybychom se tam teď vrátili, tak tam ten krámek nebude. A to by byl důkaz. Každý ví, že věci koupené v obchodě, který do druhého dne zmizí, jsou strašlivě tajemné a osudové. Možná že se na nás fakticky usmívá sám Osud."

„No, něco na nás určitě to… dělá," připustil Cliff, „já jenom doufám, že se na nás to… usmívá."

„A pan Kolík řekl, že nám najde na zítřek skutečně speciální místo na hraní."

„Výborně," přikývl Buddy. „Musíme, hrát."

„Správně," přikývl Cliff. „Budeme hrát. Je to naše zaměstnaní."

„Lidi by měli slyšet naši hudbu."

„Jasně," zdálo se, že Cliff o něčem přemýšlí. „Dobrá. Samozřejmě. To je to, o co nám přece to… jde. A o nějaké ty… prachy."

„Pan Kolík nám pomůže," liboval si Zlota, který byl příliš zaujatý, než aby si všiml podivného tónu v Buddyho hlase. „Musí být velmi úspěšný. Má kancelář na náměstí Náhlého osvícení. To si mohou dovolit jen ti nejúspěšnější podnikatelé."

Začínal nový den.

Ještě nestačil dokončit svou libou činnost a Výsměšek už spěchal po oroseném trávníku univerzitních zahrad a bušil na dveře budovy Silnoproudé magie.

Všeobecně se k onomu místu zásadně nepřibližoval. Nebylo to proto, že nerozuměl věcem, které tam mladí mágové prováděli, ale proto, že byl přesvědčen, že oni taky ne. Jak se zdálo, zcela pozitivně se radovali z toho, že si byli stále méně jisti čímkoliv. Chodili ke stolu a říkali věci jako: „Páni, právě jsme vyvrátili Norkosťovu Teorii thaumické nezměřitelnosti! Úžasné!" Jako kdyby to bylo něco, na co by měl být člověk pyšný, a ne neomalená nezdvořilost.

Taky pořád mluvili o tom, jak rozdělit thaum, nejmenší jednotku magie. Arcikancléř nechápal, k čemu by to bylo dobré. Tak se všude kolem budou povalovat kousky. A co? Vesmír byl dost mizerný i bez toho, aby do něj lidé šťourali.

Dveře se pootevřely.

„Ach, to jste vy, arcikancléři!"

Výsměšek do dveří strčil a otevřel je dokořán.

„Dobré ráno, Ctibume. Jsem rád, že už jste tak Časně vzhůru."

Rozšafín Ctibum, nejmladší člen sboru, zamrkal na oblohu.

„To už je ráno?"

Výsměšek ho odstrčil stranou a vešel do SIM. Pro tradičního mága to byla neznámá půda. Široko daleko nebylo vidět jedinou lebku nebo voskem zkropenou tlustou svíci, místnost, ve které se teď Výsměšek ocitl, připomínala spíše alchymistickou laboratoř, která prodělala nevyhnutelnou explozi a dopadla do kovárny.

A Ctibumovo roucho se mu také nelíbilo. Mělo tu správnou délku, ale jinak! Bylo sepraně šedozelené, s kapsami, místo zapínání olivky a kápi mělo lemovanou králičí kožešinou. Nebyl na ní jediný zekýn ani mystický symbol! Jen modrá skvrna v místě, kde měl Ctibum zastrčené pero.

„Nebyl jste v posledních dnech venku?" zeptal se Výsměšek.

„Ne, pane. Hm. Měl jsem být? Měl jsem spoustu práce. Pracuju na tom zařízení, kterému říkám zvětšistroj. Vzpomínáte, pane, ukazoval jsem vám-" (*Pozn. aut.: Nedosáhl zvláštních výsledků. Ctibum strávil celé týdny broušením čoček a vyfukováním skla a nakonec sestavil přístroj, s jehož pomocí bylo vidět v jediné kapce vody z řeky Ankhu obrovské množství podivných malých zvířátek. Arcikancléř se na ně jednou podíval a pak prohlásil, že cokoliv, v čem může existovat tolik života, musí být výjimečně zdravé)

„Dobrá, dobrá," mávl Výsměšek rukou a rozhlížel se kolem. „Pracuje tady ještě někdo jiný?"

„No… já a Tes Děsný a Pokazsto a Bláznivý Truboš, a to bude, myslím -"

Výsměšek zamrkal.

„A co je to zač?" zamračil se nechápavě. A pak se z bažin jeho paměti zvedla příšerná odpověď. Jen velmi výjimečné exempláře mají tak podivná jména.

„Studenti?"

„Ehm. Ano. Ne?" řekl Ctibum a pomalu ustupoval. „To je snad v pořádku, ne? Víte, co myslím, pane, je tohle přece univerzita…?"

Výsměšek se poškrabal za uchem. Ten člověk měl samozřejmě pravdu. Musíte mít nějaké ty obejdy kolem, tomu se nedalo vyhnout. On se jim osobně vyhýbal, kde to jen bylo možné, stejně jako většina ostatních vyrážel opačným směrem a ukrýval se za dveře, kdykoliv je zahlédl. Lektor Zaniklých run byl proslulý tím, že se raději zamykal ve skříni na šaty, než by poskytoval pedagogické rady.

„Měl byste je raději zavolat," řekl. „Obávám se, jak se zdá, že jsem ztratil vůdčí mozky fakulty."

„A kde jste je měl schované, arcikancléři?" zeptal se s účastí Ctibum.

„Cože?“

„No přece…“

Dívali se zmateně jeden na druhého, dvojí myšlení mířící opačným směrem, jako dva lidé v úzké uličce, kteří čekají, že vycouvá právě ten druhý.

„Tím jsem myslel mágy,“ řekl Výsměšek, který se vzdal. „Děkana a bůhví koho ještě. Strašlivě je to vzalo. Byli celou noc vzhůru, hráli na kytary a já nevím co. Děkan si ušil kožený kabát!“

„No, kůže je velmi praktický a trvanlivý materiál -“

„Ne v případě, že ji někdo používá jako on,“ odpověděl mu arcikancléř temně.

Děkan o krok ustoupil. Půjčil si krejčovskou pannu od hlavní hospodyně, paní Vidlákové. Provedl malé změny podle návrhu, který měl pevně vtištěný v myšlenkách. Faktem je, že mágům je z duše protivné obléci cokoliv, co jim nesahá alespoň pod kotníky, takže na tuhle specialitu spotřeboval spoustu kůže. Aspoň bude dost místa na všechny přesky a nýty.

Začal nápisem DĚKAN.

Ten ani nezačal vyplňovat celý ten rozlehlý prostor. Za chvilku přidal ZROZEN K a za tím si nechal kus místa, protože si nebyl jistý, k čemu byl zrozen. ZROZEN K OPULENTNÍM VEČEŘÍM nebylo to nejvhodnější.

Po další rozpačité chvíli pokračoval: ŽIJ RUCH HLE, UMŘI MAL DÝ. Tenhle nápis nebyl úplně v pořádku, to mu bylo jasné, ale když dělal otvory na nýty, musel kabát obracet naruby a při tom tak trochu ztratil přehled, kudy se ubírá.

Bylo ale nad slunce jasnější, že nebylo důležité, kterým směrem jste šli, dokud jste šli. To je to, o čem vlastně celá ta Hudba s kamením v sobě byla…)

„…a Zaniklé runy sedí ve svém pokoji a buší do bubnů a ti ostatní si někde sehnali kytary a co udělal děkan se spodním lemem své róby, no to už přesahuje veškeré chápání,“ vyprávěl Výsměšek. »A knihovník se potuluje budovami sem a tam, krade věci a nikdo neposlouchá ani slovo z toho, co jim říkám.?

Rozhlédl se po studentech. Byl to dost ustaraný pohled, a to nejen kvůli přirozenému vzhledu studentů. Tady měl před sebou lidi, kteří, zatímco ta zatracená hudba nutila kdekoho, aby si poklepával nohou do taktu, zůstali celou noc pod střechou a pracovali.

„A co tady všichni vlastně děláte?“ zeptal se. „Vy…, jak se jmenujete?“

„Ehm. No. Bláznivý Truboš,“ odpověděl oslovený a kroutil v rukou okrajem svého klobouku.

„Bláznivý. Truboš,“ opakoval pomalu Výsměšek. „To je vaše jméno? A to máte vyšito tuhle na vestě?“

„Ehm. To ne, pane arcikancléři.“

„A tam máte…?“

„Adrian Cibulář, pane.“

„Tak proč vám říkají Bláznivý Truboš?“

„On kdysi vypil větší množství piva s rumem a pořádně se natroubil,“ vysvětloval Ctibum, který měl jediný dost slušnosti, aby se tvářil, že je v rozpacích.

Výsměšek na přítomné vrhl opatrně neutrální pohled. No dobře. Budou muset stačit.

„Dobrá, mládenci,“ řekl, „co si myslíte o tomhle?“

Odněkud ze záhybů svého roucha vytáhl pivní džbán se značkou Zašitého bubnu, jehož hrdlo bylo přiklopeno pivním táckem převázaným provázkem.

„Co v tom máte, arcikancléři?“ naklonil se Rozšafín Ctibum kupředu.

„Kus hudby, hoši.“

„Hudby? Takhle nikdy hudbu nemůžete chytit.“

„Přál bych si být tak chytrý jako vy, vy géniové, a vědět všecko na světě tak jistě,“ ušklíbl se Výsměšek. „Ta velká láhev, co máte támhle… ty, Adriane Bláznivý, sundej z ní víčko a buď připravený ho na ni zase rychle přiklopit, až řeknu, ano? Připrav se s tím víčkem Potroublý Adriane… teď!“

Ozval se krátký rozvzteklený akord, když Výsměšek strhl tácek z hrdla džbánu a ten pak rychle vyprázdnil do lahve. Bláznivý Truboš, rozklepaný hrůzou z arcikancléře, přirazil na láhev víčko.

A pak to zaslechli všichni… neodbytný, slabý rytmus, který se odrážel od stěn skleněné lahve.

Studenti na láhev zírali v němém úžasu.

Něco v ní bylo. Něco, co se pohybovalo vzduchem…

„Lapnul jsem ji včera večer u Bubnu.“

„To není možné,“ namítal zmateně Ctibum. „Hudba se nedá chytit.“

„A co to je v té lahvi, mladíku? Klačská mlha?“

„A to máte v tom džbánku od včerejšího večera?“ ujišťoval se Rozšafín.

„Tak, tak.“

„Ale to přece není možné!“

Rozšafín vypadal naprosto omráčeně. Někteří lidé si myslí, že se dá vesmír rozluštit.

Výsměšek ho poklepal po rameni.

„Nemyslel sis přece nikdy, že být mágem bude jednoduché, že?“

Ctibum chvíli zíral na láhev a pak se mu rty stáhly do úzké umíněné linky.

„Správně! My už tomu přijdeme na kloub! Musí to mít něco společného s kmitočtem! To bude ono! Tez Děsný přinese křišťálovou kouli! To je ono! Pokazsto, ty doval klubko drátu. Musí to být kmitočtem!“

Skupina Howling Rocks prospala noc v noclehárně pro svobodné muže ve Třpytné uličce, skutečnost, která by jistě zajímala čtyři pohůnky Cechu hudebníků, kteří seděli před otvorem tvaru piana v uličce Zapudrované.

Zuzanka procházela komnatami Smrtě, tiše syčela vztekem a maličko usykávala strachem, který její vztek ještě zesiloval.

Jak mohl někdo takhle myslet? Jak mohl někdo být spokojený s tím, že je personifikací slepé síly? No, jistě se naskytnou příležitosti…

Věděla, že její otec se pokusil věci změnit. Ale to jen proto, že byl, řekněme si to upřímně, trochu sentimentální.

Královna Keli ze Sto Lat ho jmenovala vévodou, Zuzanka dokonce věděla, co ten titul znamená - znamenal válečný náčelník, vůdce vojů. Ale její otec nikdy s nikým nebojoval. Jak se zdálo, strávil většinu života cestováním z jednoho ubohého městského státečku na stoských pláních do druhého a hovořil s lidmi, které se snažil přemluvit k tomu, aby oni zase hovořili s jinými lidmi. Nikdy nikoho nezabil, pokud Zuzanka věděla, i když je možné, že několik politiků umluvil k smrti. To se nezdálo být nejlepší kvalifikací pro válečného náčelníka. Připouštěla, že poslední dobou v místech, kudy projížděl, skončily ty malé vleklé války, které ničí chudé obyvatelstvo, ale podle ní to nebyl nijak zvlášť… no… vznešený a užitečný život.

Vešla do místnosti s přesýpacími hodinami. Když procházela kolem, i ty na nejvyšších policích tiše chřestily.

Ona zachrání mnoho životů. Dobří budou ušetřeni a špatní zemřou mladí. A přitom to bude vyvážené. Ona mu ještě ukáže! A co se zodpovědnosti týče, no… lidé vždycky měnili zavedené zvyklosti. Takoví už lidé jsou.

Zuzanka otevřela další dveře a vešla do knihovny.

Byla to místnost ještě větší než ta s hodinami.

Knihovny se tam zvedaly jako útesy, strop mizel v šeru.

Bylo by samozřejmě dětinské si myslet, říkala si, že vyrazí do světa, bude mávat kosou jako magickou hůlkou a přes noc změní svět v lepší místo. Mohlo by to taky nějakou dobu trvat. Měla by asi začít opatrně a v malém a pomalu se vypracovat. Natáhla ruku.

„Nebudu tady mluvit tím hlasem," řekla. „To je zbytečně dramatické a taky trochu hloupé. Chci knihu života Impa y Cilina, děkuji."

Kolem ní pokračoval pracovní šum knihovny. Miliony knih se tiše psaly a vydávaly tak zvuk, jako když se všude kolem hemží švábi.

Pamatovala si, jak mu seděla na koleně, nebo spíš na polštářku na koleně, protože o nějakém koleně se nedalo mluvit. Pozorovala kostnatý prst sledující písmo, které pomalu zaplňovalo stránku. Nenaučila se číst ve svém vlastním životě -

„Čekám!" řekla Zuzanka významně. Zaťala pěsti.

„IMP Y CILIN," řekla nakonec. Přímo před ní se objevila kniha. Tak tak ji zachytila dřív, než se zřítila na zem. „Děkuji," řekla.

Rychle zalistovala stránkami jeho života, až přišla k té poslední a nevěřícně na ni upřela pohled. Pak se rychle vrátila o kousek zpět a tam našla popis jeho smrti u Bubnu. Bylo to tam všechno - a nic z toho nebylo pravda. On přece nezemřel. Kniha lhala. Nebo - a věděla, že to je v tomto případě mnohem pravděpodobnější - kniha říkala pravdu a lhala skutečnost.

Důležitější však bylo to, že od chvíle jeho smrti psala kniha hudbu. Stránku za stránkou byly její listy pokryty notovými osnovami vyplněnými úhlednými notami a notovými značkami. Právě teď se Zuzance přímo před očima vykroužil na začátku dalšího řádku několika elegantními kličkami houslový klíč.

Co hudba chtěla? Proč mu zachránila život?

Bylo životně důležité, aby ho místo hudby zachránila ona. Ta skutečnost se jí v hlavě usadila jako kuličkové ložisko. Bylo to naprosto neodbytné. Nikdy se s ním nesetkala přímo, nevyměnila s ním jediné slovo, byl jen jedním z mnoha lidí, ale byl to on, koho musela zachránit.

Dědeček jí řekl, že takové věci by neměla dělat. Co on o tom vůbec věděl. Vždyť nikdy nežil!

Zábrnk Kobylka vyráběl kytary. Byla to tichá, uspokojivá práce. Trvalo jim to, jemu a jeho učedníku Gibssonovi, zhruba pět dnů, než vyrobili slušný nástroj, samozřejmě pokud měli k dispozici dostatek dobře vyzrálého dřeva. Kobylka byl svědomitý muž, jenž věnoval mnoho let zdokonalení jednoho typu hudebního nástroje, na který on sám nebyl právě špatným hráčem.

Podle jeho zkušeností se dali kytaristé rozdělit do tří kategorií. Byly tady ti, které považoval za skutečné hudebníky, ti, kteří hrají v Opeře nebo v některém z těch malých soukromých orchestrů. Pak tady byli lidoví zpěváci, kteří hrát neuměli, ale to příliš nevadilo, protože většina z nich neuměla ani zpívat. A nakonec přišli - ehmehm - trubadúři a ostatní podezřelé typy, které si myslí, že kytara je - stejně jako růže v zubech, krabice čokoládových bonbonů nebo strategicky umístěný pár hedvábných punčoch - další zbraní v milostném boji pohlaví. Ti neumějí hrát vůbec, s výjimkou jednoho nebo dvou Akordů, zato jsou pravidelnými zákazníky. Když vyskakujete z okna před rozzuřeným manželem, ta poslední věc, o kterou se zajímáte je, jestli jste náhodou tam v ložnici nenechali svou kytaru.

Zábrnk si myslel, že už je zná všechny a nikdo ho nemůže překvapit.

Ale když dovolíte, dnes ráno prodal několik kytar mágům. To bylo velmi neobvyklé. Někteří z nich si dokonce koupili i jeho Školu hry na kytaru. U dveří zazněl zvonek.

„Ano -" Zábrnk se podíval na návštěvníka a po nesmírném duševním úsilí dodal, „- pane?"

Nebylo to jen kvůli koženému kabátu. Ani kvůli koženým chránítkům zápěstí pobitým nýty. Nemohl za to dvouruční meč. Nezpůsobila to helma s hřeby. Bylo to kvůli kůži a nýtům a meči a helmici s hřeby. Zábrnk rychle došel k závěru, že tenhle zákazník se určitě neřadí do kategorie jedna nebo dva.

Postava stála trochu rozpačitě a ruce se jí tváří v tvář téhle nezvyklé konverzační situaci podvědomě svíraly a zavíraly.

„Tohle je kytarovej obchod?" zeptal se návštěvník.

Zábrnk se rozhlédl po zboží zavěšeném po stěnách a od stropu.

„Ehm. Ano. Prosím?" řekl.

„Já jednu chci."

A co se týče kategorie třetí, tenhle zákazník nevypadal ani jako někdo, kdo by se unavoval čokoládovými bonbony. Nebo tím, že by řekl „dobrý den".

„Ehm…" Zábrnk namátkou uchopil jednu kytaru a podržel ji před zákazníkem. „Nějakou takovou?"

„Já chci takovou, co dělá blam-Blam-blamma-BLAM-blammmoooiyinngiyinng. Víte?"

Zábrnk se podíval na kytaru. „No, nevím, jestli dělá právě tohle," přiznal.

Dvě obrovské ruce s černými nehty mu vyrvaly nástroj.

„Ehm, poslyšte, držíte tu kytaru špat-"

„Máte tady zrcadlo?"

„Ne, my -"

Jedna chlupatá ruka se pozvedla vysoko do vzduchu a pak se jako útočící jestřáb snesla ke strunám.

Zábrnk už by nikdy v životě nechtěl znovu zažít následujících deset vteřin. Lidem by se mělo zakázat dělat něco takového bezbranným hudebním nástrojům. Bylo to, jako by člověk vychovával malého poníka, krmil ho, ošetřoval, vplétal mu mašličky do hřívy, pak ho odvedl na překrásnou louku plnou zajíčků a sedmikrás a pak se jen díval, jak se na něj vrhne první jezdec s bičem a ostruhami.

Lamželezo hrál, jako by něco hledal. Očividně to nenašel, ale když celá ta kakofonie skončila, usadil se mu na obličeji odhodlaný výraz člověka, který se rozhodl, že bude hledat dál.

„Jo, tak dobrý. Kolik?" řekl.

Ta kytara se běžně prodávala za patnáct tolarů. Ale Zábrnkova muzikantská duše se vzbouřila.

„Dvacet pět tolarů," vyštěkl na valibuka.

„Jo, beru. Bude tohle stačit?"

Obřisko odněkud z kapsy vytáhlo malý rubín.

„Nemám drobné!"

Zábrnkova muzikantská duše stále ještě protestovala, ale to už se probudil jeho obchodnický smysl a začal si protahovat lokty.

„Ale…, ale jestli chcete, přidám vám svou Školu hry na kytaru a řemen a pár trsátek, co?" navrhoval řešení. „Jsou tam obrázky, kam máte pokládat prsty a tak dále, co?"

„Jo, beru."

Barbar odešel. Zábrnk zíral na rubín, který mu rudě zářil na dlani.

U dveří zazněl zvonek. Zábrnk zvedl hlavu.

Tenhle vypadal o něco lépe. Měl na sobě méně nýtů a na helmici jen dva rohy.

Zábrnkovy prsty se sevřely kolem kamene.

„Neříkejte mi, že byste chtěl kytaru?" nadhodil

„No. Takovou, co dělá to… ouhoutíooouítoouuungngngng."

Zábrnk se zuřivě rozhlédl dílnou.

„Samozřejmě, v tom případě bychom tady měli tuhle," řekl a sundal ze zdi nejbližší nástroj. „Nevím, jak je to s tím ouííouííouííí, ale tady máte mou Školu hry na kytaru a řemen na pověšení a pár trsátek do začátku. Bude to třicet tolarů a řeknu vám, co udělám. Ty mezery mezi strunami vám dám zadarmo."

„Bezva. Bať. Beru. Máte zrcadlo?"

U dveří zazněl zvonek.

A zvonil.

O hodinu později se Zábrnk opíral o rám otevřených dveří své dílny, na tváři měl nepříčetný úsměv a oběma rukama si držel opasek, který mu přidržoval kalhoty. Ten na to totiž sám nestačil, protože váha mincí, kterými Kobylkovi přetékaly kapsy, byla taková, že mu stahovala kalhoty i s opaskem.

„Gibssone?"

„Jo, šéfe?"

„Vzpomínáš na ty kytary, co jsi udělal? Když jsi se začínal učit?"

„Myslíte ty, co jste o nich řekl, že vydávají zvuky jako kočka, která se pokouší dostat do záchodové mísy zašitým zadkem?"

„Vyhodil jsi je?"

„Nevyhodil, šéfe. Řekl jsem si: Já si je nechám a za pět šest let, až se naučím dělat dobré nástroje, si je vytáhnu a pořádně se nad nima zasměju."

Zábrnk si otřel čelo. Z kapesníku mu vypadlo několik malých zlatých mincí.

„A kam si je dal, jen tak pro zajímavost?"

„Strčil jsem je vzadu do kůlny, šéfe. Spolu s tím hluchým dřevem, o kterém jste prohlásil, že je nám platné jako mořská panna ve sboru kankánovejch tanečnic."

„Tak je, prosím tě, dones, ano? A to dřevo taky."

„Ale vy jste řekl -"

„A dones mi pilu. A pak vyběhni do města a sežeň mi pár litrů černé barvy a nějaké zekýny."

„Zekýny, šéfe?"

„Jo, Dostaneš je v krejčovském salonu paní Kosmopilíkové. A zeptej se jí, jestli má nějaké ty lesklé angíny (*Pozn. překl: Jako vltavíny, ale odjinud). A nějaký pěkný materiál na popruhy. Jo… a zeptej se jí, jestli by nám mohla půjčit největší zrcadlo, které…"

Zábrnk si znovu povytáhl kalhoty.

„Potom zajdi do doků, najmi trolla a řekni mu, aby se postavil tady na roh, a kdyby náhodou někdo přišel a pokoušel

se hrát -“ zarazil se, ale pak si vzpomněl, „myslím, že tomu říkají ‚Takový žebřík do ráje‘… tak ať mu okamžitě utrhne hlavu.“

„A neměl by je nejdřív varovat?“ zajímal se Gibsson.

„Tohle bude varování.“

Bylo o hodinu později.

Výsměšek se začínal nudit, a tak poslal Děsného Teze do kuchyně pro něco na zub. Rozšafín a oba zbylí studenti se točili kolem lahve a kutili něco s křišťálovými koulemi a drátem. A teď…

Na pracovním stole byl mezi dvěma hřeby natažený drát. Změnil se v rozmazaný tvar, který se pohyboval v zajímavém rytmu.

Ve vzduchu nad ním visely dlouhé zelené linky tvaru oblouku.

„Co je to?“ zeptal se Výsměšek.

„Tak vypadá zvuk,“ odpověděl mu Rozšafín.

„Takhle vypadá zvuk?“ řekl Výsměšek. „No, tak to je věc. Nikdy jsem neviděl zvuk takhle vypadat. Tak k tomuhle vy, hoši, používáte magii? Prohlížíte si zvuky? Poslyšte, v kuchyni máme kus skvělého sýra, co kdybychom tam zašli a poslechli si, jak voní?“ Rozšafín si povzdechl.

„To je to, jak byste viděl zvuk, kdyby se vaše uši změnily v oči,“ řekl.

„Skutečně?“ poznamenal Výsměšek. „Úžasné!“

„Ono to vypadá velmi složitě,“ pokračoval Ctibum. „Jednoduché, když se na to díváte z dálky, ale když se pak přiblížíte, velmi složité. Téměř…“

„Živé,“ prohlásil Výsměšek pevně.

„Ehm…“

Byl to ten, kterému se říkalo Pokazsto. Vypadal na padesát kilo a měl ten nejzajímavější účes, jaký kdy Výsměšek viděl. Vlasy měl na celé hlavě zastřižené tak, že mu na všech stranách sahaly k ramenům. Jen špička nosu, která z nich vyčuhovala na jedné straně, oznamovala světu, kterým směrem upírá pohled. Kdyby se mu vzadu na krku udělal furunkl, mohli by si lidé myslet, že chodí pozpátku.

„Ano, pane Pokazsto?“ obrátil se k němu Výsměšek.

„Ehm. Kdysi jsem o tomhle něco četl, pane.“

„Znamenitě. Jak se vám to podařilo?“

„Znáte řád Naslouchajících mnichů z hor Beraní hlavy? To jsou ti, co tvrdí, že vesmír má jisté zvukové pozadí? Něco jako ozvěnu nějakého zvuku?“

„No, to by mi dávalo docela smysl. Vždyť když vesmír vznikal, muselo to pořádně třísknout,“ přikývl Výsměšek.

„No, ona to ani nemusela být taková rána,“ ozval se Rozšafín. „Jenom to muselo být všude najednou. Já tu knihu četl. Napsal ji starý Triktor Počtář. Tvrdí v ní, že mniši to stále ještě poslouchají. Je to zvuk, který nikdy neutichne.“

„Tak to mně připadá, že musí být hodně hlasitý,“ zamyslel se Výsměšek. „Musí být hodně hlasitý, když je slyšet na jakoukoliv vzdálenost. Když vane vítr špatným směrem, nezaslechnete ani zvony na budově Cechu vrahů.“

„Nemusí být zvlášť hlasitý, aby byl slyšet všude,“ zavrtěl hlavou Rozšafín Ctibum. „Především proto, že tenkrát bylo všude dohromady“na jednom místě.“

Výsměšek na něj vrhl pohled,^jakým většinou lidé obdaří salonního kouzelníka, který jim právě z ucha vytáhl vejce.

„Všude bylo dohromady?“

„Ano.“

„A kde potom bylo jinde?“

„To tam bylo taky.“

„Na tom samém místě?“

„Ano.“

„Zmačkané do kuličky?“

Výsměšek začal vykazovat jisté příznaky. Kdyby byl vulkánem, rozhlíželi by se už místní obyvatelé po vhodné panně. K obětování.

„Haha, mohl byste vlastně taky říct, že bylo zmačkané do obrovské koule,“ odpověděl mu Ctibum, který měl dar šlápnout věcem přímo do obličeje. „Víte, to je proto, že dokud nevznikl vesmír, neexistoval prostor, takže všechno, co tam bylo, bylo všude.“

„A bylo to to samé všude, co máme dneska?“

„Jistě.“

„Dobrá. Pokračujte.“

„Triktor říká, že podle něj byl první zvuk. Jeden jediný nesmírné složitý akord. Největší a nejsložitější zvuk, jaký kdy existoval. Zvuk tak složitý, že by se nedal uvnitř vesmíru zahrát, stejně jako nemůžete otevřít bednu krumpáčem, který je zavřený uvnitř. Jeden obrovský akord… podle něj… rozehrál existenci vesmíru. Začal koncert, abychom tak řekli.“

„To jako nějaké pa-pa-pa-pá?“

„Tak nějak.“

„A já si myslel, že vesmír vznikl, když nějaký ten bůh ufikl nějakému jinému bohovi rodinné šperky a z těch pak vesmír udělal,“ zavrtěl hlavou Výsměšek. „To mně vždycky připadalo jasné a jednoduché. Víte, jak to myslím, něco takového si člověk dokáže představit.“

„No -“

„A teď mi tady vykládáte, že někdo zadul do velké houkačky a pic! tady jsme?“

„Neslyšel jsem, že by to byl někdo,“ zavrtěl Ctibum hlavou.

„Zvuky se přece nedělají samy od sebe, to vím určitě," odfrkl si Výsměšek.

Poněkud se uvolnil, protože si byl skoro jistý, že zdravý rozum začíná vítězit, a poklepal Rozšafína po zádech.

„Chce to ještě kus práce, chlapče," řekl. „Starý Triktor byl tak trochu… měl pavučiny v mansardě, chápeš. Myslel si, že všechno se dá vyjádřit v číslech."

„Promiňte," vskočil mu do řeči Ctibum, „ale vesmír má jistý rytmus. Den a noc, světlo a tma, život a smrt -"

„Slepičí polévka a domácí nudle," přidal se Výsměšek.

„No, ne každá metafora by snesla bližší prozkoumání."

Ozvalo se zaklepání na dveře. Vešel Tez Děsný s podnosem v ruce. Následovala ho hospodyně, paní Vidláková.

Výsměškovi spadla čelist.

Paní Vidláková vysekla malou úklonu.

„Tož dobré ráno, vaša vznešenosť o," řekla.

Koňský ohon v týle se jí rozkýval. Ozval se šustot naškrobených spodniček.

Výsměšek se vzpamatoval a podařilo se mu spodní čelist opět zvednout, takže ze sebe dokázal vypravit: „Co jste si to udělala s vl-"

„Promiňte, paní Vidláková," vskočil mu rychle do řeči Rozšafín, „ale chtěl jsem se zeptat, jestli jste dnes ráno podávala někomu z mágů snídani?"

„No toť, pane Ctibome," odpověděla paní Vidláková. Její rozlehlá a tajemná hruď se pod svetrem vzedmula. „Ani jeden z těch žentlemanó nedošel důle, tož sem jim nechala donésť tácně. Tak to bélo."

Výsměškův pohled se pomalu šinul dolů. Nikdy předtím ho nenapadlo, že má paní Vidláková nějaké nohy. Samozřejmě i ženy teoreticky potřebují něco, na čem by se pohybovaly, ale… prostě…

Ale teď jasně viděl dvě buclatá kolena vyčuhující zpod okraje obrovského klobouku sukní a spodniček. Kousek pod nimi začínaly bílé punčochy.

„Vaše vlasy -" začal neohrabaně.

„Je s nima něco v nepořádko?" podivila se paní Vidláková.

„Nic, nic," pospíšil si Rozšafín. „Děkuju vám mnohokrát."

Dveře za hospodyní zapadly.

„Luskala prsty, když odcházela, přesně jak jste říkal," obrátil se Ctibum k arcikancléři.

„Kdyby jí to luskalo jenom prsty, to by ještě šlo," otřásl se arcikancléř.

„Všiml jste si jejích bot?"

„Myslím, že v těch místech už se mi oči v sebeobraně zavřely."

„Jestli je to opravdu živé," uvažoval Ctibum nahlas, „pak je to strašlivě nakažlivé."

Tahle scénka se odehrála v kočárové kůlně Drtičova otce, ale byla to jen ozvěna scének, jaké se odehrávaly po celém městě. Drtičovo křestní jméno pochopitelně nebylo Drtič. Byl synem bohatého zprostředkovatele v obchodu se senem a krmivy, ale zavrhoval svého otce s tím, že je od krku nahoru dávno mrtvý, upíná se jen na materiální věci, nemá představivost, a taky proto, že platí jemu, Drtičovi, jen mrzké tři tolary kapesného týdně.

Drtičův otec nechával v kůlně i koně. V tomto okamžiku se oba snažili vmáčknout do jednoho kouta, když se předtím bezvýsledně pokusili prokopat si cestu z kůlny stěnou.

„Řekl bych, že tentokrát jsem na to skoro kápnul," prohlásil Drtič, zatímco se z dřevěného stropu řinul prastarý prach a červotoči v panice opouštěli kůlnu, aby si našli bezpečnější domov.

Zatím to není jako ten zvuk, co jsme slyšeli u Bubnu," řekl Kubouš kriticky. „Je to trochu podobný, ale nemá to tu - prostě to ještě není ono."

Kubouš byl Drtičův nejlepší kamarád a přál si, aby patřil k lidem.

„Pro začátek to není špatné," uklidňoval je Drtič. „Takže ty a Mumák si seženete kytary. A Špíno, ty… ty bys mohl hrát na bubny."

„Dyť to neumím," znepokojil se Špína. Špína bylo jeho skutečné jméno.

„Nikdo neumí hrát na bubny," uklidňoval ho Drtič. „Na tom není co umět. Prostě do nich mydlíš těma hůlkama."

„Jo, ale co když náhodou minu?"

„Tak, teď si sedněte blíž ke mně. Fajn," řekl Drtič s tajemným výrazem. „Co je nejdůležitější…, co je fakticky ze všeho nejdůležitější, je…, jak se budeme jmenovat?"

Cliff se rozhlédl kolem.

„No tak si myslím, že už jsme prohlídli to… každej barák, a ať mě to tento… čert vezme, jestli jsem někde viděl to zatracený to… jméno Kolík," zabručel nenaloženě.

Buddy přikývl. Větší část náměstí tvořilo průčelí univerzity, ale pořád ještě tam zbývalo místo pro několik dalších budov. Takových, co mají vedle vchodu sloupec mosazných tabulek. Ty, co vám více méně dávají najevo, že stačí vyčistit si boty na jejich rohožce a přijde vás to pěkně draho.

„Nazdar, hoši."

Otočili se. Za nimi stál Kolík a vrhal na ně zářivý úsměv přes tác něčeho vzdáleně připomínajícího párky v rohlíku. Vedle něj leželo na dlažbě několik vaků různých velikostí..

„Omlouváme se, že jdeme pozdě," vzpamatoval se Zlota, „ale pořád jsme nemohli nikde najít vaši kancelář."

Kolík rozepjal doširoka ruce.

„Tohle je má kancelář," řekl a jeho hlas si s rukama v rozpínavosti nijak nezadal. „Náměstí Náhlého osvícení! Tisíce čtverečních metrů prostoru! Skvělá komunikace! Průběžné obchody. Vyzkoušejte si tohle," dodal, zvedl jeden ze sáčků a podal jim ho. „Velikosti jsem musel odhadnout."

Byla černá a vyrobená z laciné bavlny. Jedno z nich mělo velikost XXXXL.

„Trička s nápisy?“ podivil se Buddy.
„Skupina to… Howling Rocks,“ přeslabikoval pomalu Cliff. „Hej, to jsme to… my, žejo?“
„A k čemu nám to bude?“ ušklíbl se Zlota. „My víme, kdo jsme.“
„Reklama,“ poučil ho Kolík. „Věřte mně.“ Pak si vstrčil do úst tlustý hnědý váleček a zapálil si ho. „Vezměte si je dnes večer na sebe. Jestli já pro vás mám na dnešní večer skvělé angažmá!“
„A máte?“ podíval se na něj Buddy.
„Vždyť to povídám!“
„No ono to spíš vypadalo, jako že se nás ptáte,“ zarazil ho Zlota. „Jak to máme vědět?“
„Je to velké místo, budete tam mít obrovské obecenstvo. A dostanete…“ popásl se pohledem na jejich otevřených upřímných tvářích, „deset tolarů nad cenu určenou cechem, co vy na to?“
Zlotův obličej se rozsvítil širokým úsměvem. „Cože? Každý?“ zajásal.
Kolík na ně vrhl další odhadující pohled. „Oh… to ne,“ řekl. „Zatím ne. Deset dolarů dohromady. Berte to vážně. Potřebujete pořádný vstup na scénu!“
„A už je tady to to… slovo zas,“ postěžoval si Cliff. „A Cech hudebníků máme taky na krku to… zas.“
„Tady ne,“ uklidňoval je Kolík. „To vám zaručuju.“
„A kde to tedy je?“ zajímal se Zlota.“
„Jste připravení?“
Zamrkali na něj. Kolík se rozzářil a vyfoukl oblak mastného kouře.
„Je to Jeskyně!“
A rytmus pokračoval dál…
Samozřejmě jako u všeho, i tady by se našly nějaké ty mutace…
Rozžer a Hamrštýn byli autoři písní a pracovali na plný úvazek pro cech. Psali trpasličí písně pro všechny příležitosti.
Někteří lidé říkají, že to není nic těžkého, že se to dá dělat tak dlouho, dokud si pamatujete, jak se píše slovo „zlato“, ale to je tak trochu cynismus. Mnoho (*Pozn. aut.: Tak dobrá, všechny trpasličí písně. Kromě té ‚Hej hou‘) trpasličích písní má jednoduchá slova typu „zlato, zlato, zlato“, ale to je jen otázka subjektivního pohledu na věc. Trpaslíci mají zhruba tisíc výrazů pro „zlato“, ale v naléhavém případě, například když narazí na zlato, které patří někomu jinému, vezmou za vděk tím prvním, které jim slina na jazyk přinese.
Měli malou kancelář v ulici Cínové poklice, kde seděli každý z jedné strany kovadliny a psali populární písničky, při kterých by se vesele dolovalo.
„Rozžere?“
„Co je?“
„Jak by se ti líbila tahle?“
Hamrštýn si odkašlal.
„Jsem zlý a v ulicích, jsem zlý a v ulicích, jsem zlý a v ulicích.
A spolu se svými kamarády k tobě můžu přijít s kloboukem posunutým výhružně do týla.
Hej!
Rozžer chvilku zamyšleně okusoval násadu svého skladatelského kladiva.
„Rytmus je fajn,“ přikývl nakonec, „ale slova by potřebovala vylepšit.“
„Myslíš víc zlata, zlata, zlata?“
„No-o. Jak bys tomu chtěl říkat?“
„Ehm… r.. tr… trap… ová hudba.“
„Proč zrovna trapová hudba?“
„To já zatím nevím,“ zněla odpověď. „To byl jen takový nápad, který se mi najednou objevil v hlavě.“
Rozžer potřásl hlavou. Trpaslíci byli rasa žijící v norách. Věděl, co se jim líbí.
„Dobrá muzika musí být jako důl,“ řekl. „Když s ní neuděláš pořádnou díru do světa, není k ničemu.“
„No tak, uklidněte se, uklidněte se,“ konejšil je Kolík. „Je to největší podnik ve městě, proto. Nevidím, v čem je problém?“
„Jeskyně?“ zaječel Zlota. „Tam přece šéfuje troll Chrysopras, v tom je ten problém!“
„Oni říkají, že je to… kmotr celé okolní to… vrstvy,“ přidal se Cliff.
„Moment, ale to nikdy nikdo nedokázal…“
„Protože je těžké něco dokazovat, když ti někdo udělá díru do hlavy a nacpe ti do ní tvou nohu!“
„Je nesmysl chovat k němu takové předsudky jenom proto, že je troll -“ prohlásil Kolík.
„já jsem troll! Takže můžu bejt to… zato… zaujatej proti trollům, jasný? Je to odporný ničitel matečních žil! Říká se, že to…, když našli S’Suťovu partu, neměl ani jeden z nich ty… zuby -“
„Co je to vlastně, ta Jeskyně?“ zeptal se Buddy.
„Trollí místo,“ odpověděl mu Cliff. „Říká se -“
„Bude to skvělé! Proč si dělat starosti?“ vskočil mu do řeči Kolík.
„Kromě toho je to taky hráčské doupě!“ (*Pozn. aut.: Trollí hazardní hry jsou ještě jednodušší než hry australské. Jedna z nejpopulárnějších je „Vyhoď jednu“. Spočívá v tom, že se do vzduchu vyhodí mince a vsází se na to, jestli spadne, nebo ne)
„Jenže z cechu tam nepáchne ani noha,“ upozornil je Kolík. „Ten, kdo má na mysli vlastní dobro a v hlavě špetku zdravého rozumu, tam nestrčí ani nos.“
„A vy si myslíte, že já v hlavě nemám ani tu špetku?!“ rozkřikl se na něj Zlota. „Jedno vím naprosto jistě! Nejlepší, co můžu pro svý dobro udělat, je nelézt do trollího doupěte!“

„U Bubnu po vás házeli sekery," upozornil ho Kolík celkem pravdivě.

„Jo, jenže to dělali jenom takovou tu… srán… prďofón. Ne jako když začnou doopravdy mířit!"

„No, každopádně to…" ozval se zase Cliff, „do jeskyně chodí jenom to… trollové a hodně hloupí ti… mladí lidé, kteří si myslí, že je to chytrý, chodit pít do trollího toho… baru. Tam si nás nikdo ani nevšimne. Rozhodně ne kvůli hudbě."

Kolík si poklepal na nos.

„Vy hrajte," řekl. To je vaše věc. Publikum bude. To je zase moje věc,"

„Ty dveře, co tam mají, pro mě nejsou dost velké!" odsekl mu Zlota.

„Mají tam obrovské dveře," nechápal Kolík. „Ale pro mě nejsou dost velké. Jestli mě tam chcete dostat, tak tam se mnou musíte vtáhnout i ulici, protože se jí budu držet jako klíště!"

„No tak, měj trochu rozum -"

„Néé!" vykřikl Zlota. „A to ječím za všechny tři!" Kytara tiše zazvonila.

Buddy si ji stáhl z ramene tak, aby na ni mohl zahrát pár akordů. To ji, jak se zdálo, uklidnilo. „Mám dojem… ehm…, že se jí ten nápad líbí," řekl.

„Tak jí se ten nápad líbí," ušklíbl se Zlota, který se už trochu uklidnil. „No dobrá. Poslyšte, víte, co dělají s trpaslíky, kteří náhodou vlezou do Jeskyně?"

„Potřebujeme peníze, a tam se nám asi nemůže stát nic horšího, než co by nám udělali lidi z cechu, kdybysme hráli jinde," uvažoval nahlas Buddy. „Jí hrát musíme."

Stáli a vrhali pohledy jeden na druhého. „Ale teď byste měli hoši udělat jednu věc," ozval se po chvilce Kolík a vyfoukl kouřový kroužek, „a to najít si nějaké klidné tiché místečko, kde byste strávili den. Odpočali si."

„To je tedy sakra to… pravda," souhlasil Cliff. „Nikdy mě nenapadlo, že budu muset tyhle kameny vláčet pořád s sebou sem a tam -"

Kolík pozvedl prst. „Správně," přikývl. „Ale i na to jsem myslel. Nebudou plýtvat talentem na to, aby vláčeli své věci sem a tam, řekl jsem si. Najal jsem vám pomocníka. Je velice levný, jenom tolar denně, a ten vám rovnou strhnu z gáže, takže se o to vůbec nemusíte starat. Seznamte se s Asfaltem."

„S kým?" rozhlížel se Buddy.

„To jsem já," ozval se jeden z pytlů stojících vedle Kolíka.

Pytel se trochu rozbalil a v té chvíli se ukázalo, že to vůbec není pytel, ale… nějaká pomačkaná hromádka… nějaký pohyblivý kopeček čehosi…

Buddy cítil, jak ho začínají pálit oči a jak se mu do nich tlačí slzy. Vypadalo to jako troll, až na to, že to bylo mnohem menší než trpaslík. Bylo to menší než trpaslík, ale co Asfaltoví chybělo do výšky, dohánělo šířkou a - když už je o těchhle věcech také řeč - zápachem.

„Jak je možné," žasl Cliff, „že je tak to,., malý?"

„Si na mě sed slon," vysvětloval Asfalt neochotně.

Zlota se hlasitě vysmrkal.

„Jenom sedl?"

Asfalt už na sobě měl tričko s nápisem Skupina Howling Rocks. Přes prsa mu bylo dost těsné, ale spodní okraj vláčel po zemi.

„Asfalt se o vás postará," řekl Kolík. „O šoubyznysu ví všechno!"

Asfalt se na ně široce usmál.

„Se mnou budete oukej," oznámil jim. „Makal jsem pro každýho, to si pište. Všude jsem byl, všechno znám." -

„Co kdybysme šli před Průčelí?" navrhl Cliff. „Když jsou univerzitní prázdniny, nebude tam ani noha."

„Výborně," přikývl Kolík. „Potřebuju zařídit ještě pár věcí. Uvidíme se večer. V Jeskyni. V sedm." A byl pryč.

„Víte, co na něm bylo legračního?" nadhodil Zlota. „Co?"

„Ten způsob, jakým kouřil ten párek. Myslíte, že si to uvědomil?"

Asfalt chytil Cliffův vak a bez viditelného úsilí si ho přehodil přes rameno.

„Tak déme, šéfe."

„Sedl si na tebe slon?" nevydržel to Buddy, když zamířili napříč náměstím.

„Jo, v cirkuse," přikývl Asfalt. „Sem jim tam kydal bobky."

„A tak se ti to stalo?"

„Houby. Se mi to stalo, až dyž se na mě ten slon vykvák třikrát nebo štyrykrát," odpověděl malý placatý troll. Nevím proč. Jednu chvíli to tam v klidu pucuju, v druhý je vokolo tma."

„No já bych dal výpověď hned po tom, co by se mi to stalo poprvé," odplivl si Zlota.

„Kecy," zašklebil se Asfalt spokojeně. „Sem nemoh udělat. Mám šoubyznys v krvi."

Rozšafín si prohlížel věc, kterou sestavili.

„Já tomu taky nerozumím," přiznal se. „Ale… vypadá to, jako kdybychom to mohli chytit do struny a ono by to pak přinutilo strunu zahrát tu hudbu znovu. Je to něco jako ikonograf na zvuk."

Vložili drát do krabičky, která překrásně rezonovala. Hrála kolem dokola několik stejných akordů.

„Hudební skříňka," zavrtěl hlavou Výsměšek. »No to mě podržte!"

„Víte, co bych rád vyzkoušel?" řekl Rozšafín. „Postavil bych hudebníky před množství takových drátů a nechal je hrát. Možná by to zachytilo celou jejich hudbu."

„A na co?" podíval se na něj Výsměšek. „Na co, pro všechno na Zeměploše?"

„No…, kdyby se podařilo dostat hudbu do krabiček, už by nebylo zapotřebí hudebníků."

Výsměšek zaváhal. Pro takový nápad mluvilo mnohé. Svět bez hudebníků - to byla lákavá představa. Podle jeho zkušeností to byla všechno stejná všivá sebranka. Velmi nehygienická.

Potom ale váhavě zavrtěl hlavou.

„Tuhle hudbu ne," řekl. „My se ji snažíme zahubit, ne ji množit."

„A co je na ní vlastně tak špatného?" zeptal se Ctibum.

„Je přece… no, vy to nevidíte?" zamračil se Výsměšek. „Nutí lidi, aby se chovali divně. Nosili komické šaty. Byli hrubí. Nedělali, co se jim řekne. Ani já s nimi nic nesvedu. A to není správné. Kromě toho… vzpomeňte si na pana Honga."

„No, je to vážně velmi neobvyklé," přiznal Rozšafín. „Mohli bychom dostat ještě nějakou další? Ke studijním účelům? Arcikancléři?"

Výsměšek pokrčil rameny. „Půjdeme za děkanem," řekl.

„Dobří bohové," vydechl Buddy, když se ocitli v té obrovské prázdnotě odrážející ozvěnu. „Není divu, že tomu říkají Jeskyně. Je to obrovské."

„Cítím se tady jako trpaslík," ozval se Zlota.

Asfalt se dovalil na okraj jeviště.

„Raz, dva, raz, dva," zvolal. „Jedna. Jedna. Jedna, dva, jedna, dv-"

„Tři," pokusil se mu Buddy pomoci.

Asfalt se zarazil a zatvářil se rozpačitě.

„Sem zkoušel to… no víte, akorát sem zkoušel… zkoušel sem…" mumlal, „sem akorát … co sem to vlastně… to…"

„Tady nikdy nebude plno," povzdechl si Buddy.

Zlota se začal přehrabovat v bedně vedle jeviště.

„Poslyšte, mohlo by se to podařit. Podívejte se na tohle."

Rozbalil plakát. Ostatní přistoupili k němu.

„To je náš ten… obraz!" podivil se Cliff. „Někdo nás nato… namaloval na to… na obraz."

„Žádná sláva, vypadáme tam strašně zle," zabručel Zlota.

„Ale Buddy vypadá fajn," ozval se Asfalt. „Helejte, jak mává tou kytarou!"

„Ale proč jsou tam všechny ty blesky a tak?" nechápal Buddy.

„Nikdy nevypadám takhle strašně zle, ani když jsem zlej k smrti," protestoval Zlota.

„„Nový zvuk, který se šíří Plochou'," četl Cliff s čelem svraštělým námahou.

„„Skupina Howling Rocks'," doplňoval Zlota.

„Ale ne," zasténal Zlota. „Tady se říká, že tady budeme a kdy tady budeme a v kolik hodin a všechno ostatní," zasténal Zlota. „Jsme mrtví!"

„„Uvidět to… Rocks a to… zamřít!' Tak tomu nerozumím," slabikoval Cliff.

„Těch rolí je tady skoro tucet," řekl Zlota. „Jsou to plakáty. Víte, co to znamená? Nechal je vylepit na různých místech. Když už o tom mluvíme, až nás chytí Cech hudebníků -"

„Hudba by měla být svobodná a zdarma," prohlásil Buddy. „Musí být svobodná!"

„Cože?" ušklíbl se Zlota. „V tomhle trpasličím městě?"

„Ale měla by být," trval na svém Buddy. „Lidé by neměli platit za to, že mohou provozovat hudbu!"

„Správně! Ten mladík má pravdu! Přesně to samé jsem vždycky říkal! Není to, co už dlouho tvrdím? Moje slova!"

Ze stínů jednoho křídla se vynořil Kolík. S ním byl troll a Buddymu bylo jasné, že to nemůže být nikdo jiný než Chrysopras. Chrysopras nebyl nijak zvlášť mohutný ani výjimečně popukaný. Měl spíš hladký až kluzký vzhled oblázku vyplaveného na pláž. Byl dohladka oškrabaný; neměl na sobě jedinou stopu po mechu nebo lišejníku.

A byl oblečený v šatech. Oblečení, s výjimkou uniforem nebo speciálních pracovních oděvů, trollové obvykle neužívali. Většinou nosili jen bederní roušku, aby měli kde nosit své osobní věci, a to bylo všechno. Ale Chrysopras ně sobě měl kompletní oblek. Oblek se zdál být velmi špatně ušitý. Ve skutečnosti byl ušitý skvěle, jenže i troll, který na sobě žádné šaty nemá, v zásadě vypadá jako špatně ušitý.

Chrysopras byl velmi učenlivý od prvního dne, kdy dorazil do Ankh-Morporku. Začal velmi důležitou lekcí. Tlouct lidi, to byl zločin. Platit jiným za to, aby tloukli lidi za vás, to byl obchod. Většinou dobrý.

„Rád bych vás, mládenci, seznámil s Chrysoprasem," usmíval se Kolík. „Je to můj starý kámoš. Známe se už pěkně dlouho, co Chryso?"

„Jasně." Chrysopras vrhl na Kolíka vřelý přátelský úsměv, stejný, jakým žralok obdaruje tresku, se kterou mu prozatím vyhovuje plout stejným směrem. Jemná hra silikonových svalů v koutcích úst rovněž naznačovala, že jednoho dne budou jistí lidé onoho „Chryso" litovat.

„Pan Kolík mi řekl, že vy, hoši, jste nejlepší věc od doby, kdy se začal krájet chleba," řekl Chrysopras. „Máte všechno, co potřebujete?"

Mlčky přikývli. Lidé většinou na Chrysoprase nemluvili, aby náhodou neřekli něco, co by se ho dotklo. Oni by to samozřejmě v té chvíli nevěděli. Dozvěděli by se to až později, třeba až by procházeli nějakou temnou uličkou a za zády by se jim najednou ozval hlas: „Pan Chrysopras se moc zlobí."

„Tak běžte a odpočiňte si ještě ve své šatně," pokračoval Chrysopras. „A kdybyste měli chuť na kapku pití nebo chtěli něco zakousnout, stačí jenom říct."

Na prstech měl několik prstenů s diamanty. Cliff od nich nedokázal odtrhnout pohled.

Šatna byla vedle záchodů a z poloviny zaplněná pivními sudy. Zlota se opřel o dveře.

„Já ty peníze nepotřebuju," zasténal. „Stačí, když mě odsud necháte odejít živého, nic víc nechci."

„Euhm ým o.. nahp -" začal Cliff

„Zkoušíš mluvit se zavřenými ústy," upozornil ho Buddy.

„Říkal jsem, že nemusíš mít strach, protože nemáš ty správné zuby," vzpamatoval se troll.

Ozvalo se zaklepání na dveře. Cliff si hřbetem ruky zděšeně zakryl ústa.
Ale jak se ukázalo, klepal Asfalt, který před sebou nesl podnos.
Byly na něm tři druhy piva. Byly tam i chlebíčky s uzenými krysami, které byly nejen oloupané, ale měly dokonce odříznuté i ocasy. A byla tam velká mísa nejlepšího antracitového koksu s nádhernou čepicí popela.
„A koukej si to pořádně vychutnat," zasténal Zlota, když Cliff mísu zvedl k ústům. „Možná že je to poslední jídlo ve tvém životě…"
„Třeba se nikdo neukáže a my budeme moci jít domů?" zadoufal Cliff.
Buddy přejel prsty po strunách. Když tóny naplnily malou místnůstku, ostatní přestali jíst.
„Kouzla," zavrtěl hlavou Cliff.
„Si nedělejte žádný starosti, kluci," uklidňoval je Asfalt. „Jestli nastanou nějaký problémy, dostanou do zubů ty druhý."
Buddy přestal hrát.
„Kdo dostane do zubů?"
„Je to hlína," vysvětloval malý troll, „ale najednou kdekdo začal hrát takovou muziku jako vy. Pan Kolík najal na tendle koncert eště jednu skupinu. Takovou zahřívačku."
„Koho?"
„Menujou se Celestic," odpověděl Asfalt.
„A jací to… jsou?" zajímal se Cliff.
„No, jak bych vám to… helejte, vaše šatna je vedle hajzlíků…"
Za potrhanou oponou jeviště Jeskyně se pokoušel Drtič naladit svou kytaru. V provedení této jednoduché procedury mu překáželo několik věcí. Především to bylo tím, že si Zábrnk Kobylka rychle uvědomil, po čem jeho zákazníci opravdu touží, a zatímco prosil všechny své předky o odpuštění, strávil mnohem víc času lepením lesklých ozdůbek než výrobou funkčních částí nástroje. Jinak řečeno, do hlavy kytary zatloukl šest hřebíků a k nim uvázal struny. Ale to nebyl tak velký problém, protože Drtič měl hudební talent ucpaného nosu.
Rozhlédl se po Kubouševi, Mumákovi a Špínovi. Kubouš, teď baskytarista (Zábrnk na ten nástroj použil s hysterickým chichotáním větší kus dřeva a místo strun vyvažovači drát na ploty) , váhavě zvedl ruku.
„No, co je Kubouši?"
„Praskla mi jedna struna!"
„No tak tam máš ještě pět dalších ne?"
„No. Ale stejně nevím, jak na ně mám hrát."
„Hele, předtím jsi nevěděl, jak se hraje na šest, jasný? Takže teď jsi o něco míň hloupej."
Špína vyhlédl skulinou v oponě.
„Drtiči?"
„No?"
„Jsou tam stovky lidí. Stovky! A spousta z nich má taky kytary. A mávaj s nima ve vzduchu!"
Celestic poslouchal řev rozléhající se na druhé straně opony. Drtič neměl příliš mnoho mozkových buněk, občas musely jedna na druhou mávat, aby na sebe upoutaly pozornost, ale i tak v něm hlodala slabá pochybnost, zda se ten zvuk, kterého se podařilo Celesticu dosáhnout - i když byl skvělý -, podobá tomu, co slyšeli včera večer u Zašitého bubnu. Tamten zvuk ho přímo nutil tančit a křičet, zatímco ten jejich ho spíš naváděl…, aby… upřímně řečeno, zařval a narazil Špínovi na hlavu jeden po druhém jeho bubny.
Mumák také vyhlédl otvorem v oponě.
„Hej, poslyšte, je tam taky skupina mágů… alespoň vypadají jako mágové, sedí v první řadě," informoval ostatní, aniž se otočil. „Jsem si jistý, že jsou to mágové, ale víte, nějak se mi…"
„To přece poznáš hned, blbečku," ušklíbl se Drtič. „Mají špičaté klobouky."
„No, je tam jeden se… špičatými vlasy…" pokračoval nejistě Mumák.
Zbytek Celesticu přiložil oči k různým škvírám v oponě.
„Vypadá to, jako kdyby si z vlasů udělal jednorožci roh…"
„A co to má napsané na tom rouchu?" zajímal se Kubouš.
„Má tam HUDBOU ZRONĚNÝ," oznámil Drtič, který uměl číst nejrychleji z celé skupiny a vůbec k tomu nepotřeboval prst.
„Ten hubený má světélkující roucho!"
„Ten ale musí být starý!"
„A všichni mají kytary! Myslíte si, že se sem přišli podívat na nás?"
„Určitě," přikývl Mumák.
„To ovšem není příliš kapciózní obecenstvo," řekl Kubouš.
„Fakticky, to máš pravdu, není," přikývl Špína. „Ehm. Co je to kapciózní?"
„To jako…, že se na nich asi moc nenakapsujem," zaváhal Kubouš jen na vteřinku.
„No, podle toho, jak se tváří, to tak fakticky vypadá."
Drtič odsunul veškeré pochybnosti stranou.
„Tak jdeme," prohlásil pevným hlasem „a ukážeme jim, o čem ta Muzika s kamením je!"
Asfalt, Cliff a Zlota seděli v jednom rohu šatny. Řev davu doléhal až sem.
„Proč nic neříká?" zašeptal Asfalt. „Nevím," odpověděl mu Zlota.
Buddy zíral do prázdna a kytaru choval v náručí. Občas velmi jemně pleskl do lubu, zřejmě v souladu s tím, co mu právě probíhalo hlavou.

„To se mu občas to… stává," vysvětloval Cliff. „Jen tak sedí a zírá do blba…"
„Hej, ti lidi v sále něco křičí," upozornil je Zlota. „Poslouchejte."
Řev měl jistý rytmus.
„Zní to jako ‚Rocks, Rocks, Rocks'," řekl po chvilce Cliff.
Dveře se prudce otevřely a dovnitř napůl vběhl a napůl spadl Kolík.
„Musíte tam hned jít!" křičel. „Okamžitě!"
„Já myslel, že ti Celestýni -" začal Zlota.
„Na nic se mě neptejte," přerušil ho Kolík, „a pojďte. Jinak rozbijou celou Jeskyni!"
Asfalt zvedl Cliffovy kameny.
„Oukej," řekl.
„Ne," řekl Buddy.
„Co to má být?" zarazil se Kolík. „Nervy?"
„Ne. Hudba by měla být svobodná. Svobodná a zadarmo, jako vzduch nebo nebe."
Zlota se k němu rychle otočil. Buddyho hlas slabě, ale zřetelně harmonicky kmital.
„Jasně, to je pravda, to jsou moje slova," přikyvoval Kolík. „Cech -"
Buddy si narovnal nohy a vstal.
„Předpokládám, že lidé, kteří chtěli dovnitř, museli zaplatit, že?" zeptal se.
Zlota se rozhlédl po ostatních. Jak se zdálo, nikdo jiný si.toho nevšiml. Ale někde na okraji Buddyho hlasu se ozýval slaboučký náznak zvuku, který zněl jako kytarové struny.
„Jo tohle. Samozřejmě," přikývl Kolík. „Musíme přece něčím pokrýt vlastní výlohy. To je vaše gáže… opotřebování a vytrhání podlahy… topení a požár… devalvace…"
Řev byl čím dál tím hlasitější. Teď se v něm ozýval navíc čím dál tím silnější dupot.
Kolík polkl. Najednou měl vzhled muže ochotného vzít na sebe nejvyšší oběť.
„Mohl bych… možná… jít o tolar nahoru," řekl a každé slovo si muselo pracně probojovat cestu z pevnosti jeho duše.
„Jestli teď půjdeme na scénu, chci, abychom tady vystoupili ještě jednou," pokračoval Buddy.
Zlota se s podezřením zadíval na kytaru.
„Cože? Žádný problém! Můžu velice rychle -" začal Kolík.
„Zdarma."
„Zdarma?" To slovo proklouzlo Kolíkovi mezi zuby dřív, než mu sklaply zděšením. „Vy nechcete plat? No když je to -"
Buddy se nehýbal.
„Myslím to tak, že my nedostaneme plat a lidé nebudou muset platit za to, že nás budou moci poslouchat. A co nejvíc lidí."
„Zadarmo?"
„Zadarmo!"
„A kde jev tom nějaký zisk?"
Prázdná láhev od piva stojící na stole se rozdrnčela, pohnula a spadla ze stolu. Ve dveřích se objevil troll, přesněji řečeno jeho menší část. Nemohl vstoupit dovnitř, protože na to by musel vyrvat dveře z rámu a upravit si vchod. Nevypadal, že by příliš váhal, kdyby to bylo potřeba.
„Pan Chrysopras se ptá, kde to vázne?" zaduněl.
„No -" začal Kolík.
„Pan Chrysopras nerad čeká."
„Já vím, to -"
„Když ho někdo nechá čekat, bývá smutný a pak -"
„Tak dobrá!" vykřikl Kolík. „Zadarmo! Ať se picnu! Prodělám i kalhoty, víte to?"
Buddy zahrál akord. Zdálo se, že po něm ve vzduchu zůstávají světélka.
„Tak pojďme," kývl tiše na ostatní.
„Znám tohle město," mumlal Kolík, když skupina Howling Rocks spěchala k drnčícímu jevišti. „Řekněte lidem, že je někde něco zadarmo, a objeví se jich tam tisíce -"
Budou chtít jíst, ozval se mu v hlavě jakýsi hlásek. To mělo zvuk.
Budou chtít pít.
Budou si chtít koupit trička s nápisem skupina Rocks…
Kolíkova tvář se velmi pomalu roztáhla k úsměvu.
„Festival zdarma," řekl. „Výborně! Je to naše povinnost k veřejnosti. Hudba by měla být zdarma. A párek v rohlíku bude stát tolar a hořčice se platí zvlášť. Dohromady tak tolar a půl. Ať se picnu!"
V křídlech budovy se zvuk měnil v téměř hmatatelnou stěnu.
„Těch tam ale je," zasmušil se Zlota. „V životě jsem nehrál pro tolik lidí!"
Asfalt zatím skládal Cliffbvy kameny na jeviště a provázel ho při tom ohromný aplaus a mnohohlasý pískot.
Zlota se podíval na Buddyho. Ten za celou dobu nepustil kytaru z rukou. Trpaslíci nejsou obdarováni právě neskvělejším sebezpytným talentem, ale Zlota si náhle uvědomil, že touží po tom být odsud co nejdál, nejraději někde v jeskyni, hluboko pod zemí.
„Tak hodně štěstí, hoši," ozval se za nimi odevzdaný hlas.
Kubouš obvazoval Drtičovi ruku.
„Hm, díky," přikývl Cliff. „Co se vám stalo?"

„Něco po nás házeli," odpověděl Drtič.

„A co?"

„Na co si jen vzpomeneš, řekl bych."

To, co bylo z Drtičovy tváře vidět pod obvazy, se zkřivilo do bolestivého úsměvu.

„Ale dokázali jsme to!" zahuhlal spokojeně. „Odehráli jsme hudbu, s kameny na jevišti! Ten kus, kdy Kubouš rozbil svou kytaru, ten se jim děsně líbil!"

„Rozbil svou kytaru?"

„Jasně," přikývl s pýchou umělce Kubouš. „O Špínu."

Buddy měl zavřené oči. Cliff měl dojem, že vidí velmi, ale velmi slabou záři, která ho obklopuje jako řídká mlha. A v mlze se objevovala droboučká světélka.

Asfalt se vrátil z jeviště.

„Oukej, všechno je hotový."

Ostatní se podívali na Buddyho.

Pořád ještě stál se zavřenýma očima, jako kdyby spal vestoje.

„No tak… jdeme?" řekl Zlota.

„Jo," přikývl Cliff. „Tak tam teda vylezem. Ehm. Buddy?"

Buddyho oči se najednou otevřely.

„Tak se do toho dejme. Zarockujme si!"

Cliff měl i předtím dojem, že v sále je strašlivý hluk, ale když vyšli na jeviště, bylo to, jako by ho někdo zasáhl palicí.

Zlota pozvedl roh. Cliff si sedl za hromadu kamenů a připravil si paličky.

Buddy přešel do středu jeviště a ke Cliffovu úžasu tam zůstal stát a díval se na špičky nohou.

Křik a jásot v sále začaly utichat.

A pak umlkly docela. Obrovský sál byl naplněn bezdechým tichem, jaké ze sebe vydávají tisíce lidí, kteří zatajili dech.

Buddyho prsty se pohnuly.

Zahrál tři krátké, jednoduché akordy.

Pak zvedl hlavu.

„Buď zdráv, Ankh-Morporku!"

Cliff cítil, jak se za ním vzedmula hudba a strhla ho do tunelu plného ohně jisker a vzrušení. Jeho paličky poprvé dopadly. A Hudba, v níž zněly kameny, byla tady.

Kolík A.S.P. stál na ulici, aby nemusel poslouchat hudbu. Kouřil doutník a propočítával si jisté věcičky na rubu prošlé účtenky za ztvrdlé rohlíky.

Tak se na to… oukej, uskladníš to někde venku, abys z toho nemusel platit… počítejme až deset, říkal si v duchu, tisíc lidí, jeden párek v rohlíku, každý za tolar padesát, ne, řekněme tolar sedmdesát pět, deset pencí hořčice - deset tisíc triček s Rocks po pěti tolarech za kus, ne raději po deseti tolarech… a nájem stánků ode všech ostatních obchodníků, protože lidé, kteří poslouchají Hudbu s kameny, se dají pravděpodobně přesvědčit, aby koupili cokoliv…

Podvědomě vnímal, že se ulicí blíží kůň. Nevšímal si ho, dokud nezaslechl ženský hlas: „Jak se dostanu dovnitř?"

„Nemáte naději. Beznadějně vyprodáno," odpověděl Kolík, aniž otočil hlavu. Dokonce i za plakáty skupiny Rocks lidé nabízeli tři tolary a troll Křída jich dokáže vyrobit stovku za…

Pak přece jen zvedl hlavu. Kůň, překrásný obrovský bělouš, ho lhostejně pozoroval.

Kolík se rozhlédl. „Kam šla?"

Ve vchodu postávali dva obrovští trollové. Zuzanka je ignorovala. Oni ignorovali ji.

Zatím se v obecenstvu Rozšafín Ctibum rozhlédl nenápadně na všechny strany a opatrně otevřel dřevěnou krabičku.

Struna natažená uvnitř začala vibrovat.

„Je to všechno špatné," zakřičel do ucha Výsměškovi. „To neodpovídá zákonům zvuku!"

„Možná že žádné takové zákony neexistují!" zaječel arcikancléř. Lidé o půl metru dál už ho neslyšeli. „Třeba existují jen základní směrnice!"

„Ne! Musí existovat nějaké zákony!"

Arcikancléř viděl, jak se děkan ve svém vzrušení pokoušel vyšplhat na jeviště. Asfaltový obrovské trollí nohy mu těžce dopadly na prsty.

„Oh, musím říct, že to byla dobrá trefa," zabručel arcikancléř.

Svědivý pocit v týle ho přinutil, aby se otočil.

I když byla Jeskyně plná, zdálo se, že se na podlaze uvolnilo malé místo. Lidé se mačkali, ale jak se zdálo, ten malý kruh byl neprostupný jako pevnost.

V jeho středu stála dívka, kterou viděl u Bubnu. Pomalu kráčela podlahou a decentně si nadzvedávala sukni.

Výsměškovi vytryskly slzy do očí.

Popošel kupředu a ze všech sil se soustředil. Dokážete téměř cokoliv, když se opravdu soustředíte, po toho kruhu kolem ní mohl vstoupit každý, jehož smysly byly ochotny přiznat, že tam to volné místo je. Uvnitř kruhu byl zvuk mírně tlumený.

Poklepal jí na rameno. S užaslým výrazem se obrátila.

„Dobrý večer," řekl Výsměšek. Přelétl ji pohledem od hlavy k patě a řekl: „Jmenuju se Vzoromil Výsměšek, arcikancléř Neviditelné univerzity. Nemohu si pomoci, ale velmi mě zajímá, kdo vlastně jste."

„No…" zdálo se, že dívka na okamžik propadla panice. „Jak bych vám to… technicky vzato… jsem Smrt."

„Technicky vzato?"

„Jistě. Ale v tomto okamžiku nejsem ve službě."

„Tak to rád slyším.“

Od jeviště se ozval výkřik. Bylo to ve chvíli, kdy Asfalt shodil lektora Zaniklých run do publika, které mu začalo aplaudovat.

„No, nemůžu říct, že bych se se Smrtěm setkával často,“ pokračoval Výsměšek. „Ale do té míry, do které jsem informován… tak především… on je mnohem - é - hubenější…?“

„Je to můj dědeček.“

„Aha. Ach. Skutečně? Nevěděl jsem, že byl kdy-“ Výsměšek se zarazil. „No to je ale věc, podívejme se na to! Váš dědeček? A vy jste zaměstnaná v rodinné firmě?“

„Mlčte už, vy hloupý člověče! Nepokoušejte se ke Mně chovat blahosklonně! Vidíte ho?“ ukázala na jeviště, kde se právě Buddy prohnul do polovičního mostu. „Už brzo zemře, kvůli… kvůli hlouposti.

A jestli s tím nedokážete něco udělat, tak běžte pryč!“ Výsměšek se podíval na jeviště. Než se pohledem vrátil zpět, Zuzanka zmizela. Soustředil se ze všech sil a měl dojem, že ji zahlédl kousek dál, ale ona věděla, že ji hledá, takže neměl nejmenší naději.

Asfalt dorazil do šatny jako první. Prázdná šatna je velice smutná věc. V mnoha směrech připomíná odhozené spodní kalhoty. Viděla spoustu událostí. Jistě byla svědkem vzrušení a zažila řadu lidských vášní. A teď jí nezbývá nic jiného než slabý zápach či vůně. Záleží na tom, jak se na to kdo dívá.

Malý troll shodil vak s kameny na zem a ukousl hrdla několika pivních lahví.

Vešel Cliff. Přešel polovinu malé šatny a zřítil se na zem. Dopadl na podlahu snad celým tělem najednou. Zlota ho překročil a opřel se o jeden z pivních sudů.

Pak se rozhlédl po pivních lahvích. Sundal si helmu. Nalil si ji plnou piva. A pak do ní ponořil hlavu.

Buddy vešel pomalu, sedl si do rohu a opřel se o stěnu.

Poslední byl Kolík. „No, co mám říct? Co můžu říct?“ řekl.

„Nás se neptejte,“ odpověděl mu ze země Cliff. „Jak to máme vědět?“

„Bylo to prostě úžasné,“ pokračoval Kolík. „Co je s tím trpaslíkem? To se topí?“

Zlota, aniž zvedl hlavu, zašmátral rukou, urazil hrdlo další lahve a nalil si její obsah na hlavu.

„Pane Kolíku?“ ozval se Cliff.

„Ano?“

„Myslím, že bychom si chtěli promluvit. Jenom my. Skupina. Jestli vám to nevadí.“

Kolík se rozhlédl po přítomných. Buddy upíral oči na stěnu. Zlota vydával bublavé zvuky. Cliff pořád ještě klečel na podlaze.

„Oukej,“ řekl a pak vesele dodal: „Buddy? To představení zdarma… to byl obrovský nápad. Hned začnu s přípravou a ty to můžeš uskutečnit hned, jak se vrátíte ze svého turné. Výborně. Takže já jenom -“

Obrátil se k odchodu a padl do náručí Cliffovi, jehož paže mu blokovaly dveře.

„Turné? Jaké turné?“

Kolík kousek ustoupil. „No jen pár míst. Quirm. Pseudopolis. Sto Lat -“ Rozhlédl se kolem „To jste nechtěli?“

„O tom si promluvíme to… později,“ zamračil se Cliff.

Vystrčil Kolíka ven a zabouchl za ním dveře.

Ze Zlotova vousu odkapávalo pivo.

„Turné? Další tři noci, jako byla tahle?“

„A vo co de?“ ozval se Asfalt. „Bylo to prostě obrovský! Všichni byli nadšení! Hráli jste dvě hodiny! Sem je musel skopávat z jeviště! V životě jsem něco takovýho -“

Zarazil se.

„A to je pravě to… to,“ řekl Cliff. „Vylezu na jeviště, sednu si a nevím ani to…, co vlastně budu dělat, a v následující ty… chvíli Buddy zahraje na tu… věc a já už to… jedu, bam-Bam-chcha-chcha-BAM-bam, Nevím, co hraju. Prostě se mi to to… líhne v hlavě a jde mi to rovnou do těch… rukou.“

„Jo,“ přikývl Zlota. „Já to samý. Mám dojem, že z toho rohu vytahuju věci, které jsem tam nikdy neuložil.“

„A není to normální to… hraní,“ pokračoval Cliff.

„To říkám to… já. Je to spíš, jako když někdo nato… hraje na mě.“

„Ty už jsi v šoubyznysu dlouho, ano?“ obrátil se Zlota k Asfaltoví.,

„Jo. Byl jsem támhle, dělal jsem tohle. Všecky jsem zažil.“

„A viděl jsi někdy takové publikum jako dneska?“

„Viděl jsem, jak v Opeře tleskali a házeli na jeviště květiny -“

„Ha! Jenom kytky? Nějaká ženská hodila na jeviště svoje… kus svýho oblečení!“

„Má pravdu! Rovnou mě na tu… hlavu!“

„Dyž miss Va Va Vúm trsala peříčkovej tanec v klubu Skunk v Pivovarský ulici, tak dyž měla vodhodit poslední peříčko, vylezlo celý publikum na jeviště a -“

„A bylo to jako tohle, ano?“

„Nebylo,“ připustil troll. „Musím říct, že sem v životě neviděl vobecenstvo tak chtivý. Dokonce ani v případě slečny Va Va Vúm, a tenkrát byli sakra rozhycovaný. Samozřejmě nikdo neházel na jeviště spodní prádlo. To vona ho házela z jeviště.“

„A je tady ještě to… něco jiného,“ ozval se Cliff. „V tyhle místnosti jsou čtyři lidé a jenom tři z nich to… mluví.“

Buddy zvedl hlavu.

„Důležitá je hudba,“ zabručel.

„To není hudba,“ řekl Zlota. „Tohle hudba s lidmi nedělá. Ta jim nedává pocit, že je někdo právě protáhl ždímačkou.

Potil jsem se tak, že si budu muset měnit vestu několik dní po sobě.“ Poškrabal se na nose. „Ataky když jsem se tak díval do publika, tak jsem si říkal: ti lidé zaplatili za to, aby se sem dostali. A vsadím se, že to dohromady hodilo víc než deset tolarů.“

Asfalt držel v ruce proužek papíru. „Tenhle lístek sem našel na zemi.“ Zlota si ho prohlédl.

„Tolar padesát?“ řekl pak nevěřícně. „Šest set lidí a každý za tolar padesát? To je… čtyři sta tolarů!“

„Devět set,“ opravil ho bez zájmu Buddy, „ale peníze nejsou důležité.“

„Tak peníze nejsou důležité? To mi povídej! Co jsi to za muzikanta“

Zvenčí se stále ještě ozýval tlumený hukot davu. „To se po tomhle chcete vrátit do nějakého sklepa a hrát tam pro pár lidí?“ zeptal se Buddy. „Kdo byl nejslavnější hráč na roh všech dob, Zloto?“

„Bratr Márnic,“ odpověděl trpaslík okamžitě. „To ví každý. Ukradl oltářní zlato z Offlerova chrámu, dal si z něj vyrobit roh a hrál na něj kouzelnou hudbu. Tedy až do chvíle, než ho bohové chytili a utrhli mu -“

„Tak,“ přikývl Buddy, „ale kdybys teď vyšel tam ven a zeptal se jich, kdo je nejslavnější hornista na světě, vzpomněli by si na nějakého zlotřilého mnicha, nebo by křičeli ‚Zlota Zlotasson‘?“

„Křičeli by -“ Zlota zaváhal.

„Správně,“ přikývl Buddy. „Tak se nad tím zamysli. Muzikanta musí být slyšet. Teď toho nemůžeš nechat. Nemůžeme přestat.“

Zlota prstem zahrozil kytaře. „To všechno dělá ta věc,“ řekl. „Je příliš nebezpečná.“

„Já ji zvládnu!“

„Dobře, ale kde to skončí?“

„Nezáleží na tom, jak skončíš,“ podíval se na něj Buddy, „ale jak se k tomu konci dostaneš.“

Dveře se rozletěly.

„Ehe, hoši,“ vběhl dovnitř Kolík, Jestli se. tam hned nevrátíte a nezahrajete jim ještě něco, jsme ve velkém hnědém…“

„Nemůžu hrát,“ odsekl mu Zlota. „Došel mi dech kvůli nedostatku peněz.“

„Řekl jsem deset tolarů, ne?“ ohradil se Kolík.

„Každý,“ usekl Cliff.

Kolík, který nečekal, že se z toho dostane laciněji než za sto tolarů, zamával rukama ve vzduchu.

„Tomuhle vy říkáte vděčnost? To se mám picnout?“

„No jestli chcete, tak vás klidně to… picneme sami,“ oznámil mu přátelsky Cliff.

„Dobrá, dobrá,“ drmolil Kolík. „Třicet tolarů. A já zas budu o suchém chlebě.“

Cliff se podíval na Zlotu, který stále ještě vstřebával onu věc s nejlepším hornistou na světě.

„V obecenstvu je plno těch… trollů a těch taky… trpaslíků,“ řekl nakonec Cliff.

„Jeskyň hluboká, hora vysoká?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou Buddy.

„A co tedy?“

„Já něco vymyslím.“

Obecenstvo se vyvalilo na ulici. Mágové se shlukli kolem děkana a luskali si prsty do rytmu.

„Diba diba dýdý -“ prozpěvoval si děkan spokojeně.

„Půlnoc pryč!“ ozval se lektor Zaniklých run a zaluskal prsty, „a mně je to úplně jedno! Co podnikneme teď?“

„Co takhle nějakou buchtu!“ Děkan se neuvěřitelně odvázal.

„To je nápad!“ zajásal profesor Neurčitě mlhavých studií. „Vždyť jsme minuli večeři.“

„Minuli jsme večeři?“ podivil se starší pAsák. „Joj! A je nám to jedno! To je muzika!“

„Ne, počkejte, já myslel, jako že…“ děkan se odmlčel. Když o tom tak začal přemýšlet, vůbec si nebyl jistý, co tím vlastně myslel. „No, na univerzitu je to hezky daleko,“ připustil. „Myslím, že bychom se mohli někde zastavit na kávu a něco sladkého.“

„Koblížek nebo dva,“ přidaly se Zaniklé runy.

„A nějaký ten koláč,“ nedala se zahanbit Neurčitě mlhavá studia.

„Já bych nejraději jablečný,“ zasnil se starší pAsák.

„Ale hlavně koláč.“

„Kávu,“ opakoval děkan. „Ano, to bude ono. Nějakou kavárnu.“

„Co je kavárna?“ zeptal se starší pAsák.

„Je to něco jako čokoládovna?“ dotazoval se lektor Zaniklých run. Nezkonzumovaná večeře, až dosud zapomenutá, začínala většině zúčastněných ležet čím dál tím více v žaludku.

Děkan se podíval na své nové roucho z lesklé kůže. Každý mu říkal, jak skvěle vypadá. Obdivovali nápis HUDBOU ZRONĚNÝ (ujela mu ruka a při nýtování druhého slova místo A udělal O) . A vlasy měl taky správné. Přemýšlel o tom, že si oholí plnovous a nechá si jenom kotlety, protože cítil, že to by bylo správné. A káva… ano… káva v tom měla taky svou roli. Kafe toho bylo nedílnou součástí.

„ A pak tady byla hudba. Ta, co byla tam. Ta, co byla všude.

Ale bylo tady ještě něco jiného. Něco, co chybělo. Nebyl si jistý, o co jde, věděl jen to, že kdyby to uviděl, okamžitě by to poznal.

V uličce za Jeskyní bylo velmi temno a jen člověk s velmi dobrým zrakem by rozeznal několik postav, které se tam tiskly ke zdi.

Občasný záblesk zčernalého zekýnu by znalému člověku signalizoval, že jsou to pohůnkové Cechu hudebníků. Říkali si podle svého náčelníka „Zpěváci rychlého porozumění - Gríša Fofr“. Oproti většině ostatních skupin, které pan Kleť zaměstnával, měli tihle i skutečný hudební talent.

I oni se byli podívat v Jeskyni na koncert Rocks.

„Dú-uop, dú-uop, dú-u -“ pobrukoval si ten hubený.

„Bub-a-bub-a-bubop -“ bzučel ten vysoký basem. Vždycky se najde jeden vysoký.

„Kleť má pravdu. Kdyby ještě chvíli přitahovali publikum jako dneska, všichni ostatní muzikanti by se mohli jít klouzat,“ zabručel Gríša Fofr.

„Ou jés,“ zaduněl basista skupiny.

„Takže, až vyjdou z těch dveří -“ tři nože opustily pochvy, „- ale počkejte, až začnu já.“

Zaslechli kroky na schodech. Gríša kývl.

„A… jedna a… dva a… raz, dva, t-“

„GENTLEMANI?“

Všichni se otočili.

Za zády jim stála temná postava s lesklou kosou v rukou.

Zuzanka se na ně hrůzostrašně usmála.

„MÁM TO BRÁT PODLE VELIKOSTI?“

„Ou nou,“ zasténal basista.

Asfalt odsunul zástrčku na dveřích a vyhlédl do tmy.

„Hej, co to bylo?“ podivil se.

„Co co bylo?“ natáhl Kolík krk.

„Měl sem dojem, že slyším prchat nějaký lidi…“ troll popošel kupředu. Něco tiše zazvonilo. Sehnul se a zvedl ze země jakousi věcičku.

„A ať to byl kdokoliv, upustil tady todle…“

„Jen nějaká hloupost,“ prohlásil Kolík hodně nahlas. „Tak pojďte, hoši. Dneska večer se nemusíte starat o žádnou noclehárnu. Dneska spíte ve Schpritzu!“

„To je ale trollí hotel ne?“ obrátil se k němu Zlota, jehož hlas se chvěl podezřením.

„Trollův,“ odmítal jeho podezření Kolík.

„Poslyšte! Tam jsem byl jednou hrát v tom… kabaretu!“ zajásal Cliff.

„Tam mají skoro to..f všechno! Skoro v každém pokoji teče z kohoutků ta… voda! A taky tam mají tu… mluvící rouru, takže si můžete to… jídlo objednat rovnou v té… kuchyni. A pak vám je přinesou chlápci v opravdickejch těch.,. botách až do pokoje.“

„Užijte si to!“ usmíval se spokojeně Kolík. „Můžete si to, hoši, dovolit!“

„A pak máme to turné, co?“ vyjel na něj Zlota ostře. „To si taky můžeme dovolit, co?“

„Och, s tím vám rád pomůžu,“ usmíval se Kolík pyšně. „Zítra pojedete do Pseudopolisu, na to potřebujete dva dny, pak se vrátíte přes Sto Lat a Quirm a budete tady zpět ve středu na festival. To byl skvělý nápad. Udělat něco pro společnost. Já byl vždycky pro to, aby se něco dělalo pro společnost. Je to moc dobré pro… pro… pro společnost. Zatímco budete pryč, všechno zorganizuju a připravím, oukej?

A pak…“ položil jednou ruku Buddymu kolem ramen a druhou Zlotovi kolem hlavy, „Genová! Klač! Bajiona!. Chiméra! Jakazačistan! Možná dokonce Vyvažovači kontinent! Mluví se o tom, že už ho teď každou chvíli objeví, a tam by měli správní lidé teprve příležitosti! S vaší hudbou a mým neselhávajícím smyslem pro obchod je celý svět naše ústřice! Tak a teď klidně běžte s Asfaltem, objednejte si nejlepší pokoje, pro moje hochy není nic dost dobré. Klidně spěte, s účtem si nedělejte starosti -“

„Díky,“ usmál se Zlota.

„- ten můžete klidně zaplatit až ráno.“

Howling Rocks se pomalu vydali směrem k nejlepšímu hotelu ve městě.

Kolík slyšel, jak se Cliff ptá: „Co je to ta to… ústřice?“

„Je to něco jako dva vypuklé kusy sraženého uhličitanu vápenatého, mezi kterými je slaná slizká věcička s rybí příchutí.“

„To nezní špatně. Ta věc uto… uprostřed se jíst nemusí, že ne?“

Když zmizeli, Kolík se podíval na nůž, který vytáhl z Asfalta. Byl posázen zašlými zekýny.

Ano. Poslat ty mládence na pár dnů mimo město je skutečně dobrý tah.

Na svém bidýlku v okapu nahoře seděl krysí Smrť a znechuceně si pro sebe pokvikoval.

Výsměšek pomalu vyšel z Jeskyně. Jen slabá vrstva vstupenek pokrývající schodiště byla svědkem, že se tady nedávno odehrálo několik hodin hudby.

Cítil se jako člověk, který pozoruje hru, jejíž pravidla nezná. Tak například, ten mládenec zpíval…, jak to bylo? Ne, mamlásku, svou, tu jsem rozdal v písních svých… Co to, k čertu, mělo znamenat? Vždyť to nemělo hlavu ani patu. Mamlásek, ano, tomu by rozuměl, a v děkanově případě to bylo skoro přesné. Ale kterou a co svou rozdal…? Výsměšek si tím marně lámal hlavu. A přitom se zdálo, že každý ví, co tím ten mladík myslí. A pak tady bylá ta píseň o tom, jak někdo někomu nemá šlapat na střevíc. V pořádku, to je celkem rozumné varování, nikdo nestojí o to, aby mu někdo šlapal na nohy, ale proč píseň, ve které na to někoho upozorňujete, má na lidi takový účinek, to Výsměšek nechápal.

A co se týká toho děvčete…

V tom okamžiku ho dohonil Rozšafín a pod paží svíral svou skříňku.

„Mám to tam skoro všechno, arcikancléři!“ vykřikoval.

Výsměšek mu vrhl pohled přes rameno. Nedaleko kráčel Kolík Ať'sepicnu a před sebou nesl plato neprodaných reklamních triček skupiny Rocks.

„Dobrá, výborně, pane Ctibume (mlčtemlčtemlčte) ," pokýval hlavou. „To je opravdu výborné, takže můžeme vyrazit k domovu."

„Dobrý večer, arcikancléři," ozval se Kolík.

„Ale dobrý, Ať sepicnu," opětoval arcikancléř Kolíkův pozdrav. „Vás jsem tam neviděl."

„Copak to máte v té krabičce?"

„Ale nic, to vůbec nic není -"

„Je to úžasné!" vychrlil ze sebe Rozšafín plný nezřízeného nadšení pravého objevitele a idiota. „Dokážeme polapit všechno to arga arga arga."

„Ale ne, jsem já to ale nemehlo," zvolal Výsměšek, zatímco mladý mág si rukama svíral nohu.

„Ukažte, vezmu to dokonale nevinné zařízení, které jste donesl a -"

Jenže skříňka Ctibumovi vyklouzla z rukou. Dříve než ji stačil Výsměšek zachytit, dopadla na dláždění a víko se otevřelo.

Do noci se vylinula hudba.

„Jak jste to udělali?" zbystřil Kolík. „To je nějaká magie?"

„Hudba se nechá zachytit, takže ji můžete poslouchat znovu a znovu," vysvětloval Ctibum pyšně. ‚A myslím, že vy jste mi na nohu šlápl schválně, pane!"

„Můžete ji poslouchat pořád dokola?" opakoval Kolík. „Jen tak, když se otevře ta skříňka?"

„Ano," přikývl Rozšafín.

„Ne," odpověděl Výsměšek.

„Ale ano, můžete," trval Rozšafín na svém. „Vždyť jsem vám to ukazoval, arcikancléři, nepamatujete?"

„Ne," zapřel Výsměšek.

„Jakákoliv skříňka?" zeptal se Kolík a hlas se" mu dusil penězi.

„No jistě, jenom musíte dovnitř natáhnout drát, aby měla hudba kde žít a au, au, au!"

„Nedokážu si vysvětlit, co to na mě přišlo, musela to být nějaká svalová křeč," nevzdával se Výsměšek. „Pojďte, Ctibume, nesmíme dál připravovat pana Kolíka o jeho drahocenný čas."

„Ale ne, kdepak, o žádný čas mě nepřipravujete," odpověděl Kolík. „Tak skříňky plné hudby říkáte?"

„Tuhle si vezmeme," upozorňoval Výsměšek a rychle sebral ze země skříňku. „Je to velmi důležitý magický experiment."

Pak se vydal na další cestu a před sebou postrkoval Ctibuma, což nebylo právě jednoduché, protože mladík byl zlomený v pase a těžce lapal po dechu.

„Proč… máte… tak naspěch… a proč jste… to… udělal?"

„Pane Ctibume, vím, že jste člověk, který se snaží pochopit vesmír. Tady je jedno důležité pravidlo: Nikdy nedávejte opici klíč od banánové plantáže. Tu a tam zahlédnete číhající malér a - ach ne, to ne."

Přestal popohánět Rozšafína a mávl rukou směrem kupředu.

„Máte nějakou teorii, která by se týkala tohohle, mladý muži?"

Něco zlatavě hnědého a ulepeného prýštilo do ulice pravděpodobně z obchodu v domě, který ovšem napůl mizel za vysokou hromadou oné hnědé pěny. Jak oba mágové přihlíželi, ozval se cinkot praskajícího skla a hnědá pěna se začala valit z oken ve druhém patře.

Výsměšek vykročil kupředu, nabral pěnu do dlaně, a ustoupil rychle zpět, aby ho pomalu postupující stěna nepohltila. Pak k dlani přičichl.

„Určitě je to nějaká ďábelská věc z Podzemních rozměrů," řekl Ctibum.

„Ani bych neřekl. Voní to jako káva," zavrtěl hlavou Výsměšek.

„Kafe?"

„No, každopádně jako kávová pěna. A teď mi řekněte, proč mám takový neodbytný pocit, že někde za tím vším budou mágové?"

Z pěny se vynořila postava, ze které odpadávaly hnědé bubliny.

„Stůj, kdo tam?"

„Ano, ano! Zapsal si někdo číslo toho volského spřežení? Ještě jednu koblihu, buďte tak laskaví" řekla postava zřetelně a vesele a zmizela znovu v pěně.

„Tak to mi připadalo jako kvestor," zabručel Výsměšek. „Pojďte, mládenče. Jsou to jenom bublinky." A vkročil přímo do pěny.

Rozšafín okamžik váhal, ale pak si zřejmě uvědomil, že je v sázce čest všeho mladšího mágstva, a vydal se za ním.

Téměř vzápětí do někoho narazil.

„Ehm, nazdar."

„Kdo je to?"

„To jsem já, Ctibum. Přišel jsem vás zachránit."

„Výborně. Kudy ven?"

„Nó -"

Odněkud z mraku kávové pěny se ozvaly výbuchy provázené pukavými zvuky. Rozšafín zamrkal. Hladina bublinek klesala.

Nad ní se začaly vynořovat vrcholky špičatých klobouků jako potopené kmeny nad hladinou vysychajícího jezera.

Mezi nimi kráčel Výsměšek a z okraje klobouku mu odkapávala kávová pěna.

„Tady se děje něco hrozně hloupého," prohlásil, „a já jsem ochoten v klidu vyčkat, než se k tomu děkan přizná."

„Nevím, proč si myslíte, že za to můžu zrovna já," zamumlal hnědý pilíř, který se tyčil kousek od nich.

„No, tak kdo to byl, co?“

„Děkan řekl, že správná káva musí mít pěnu,“ odpověděl hlasem staršího pAsáka další sloup pokrytý hnědou pěnou, „a použil nějakou jednoduchou magii, a taky si myslím, že jsme se tak trochu nechali unést.“

„Aha, takže jste to byl vy, děkane.“

„Ano, dobrá, byl, ale jen čirou náhodou,“ přiznával děkan opatrně.

„Všichni odsud,“ přikázal arcikancléř. „Všichni se okamžitě vracíme na univerzitu.“

„Já jenom nevím, proč byste měl okamžitě předpokládat, že je všechno moje vina, jenom proto, že se občas možná stalo něco, za co jsem svým způsobem -“

Pěna ještě o něco opadla a odhalila pár očí pod trpasličí helmicí.

„Promiňte,“ ozval se hlas, jehož zdroj se stále ještě nevynořil z kávové pěny, „ale mohl byste mi říci, kdo to všechno zaplatí? Celkem to dělá čtyři tolary, chápete?“

„Peníze má kvestor,“ pospíšil si Výsměšek s odpovědí.

„Už ne,“ opravil ho starší pAsák. „Koupil sedmnáct koblih.“

„Sladkosti?“ zvýšil Výsměšek hlas. „Vy jste ho nechali, ať se nacpe cukrem? Vždyť víte, že po cukru se chová… trochu divně. Paní Vidláková říká, že jestli ho ještě jednou pustíme k cukru, ona dá výpověď.“ Poháněl vlhké mágy ke dveřím. „To je v pořádku, můj dobrý muži, můžete nám věřit, jsme totiž mágové. Hned ráno vám ty peníze pošlu.“

„Che, a to vám mám věřit?“ zamračil se trpaslík. Byla to dlouhá noc. Výsměšek se otočil a máchl rukou směrem ke stěně. Z prstů mu s praskotem vyletěl oktarínový záblesk a vypálil do kamene „ČTYŘI TOLARY“.

„Jasně, ráno je času až dost, žádné starosti,“ přikývl spěšně trpaslík a zmizel v kávové pěně.

„Nemyslím, že bychom měli potíže s paní Vidlákovou,“ uvažoval nahlas lektor Zaniklých run, když se loudali nocí k univerzitě. „Viděl jsem ji a několik služebných děvčat na koncertě. Víte, ty pomocnice z kuchyně - Jarča, Barča a ta, é, Pepina. Všechny hrozně, é, křičely.“

„Neměl jsem dojem, že ta hudba byla až tak strašná,“ zavrtěl hlavou Výsměšek.

„Ehm, ne, ony nekřičely bolestí, hm, to bych neřekl,“ řekl lektor Zaniklých run a začal pomalu rudnout, „ale když se ten mladík začal takhle hýbat v bocích -“

„No, mně každopádně připadal tak trochu jako elf, ‚elviš‘, jak to říkal něčí dědeček, myslím,“ prohlásil Výsměšek.

„Ehm, tedy, myslím si, že hodila na jeviště kus svého… svých… spodního oblečení.“

To vzalo řeč dokonce i Výsměškovi, alespoň na chvíli. Každý mág se najednou propadl do světa svých soukromých myšlenek a představ.

„Cože, paní Vidláková?“ začal po chvíli profesor Neurčitě mlhavých studií.

„No.“

„Cože? Svou -“

„Já, é, myslím, že ano.“

Výsměšek jednou zahlédl šňůru, na které si paní Vidláková sušila prádlo. To na něj udělalo skutečně velký dojem. Nikdy by nevěřil, že na světě existuje takové množství růžového elastického materiálu.

„Cože, vážně svou -“ řekl děkan a jeho hlas zněl, jako když přichází odněkud hodně z daleka.

„Jsem si, ehm, skutečně velmi jistý.“

„To mi připadá velmi nebezpečné,“ okomentoval Výsměšek lektorovu informaci. „Někdo by mohl přijít k vážné úhoně. A teď všichni rychle na univerzitu a všichni studenou sprchu.“

„Fakticky tam hodila svoji -?“ nemohl se vzpamatovat profesor Neurčitě mlhavých studií. Zdálo se, že ani jeden z nich nedokáže tu myšlenku opustit.

„Pokuste se být užitečný a najděte kvestora,“ vyštěkl Výsměšek. „Za normálních okolností bych vás zítra ráno hnal před univerzitní představenstvo, kdyby bohužel nebylo toho, že univerzitní představenstvo jste vy…“

Starý Smrďa Rum, profesionální maniak a nejúspěšnější z ankh-morporských žebráků, zamrkal do šera. Lord Vetinari měl skvělé noční vidění. A naneštěstí i skvěle vyvinutý čich.

„A co se stalo potom?“ zeptal se a snažil se od žebráka odvrátit tvář. To proto, že ačkoliv byl Starý Smrďa Rum ve fyzické podobě malý shrbený mužík v umaštěném kabátě, co do zápachu vyplňoval svět. Starý Smrďa Rum byl fyzický schizofrenik. Existoval Starý Smrďa Rum a existoval zápach Starého Smrdí, který se za dlouhé roky vyvinul do takového rozměru a síly, že měl vlastní osobnost. Mnoho lidí má pach, který se někde drží ještě dlouho potom, co oni už odešli někam jinam, ale zápach Starého Smrdi Ruma dorazil na příslušné místo několik minut před Smrďou, aby se mohl rozšířit a udělat si pohodlí, než dorazí jeho majitel. Jeho zápach se vyvinul do něčeho tak mocného, že se to už nedalo vnímat nosem, protože ten se při prvním náznaku té síly v sebeobraně uzavíral. Lidé poznali, že se blíží Starý Smrďa Rum, podle toho, že jim z uší začal vykapávat ušní maz.

„Prdlajs, prdlajs, zase špatnou stranou nahoru, říkal jsem jim, vyprdnoutsenaně…“

Patricij čekal. Se Starým Smrďou Rumem to bylo tak. Museli jste jeho roztěkané mysli poskytnout možnost, aby se dostala do blízkosti jeho jazyka.

„…šmírujou mě těma jejich kouzlama, já jim to říkal, fazolová polívka, helejte… a najednou všichni tancovali, rozumějí, a pak tam byli dva mágové na ulici a jeden chtěl nachytat muziku do takový škatulky a to zajímalo toho šmelináře Kolíka a pak vybuchla kavárna a oni se všichni vrátili na univerzitu… prdlajs, prdlajs, vyprdnoutsenaně, a ať mě…, jestli to neudělám!“

„Tak kavárna vybuchla, říkáš?“

„Všude byla pěna z kafe, guvernére… vyprd-“

„Ano, ano, já vím a tak dále,“ zarazil ho Patricij mávnutím hubené ruky. „A to je všechno, co mi můžeš říci?“

„No…prdl-“

Starý Smrďa Rum zachytil Patricijův pohled a sebral se. I ve své velmi výjimečně individuální příčetnosti poznal, kdy by neměl pokoušet své štěstí přespříliš. Jeho Zápach se zatím toulal místností, četl si různé dokumenty a prohlížel si obrazy.

„No, řikaj," zamyslel se, „že ten mladej přivádí všecky ženský k šílenství." Naklonil se kupředu. Patricij se zaklonil dozadu. „Řikaj, že potom, co udělal takhle zadkem… hodila ta Vidláková z univerzity na jeviště svoji… to… todlecto…"

Patricij pozvedl obočí.

„Todlecto co?"

„Ale, dyť víte." Starý Smrďa Rum neurčitě zahýbal rukama ve vzduchu.

„Pár povlaků na polštáře? Dva pytle na mouku? Nějaké velmi široké kalho-, oh. Aha. Byli nějací ranění?"

„Nevím, vaše guvernérstvo. Ale něco vim."

„No?"

„Ehm… Usmolenej Michal říká, že vaše guvernérstvo vobčas dá za informaci nějakej ten šesťák…?"

„Ano, já vím. Nedokážu si představit, jak takovéhle pověsti vznikají," řekl Patricij, vstal a otevřel okno. „Budu s tím muset něco udělat."

Starý Smrďa Rum si znovu připomněl, že i když to nemá v hlavě v pořádku, takový blázen zase není.

„Mám todlencto, vaše guvernérstvo," řekl a vytáhl něco z děsivých hlubin svého oblečení. „Má to na sobě ňáký psaní, viděj."

Byl to plakát vytištěný řvavými barvami. Nemohl být nijak starý, ale za tu hodinu dvě, kdy sloužil jako izolace hrudníku Starého Smrdí nesmírně zestárnul. Patricij ho rozložil pomocí pinzety.

„Je to vobrázek těch muzikantůch," poučoval ho Starý Smrďa Rum. „A tůdlec je to psaní. A tůdlec je eště další psaní, kouknou. Pan Kolík je měl tisknout u trolla Křídy a už žádný neměli, ale já tam vlez a pohrozil jim, že na každýho dejchnu, dyž mi aspoň jeden nedaj."

„Jsem si jistý, že to zabralo." Patricij zapálil svíčku a pečlivě plakát pročítal. V přítomnosti Starého Smrdi Ruma měly plameny všech svíček namodralé okraje.

„„Festival skupiny Howling Rocks - vstup zdarma!"" přečetl.

„To je jako, že nemusíte platit, dyž tam dete," vysvětloval Starý Smrďa. „Vprdnoutsenato, vyprdnoutsenaně."

Lord Vetinari četl dál. „V Hajdově parku. Příští středu. Ale, ale. Volné veřejné prostranství. Zajímalo by mě, jestli tam bude hodně lidí?"

„Spousta, guvernére. Před Jeskyní stály stovky lidí, co se nedostaly dovnitř."

„A ti hudebníci skutečně vypadají takhle?" pokračoval v otázkách lord Vetinari. „Vážně se takhle šklebí?"

„No voni se hlavně potěj, co sem viděl," zamyslel se Starý Smrďa Rum.

„„Vidět Rocks a zemřít'?" zavrtěl hlavou Patricij. „To je nějaký okultní kód, co myslíš?"

„Já nevim, vaše guvernérstvo," odpověděl Starý Smrďa Rum. „Mně se dycky hrozně zpomalej myšlénky, dyž sem žíznivěj."

„„Teď dlouho neuzříte! Odjíždějí na dlouhé turné do zahraničí!"" četl si lord Vetinari napůl pro sebe. Pak zvedl hlavu. „Ach, Promiň. Omlouvám se," řekl. „Myslím, že nebude těžké najít někoho, kdo by ti posloužil něčím chladným pro osvěžení…"

Starý Smrďa Rum si odkašlal. Znělo to jako ta nejběžnější společenská nabídka, ale z jakéhosi důvodu ho najednou žízeň docela přešla.

„V tom případě se mnou nenech zdržovat. Mnohokrát ti děkuji," řekl lord Vetinari.

„Ehm…"

„Ano?"

„Ehm:.. nic."

„Tak dobrá."

Když se Starý Smrďa Rum vyprdnulsenato, vyprdnulsenaně, vyprdnulsenavšechno z pracovny, poklepal Patricij perem zamyšleně na papír a zadíval se na stěnu.

Poklepával na slovo zdarma. Nakonec zazvonil na malý zvoneček. Ve dveřích se objevil mladý úředník.

„Výborně Važuzle," usmál se lord Vetinari, „buď tak hodný, skoč za představeným Cechu hudebníků a řekni mu, že se mnou chce mluvit, ano?"

„Ehm… pan Kleť už sedí v předpokoji, vaše lordstvo," oznámil mu úředník.

„Nemá s sebou čirou náhodou nějaký plakát?"

„Má, vaše lordstvo."

„A je hodně rozzlobený?"

„Velmi, vaše lordstvo. Prý jde o nějaký festival. On trvá na tom, abyste to zakázal."

„Ale božíčku."

„A taky žádá, abyste ho okamžitě přijal."

„Ano. No tak ho nechtě řekněme dvacet minut čekat a pak ho uveďte."

„Rozumím, vaše lordstvo. Neustále opakuje, že je zvědavý, co s tím uděláte."

„Výborně. Já se ho chci zeptat na totéž." Patricij se pohodlně opřel. Si non confectus, non reficiat. To bylo motto Vetinariů. Všechno nějak dopadne, jen se musí dovolit, aby se to udalo.

Zvedl štůsek not a začal listovat Saalamovou Předehrou k nokturnu na téma bublin. Po chvilce zvedl hlavu. „Neváhej a zmiz," vyštěkl. Zápach se tiše vytratil.

KVÍK!

„Nebuď hloupý! Já je jenom postrašila. To není, jako kdybych jim byla něco udělala. K čemu je dobré mít moc, když ji

nemůžeš použít?“

Krysí Smrť si opřel kostnatý čenich o kostnaté pracičky. S krysami to bylo mnohem jednodušší. (*Pozn. aut.: Krysy hrály v historii Ankh-Morporku důležitou roli. Krátce předtím, než se dostal k moci současný Patricij, došlo ve městě ke strašlivému přemnožení krys. Městská rada proti nim bojovala tak, že nabídla dvacet pencí za každý krysí ocas. To na týden nebo dva citelně snížilo počet krys - a pak se najednou začaly tvořit před úřadem dlouhé fronty lidí s přehršlemi ocasů. Městská pokladna se rychle prázdnila, a jak se zdálo, nikdo příliš nepracoval. A navíc krys spíše přibývalo, než ubývalo. Když tento problém předestřeli lordu Vetinarimu, velmi pozorně je vyslechl a vyřešil ho jedinou památnou větou, která hodně vypovídá jak o jeho inteligenci, tak o hlouposti městských úředníků, ale především o přirozeném instinktu Ankh-morporčanů, který je vede ve věcech peněz: „Zdaňte krysí farmy.“)

Kolík A.S.P. často vydržel beze spaní. Často se v noci scházel s Křídou. Křída byl velký troll, ale na slunci měl tendenci přesychat a pak se drolil.

Ostatní trollové se na něj dívali pohrdavě, protože pocházel z rodiny usazenin a to znamenalo, že byl velmi nízkého původu. Nevadilo mu to. Měl velmi přátelskou povahu.

Ochotně vykonával různé příležitostné práce pro každého, kdo měl nějaké neobvyklé přání, strach se kompromitovat, ale především peníze. A tahle prácička byla opravdu velice podivná.

„Jenom bedýnky?“ ověřoval si.

„S víčky,“ přisvědčil Kolík. „Jako tuhle ta, co jsem udělal. A uvnitř je potřeba natáhnout kus drátu.“

Někteří lidé by se třeba vyptávali „Proč?“ nebo „Nač?“, ale takhle troll Křída své peníze nevydělával. Vzal krabičku do rukou a obracel ji sem a tam. „Kolik?“ zeptal se nakonec.

„Pro začátek deset,“ odpověděl Kolík. „Ale doufám, že později jich bude víc. Mnohem víc.“

„Kolik je deset?“ zeptal se Troll. Kolík pozvedl obě ruce s nataženými prsty. „Udělám je za dva tolary,“ řekl Křída.

„No to ať se picnu, než bych ti to dal!“

„Dva tolary.“

„Tolar za každou z těch deseti a tolar a půl za každou z té další objednávky.“

„Dva tolary.“

„Dobrá, dobrá, tak dva tolary za každou. To je celkem deset tolarů, že?“

„Správně.“

„A to bych se měl raději picnout než ti platit takové hříšné peníze.“

Křída odhodil skříňku na ponk. Ta se svezla, spadla na zem a víčko se otevřelo.

O nějaký čas později vkulhal do duny šedivý potulný pejsek, který hledal něco k snědku. Usedl před otevřenou skříňkou a nějakou chvíli do ní upřeně zíral. Pak si začal připadat jako pitomec a odběhl.

Výsměšek zabušil na vrata budovy Silnoproudé magie, když městské hodiny bily druhou. Podpíral Rozšafína Ctibuma, který spal vestoje.

Výsměšek nebyl člověk, kterému by to myslelo rychle. Ale nakonec se vždycky dostal tam, kam potřeboval.

Dveře se otevřely a v nich se objevila rozčepýřená Pokazstova hlava.

„Díváte se směrem ke mně?“ ujišťoval se Výsměšek. „Ano, arcikancléři.“

„Tak nás pusť dovnitř, mám boty celé zmáčené rosou.“

Výsměšek pomáhal Ctibumovi dovnitř a při tom se rozhlížel.

„Moc by mě zajímalo, co vás, mládenci, nutí v jednom kuse jen pracovat,“ zabručel. „Když jsem byl já ve vašem věku, nikdy mi magie nepřipadala tak strašně zajímavá. Běžte a sežeňte pro pana Ctibuma nějakou kávu, ano? A pak přiveďte své přátele.“

Pokazsto odběhl a Výsměšek zůstal sám, když nepočítáme pochrupujícího Ctibuma.

„Co to tady vlastně pořád dělají?“ zabručel si arcikancléř sám pro sebe. Nikdy se to doopravdy nepokusil zjistit.

Pokazsto pracoval na dlouhém stole postaveném u delší stěny místnosti.

Výsměšek tam rozeznal malý dřevěný kruh. Na něm byly připevněny podlouhlé zaoblené kamínky postavené na výšku. Oblázky tvořily několik soustředných kruhů přerušovaných různými mezerami. Nad středem kruhu bylo upevněno pohyblivé rameno se svíčkou, která tak mohla být posunuta do jakéhokoliv místa na obvodu kruhu.

Byl to cestovní počítač pro druidy, jakýsi přenosný kamenný kruh, kterému tady říkali kneetop. (*Pozn. překl.: V dnešní době počítačů a jejich miniaturizace jsme většinu počítačových termínů a názvů přebrali z angličtiny a rychle u nás zdomácněly. Někteří lidé si možná už ani neuvědomují, co původní názvy znamenají. Tak samozřejmě computer je počítač, to ví každý, ale ví každý, že „laptop“ je počítač na klín (lap = klín, top = vrcholek, vršek) a „palmtop“ počítač do dlaně (palm = dlaň)? Ale proč vám to vlastně to… aha. Knee je koleno)

Kdysi si jeden takový objednal kvestor. Na krabici, ve které počítač přišel zabalený, bylo napsáno: „Pro druidy na cestách a ve spěchu.“ Kvestorovi se ho nikdy nepodařilo uvést do provozu tak, aby fungoval správně, Takž% ho teď používal jako zarážku ke dveřím. Výsměšek jen nedokázal pochopit, co mají tyhle věcičky společného s magií. Vždyť to nakonec nebylo nic víc než drahý kalendář, a přitom jste na trhu dostali každoročně naprosto spolehlivé, tištěné kalendáře za osm pencí.

Ještě nepochopitelnější byla rozlehlá spleť skleněných trubic za pracovním stolem. A právě tam Pokazsto pracoval. Na místě, kde student seděl, pokrývala stůl změť ohýbaného skla, nádobek, misek a kousků lepenky.

Zdálo se, že trubice jsou živé.

Výsměšek se naklonil kupředu.

Byly plné mravenců.

Celé tisíce jich probíhaly trubicemi a vystupovaly nebo sestupovaly tenkými skleněnými spirálkami. V tichu místnosti jejich tělíčka vydávala slabý, ale zřetelný šum.

Ve výši arcikancléřových očí byla úzká štěrbina. Nad ní byl na sklo nalepen kus papíru s nápisem „tam“.

A na stole ležela obdélníková kartička, jejíž rozměry přímo inzerovaly, že je určena k zasunutí do štěrbiny. Byla na několika místech děrovaná.

Tak především v ní byly dva kulaté otvory, pak jakýsi ornament z menších kulatých dírek a pak další dva kulaté otvory. Na okraj karty někdo načmáral tužkou „2 + 2“.

Výsměšek byl člověk, který stiskne každý knoflík, který uvidí, jen proto, aby zjistil, co se stane.

Vsunul kartu do štěrbiny.

Ozval se tichý nevýrazný zvuk a kartička vypadla na druhém konci skleněného bludiště jinou štěrbinou s nápisem „sem“.

Měla v sobě čtyři otvory.

Výsměšek na ni stále ještě zíral, když se za ním objevil Rozšafní, který si protíral oči.

„To je náš mravenčí kalkulátor,“ řekl.

„Dvě plus dvě jsou čtyři,“ ušklíbl se Výsměšek. „No tohle! To by mě nikdy nenapadlo!“

„Umí právě tak spočítat i jiné příklady.“

„To mi chcete říct, že mravenci umějí počítat?“

„To ne. Ne jednotliví mravenci… ono se to tak trochu těžko vysvětluje… ty otvory v kartě jim dovolí některými trubičkami projít a jinými ne a…“ Rozšafín si povzdechl, „my si prostě myslíme, že by to mohlo dokázat i jiné věci.“

„Jako třeba co?“ zajímal se Výsměšek.

„É, to je právě to, co se pokoušíme zjistit…“

„To se pokoušíte zjistit? Kdo to postavil?“

„Pokazsto.“

„A teď se pokoušíte zjistit, co by to mohlo dělat?“

„No, víte, my si zkrátka myslíme, že by to dokázalo počítat složitou matematiku. Kdyby se nám do toho podařilo nacpat dostatečné množství mravenců.“

Mravenci dál nevšímavě pobíhali rozlehlou spletí skleněných trubek.

„Měl jsem kdysi, když jsem byl malý, takovou krysí věc, tarbíka, nebo jak se to jmenuje,“ řekl Výsměšek, který se vzdal tváří v tvář nepochopitelnému. „Ten trávil většinu času v takovém tom mlýnku, běhal celou noc pořád dokola. Tohle je něco podobného, že?“

„No, když bychom to vzali hodně ze široka, tak ano,“ přisvědčil Rozšafín opatrně.

„Taky jsem měl mravenčí farmu,“ ponořil se Výsměšek do vzpomínek. „Ti malí prevíti se nikdy nenaučili orat rovně.“ Sebral se. „No, každopádně sem okamžitě svolejte všechny své mládence.“

„K čemu?“

„Považujte to za něco jako konzultaci,“ odpověděl mu Výsměšek.

„Nebudeme zkoumat hudbu?“

„Všechno má svůj čas,“ zavrtěl hlavou arcikancléř. „Nejdříve si musíme s někým promluvit.“

„S kým?“

„To si nejsem jistý,“ zasmušil se Výsměšek. „To poznáme, až se objeví.“

Zlota se rozhlédl po jejich apartmá. Hotelový sluha právě odešel, protože už jim sdělil všechno potřebné, jako „tohle je okno, to se opravdu otevírá, tohle je pumpa, pohnete tady tou rukojetí a teče z ní voda, tohle jsem já a čekám na tuzéra“.

„No, tak to bychom měli. To tomu nasadilo ocelovou přilbičku,“ řekl. „Celý večer hrajeme Hudbu s kameny a za to dostaneme pokoj, který vypadá takhle?“

„Je to útulné,“ zabručel Cliff. „Heleďte, troll si na takovéhle radosti života moc nepotrpí -“

Zlota se podíval pod nohy.

„Je to na podlaze a je to měkké,“ pokračoval. „Já hlupák si myslel, že je to koberec. Podejte mi někdo koště. Ne, nejdřív mi někdo podejte lopatu a pak teprve koště.“

„Bude nám to stačit,“ uklidňoval ho Buddy.

Odložil svou kytaru a natáhl se na širší prkno, které očividně představovalo jednu z postelí.

„Cliffe,“ řekl Zlota, „mohli bychom si promluvit?“ Ukázal palcem na dveře. Hovořili na odpočívadle venku. „Začíná to být špatné,“ začal Zlota.

„Nojo.“

„Teď, když není na jevišti, neřekne skoro ani slovo.“

„Nojo.“

„Viděl jsi někdy zombii?“

„Znám jenom jednoho golema. Pana Dorfla dole na Ovarové ulici.“

„Toho? Je to opravdová zombie?“

„Golem. Jasně. Má na čele svaté slovo, viděl jsem to.“

„No ne. Vážně? Já od něj kupuju párky.“

„No ale…, co má být s těma… tamtěma… zombiema?“

„…podle chuti to nepoznáš, myslel jsem si, že je skutečně dobrý výrobce uzenin…“

„Co jsi to chtěl říct o těch těch…?“

„…je to legrace, jak člověk zná někoho celé roky a pak zjistí, že ta osoba vlastně stojí na hliněných nohou…“

„Co ty ty… zombie?“ opakoval Cliff trpělivě.

„Cože? Aha. Ano. Chtěl jsem říct, že on se teď jako jedna z nich chová.“ Zlota si vybavil některé ze zombii, které v

Ankh-Morporku znal. „Nebo alespoň tak, jak se čeká, že se budou zombie chovat.“

„Nojo, já vím, co myslíš.“

„A oba taky víme proč.“

„Jo. Ehm. A proč?“

„To ta kytara.“

„Jo ta. Nojo.“

„Když jsme na jevišti, přebírá ta věc velení -“

V tichém pokoji ležela v temnotě vedle Buddyho postele kytara a její struny tiše rezonovaly podle trpaslíkova hlasu…

„Nojo, tak co s tím to… uděláme?“

„Je vyrobená ze dřeva. Deset minut se sekerou, a je po problémech.“

„To si právě nejsem jistý. Není to jen tak nějaký obyčejný tento… nástroj.“

„Byl to prima kluk, když jsme se s ním sešli. Tedy na člověka,“ dodal Zlota.

„Tak co uděláme? Nemyslím, že „bychom ho jen tak to… přemluvili a zbavili ho toho… toho.“

„Třeba by se nám podařilo ho přemluvit aby -“

Trpaslík se odmlčel. Najednou si uvědomil, že jeho hlas má zvláštní, jakoby roztřepenou ozvěnu.

„Ta zatracená věc nás poslouchá!“ sykl. „Pojďme ven.“

Skončili na ulici.

„Nechápu, jak nás to může poto… poslouchat,“ vrtěl hlavou Cliff. „Vždyť to je na to, aby se poto… to… poslouchalo.“

„Poslouchají nás struny,“ odpověděl mu Zlota jednoduše. „Není to obyčejný nástroj.“

Cliff pokrčil rameny. „Je tady jedna to… cesta, jak to to… zjistit.“

Časně ráno naplnila ulice města mlha. Kolem univerzity se díky lehké magioaktivitě pozadí vytvarovala do pitoreskních tvarů. Po vlhkém dláždění se pohybovaly podivně tvarované věci.

Dvě z nich, jak se vzápětí ukázalo, byli Cliff a Zlota.

„Dobrá,“ zabručel trpaslík, „tak jsme tady.“

Podívali se na holou stěnu.

„Věděl jsem to!“ řekl. „Co jsem říkal? Magie! Kolikrát už jsme tuhle historku slyšeli? Objeví se tajemný obchod, který předtím na tom místě nikdo nikdy neviděl, někdo vleze dovnitř a koupí nějaký unikát, nějakou rezavou kuriozitu, a ukáže se, že ta věcička je -“

„Zloto -“

„- nějaký zvláštní talisman nebo flaška plná džina, a když s ní vzniknou trable a vrátíš se do toho obchodu zpět, zjistíš -“

„Zloto -?“

„- že tajemně zmizel a vrátil se do toho rozměru, ze kterého sem předtím přiletěl, nebo co - co je?“

„Jsi na špatné straně ulice. Ten… ten obchod je to… támhle.“

Zlota se znechuceně zahleděl na holou stěnu, pak se otočil a přešel na protější stranu ulice.

„No něco takového se může stát každému,“ zabručel.

„Jasně.“

„Ale to nezpochybňuje nic z toho, co jsem řekl.“

Zlota zalomcoval dveřmi a ke svému překvapení zjistil, že jsou odemčené.

„Jsou dvě hodiny ráno! Který obchod s hudebními nástroji má otevřeno ve dvě ráno?“ Zlota škrtl sirkou.

Kolem nich se ze tmy vyloupl zaprášený hřbitov starých hudebních nástrojů. Nástroje vypadaly jako stádo prehistorických zvířat, která byla zaskočena náhlou katastrofou a zkameněla.

„Jak se jmenuje támhle ten nástroj, co vypadá jako to… had?“ zeptal se šeptem Cliff.

„Říkají mu serpent, to je had.“

Zlota cítil nejistotu. Většinu svého života byl hudebníkem. Nenáviděl pohled na mrtvé nástroje a tyhle mrtvé byly. Nikomu nepatřily. Nikdo na ně nehrál. Byly jako těla bez života, lidé bez duší. Něco, co dříve obsahovaly, zmizelo. Každý z nich představoval jednoho hudebníka, kterého opustilo štěstí. V uličce fagotů bylo vidět malé jezírko, světla. Stará dáma tvrdě spala v houpacím křesle. Kolem ramenou měla vlněný šál a v klíně změť jehlic a vlny.

„Zloto?“

Zlota sebou vyděšeně trhl. „Co je?“

„Proč tady jsme? Zjistili jsme, že ten krám to… exituje, takže -“

„Chyťte se stropu, chuligáni!“

Zlota zašilhal na hrot střely vyčnívající z kuše, který se téměř dotýkal jeho nosu, a zvedl ruce. Stará dáma, jak se zdálo, bez mezifáze přešla ze stavu hlubokého spánku do pozice mířícího střelce.

„Tohle je všechno, co pro vás můžu udělat. Výš to nedokážu,“ dodal. „Ehm… Dveře nebyly zamčené, víte, takže…“

„Takže jste si pomysleli, že můžete oloupit bezmocnou starou ženskou, že?“

„Ale vůbec ne, to nás ani nenapadlo, my jsme se vlastně -“

„Patřím k sesterstvu místních čarodějek, abyste věděli! Stačí jediné mé slovo, a budete poskakovat po celém městě a hledat nějakou princeznu, která má sklony líbat se s obojživelníky -“

„A já myslím to…, že zašla tam… příliš daleko,“ zabručel Cliff. Natáhl se a jeho obrovská ruka se sevřela na přední části samostřílu. Stiskl. Mezi prsty mu vyprýštily kousky dřeva, střívek a kovu.

„Jsme naprosto neškodní,“ naklonil se ke stařeně. „Přišli jsme sem kvůli tomu… nástroji, co jste prodala minulý týden tomu… našemu kamarádovi.“

„Patříte k Hlídce?“

Zlota se uklonil.

„Nikoliv, madam. Jsme hudebníci.“

„A kvůli tomu se mám začít cítit líp, co? O jakém nástroji to mluvíte?“

„Byla to taková zvláštní kytara.“ Stařena naklonila hlavu ke straně. Oči se jí zúžily.

„Nevezmu ji zpět, to vám říkám rovnou,“ prohlásila. „Byla prodána naprosto poctivě a za solidních podmínek. A v provozuschopném stavu.“

„My bychom jenom chtěli vědět, odkud ji máte?“

„Já ji odnikud nemám,“ odpověděla stará dáma.

„Ta tady byla odedávna. Nefoukat!“ Zlota téměř upustil flétnu, kterou nervózně zvedl z jedné police.

„…nebo budeme po kolena v krysích pastích,“ dodala. „Prostě tady vždycky byla.“

„Má na sobě křídou napsanou jedničku,“ snažil se jí pomoci Zlota.

„Ta tady byla vždycky,“ opakovala žena. „Od okamžiku, kdy mám obchod.“

„A kdo ji sem přinesl?“

„Jak to mám vědět? Na jména se nevyptávám. Lidi to nemají rádi. Dostanou jenom číslo.“

Zlota se podíval na flétnu. Byla k ní tenkým provázkem připevněna cedulka ze zažloutlého papíru a na ní hranatým rukopisem naškrabaná číslice 431. Upřel pohled na polici za provizorním pultem. Byla tam obrovská mořská lastura. I ta na sobě měla číslo. Jazykem si navlhčil rty, natáhl se pro ni a…

„Jestli do toho chceš fouknout, tak bys tady měl raději mít jednu pannu připravenou k obětování a velký kotel naplněný směsí z plodů chlebovníku a želvího masa,“ upozornila ho stará dáma.

Vedle ležela trubka. Vypadala až neuvěřitelně nově.

„A tahle?“ ušklíbl se. „Když na ni zatroubím, zřítí se nebeská klenba a nastane konec světa, že?“

„Jak to víte?“ podivila se stará dáma.

Zlota rychle spustil ruku a pak jeho pohled upoutalo něco jiného.

„Dobří bohové,“ řekl. „Tohle tady pořád ještě je? Úplně jsem na to zapomněl…“

„A co že to… to?“ otočil se Cliff směrem, kterým Zlota ukazoval. „Tamto?“

„Máme ještě nějaké peníze. Co říkáš?“

„Jo. To by mohlo pomoct. Ale víš, co Buddy říkal. Nikdy nedokážeme najít -“

„Je to velké město. Jestli to nenajdeme v Ankh-Morporku, nenajdeme to nikde.“

Zlota sebral z police jednu paličku k tympánům a zamyšleně pozoroval velký gong, napůl ukrytý v hromadě notových pultů.

„To bych nedělala,“ upozornila ho stará dáma. „Ne, pokud nechcete, aby ze země vyrostlo sedm set sedmdesát sedm příšerných kostlivců-válečníků.“

Zlota ukázal prstem.

„Vezmeme si tohle.“

„Dva tolary.“

„Hej, a proč bysme vlastně měli vůbec něco platit. Není to sice, jako kdyby to bylo tvoje -“

„Zaplať,“ zabručel Cliff s povzdechem, „a hlavně neto… nesmlouvej!“

Zlota podal stařeně se špatně skrývanou nechutí peníze, vytrhl z jejích rukou vak, který mu podávala, a vypochodoval z obchodu.

„Máte tady opravdu to… fascinující zboží,“ řekl Cliff s pohledem upřeným na gong.

Stará paní pokrčila rameny.

„Můj přítel je trochu to… nevrlý, protože si myslel, že je tohle jeden z těch těch… kouzelných obchodů, o kterých se to… vypráví v pohádkách,“ pokračoval Cliff. „Víte, co to… myslím? Dneska tady a zítra tam. Představte si, že vás hledal to… na opačné straně ulice, ha, ha, ha!“

„To je ale pěkný nesmysl,“ odpověděla mu stará paní hlasem, který odmítal další diskusi na toto téma.

Cliff ještě jednou vrhl toužebný pohled na gong, pokrčil rameny a vydal se za Zlotou.

Stařena počkala, až jejich kroky dozněly v mlze.

Pak otevřela dveře a vyhlédla na ulici. Očividně spokojená pustém a prázdnem, které venku panovaly, vrátila se ke svému pultu a uchopila podivnou páku umístěnou pod ním. Oči jí na okamžik zeleně zaplály.

„Já jednou někde zapomenu vlastní hlavu,“ broukla a zatáhla za páku.

Ozval se skřípot ukrytého mechanismu.

Obchod zmizel. O několik vteřin později se objevil na protější straně ulice.

Buddy ležel a upíral oči na strop.

Jak chutnalo jídlo? Skoro si nedokázal vzpomenout. Jistěže v posledních dnech jedl, musel, ale tu chuť si nepamatoval. Nepamatoval si vlastně skoro nic, jen okamžiky, kdy hráli. Zlotu a ostatní slyšel, jako by k němu mluvili odněkud z husté mlhy.

Asfalt někam odešel.

Zvedl se z tvrdé postele a došel k oknu.

V šedivém, lacině efektním světle časného rána před sebou viděl Stínov. Otevřeným oknem vál do místnosti svěží vánek.

Když se pak obrátil, stála uprostřed místnosti dívka.

Přiložila prst na ústa.

„Je zbytečné, abys volal toho malého trolla. Dává si dole právě něco ke snídani. A kromě toho, stejně by mě neviděl.“

„Ty jsi má múza?“

Zuzanka se zamračila.

„Myslím, že vím, o čem mluvíš,“ přikývla. „Viděla jsem nějaké obrázky. Bylo jich osm a vedla je … zhm… Cantaloupe. (*Pozn. překl.: Jistě jste si všimli, že přestože na Zemi máme múz devět, na Zeměploše jen osm. Proč, to vám nebudu vysvětlovat, ale zato vám prozradím, že zatímco múza umělců je Calliopé, Cantaloupe je druh melounu) Myslím, že mají chránit lidi. Efebijci věří, že inspirují hudebníky a umělce, ale nic takového, samozřejmě, neexi-“ odmlčela se a opatrně se opravila. „No, já se s nimi nikdy nesetkala. Jmenuju se Zuzana. Jsem tady protože…“

Hlas se jí vytratil.

„Cantaloupe?“ zamyslel se Buddy. „Jsem si skoro jistý, že to nebyla Cantaloupe.“

„Tak nějak.“

„Jak jsi se sem dostala?“

„Já jsem… podívej, nechtěl by sis sednout? Dobrá. Takže… víš, že jsou některé věci… jako múzy, jak ty říkáš…, o kterých si lidé myslí, že se objevují… v lidských podobách?“

Na Buddyho užaslém obličeji se objevil náhlý záblesk pochopení.

„Jako třeba Otec prasátek představuje ducha zimy a oslav svátků Prasečí hlídky?“ řekl.

„To je ono. No… já dělám něco podobného,“ řekla Zuzanka. „Co to přesně je, na tom nezáleží.“

„Chceš tím říct, že nejsi člověk?“

„Ale ano. Ale mám prostě… vykonávám jisté povolání. Když si budeš myslet, že je to něco jako múza, tak je to stejně dobré, jako kdyby sis myslel něco jiného. A jsem tady proto, abych tě varovala.“

„Múza Hudby, která má v sobě kamení?“

„No, ne tak docela, ale poslyš… poslyš, není ti nic?“

„Nevím.“

„Vypadáš hrozně unaveně. Podívej, ta hudba je nebezpečná -“

Buddy pokrčil rameny. „Aha, ty myslíš Cech hudebníků. Pan Kolík říká, abychom si s tím nelámali hlavu. Teď odjíždíme z města a…“

Zuzanka popošla kupředu a zvedla kytaru. „Já myslím tohle!“

Struny se jí pod rukama pohybovaly a sténaly. „Nesahej na to!“

„Ovládla tě,“ řekla Zuzanka a odhodila kytaru na postel. Buddy nástroj rychle uchopil a zahrál jeden akord.

„Já vím, co mi chceš říct,“ zamračil se. „Říká to každý. Ti druzí dva si myslí, že je plná zla. Ale to není pravda!“

„Možná že není přímo zlá, ale není ani dobrá! Ne tady a ne v téhle době.“

„Možná, ale já ji dokážu ovládnout.“

„Nedokážeš. Ona ovládá tebe.“

„Poslyš, co jsi vlastně zač, abys mi tady vykládala takové věci? Já přece nemusím poslouchat rady od nějaké víly Zubničky!“

„Poslouchej, ona tě zabije! Jsem si tím naprosto jistá!“

„Takže podle tebe bych měl přestat hrát, tak to myslíš?“

Zuzanka zaváhala.

„No, ne tak docela…, protože potom -“

„Dobrá, ale proč bych měl poslouchat nějakou podivnou okultistku! Vždyť ty pravděpodobně ani neexistuješ! Takže se klidně vrať zpět do svého kouzelného zámku, jasný?“

Zuzanka na okamžik ztratila řeč. Uvědomovala si nepopiratelnou tupost většiny lidstva, zvláště té části, která chodila pyšně vztyčená a po ránu si holila obličej, ale také ji to urazilo. Takhle se Smrtí nikdo nikdy nemluvil! Alespoň ne dlouho.

„Jak chceš,“ řekla, natáhla ruku a dotkla se jeho paže. „Ale setkáme se znovu a… a rozhodně se ti to nebude líbit! Protože ti musím říct jednu věc, já jsem totiž -“

Její výraz se změnil. Měla pocit, že padá někam dozadu, přestože stála pevně na nohou. Místnost kolem ní začala odplouvat do tmy a pak se jako vír roztočila kolem Buddyho zděšené tváře.

Tma vybuchla a bylo světlo.

Mihotavé světlo svící.

Buddy zamával rukou v prázdném místě, kde ještě před okamžikem stála Zuzanka.

„Jsi tady ještě? Kam jsi zmizela? Kdo jsi?“

Cliff se ohlédl.

Měl jsem dojem, že něco slyším,“ zabručel. „Ty, poslyš, víš, že některé z těch těch… nástrojů nebyly tak docela to… obyčejné?“

„Já vím,“ přikývl Zlota. „Teď lituju, že jsem si nepískl na tu krysařskou flétnu. Už zase mám hlad.“

„Víš, co myslím, byly to mýtické na-“

„Já vím.“

„Tak mi řekni, jak se dostaly do bazaru s hudebníma to… nástrojema?“

„Ty jsi svoje kameny nikdy nedal do frcu?“

„Ale to víš, že jo,“ přikývl Cliff. „To udělal někdy každej, vždyť to… znáš. A někdy je to jediný, co máš, když se chceš najíst.“

„Tak vidíš. Sám jsi to řekl. Je to něco, co aspoň jednou v životě udělá každý muzikant.“

„Jo, ale ta to… věc, co má Buddy… ta má na sobě napsané číslo jedna…“

„Ano.“

Zlota zvedl pohled k tabuli s označením ulice.

„Ulice Mazaných řemeslníků," řekl. „Tak jsme tady. Podívej, půlka dílen je i takhle v noci ještě otevřených. Poposunul si vak na rameni. Něco v něm zapraskalo. „Ty klepej na téhle straně a já to vezmu po druhé straně ulice."

„Dobrá, dobrá…, ale podívej to… číslo jedna! Dokonce i ta velká lastura měla číslo padesát dva. Komu asi ta kytara původně patřila?"

„To nevím," odpověděl Zlota a zaklepal na první dveře, „ale doufám, že se pro ni nikdy nevrátí."

„A to je celý obřad AškEnte," vysvětloval pyšně Výsměšek. „Jednoduchá věcička. Ale podmínkou je, že musíte použít čerstvá vajíčka!"

Zuzanka zamrkala.

Na podlaze byl nakreslen kruh. Obklopovaly jej podivné, neskutečné stíny, které se po chvilce, když upravila tok myšlenek, změnily v obyčejné studenty.

„Kdo jste?" zeptala se. „Kde to jsem? Okamžitě mě nechtě odejít!"

Vykročila napříč kruhem, ale na druhé straně narazila na neviditelnou bariéru.

Studenti na ni zírali způsobem lidí, kteří sice slyšeli o druhu „žena", ale nikdy nedoufali, že se k jeho zástupkyni dostanou tak blízko.

„Žádám, abyste mě okamžitě propustili!" podívala se na Výsměška. „Nejste vy ten mág, kterého jsem viděla včera v noci?"

„Správně," přikývl Výsměšek. Jí tohle je obřad AškEnte. Přivolává Smrtě do kruhu a on, nebo v tomto případě ona nemůže odejít, dokud ji nepropustíme. Tady v té knize je mnoho věcí o vyvolávání a zaklínání nadpřirozených bytostí, ale to je všechno jen takový balast, divadlo. Jak jste jednou v kruhu, jste prostě v kruhu. Musím říct, že váš předchůdce - není to legrace - se choval mnohem důstojněji."

Zuzanka se rozhlédla. Kruh si zahrával s její představou vesmíru. Zdálo se to velmi nefér.

Jí proč jste mě vlastně přivolali?" zeptala se.

„To už je lepší. To totiž skoro odpovídá popisu událostí," přikývl Výsměšek. „Máme právo klást ti otázky, rozumíš. A ty nám na ně musíš odpovědět. Pravdivě."

„No?"

„Nechceš si sednout? Nebo skleničku něčeho ostřejšího?"

„Ne, díky."

„No prosím. Ta nová hudba… řekni nám o ní něco."

„To jste vyvolali Smrt, abyste se jí zeptali na tohle?"

„Zatím si nejsem jistý, koho jsme to vlastně vyvolali," podotkl Výsměšek. „Je skutečně… živá?"

„Myslím… myslím, že ano."

„Žije všude?"

„Jak se zdá, žila jen v jediném nástroji, ale myslím, že se z něj částečně uvolnila a teď se pohybuje městem. Můžu jít?"

„Ne. Dá se zabít?"

„To nevím."

„A měla tady být?"

„Cože?"

„Má tady být?" opakoval trpělivě Výsměšek. „Je to něco, s čím se počítalo? Co se mělo stát?"

Zuzanka se najednou cítila velmi důležitá. O mázích se šeptalo, že jsou velmi moudří - je ovšem nutno říci, že právě to byla vlastnost, podle které byli nazváni. (*Pozn. aut.: Původní název jejich profese zněl magusanus, což v překladu znamená zhruba kruh starých mudrců nebo lidí vylučujících moudrost ze všech otvorů) A přitom se teď vyptávali oni jí. Naslouchali jí. V očích jí zableskla pýcha.

„Já… nemyslím. Dostala se sem jen nějakou náhodou, podivnou shodou okolností. Tohle pro ni není ten správný svět."

Výsměšek se zatvářil spokojeně. „To jsem si taky myslel. Hned jsem řekl, že to není správné. Nutí lidi, aby se pokoušeli být něčím, čím nejsou. Jak bychom to mohli zastavit?"

„Myslím, že to nemůžete zastavit. Nepodléhá to magii."

„Dobrá. Hudba nepodléhá magii. Žádná hudba. Ale musí existovat něco, co ji dokáže zastavit. Ukaž jí svou skříňku, Rozšafíne."

„Ehm… ano. Tady."

Pozvedl víčko. Místností se rozlehla slabá, ale zřetelná hudba.

„Zní to, jako když zavřete do krabičky pavouka, že?" řekl Výsměšek.

„Nemůžete přece reprodukovat takovou hudbu z kousku drátu v dřevěné krabici," zamračila se Zuzanka. „To je proti přírodě."

Rozšafín si, jak se zdálo, oddechl.

„To jsem říkal taky," přikývl. „Ale ono to jde. Ona sama chce."

Zuzanka upírala pohled na krabičku.

Pak se začala usmívat. Ale humor v jejím úsměvu nebyl.

„Znepokojuje to lidi," řekl Výsměšek. „A… podívejte se na tohle." Vytáhl z hlubin svého roucha kus pergamenu a rozložil jej. „Chytil jsem nějakého mladíka, který se nám to pokoušel nalepit na bránu. S rozpálenými tvářemi! Tak jsem mu to sebral a poradil mu, ať se rychle odplazí, což bylo -" Výsměšek se lišácky zadíval na své prsty, „velmi přiléhavé, jak se vzápětí ukázalo. Je to o nějakém festivalu Hudby, v níž znějí kameny, říkají tomu tím cizozemským slovem rock. Nakonec to skončí tak, že se sem oslabenou vrstvou reality proderou obludy z Podzemních rozměrů, vsaďte se. Takové

věci se tady u nás stávají často.“

„Promiňte,“ ozval se Bláznivý Truboš a jeho hlas těžkl podezřením. „Nechci dělat žádné potíže, rozumíte, ale je tohle Smrt, nebo ne? Já viděl nějaké obrázky, a podle nich vypadá úplně jinak než ona.“

„Provedli jsme Rituál,“ odpověděl mu Výsměšek, „a tohle se nám objevilo.“

„No dobrá, ale můj otec loví sledě do sítě a taky v ní pokaždý nenajde jenom herinky,“ přidal se Pokazsto.

„Jasně, vždyť ona může být vlastně kdokoliv,“ navázal Tez Děsný. „Já si vždycky myslel, že Smrť je mnohem vyšší a kostnatější.“

„Je to jenom nějaká holka, která se do toho snaží plést,“ pokračoval Pokazsto.

Zuzanka si je prohlížela.

„Vždyť dokonce nemá ani kosu,“ poukázal Tez.

Zuzanka se soustředila. V rukou se jí objevila kosa a její namodralé ostří vydávalo zvuk jako prst, kterým kroužíte po navlhčeném okraji sklenky.

Studenti se narovnali.

„No, ale vždycky jsem si říkal, že by nějaká změna neuškodila,“ pospíšil si Tez.

„Bodejť. Už bylo načase, aby dostaly pracovní příležitost i holky,“ nenechal se zahanbit Pokazsto.

„Neodvažujte se ke mně chovat blahosklonně!“

„Správně,“ přikývl Rozšafín. „Není důvod, proč by Smrť musel být muž. Žena by jistě dokázala být v té profesi skoro stejně dobrá.“

„Děláte to moc dobře,“ přidal se i Výsměšek.

Pak obdařil Zuzanku úsměvem, který jí měl dodat odvahu.

Otočila se k němu. Jsem Smrt, alespoň technicky, pomyslela si, a tenhle tlustý starý muž mi nemá co rozkazovat. Zlobně se na něj zadívám a on si brzo uvědomí, v jak smrtelně nebezpečné je situaci. Zlobně se na Výsměška zadívala.

„Mladá dámo,“ prohlásil Výsměšek, „neměla byste chuť na malou snídani?“

Zašitý buben zavíral málokdy. Kolem šesté ráno sice došlo k jistému zklidnění, ale Ibišek nechal otevřeno tak dlouho, dokud zas někdo nedostal chuť na pití.

A teď někdo dostal chuť na spoustu pití. Někdo nepříliš zřetelný stál přímo u baru. Zdálo se, že se z něj pramínky sype písek, a pokud to Ibišek dokázal posoudit, měl v sobě zabodnuto několik šípů klačského původu.

Barman se naklonil kupředu.

„Neviděl jsem vás už někdy?“

ANO, BÝVÁM TADY POMĚRNĚ ČASTO. NAPOSLED MINULÝ TÝDEN VE STŘEDU.

„Aha! To tady bylo rušno! To přece probodli starýho Vinciho!“

ANO.

„No on si o to stejně koledoval, když si říkal Vincent Nezranitelný.“

ANO, BYLO TO TAKÉ NEPŘESNÉ.

„Strážní tvrdí, že to byla sebevražda.“

Smrť přikývl. Vlézt k Zašitému bubnu a prohlásit se za Vincenta Nezranitelného, to byla podle ankh-morporských měřítek skutečně jasná sebevražda.

TENHLE NÁPOJ V SOBĚ MÁ NĚJAKOU HAVĚŤ.

Barman zašilhal z boku do sklenky.

„To není havěť, pane,“ vysvětloval. „To je červ.“

AHA. A TO JE LEPŠÍ, ANO?

„No, ten tam má být, pane. Tohle je totiž mexikal. Oni tam toho červa dávají jen proto, aby ukázali, jak je to silné.“

SILNÉ TAK, ŽE SE V TOM UTOPÍ I ČERVI?

Barman se poškrabal za uchem. Takhle o tom nikdy nepřemýšlel.

„No, je to prostě něco, co lidi pijou,“ odpověděl pak neurčitě.

Smrť zvedl láhev a podržel ji v místech, která by obyčejný člověk nazval úrovní oka. V tekutině bezcílně plul červ.

JAKÉ TO JE? řekl.

„No, je to tak trochu jako -“

TO JSEM NEMLUVIL S VÁMI.

„Snídani?“ řekla Zuzanka, „tedy - SNÍDANI?“

„No, myslím, že do toho nejvhodnějšího času už mnoho neschází,“ přikývl arcikancléř. „Už je to strašlivě dlouho, co jsem naposled snídal s okouzlující mladou dámou.“

„Dobrý bože, vy jste právě takový jako všichni ostatní,“ zavrtěla Zuzanka užasle hlavou.

„No dobrá, můžete vynechat okouzlující,“ přiznal nakonec Výsměšek. „Ale na stromech si už odkašlávají ptáci, přes zeď nahlíží slunce a já cítím vůně z kuchyně. Navíc posnídat se Smrtí, to se nepoštěstí každému. Nehrajete náhodou šachy, co?“

„Výjimečně dobře,“ odpověděla Zuzanka, stále ještě zaskočená situací.

„To jsem si myslel. Tak dobrá, mládenci. Můžete se vrátit k pošťuchování vesmíru. Obtěžovala byste se tudy, madam?“

„Já nemůžu opustit kruh!“

„Ale můžete, když vás pozvu. Je to všechno jen otázka dobrých mravů a dvornosti. Nevím, jestli vám vůbec někdy někdo vysvětlil princip celé té věci?“

Natáhl se a vzal ji za ruku. Zaváhala, ale pak překročila křídovou linku. Ucítila slabé vibrace.

Studenti spěšně ustupovali do pozadí.

„No tak, pokračujte," obrátil se k nim Výsměšek přes rameno. „Tudy, madam."

Zuzanka nikdy předtím nenarazila na to, čemu se říká osobní kouzlo. Výsměšek ho měl pěknou dávku, zvláště onoho druhu, který napůl lišácky a napůl spokojeně mžourá očima.

Následovala ho přes trávníky k Velké síni. Stoly byly prostřeny ke snídani, ale zatím bylo všude prázdno. Na velkém odkládacím stole se hemžily stříbrné mísy a teriny jako houby v době úplňku. U stolu trpělivě čekaly tři z nejmladších služebných.

„My se většinou raději obsluhujeme sami," řekl Výsměšek a zvedl první poklici. „Číšníci a personál vůbec dělají zbytečný hluk - tohle je nějaký nejapný žertík, ne?"

Několikrát vidličkou šťouchl do toho, co objevil pod poklicí, a obrátil se k nejbližší dívce.

„Vy jste která?" zeptal se. „Jarča, Barča, nebo Pepina?"

„Jarča, vaše lordstvo," odpověděla služebná, vysekla malou poklonu a roztřásla se. „Není snad něco v pořádku, běda mi?"

„Ó běda, ó bědy, to ta láska," zastávaly se jí zbývající dvě služebné.

„Co se stalo s uzenáči? Co je tohle? Vypadá to jako hovězí paštika v kulaté housce," zabzučel Výsměšek popuzeně a podíval se pátravě na dívky.

„Instrukce kuchaři dávala paní Vidláková," odpověděla mu nervózně Jarča. „To koukátéé -"

„- to je totiž -"

„- to je burger."

„To vidím," zaškaredil se Výsměšek. „A proč jste si vyčesala na hlavě z vlasů ten úl, ptám se? Hlavu samou loknu? Teď vypadáte jako sirka!"

„Prosím, pane, my jsme -"

„Byly jste se podívat na koncertě Rocks, že?"

„Ano, pane."

„Jaj,jaj,jaj."

„Vy jste, ehm, náhodou neházely něco na jeviště?"

„Ne, pane!"

„A kde je paní Vidláková?"

„Leží, pane, je nastydlá."

„To mě vůbec nepřekvapuje." Výsměšek se obrátil k Zuzance. „Lidé ze sebe dokážou udělat pěkné pitomce, řekl bych."

„Já jím ke „snídani jen müsli," řekla Zuzanka.

„Máme tady ovesnou kaši," přikývl Výsměšek. „Vaří se kvůli kvestorovi, protože to je jediné, co ho nevzrušuje." Zvedl poklici jedné teriny. „Ano, je tady," řekl spokojeně. „Existuje něco, co ani Hudba s kamením nedokáže změnit, a to je ovesná kaše. Dovolte, já vás obsloužím."

Sedli si každý z jedné strany dlouhého stolu.

„No prosím, není to krása?" ozval se po chvilce Výsměšek.

„To se mi posmíváte?" zeptala se Zuzanka podezřívavě.

„Ale vůbec ne. Podle toho, co vím já, když vytáhnete sledí síť, jsou v ní většinou jenom sledi. Ale mám-li mluvit jako smrtelník - zákazník, jak byste mohla říci vy -, moc by mě zajímalo, proč se Smrť najednou změnil v pubertami dívenku namísto oživlého skeletu, který jsme se naučili znát a… znát."

„Skeletu?"

„To je cizí slovo pro kostru. Pravděpodobně odvozené od skla. Taky je tak křehký."

„Je to můj dědeček."

„Aha. Ano, to už jste říkala. A to je vážně pravda?"

„Vím, že to zní tak trochu hloupě, když to teď vyprávím cizímu člověku."

Výsměšek zavrtěl hlavou.

„Měla byste dělat pět minut mou práci. A pak byste mi mohla vyprávět o tom, co je a není hloupé," uklidňoval ji. Vytáhl z kapsy tužku a opatrně nadzvedl horní polovinu housky na svém talíři.

„Je v tom sýr," řekl a jeho hlas byl plný obvinění.

„Jenže on se někam ztratil a najednou jsem zjistila, že jsem po něm zdědila rodinný podnik. Rozumějte, já o to nestála! Proč zrovna já? Potulovat se kolem s tou pitomou kosou… to vůbec není to, co jsem od života čekala -"

„No, rozhodně to není nic, o čem by psaly ty propagační letáky na téma Vybudujte si kariéru -" přikývl Výsměšek.

„No vidíte."

„A už vám to zůstalo," podíval se na ni Výsměšek.

„Když my nevíme, kam se ztratil. Albert tvrdí, že dědeček kvůli něčemu propadl strašlivé depresi, ale nechtěl o tom mluvit."

„Ale tohle. Z čehopak může mít depresi Smrť?"

„Albert se bojí, že by mohl provést nějakou… hloupost."

„No nazdar. Doufám jen, že ne zas něco příliš hloupého. Bylo by to možné? To by byla… smrťovražda, myslím."

K Zuzančinu překvapení ji Výsměšek poklepal po ruce.

„No, jsem si jistý, že se nám všem bude klidněji spát, když teď víme, že jste přebrala firmu a dohlížíte na to."

„Je to tak zmatené! Hodní lidé hloupě umírají, lumpové se dožívají vysokého věku… nemá to žádný řád! A žádný smysl. A není v tom za mák spravedlnosti. Podívejte, tak například ten mladík -"

„Jaký mladík?"

Zuzanka ke své vlastní hrůze a úžasu zjistila, že se červená. „Ale, prostě jeden kluk," odpověděla. „Původně měl zemřít téměř směšným způsobem a já ho měla zachránit, ale pak ho zachránila hudba, a on se teď dostává do těch nejrůznějších potíží a já ho musím zachraňovat, přestože nevím proč."

„Hudba?" zavrtěl hlavou Výsměšek. „Nehraje ten mladík na takovou zvláštní kytaru?"

„Hraje! Jak to víte?"

Výsměšek si povzdechl. „Když je člověk mág, má pro podobné věci instinkt." Znovu znechuceně píchl do svého hamburgru. „A taky salát, i když, sakra, nevím proč. A jeden velmi tenoučký plátek kyselé okurky."

Nechal horní polovinu housky padnout zpět. „Ta hudba je živá," řekla. Něco, co posledních několik minut klepalo na Zuzančino podvědomí, si teď obulo kopačky. „Oh, můj bože!" zvolala.

„Aktéry, médie, že by to byl?" vyzvídal Výsměšek se zájmem.

„Je to tak jednoduché! Už je mi to jasné. Mění lidi! Oni chtějí hrát hud… Musím jít," vychrlila ze sebe Zuzanka spěšně. „No, děkuju vám za kaši…"

„Vždyť jste z ní nesnědla jedinou lžíci!" upozornil ji Výsměšek opatrně.

„Ne, ale… ale alespoň jsem si ji dobře prohlédla." Zmizela. Po nějaké chvíli se Výsměšek naklonil kupředu a pro jistotu pomalu zamával rukou v místech, kde před chvilkou seděla.

Pak sáhl do svého roucha a vytáhl z něj plakát dobročinného festivalu. Obrovské věci s chapadly, to byl ten problém. Soustřeďte dostatek magie do jednoho místa a materie reality pukne na patě jako děkanovy ponožky, které ostatně měly, jak si arcikancléř všiml, posledních pár dnů velmi výrazné barvy.

Mávl rukou na obsluhující dívky.

„Tak vám děkuju, Jarčo, Barčo i Pepino," zabručel. „Můžete to všechno odnést."

„Jaj, jaj."

„Jo, jo, díky".

Výsměšek se najednou cítil hrozně sám. Rozhovor s dívkou ho opravdu potěšil. Zdálo se, že je to jediný člověk široko daleko, který není mírně vyšinutý nebo naprosto zaměstnaný něčím, čemu on, Výsměšek, vůbec nerozumí.

Pomalu se vrátil do své pracovny, ale upoutaly ho dunivé zvuky, které se linuly z děkanova bytu. Dveře byly dokořán.

Starší mágové mívali k dispozici poměrně velké prostory, které se většinou skládaly z pracovny, dílny nebo laboratoře a ložnice. Děkan se hrbil nad krbem v dílně, na tváři měl masku ze zakouřeného skla a v rukou kladivo. Tvrdě pracoval. Všude kolem poletovaly jiskry.

Tak to je velmi příznivá skutečnost, pomyslel si arcikancléř. Možná že ten nesmyslný čas Hudby s kamením přece jen pomalu končí a věci se vrátí zpět do svých obvyklých kolejí a k obyčejné magii.

„Všechno v pořádku, děkane?" zeptal se.

Děkan si posunul masku na čelo a přikývl.

„Už jsem skoro hotov, arcikancléři," odpověděl.

„Slyšel jsem až na konci chodby, jak do toho bušíte," udržoval Výsměšek konverzaci.

„Ano. Teď pracuju na kapsách," přikývl děkan.

Výsměšek se zatvářil nechápavě. Mnoho poměrně těžkých zaklínadel zahrnovalo oheň a zpracování kovů kladivem, ale kapsy? To bylo něco nového.

Děkan pozvedl zbrusu nové kalhoty.

Nebyly to žádné obyčejné kalhoty; úctyhodní mágové dosahovali v pasé až sto čtyřiceti centimetrů. Měly tvar, jako by byly šity na někoho, kdo nejen dokáže vypít celý rybník, ale zhltne k tomu ještě i tátu, mámu a bábu s mosazným nosem. Kalhoty byly tmavě modré a tuhé jako prkno.

„Vy jste si je naklepával?" zeptal se užaslý Výsměšek. „To zas paní Vidlákové ujela ruka se škrobem?"

Pak se ale podíval zblízka.

„Vy je nýtujete dohromady?"

Děkan se rozzářil.

„Tyhle kalhoty," prohlásil, jsou to, v čem to je."

„To už zase mluvíte o té strašlivé Hudbě s kameny?"

„Tím chci říct, že teď prostě letí."

„No dobrá, v tomhle počasí jsou asi lepší než silné roucho," připustil Výsměšek, „ale nechcete si je teď obléct, že ne?"

„A proč ne?" odpověděl popuzeně děkan a začal se soukat ze svého hábitu.

„Mágové v kalhotách? Na mé univerzitě? Nikdy! To je zženštilé! Lidi se nám budou smát!" protestoval Výsměšek.

„Vy se mně vždycky snažíte zabránit v tom, abych dělal to, co chci."

„Není potřeba, abyste vůči mně používal takový tón -"

„Pch, vy nikdy neposloucháte, když vám něco povídám, a já nevidím jediný důvod, proč bych nemohl nosit, co se mi zlíbí!"

Výsměšek se rozhlédl po místnosti.

„Tohle není pokoj, ale chlív!" zařval. „Okamžitě to tady uklidíte!"

„A neuklidím!"

„Tak potom už žádná Hudba s kamením, mladíku, na to zapomeňte!"

Výsměšek za sebou práskl dveřmi.

Pak je znovu neméně prudce otevřel a dodal: „A nikdy jsem vám nedovolil vymalovat to tu na černo!"

Dveře znovu práskly.

Pak se znovu otevřely.

„A navíc vám vůbec nesluší!“

Děkan vyběhl na chodbu a hrozivě mával kladivem.

„Říkejte si, co chcete,“ vykřikl. „Až se historie rozhodne je pojmenovat, bude se jim říkat spíš děkanky než arcikancléřky!“

Bylo osm hodin ráno, čas kdy se pijáci buď pokoušejí zapomenout, kdo jsou, nebo si vzpomenout, kde bydlí. Většina hostů Zašitého bubnu se stáhla tak daleko ke stěnám, jak to jen šlo. Teď se hrbili nad svými sklenicemi a pozorovali orangutana, který hrál Barbarské nájezdníky, a pokaždé když prohrál penny, řval vzteky.

Ibišek by tentokrát opravdu rád zavřel. Jenže to by bylo jako zasypat zlatý důl. Jediné, co mohl dělat, bylo udržovat zásobu čistých sklenic.

„Tak už jste zapomněl?“ zeptal se.

JAK SE ZDÁ, ZAPOMNĚL JSEM JEN JEDNU VĚC.

„A kterou? No jo, pardon, to byla ode mne hloupost, vidím, že jste zapomněl -“

ZAPOMNĚL JSEM, JAK SE OPÍT.

Barman se podíval na ty řady a řady sklenic. Byly tam vinné sklenky. Koktailové poháry. Pivní korbele. Šampusky. Žertovné pohárky ve tvaru malých tlustých mužíčků. Byla tam putýnka.

„No, myslím, že jste na nejlepší cestě.“

Návštěvník zvedl svou poslední sklenku a pomalu přešel ke stroji s Barbarskými nájezdníky.

Byla to skvělá ukázka velmi složitého hodinářského umění. Už ta obrovská mahagonová skříň pod vlastní hrou sama o sobě budila představu mnoha ozubených kol a koleček, šnekových převodů a prapodivných výstředníků. Celá její funkce spočívala v tom, že ovládala figurky barbarských válečníků. Řada hrubě vyřezaných postaviček se zvedla a vydala se přes jakési malé jeviště a hráč pomocí dvou pák ovládal samonabíjecí katapult, který se pohyboval vpředu pod úrovní jeviště. Katapult vymršťoval vzhůru malé kulovité střely. Současně barbaři (za použití principu rohatky se západkou) vrhali malé kovové šípky. V pravidelných intervalech zazněl zvonek a na nejvyšší úrovni hry pomalu projel barbar na koni a házel oštěpy. Celé zařízení hrkalo a chrastilo, částečně samo od sebe, částečně proto, že orangutan zuřivě lomcoval pákami, dupal na pedál s nápisem „pal“ a ječel, co mu hlas stačil.

„Kdyby se týkalo mě,“ ozval se barman, „dal bych to pryč, ale hosti to mají rádi, víte.“

KAŽDOPÁDNĚ ALESPOŇ JEDEN NÁVŠTĚVNÍK, JAK VIDÍM.

„Je to ale určitě lepší než ten automat s ovocem.“

ANO?

„Vyžral z něj všechno ovoce.“

Od automatu se ozval zuřivý výkřik.

Barman si povzdechl. „Věřil byste, že někdo nadělá takový kravál kvůli jediné penny?“

Orangutan hodil na pult tolarovou minci a vrátil se se dvěma hrstmi drobných. Stačilo vhodit do otvoru jednu jedinou penny a velká páka se uvolnila. Barbaři jako zázrakem povstali z mrtvých a znovu vyrazili kulhavě do útoku.

„Nalil do toho svý pití,“ zabručel barman. „Možná že se mi to jenom zdá, ale jako kdyby se teď potáceli o něco víc.“

Smrť chvíli pozoroval hru. Byla to jedna z těch nejdepresivnějších věcí, které kdy viděl. Figurky už docházely ke konci jevišťátka. Proč po nich střílet?

Proč?

Zamával svou sklenkou na přítomné opilce.

VÍTE CO? VÍTE TO? TEDY, VÍTE, JAKÉ TO JE, MÍT TAK DOKONALOU PAMĚŤ, ROZUMÍTE, TAK DOBROU, ŽE SI PAMATUJETE DOKONCE I TO, CO SE NESTALO? SEM JÁ! JO! PŘESNĚ. JAKO KDYBY TO. NEBYLO TO… ŽÁDNÁ BUDOUCNOST… JENOM MINULOST, KTERÁ SE JEŠTĚ NESTALA. A… A… A… VY STEJNĚ MUSÍTE DĚLAT TO NEBO ONO. VÍTE, CO SE STANE, A STEJNĚ MUSÍTE UDĚLAT TO NEBO ONO.

Rozhlédl se po okolních tvářích. Návštěvníci Bubnu byli zvyklí na opilecké samomluvy, ale ne na takovéhle.

VIDÍTE. VIDÍTE. VIDÍTE, JAK SE PŘED VÁMI VĚCI TYČÍ JAKO LEDOVEC, A NESMÍTE NIC DĚLAT - PROTOŽE - BRTOŽE - BRŽEKVŮLIZÁKONŮM. SE NESMÍ PORUŠOVAT, TYHLEZÁKONY. SÍBÝTZÁKONY. VIDÍTE TUHLE SKLENICI? DÍTE JI? JE JAKO PAMĚŤ. JEDENBYSLEL, ŽE KDYŽ JE PLNÁ, CO DO NÍ NALEJEŠ, TO VYTEČE, ŽJO. A JO. KAŽDÝ ČLOVĚK MÁ TAKOVOU PAMĚŤ. TO OHRAŇUJE LIDI, ABY NEŠEZÍ… NEZEŠLÍ… NEZBLEBLI. TAK. AKORÁT JÁ. KROMĚ MĚ. JÁMALÝHUDÁČEK. SIPAMATUJU. FŠECKO. JAKO KDYBY SE TO STALO ZÍTRA. FŠECKO.

Nahlédl do své sklenice.

ACH, zabručel. JE TO ZVLÁŠTNÍ, JAK SE VÁM VŠECKO VRACÍ.

To bylo nejpůsobivější delirium, jaké kdy návštěvníci Bubnu zažili. Vysoký cizinec v černém pomalu padl na záda jako podťatý strom. Žádné ornamentální podklesávání v kolenou, žádné dramatické sklouznutí rukama po barpultu. Prostě a jednoduše přešel z vertikály do horizontály tak, že jeho tělo opsalo vzduchem úhel devadesáti stupňů, přičemž paty představovaly střed otáčení.

Když dopadl na zem, několik hostů zatleskalo. Pak mu prohledali kapsy, nebo přesněji řečeno podnikli pokus prohledat mu kapsy, ale žádné nenašli. A nakonec ho hodili do řeky. (*Pozn. aut.: Nebo alespoň na řeku)

V obrovské černé Smrťově pracovně hořela svíce, které neubývalo.

Zuzanka horečně listovala v knihách.

Život není jednoduchý. To věděla. S povoláním Smrtě se pojilo především Vědění Byl tady obyčejný život všech živých tvorů, ale ten byl prostě… jednoduchý. ..

Jenže tady byly ještě jiné druhy životů. Města žila svým životem. Mraveniště a včelí úly měly svůj život mnohem

složitější, než byl život jejich jedinců. Bohové žili své životy, stvořené vírou jejich uctívačů.

Vesmír tančil kolem života. Život byl výjimečně neobvyklou obvyklostí. A čím neobvyklejší věci, tím důležitější v něm byly obdařeny rolí, stejně jako jsou masivnější věci obdařeny větší dávkou přitažlivosti. Vesmír má sklony podporovat sebeuvědomění. To ovšem naznačuje, že do samotné materie vesmíru je vetkána jistá jemná nitka krutosti.

Možná že i hudba může žít svým životem, je-li dost stará. Život vlastně není nic jiného než zvyk.

Lidé říkají: Nemohu dostat tu zatracenou melodii z hlavy…

Nejen rytmus, ale přímo srdeční rytmus.

A cokoliv žije, to se chce množit.

Kolík A.S.P. vstával s prvním kuropěním pro případ, že by se naskytla šance prodat pár žížal nějakému tomu ranním ptáčeti.

Seděl u stolu v rohu jedné z dílen trolla Křídy. Byl zásadně proti myšlence stálé kanceláře. Stálá kancelář měla svá pro i proti. Pro ni mluvilo to, že by pak Kolíka každý snadno našel. Proti ní mluvilo to, že by pak Kolíka každý snadno našel. Úspěch Kolíkovy obchodní politiky spočíval v tom, že si dokázal najít své obchodní partnery a zákazníky, a ne naopak.

Dnešního rána ho ale našlo až příliš mnoho lidí. Mnozí z nich v rukou třímali kytary.

„Dobrá," řekl Asfaltoví, jehož hlava tak tak vyčnívala nad desku provizorního stolu. „Je všechno jasné? Bude vám to trvat dva dny, než se dostanete do Pseudopolisu a tam se ohlásíte panu Klofstokovi u Býčí díry. A na všechno chci účtenky!"

„Rozumím, pane Kolíku."

„Myslím, že je to dobrý nápad, vypadnout na chvíli z města."

„Jistě, pane Kolíku."

„Říkal jsem ti, že chci na všechno účtenky?"

„Říkal, pane Kolíku."

„Tak na cestu." Kolík si přestal malého trolla všímat a obrátil se ke skupině trpaslíků, kteří zatím trpělivě postávali opodál. „Tak dobrá, vy tam, pojďte sem. Takže vy chcete být hvězdy rocku, co?"

„Ano, pane!"

„Tak dobře poslouchejte, co vám řeknu…"

Asfalt se podíval na peníze, které od Kolíka dostal. Nebylo to právě mnoho, když z toho měl několik dnů živit čtyři lidi. Za ním pokračoval rozhovor.

„Takže, jak si říkáte?"

„Ehm - trpaslíci, pane Kolíku."

„‚Trpaslíci'?"

„Ano, pane."

„A proč?"

„Protože jsme, pane Kolíku," odpověděl vedoucí trpaslíků trpělivě.

„Ne, ne, ne. To nic není. To není k ničemu. Musíte mít jméno, které v sobě má alespoň špetku -" Kolík zamával rukama ve vzduchu, „- toho kamení. Ne jenom ‚Trpaslíci'. Musí to být mnohem… zajímavější."

„Ale my jsme přece trpaslíci," namítal jeden z trpaslíků.

„Jsme přece trpaslíci," zamyslel se Kolík. „Ano, to by mohlo být ono. Oukej. Zapíšu vás k Hroznové partě na čtvrtek večer. A jistěže i na festival. Protože je festival zdarma, nedostanete samozřejmě honorář."

„My jsme si napsali píseň," ozval se vedoucí trpaslíků hlasem plným naděje.

„Dobrá, dobrá," přikyvoval Kolík a dělal si poznámky do svého bloku.

„Jmenuje se Něco se mi zapletlo do vousů."

„Výborně."

„Nechcete si ji poslechnout?"

Kolík zvedl hlavu.

„Poslechnout si ji? Kdybych měl poslouchat muziku, nikdy bych nic neudělal. Další! Vy jste trollové?"

„Jo."

V tomto případě se Kolík nepokoušel příliš hádat. Trollové byli mnohem větší než trpaslíci.

„Dobrá. Ale budete to psát s F. Trollofé. Jo, to vypadá dobře. Tak zmizte. Takže příští středu u Zašitého bubnu. A festival. Platí?"

„Napsali jsme si píseň -"

„To od vás bylo skvělé. Další."

„To jsme my, pane Kolíku."

Kolík se podíval na Drtiče, Kubouše, Mumáka a Špínu.

„Vy ještě máte tu odvahu přijít mi po včerejším večeru na oči?"

„No, nechali jsme se trochu unést," řekl Drtič. „Říkali jsme si, jestli byste nám nedal ještě jednu šanci."

„Říkal jste přece, že nás obecenstvo žralo," pokoušel se věci napomoci Mumák.

„Že ještě chvilku a bylo by vás sežralo i s kytarami, to jsem řekl," zavrtěl hlavou Kolík. „Vždyť dva z vás dokonce během představení nahlíželi do Kobylkový kytarové školy!"

„Změnili jsme si jméno," řekl Kubouš. „Víte, řekli jsme si, že Celestic je pitomost, není to dobrý jméno pro skutečnou kapelu, která posouvá hranice hudebního výrazu a jednoho dne bude skutečně proslulá."

„Ve čtvrtek," přikyvoval Mumák.

„Takže teď jsme skupina Kiš," doplnil Drtič.

Kolík si je dlouze a chladně prohlédl. Štvaní psů na uvázaného medvěda, dráždění býků, psí zápasy, zápasy kohoutů,

to všechno bylo v Ankh-Morporku zakázáno, i když Patricij v neomezené míře toleroval vrhání shnilého ovoce na každého, kdo byl byť jen podezřelý z toho, že patří ke komediantům. Tady se otvíraly poměrně velké možnosti.

„Dobrá," přikývl nakonec. „Můžete hrát na festivalu. A až bude po něm… uvidíme."

Koneckonců, pomyslel si, je tady jistá možnost, že až bude po festivalu, budou stále ještě naživu.

Na molo nedaleko Nedomyšleného mostu vylezla z Ankhu pomalu a nejistě postava. Chvilku stála, zatímco z ní odkapávaly bahno a špína, které vytvářely na prknech mola louži.

Most byl dost vysoký. Stály na něm budovy, které ho lemovaly po obou stranách, takže vlastní cesta středem mostu byla velmi stísněná. Mosty byly jako stavební místa velmi populární, protože měly skvělý a jednoduchý kanalizační systém a samozřejmě neomezený zdroj čerstvé vody. Ve stínech pod mostem plál jako rudé oko malý oheň. Postava se k němu pomalu vydala.

Nezřetelné stíny, které seděly kolem ohně, se otočily, zamžouraly do tmy a pokoušely se odhadnout, co je jejich pozdní návštěvník zač.

„Je to venkovský povoz," trval na svém Zlota. „Poznám přece venkovský vůz. I když je natřený na modro. A ještě ke všemu je celý otlučený."

„Nic víc si bohužel nemůžeme dovolit," odpověděl mu Asfalt. „Aspoň jsem ho vycpal čerstvým senem."

„Já měl dojem, že pojedeme dostavníkem," ozval se Cliff.

„Aha, ano. Pan Kolík řekl, že umělci vašeho kalibru by neměli cestovat v obyčejném dopravním prostředku," řekl Asfalt. „Kromě toho řekl, že byste si jistě nepřáli utratit tolik peněz."

„Co ty si o tom myslíš, Buddy?"

„Mně je to jedno," odpověděl Buddy nepřítomně.

Zlota a Cliff se na sebe podívali.

„Vsadím se, že kdyby ses sebral, šel za Kolíkem a chtěl něco lepšího, že bys to dostal," řekl Zlota a v jeho hlase byla slyšet naděje.

„Má to kola," zabručel Buddy. „To bude stačit."

Vylezl na vůz a natáhl se do sena.

„Pan Kolík nechal udělat nový trička," řekl Asfalt, který si uvědomoval, že nálada není právě nejveselejší. „Jako na to turné. Koukněte, na zádech to má jména všech těch míst, kam jedeme, neni to pěkný?"

„Jasně, až nám ti z cechu zakroutí krkem, budem si moct přečíst, kde všude jsme byli," ušklíbl se Zlota.

Asfalt zapráskal bičem nad hlavami koní. Zvířata vykročila kupředu klidným krokem, prozrazujícím jejich pevný úmysl udržet tuhle rychlost celý den a nezvratné rozhodnutí, že žádný změkčilý idiot, který nedokáže pořádně použít bič, jejich názor nezmění.

„Vyprdnoutsenato, vyprdnoutsenaně. Ten voň říká, že já. Vyprdnoutsenaněj! Je to srab srabáckej! Deset tisíc let! Vyprdnoutse!"

OPRAVDU?

Smrť se uvolnil.

Okolo ohně sedělo půl tuctu lidí. Družných lidí. Kolem kolovala láhev. Přesněji řečeno to bylo půl plechovky a Smrťovi se nepodařilo blíže určit, co v ní je, stejně jako nedokázal zjistit, co to bublá v mnohem větší plechovce stojící na ohni. Pod oheň se přikládaly staré boty a kusy bahna z Ankhu.

Neptali se ho, co je zač.

Ani jeden z nich neměl jméno, a když, tak už ho dávno zapomenuli. Měli… jen nálepky, přezdívky, jako Karlík Volavka, Jindra Rakvář nebo Starej Smrďa Rum, což částečně vypovídalo o tom, čím jsou, ale ne o tom, čím bývali.

Plechovka došla až k němu. Podal ji dál tak taktně, jak to jen dokázal, a klidně se natáhl na záda.

Lidé beze jmen. Lidé neviditelní jako on. Lidé, pro které byl Smrť vždycky ještě přijatelná možnost. Tady by mohl chvíli zůstat.

„Hudba zadarmo!" zasípal pan Kleť. „Zadarmo! Který idiot by dělal muziku zadarmo? Musíš před sebe položit alespoň klobouk, aby měli lidé do čeho házet měďáky. Jinak by muzika přece neměla žádný smysl!"

Upíral oči na papíry před sebou tak dlouho, že si Sečmo Lemon alias Pytlohub opatrně odkašlal.

„Přemýšlím," zareagoval pan Kleť. „Ten mizerný Vetinari. Řekl, že je na cechu, jak si vynutí svá práva -"

„Slyšel jsem, že odjíždějí z města," řekl Sečmo. „Na nějaké turné. Na venkov. Tam naše právo neplatí."

„Venkov," zasnil se Kleť. „Nebezpečné místo, tenhle venkov."

„To jo," přikývl Sečmo. „Tak například je tam spousta zeleniny."

Pan Kleť zabloudil očima k účetním knihám cechu. Kolikrát už ho napadlo, že příliš mnoho lidí stále ještě důvěřuje železu a oceli, přestože nejlepší zbraní bylo, je a bude zlato.

„Je pan Odkraglli stále ještě představeným Cechu vrahů?"

Ostatní hudebníci najednou velmi znervózněli.

„Vrazi?" opakoval Herbert Cembalo Vytáčka. „Já nemyslím, že bychom si měli začínat s vrahy. Tohle je cechovní záležitost, že? Přece do toho nebudeme tahat jiný cech."

„To je pravda," souhlasil Sečmo. „Co by se stalo, kdyby lidi zjistili, že jsme si najali vrahy?"

„Noví členové by se nám jistě jen jen hrnuli," prohlásil pan Kleť svým nevzrušeným hlasem, „a asi bychom mohli zvednout předplatní poplatek. Ichi, ichi, ichi."

„Tak moment," řekl Sečmo Pytlohub. „Nevadí mi, když navštívím lidi, kteří nechtějí zaplatit. Tak se to prostě v ceších dělá. Tak to má být. Ale vrazi… no…"

„No co?" zamračil se na něj pan Kleť.

„Oni vraždí lidi."

„A ty by sis přál hudbu zdarma?“

„No, samozřejmě že -“

„Nevzpomínám si, že bys mluvil tak nerozhodně, když jsi minulý měsíc dupal po prstech tomu potulnému houslistovi,“ zavrtěl hlavou pan Kleť.

„No jo, ale to nebyla vražda,“ bránil se Pytlohub. „Ten chlápek potom odešel. Teda odplazil se. A pořád ještě si mohl vydělávat na živobytí,“ dodal. „Musel si sice najít zaměstnání, kde k práci nepotřeboval ruce, ale -“

„A co ten kluk, co hrál na tu plechovou Panovu flétnu? Ten, co teď zahraje akord pokaždé, když si škytne? Ichi. Ichi. Ichi.“

„No jo, ale to není totéž jako -“

„Znáš Zábrnka Kobylku, toho výrobce kytar?“ zeptal se pan Kleť.

Sečmohla ta náhlá změna tématu zmátla.

„Řekli mi, že prý teď prodává kytary, jako kdyby nemělo být příští úterý,“ pokračoval pan Kleť. „Ale nezdá se mi, že by se nám zvýšil počet předplatních poplatků, vy ano?“

„No -“

„Jakmile si jednou lidé řeknou, že mohou poslouchat hudbu zadarmo, kde to skončí?“

Podíval se na své dva společníky.

„To nevím, pane Kleť,“ odpověděl poslušně Vytáčka.

„No tak vidíte. A Patricij se mnou mluvil ironicky,“ pokračoval pan Kleť. „To už podruhé nesnesu. Tentokrát to musí být vrahové.“

„Já si opravdu myslím, že bysme neměli dát lidi zabíjet,“ trval na svém Pytlohub.

„Tak teď už mám toho odmlouvání dost,“ zamračil se pan Kleť. „Tohle je cechovní záležitost.“

„Ano, ale tohle je náš cech a -“

„Právě proto! Takže držte hubu! Ichi! Ichi! Ichi!“

Vůz rachotil na cestě mezi nekonečnými zelnými poli, která se táhla až k Pseudopolisu.

„Na jednom turné už jsem byl,“ zavzpomínal Zlota. „To bylo, když jsem hrál se Snori Snorissvakem a jeho Mosaznými trouby. Každou noc jiná postel. Netrvalo dlouho a zapomněli jsme, který den v týdnu máme.“

„A který den v týdnu máme teď?“ zeptal se Cliff.

„Vidíš? A to jsme na cestě teprve… okamžik… tři hodiny?“ zasmušil se Zlota.

„Kde se zastavíme dneska na noc?“ zeptal se Cliff.

„Ve Scrotu,“ odpověděl mu Asfalt.

„To zní jako velmi zajímavé místo,“ zabručel Cliff.

„Už jsem tam kdysi byl,“ informoval ho Asfalt. „S cirkusem. Je to místo tak velký, že se do něj stěží vejde jedinej kůň.“

Buddy vyhlédl přes okraj vozu, ale nestálo to za tu námahu. Náplavové roviny stoských plání byly potravinovou zásobárnou celého světadílu, ale rozhodně ne něčím, čím by se mohl pokochat zrak, pokud pozorovatel nepatřil k těm, kdož upadnou do vytržení v okamžiku, kdy kolem sebe vidí padesát tři druhy zelí a jedenaosmdesát druhů fazolí.

Zhruba každé dva kilometry se v šachovnici polí u cesty rozkládala vesnice a sem tam nějaké městečko. Říkalo se jim městečka, protože byla větší než vesnice. Vůz už několika z nich projel. Většinou mívala dvě ulice, které se uprostřed křižovaly, jednu hospodu, jeden krámek s osivy, jednu kovárnu, jednu stáj, pojmenovanou s neutuchající nápaditostí, například Tondova stáj, Karlova stáj nebo Josefova stáj, pár stodol, dva tři stařiky sedící před hospodou a dva tři mladíky postávající před Tondovou stájí, kteří se jeden druhému zapřísahali, že jednoho krásného dne, už brzo, odejdou z městečka do toho velkého světa tam někde za obzorem. Opravdu brzo. Možná už zítra.

„Připomíná ti to domov, co?“ strčil Cliff do Buddyho.

„Cože? Ne! Chalamados, to jsou samé hory a údolí. A déšť. A mlha. A všechno je tam stálezelené.“

Buddy si povzdechl.

„Předpokládám, že tam máte velký dům, co?“ řekl troll.

„Jenom takovou chalupu,“ odpověděl Buddy. „Je postavená z hlíny a dřeva. No, z bláta a dřeva.“

Znovu si povzdechl.

„Tak je to na cestách pokaždé,“ ozval se Asfalt. „Melancholie. Nemáte s kým promluvit, jen sami se sebou. Znal jsem lidi, kteří se takhle na cestě dokonale zbláz-“

„Jak dlouho je to to… teď?“ přerušil ho Cliff.

„Tři hodiny a deset minut,“ odpověděl Zlota.

Buddy si povzdechl.

Ano, byli to neviditelní lidé,vědomil si Smrť. On byl na neviditelnost zvyklý. To patřilo k jeho zaměstnání. Lidé ho spatřili až ve chvíli, kdy už to bylo opravdu nevyhnutelné.

Na druhé straně on byl antropomorfickou personifikací, zatímco Starý Smrďa Rum byl člověk, alespoň v technickém slova smyslu.

Starý Smrďa Rum si vydělával na své skromné živobytí tím, že chodil za lidmi tak dlouho, dokud mu nedali nějaké peníze, aby to nedělal. Měl také psa, který přidával jistou složku k celkovému Smrďovu odéru. Byl to šedohnědý teriér s natrženým uchem a ošklivými kusy holé kůže. Dokázal panáčkovat s kloboukem ve zbývajících zubech, a protože lidé většinou hojně poskytují zvířatům to, co upírají lidem, přispívala jeho činnost velkou měrou k materiálnímu zabezpečení jak jeho, tak jeho pána.

Jindra Rakvář, na druhé straně, si vydělával peníze tím, že nikam nechodil. Lidé, kteří pořádali důležité společenské záležitosti, mu posílali antipozvání a malé peněžité dárky, aby se ujistili, že se náhodou neobjeví. To proto, že Jindra měl zvyk proniknout zcela nepozorován například mezi svatební hosty a chlubit se jim svou bohatou sbírkou kožních

chorob. Dokázal také vyloudit sípavý kašel, který zněl velmi přirozeně.

Měl větší tabulku, na které bylo napsáno: „Sa nějakou šástku peněs váz nepudu následovat domůch. Rakvář."

Podříznutý Arnošt neměl nohy. Byl to nedostatek, který ho, jak se zdálo, příliš netrápil. Chytal kolemjdoucí kolem kolen a říkal: „Nemáte drobný za penny?" a pravidelně pak vydělával na následujícím myšlenkovém zmatku postiženého.

Atén, kterému říkali Kachna neboli Kachní muž, měl na hlavě kachnu. Nikdo o tom nemluvil. Nikdo si toho nevšímal. Zdálo se, že je to jen jedna z nedůležitých charakteristik, stejně jako Arnoštova beznohost, Rumová smrdutost nebo téměř sopečná chrlivost, s jakou si odchrchlával Jindra Rakvář. Ale Smrtově jinak velmi pokojné mysli to nedopřávalo klidu.

Přemýšlel o tom, jak by k tomuto předmětu stočil řeč.

KONECKONCŮ, pomyslel si, ON TO PŘECE MUSÍ VĚDĚT, ŽE? TO NENÍ, JAKO KDYŽ MÁTE NA KABÁTĚ VLAS NEBO TAK NĚCO…

Na základě společné dohody začali říkat Smrťovi pan Pinďous. Nechápal proč. Jenže bylo třeba brát v potaz, že byl ve společnosti lidí, kteří dokázali vést dlouhé diskuse s dveřmi. Třeba pro jeho pojmenování existovalo logické vysvětlení.

Žebráci strávili den tím, že se nepozorováni toulali po ulicích, kde se jim vyhýbali lidé, již je ostentativně neviděli a kteří jim tu a tam, v případě naprosté nezbytnosti, hodili nějakou tu minci. Pan Pinďous mezi ně skvěle zapadl. Když někoho požádal o peníze, málokterý člověk mu dokázal říci ne.

Scrotum dokonce nemělo ani řeku. Existovalo jednoduše jen proto, že kolem bylo příliš mnoho země, kterou jste mohli mít dřív, než jste museli mít ještě něco jiného.

Městečko mělo dvě ulice, které se protínaly zhruba uprostřed, jednu hospodu, jeden obchod s osivy, jednu kovárnu, pár stodol, a aby to bylo trochu originální, stáj s nápisem Frantova stáj.

Nikde se nic nehýbalo. Spaly dokonce i mouchy. Obě ulice oživovaly jen dlouhé stíny.

„Neříkal jsi něco jako, že tady mají alespoň jednoho koně?" nadhodil Cliff, když zastavili na rozježděném, bahnitém plácku, který se pravděpodobně jmenoval Městské náměstí.

„Asi jim chcípnul," zabručel Asfalt. Zlota se na voze postavil a doširoka rozpřáhl ruce. Pak zaječel: „Buď zdrávo, Scrotum!"

Tabule se jménem stáje se v tom okamžiku rozloučila se svým posledním hřebíkem a spadla na zem.

„Na tomhle potulném životě miluju hlavně ty úžasné lidi, se kterými se člověk setká, a ta zajímavá místa, kam se podívá."

„Předpokládám, že v noci ožije," pokoušel se Asfalt.

„Jo," přikývl Cliff. „Jo, tomu bych věřil. Každopádně. Vypadá to jako město, který v noci ožívá. Vypadá jako město, který by měli pohřbít na křižovatce a pak do něj zatlouct dubovej kolík."

„Co, kolík, ale kdyby byl takhle kotlík masa s omáčkou…" prohlásil Zlota.

Všichni obrátili pohledy k hostinci. Popraskaný a napůl oloupaný vývěsní štít právě tak stačil oznamovat, že se ono místo jmenuje „U veselého zelí".

„No nevím, ale dost pochybuju," zasmušil se Asfalt.

Ve špatně osvětleném hostinci sedělo několik lidí a nevrle mlčelo. Nové hosty obsluhoval sám hostinský a tvářil se při tom, jako kdyby ho naživu udržovala jen naděje, že pomřou v okamžiku, kdy opustí městské pozemky. Pivo chutnalo, jako by se na této eventualitě rozhodlo spolupracovat.

Sesedli se k jednomu stolu a uvědomovali si pátravé pohledy ostatních.

„O podobných místech už jsem slyšel," zašeptal Zlota. „Přijedeš do takového malého městečka, které se jmenuje Přátelství nebo Mírov, a ráno z tebe zbudou akorát obraný žebírka."

„Ze mě ne," ušklíbl se Cliff, „Na to jsem moc tvrdej."

„Tak tě rozbijou a dají na skalku," odsekl mu trpaslík.

Pak se rozhlédl po kruhu vousatých tváří a s teatrálním gestem pozvedl svůj džbán.

„Zelí se daří?" prohlásil. „Vidím, že pole jsou krásná a žlutá. Zelíčko nám dozrálo, co? Není to skvělé?"

„To dělá kořenovej mol, ty chytrej," řekl někdo ve stínech v rohu.

„Výborně, to je jistě skvělé," zatvářil se Zlota nadšeně. Byl trpaslík. Trpaslíci nefarmaří.

„My tady ve Scrotu nemáme rádi cirkusáky," ozval se jiný hlas. Hluboký a pomalý.

„My nejsme cirkusáci," odpověděl Zlota vesele. „My jsme hudebníci."

„My tady ve Scrotu nemáme rádi ani muzikanty," promluvil další hlas.

Jak se zdálo, ze stínů se vylupovaly další a další postavy.

„Ehm… a co vy tady, ve Scrotu, máte rádi?" zeptal se Asfalt.

„No," řekl hostinský, který se změnil v matný obrys kdesi za nálevním pultem, „zhruba touhle roční dobou si nejradši u skalky v parku upečeme nějakej ten kousek masa."

Buddy si povzdechl.

To byl první zvuk, který ze sebe vydal od chvíle, kdy přijeli do města.

„Myslím, že bude nejlepší, když jim předvedeme, co vlastně hrajeme," řekl. V jeho hlase zaznělo kovové zadrnčení.

O nějakou dobu později.

Zlota se díval na předmět, který držel v ruce. Byl to kulatý knoflík z vnější strany dveří. Ale co s ním?

„Klika ode dveří," řekl nahlas pro případ, že by mu to nějak pomohlo.

„Tfrdil jzi, he no ní mudeš zvívat," ozval se zkomolený Cliffův hlas odněkud od podlahy.

Buddy se natáhl přes trpaslíka a klikou otočil.

„Úža," zabručel Zlota a zvedl se do sedu. Pak pracně vstal ze země a rozhlédl se kolem.

„So to je toto?“

„Hostinský řekl, že tady můžeme zadarmo přespat,“ vysvětloval Buddy.

„Doje ale hlívek,“ vrčel Zlota, „mi někdo podejte okamžitě choště a chartáš!“

Dovnitř se přivlekl Asfalt se zavazadly a Cliffův vak s kameny nesl v zubech. Všechno najednou upustil na podlahu.

„No, byl to fakticky zázrak, pane,“ řekl. „Ten způsob, jak jste vešel do ty stodoly a řek… a řek…, co jste to řek?“

„Budeme hrát rovnou tady,“ řekl Buddy a lehl si na slamník.

„Bylo to úžasný! Museli se scházet bůhví odkud. Kolik kilometrů!“

Buddy upřel oči ke stropu a zabrnkal několik akordů.

„A to barbekjů!“ zasnil se nadšeně Asfalt. „A ta omáčka!“

„Ty biftešky!“

„Ten koks,“ huhlal šťastně Cliff. Kolem úst měl široký černý kruh.

„A hdo by si pomslel, že se někdo docháže z chvětáku uvařit takvý pivo!“ divil se Zlota.

„Jo! Na to muslela bejt ňáká hlava!“ přikývl Cliff.

„Na začátku, než jste začali hrát, jsem si myslel, že bude malér,“ pokračoval Asfalt a vytřepával brouky z dalšího slamníku. „Nevěděl jsem, že se vám je podaří takhle roztancovat.“

„Hm,“ přikývl Buddy.

„Taky jsme ale nedostali zaplaceno,“ zabručel Zlota. Pak upadl na záda. Krátce nato už bylo slyšet jen chrápání, které mělo díky rezonanci jeho helmice lehce kovový tón.

Když všichni ostatní usnuli, odložil Buddy pomalu kytaru na slamník, sešel po dřevěných schodech dolů a vyplížil se ze stodoly do noci.

Bylo by krásné, kdyby byl úplněk. Nebo úzký srpek. Úplněk by byl lepší. Ale teď byl na obloze jen poloviční měsíc, který se v romantických okultních malbách téměř nevyskytuje navzdory skutečnosti, že je to jedna z jeho nejmagičtějších fází.

Venku bylo cítit zvětralé pivo, hnijící zelí, dohasínající zbytky dřevěného uhlí a některé napůl veřejně provozované hygienické úkony.

Opřel se o Frantovu stáj, která se mírně naklonila.

Bylo to skvělé, když byl na jevišti, nebo, alespoň jako dnes v noci, na starých vratech od stodoly, která byla podložena několika cihlami. Všechno si pamatoval v jasných barvách. Cítil, jak mu hlavou pronikají myšlenky pálící jako rozžhavený kov. I tělo měl jako v ohni, ale co bylo důležitější, jako kdyby ho měl mít v ohni. Cítil, že žije.

A pak, když bylo po všem, se cítil mrtvý. Svět měl pořád své barvy. Poznával je jako barvy, ale přitom byly matné a on měl pocit, že se na ně dívá Cliffovými tmavými brýlemi. Zvuky jako by k němu doléhaly vrstvou vaty. Bylo jisté, že grilované maso bylo skvělé, to mu Zlota odpřisáhl, pro Buddyho to však bylo jenom něco na okraj, nic jiného. Ve stínu mezi dvěma budovami se něco pohnulo…

Na druhé straně byl nejlepší… Věděl to, ale jeho pocit nepramenil z nějakého nepravého pocitu pýchy nebo arogance, jen z naprosté vnitřní jistoty. Cítil, jak z něj prýští hudba a vsakuje se do obecenstva…

„Tohohle, pane?“ zašeptal stín mezi budovami, když Buddy vkročil po ulici ozářené měsícem.

„Tak. Tohohle nejdřív a pak do hospody pro ty další dva. Toho velkého trolla taky. Znáte to místo, co mají vzadu za krkem.“

„Ale Kolíka ne?“

„Kupodivu, Kolíka ne. On tady dokonce ani není.“

„Škoda. Jednou jsem si od něj koupil masový piroh.“

„Je to velmi lákavá myšlenka, ale za Kolíka nám nikdo nezaplatil.“

Vrahové vytáhli své nože s černě matovými čepelemi, aby je náhodou neprozradil náhodný záblesk oceli.

„No, jestli by to pomohlo, zaplatil bych vám dvě penny, pane.“

„To je skutečně velmi svůdné -“

Buddyho kroky se přiblížily a starší vrah se přitiskl ke stěně.

Sevřel pevně nůž a podržel ho ve výši pasu. Nikdo, kdo věděl o nožích alespoň to základní, by nepoužil ono nesmyslné bodnutí paží pozvednutou nad rameno, tolik oblíbené ilustrátory. Bylo amatérské a neefektivní. Profesionál bodá zdola nahoru - cesta k srdci mužů vede jejich žaludkem.

Mírně zapažil a napjal svaly -

Před oči mu najednou někdo přistrčil přesýpací hodiny, které vydávaly slabou namodralou záři.

„LORD ROBERT SELACHII?“ ozval se mu hlas těsně vedle ucha. „TOHLE JE VÁŠ ŽIVOT.“

Několikrát zamrkal. Nebylo pochyb, že jméno vyryté na podstavci hodin je jeho. Viděl každé jednotlivé zrnko písku, které padalo do minulosti.

Obrátil se, přeletěl očima po postavě v temném plášti s kápí a dal se na útěk. Jeho pomocník byl v té chvíli už o sto metrů dál a stále ještě zrychloval.

„Promiňte. Kdo je to?“

Zuzanka zastrčila hodiny do záhybů svého roucha a rozpustila si vlasy.

Objevil se Buddy.

„Ty?“

„Ano. Já,“ odpověděla mu Zuzanka.

Buddy k ní přistoupil blíž.

„Máš v úmyslu se zase ztratit?“ řekl.

„Ne. Abych se ti přiznala, tak jsem ti právě zachránila život.“

Buddy se rozhlédl kolem a snažil se očima proniknout temnotu prázdné noci.

„A kdo mě o něj chtěl připravit?“

Zuzanka se sehnula a zvedla ze země černý nůž.

„Co tohle?“

„Vím, že už jsme podobnou řeč vedli jednou, ale kdo jsi? Nejsi moje víla kmotřička, že ne?“

„Myslím, že na to bys musel být mnohem starší.“ Ustoupila o pár kroků. „A taky mnohem hezčí a příjemnější. Podívej, víc ti toho nemůžu říct. Vlastně se ode mě čeká, že mě dokonce ani neuvidíš. Nemám tady být. A ty už taky ne -“

„Nebudeš mi zase radit, abych přestal hrát, co?“ zamračil se Buddy popuzeně. „Protože já nepřestanu! Jsem hudebník! Kdybych nehrál, co bych pak byl? To bych mohl klidně být mrtvý! Rozumíš? Hudba je můj život!“

Znovu přistoupil až k ní.

„Proč za mnou chodíš? Asfalt mě varoval, že se objeví dívky jako ty!“

„Co, u všech všudy, myslíš tím ‚dívky jako já‘?“

Buddy se trochu uklidnil, ale ne o moc.

„On říkal, že se jim říká muzikantské Lidušky. Pronásledují prostě hudebníky a herce,“ vysvětloval, „protože… víš… no, kvůli romantice a jejich slávě a takovým těm, věcem -“

„Sláva? Romantika? Nějaký páchnoucí vůz a hospoda, která smrdí nahnilým zelím?“

Buddy pozvedl ruce.

„Poslyš,“ začal naléhavě, „daří se mi opravdu docela dobře. Pracuju, lidé mě poslouchají… nepotřebuju žádnou pomoc, rozumíš? Mám svých starostí až nad hlavu, takže buď tak laskavá a nepleť se mi do života -“

Ozval se dusot pádících nohou a objevil se Asfalt s Cliffem a Zlotou v patách.

„Kytara křičela,“ volal Asfalt. „Jseš v pořádku?“

„Na to se spíš zeptejte jí,“ ukázal Buddy hlavou. Všichni tři obrátili hlavy k Zuzance.

„Koho?“ nechápal Cliff. „Stojí přímo před tebou.“

Zlota zamával před sebou ve vzduchu krátkou silnou rukou a minul při tom Zuzanku jen o několik centimetrů.

„Možná za to může to zelí,“ naklonil se Cliff k Asfaltovi.

Zuzanka tiše ustoupila.

„Vždyť je právě tady! Ale teď pomalu odchází, copak ji nevidíte?“

„Jasně, jasně, to víš, že jo,“ přikývl Zlota a vzal Buddyho opatrně za ruku. „Ona teď odchází, to je od ní hezké a ty se můžeš klidně vrátit zpátky -“

„A teď nasedá na toho koně!“

„No jistě, samozřejmě, na velkého černého koně -“

„Vždyť je bílý, pitomče!“

Na okamžik na zemi rudě zazářily otisky kopyt a pak zmizely. „A je pryč!“

Skupina Howling Rocks chvíli zírala do tmy. „No, teď, když jsi mě upozornil, tak už to taky vidím,“ přikyvoval Cliff. „To je přece to… bílej kůň támhlecto, žejo?“

„Jasně, tak přece nevypadá nic jiného než kůň který je pryč,“ zabručel Asfalt opatrně.

„Vy jste ji nikdo neviděli?“ zeptal se Buddy, když ho opatrně odváděli šerem končící noci zpět na patro do stodoly.

„Už jsem slyšel, že některé hudebníky, tedy dobré hudebníky, někdy pronásledují tyhlecty polonahé mladé ženy, které se jmenují múzy,“ zamyslel se Zlota.

„Jako je Cantaloupe,“ přikývl s pochopením Cliff.

„My jim neříkáme múzy,“ zarazil je Asfalt s pochechtáváním. „Teda řeknu vám, že když jsem ještě pracoval pro Berta Baladu a jeho Rozverné trubadúry, mohli jsme mít kteroukoliv z těch ženských, co se kolem nás neustále -“

„Když se nad tím zamyslíš, je zajímavé, jak některé z těch pověstí vznikají,“ řekl Zlota. „Tak jen klid, chlapče.“

„Byla tam,“ trval na svém Buddy. „Byla tam!“

„Co? Cantaloupe?“ ujišťoval se Asfalt. „Jseš si jistej, Cliffe?“

„No, kdysi jsem o ní četl v knize,“ přikývl velký troll. „Jsem si skoro jistý. Tak nějak se fakticky jmenovala.“

„Byla tam,“ opakoval Buddy.

Havran tiše pochrupoval na temeni své lebky a ve snu počítal ovečky.

Krysí Smrť proletěl velkým obloukem oknem, odrazil se od voskem obalené svíce a přistál všemi čtyřmi na stole.

Havran otevřel jedno oko.

„Jo to jsi ty -“

Pak se mu kolem nohy sevřel malý kostnatý párátek a krysí Smrť se odrazil od lebky a vrhl se do nekonečného vesmíru.

Další den následovala další zelná pole, i když krajina se pomalu začínala měnit.

„Poslyšte, tohle je zajímavé,“ ozval se Zlota.

„A co?“ obrátil se k němu Cliff.

„No přeci támhle, to je přece pole fazolí, ne?“

Pozorovali ho .tak dlouho, než jim zmizelo z dohledu.

„Bylo to hezké od těch lidí, že nám dali všechno to jídlo, co?“ přemýšlel Asfalt nahlas. „Na zelí nikdo z nás přece neměl chuť, že?“

„Ale, mlč,“ přerušil ho Zlota. Pak se obrátil k Buddymu, který seděl s bradou v dlaních.

„Vzpamatuj se,“ poklepal ho po rameni. „Za pár hodin jsme v Pseudopolisu.“

„Výborně,“ přikývl nepřítomně Buddy.

Zlota přelezl zpět do přední části vozu a přitáhl Cliffa k sobě.

„Všiml sis, jak v posledních hodinách ztichnul?“

„Jasně. Myslíš, že to bude hotový… víš co, až se vrátíme?“

„V Ankh-Morporku ti udělají všechno,“ přikývl Zlota pevně. „Musel jsem ale zaklepat snad na všechny dveře v ulici Mazaných řemeslníků. Pětadvacet tolarů!“

„Ty si tak máš co stěžovat! Nejsou to tvý zuby, kterejma za to platíme.“

Oba se otočili a zadívali se na svého kytaristu.

Upíral pohled někam za obzor nekonečných zelných lánů.

„A přece tam byla,“ řekl si tiše pro sebe.

K zemi se snášelo několik peříček. „Nemusel jsi dělat nic takového,“ skřehotal havran a vznášel se vzhůru. „Stačilo mě prostě poprosit.“

KVÍK.

„To jo, ale bylo by to lepší předtím.“ Havran si načechral peří a rozhlédl se po jasné krajině pod černou oblohou.

„Tak tohle je to místo?“ pokýval hlavou. „Jseš si jistý, že nejsi i havraní Smrť?“

KVÍK!

„No, na podobě zas tolik nezáleží. A kromě toho máš taky pěkně špičatej čumák. A co jsi to vlastně chtěl?“

Krysí Smrť ho chytil za křídlo a zatáhl.

„Dobrá, tak dobrá!“

Havran se podíval na zahradního trpaslíka. Stál u ozdobného zahradního jezírka a rybařil. V jezírku plavaly jen rybí kostřičky, ale jak se zdálo, to jim nikterak neubíralo radost ze života, nebo co to tam vlastně vedly.

Havran zapleskal křídly a dlouhými poskoky se vydal za krysím Smrtěm.

Kolík Ať'sepicnu o krok ustoupil.

Drtič, Kubouš, Mumák a Špína se na něj s očekáváním zadívali.

„Na co jsou ty krabice, pane Kolíku?“ zeptal se Drtič.

„Jo?“ dodal moudře Špína.

Kolík opatrně umístil na desátou trojnožku desátou krabici.

„Viděli jste někdy, hoši, ikonograf?“ usmál se.

„No samo… teda chtěl jsem říct jasně že jo,“ nezaváhal Kubouš. „Tam uvnitř je malej skřet, takovej pidižvík, kterej maluje vobrázky věcí, na který mu ukážete.“

„Tohle je hodně podobné, až na to, že to zaznamenává zvuk,“ odpověděl mu Ať'sepicnu.

Kubouš nahlédl přes otevřené víko bedýnky.

„No jo…, ale já tam žádnýho skřeta nevidím,“ zabručel.

„To proto, že taní žádný není,“ vysvětloval Kolík. Jemu to taky dělalo starosti. Byl by mnohem klidnější, kdyby byl uvnitř démonek nebo kdyby byla bedýnka ošetřená magicky. Prostě něco jednoduchého a srozumitelného. Jen velmi nerad se smiřoval s myšlenkou, že tady vlastně koketuje s vědou.

„Takže… Kišové -“ začal

„Hedvábní podvodníci,“ přerušil ho Kubouš.

„Cože?“

„Hedvábní podvodníci,“ opakoval ochotně Kubouš, „To je naše nový jméno.“

„A proč jste si ho zase změnili? Vždyť jste nebyli tihle… tohle Kiš ani dvacet čtyři hodiny.“

„No jo, jenže jsme měli dojem, že nás to jméno sráží v rozletu.“

„Jak by vás mohlo srážet v rozletu? Vždyť nikam neletíte.“ Kolík se na ně znechuceně podíval. Nakonec však pokrčil rameny. „Dobrá, je mi vlastně jedno, jak si říkáte, ale chci, abyste… před těmi bedýnkami zazpívali… nejlepší píseň, jakou umíte. Ještě ne… ještě ne… okamžíček…“

Kolík ustoupil do nejvzdálenějšího kouta místnosti a stáhl si klobouk přes uši.

„Tak dobrá,“ řekl, „můžete začít.“

Pak naprosto ohlušen zíral na skupinu několik minut, až mu všeobecné zklidnění pohybu napovědělo, že ať už hudebníci páchali cokoliv, byl čin dokonán.

Poté prozkoumal skříňky. Dráty se tiše chvěly, ale neozýval se skoro žádný zvuk.

Hedvábní podvodníci se shlukli kolem něj.

„Zabralo to, pane Kolíku?“ zeptal se dychtivě Kubouš.

Kolík potřásl hlavou.

„Bohužel, hoši. Vy nemáte to, co si to bere.“

„A co si to bere, pane Kolíku?“

„Tak teď jste mě dostali. Něco jste odehráli,“ připustil při pohledu na jejich zklamané tváře, „ale ať je tamto cokoliv, bylo toho ve vaší muzice moc málo.“

„Ehm…, ale neznamená to, že nesmíme hrát na tom festivalu, že ne, pane Kolíku?“ obrátil se s prosebným výrazem Drtič ke Kolíkovi.

„Ale můžete,“ řekl Kolík a na tváři se mu objevil benevolentní úsměv.

„Mockrát děkujeme, pane Kolíku!“

Hedvábní podvodníci vyrazili do ulic.

„Musíme to dát pořádně dohromady, jestli je na tom festivalu chceme dostat,“ uvažoval Drtič nahlas.

„Co tím myslíš… jako třeba…, že bysme se měli naučit hrát?“ vyděsil se Kubouš.

„Ne! Muzika s kamením musí přijít sama od sebe. Jak se začneš učit hrát, tak se nikdy nikam nedostaneš,“ vrtěl hlavou Drtič. „Ne, já myslel…“ rozhlédl se kolem, „tak především jiný oblečení. Byl ses podívat na ty kožený bundy,

Mumáku?“

„Tak trochu,“ přikývl Mumák.

„Co to znamená tak trochu?“

„Tak trochu to byla kůže. Šel jsem do koželužny v Zapudrovaný ulici a nějakou kůži tam měli, jenže tak trochu… zaváněla…“

„Nevadí. Začneme s nima dneska večer. A co ty kalhoty z leopardí kůže, Špíno? Víš, že jsme si řekli, že kalhoty z leoparda by byly skvělý?“

Špínovi přeběhl po tváři ustaraný výraz.

„No, já tak trochu nějaký sehnal,“ odpověděl. „Počkej, tak buď je máš, nebo nemáš,“ podíval se na něj Drtič.

„Jo, jenže ony jsou tak trochu jako…“ snažil se situaci vysvětlit Špína. „Hele, já nenašel jedinej kšeft, kde by o něčem takovým věděli, ale, hm, slyšeli jste o tom cirkuse, co tady byl minulej tejden? Dal jsem řeč s tím chlápkem v cylindru a… rozumíte, byla to taková jako dohoda a -“

„Špíno,“ ozval se Drtič nebezpečně tichým hlasem, „co jsi to koupil?“

„No, berte to z ty lepší stránky. Vezměte to takhle,“ usmál se nenucené Špína a na čele mu vyrazily krůpěje potu, „je to něco jako leopardí kalhoty a leopardí košile a čepice z leopardí kůže.“

„Špíno,“ zasyčel Drtič hlasem, v němž se ozývala špatně tajená hrozba, „tys koupil celýho leoparda, žejo?!“

„No, svým způsobem je to leopard, jo.“

„Pro všechny bohy na Ploše -“

„Ale na druhý straně je to výhodná koupě, stál jenom dvacet toláčů!“ bránil se Špína. „A nic důležitýho mu nechybí, jak říkal ten chlap.“

„A proč se ho chtěl teda zbavit?“ zajímalo Drtiče.

„No, on je tak trochu hluchej. Neslyší krotitele, říkal ten chlápek.“

„Ale ten nám k ničemu nebude!“

„To nevím proč. Tvý kalhoty slyšet nemusej.“

NEBYL BY MĚĎÁČEK, MLADÝ PANE?

„Vodprejskni, dědku.“

TAK TEDY HODNÉ ŠTĚSTÍ.

„Jak říká fotr, dneska se ulice žebrákama jen hemžej,“ zabručel Drtič, když se vydali dál. „Říká, že Cech žebráků by s tím měl něco dělat.“

„Jenže všichni žebráci přece patří k Cechu žebráků,“ nechápal Kubouš.

„No, tak si neměli nabrat tolik lidí.“

„To jo, jenže je to lepší než bejt jen tak na ulici.“

Špína, jehož mozková aktivita byla v celé skupině nejmenší, a tedy nejméně zkreslovala jeho pravdivý pohled na svět, se poněkud opozdil za ostatními. Měl nejistý pocit, že ho právě obešla smrt.

„Tenhle byl nějakej moc hubenej,“ zabručel.

Ostatní mu nevěnovali pozornost. Už zase byli v obvyklé při.

„Mám až po krk Hedvábných podvodníků,“ prohlašoval právě Kubouš. „To jméno je pěkně pitomý!“

„Fakticky hubenej, hrozně hubenej,“ bručel Špína. Vstrčil ruku do kapsy.

„Jasně, mně se taky mnohem víc líbilo, když jsme byli ‚Húúú!‘“ souhlasil Mumák.

„Jenže ‚Húúú!‘jsme byli akorát půl hodiny!“ vřískl Drtič. (*Pozn. aut.: Byla to ovšem opravdu velmi výmluvná půlhodina)

„Včera. Mezi tím, co jsme se jmenovali Inkoustovej pot a Let balónu, vzpomínáš?“

Špína našel v kapse desetipenci a začal se vracet.

„Musí přece existovat nějaký fakticky dobrý jméno,“ nedal se odradit Kubouš. „Vsadil bych se, že ho poznáme hned, jak ho zahlídneme.“

„To jo. Dobrá, ale s nějakým jménem tam vylézt musíme. Musíme vymyslet nějaký jméno, o který se za pět minut nezačneme hádat,“ uvažoval kupodivu logicky Drtič. „Naší kariéře rozhodně neprospívá, když lidi nevědí, kdo jsme.“

„Pan Kolík ale říká, že lidem rozhodně ano,“ ozval se Mumák.

„Jo, jenže když se kameny válej, tak na nich nevyroste mech, říká můj táta,“ oponoval Drtič.

„Tady máte, dědo,“ říkal právě Špína o kousek dál na ulici.

DĚKUJI VÁM, odpověděl vděčný Smrť.

Špína si pospíšil, aby dohnal své druhy, kteří se vrátili k diskusi o problémech s leopardem.

„Kam jsi ho dal, Špíno?“ zeptal se Drtič.

„Víš, jak bych ti to… tak nějak jako do tvý ložnice -“

„Jak se zabije takovej leopard?“ zajímal se Mumák upřímně.

„Hej, mám nápad,“ zasyčel Drtič zachmuřeně. „Předhodíme mu Špínu a počkáme, až se jím udáví.“

Havran si prohlédl hodiny ve vstupní hale zkušeným okem tvora, který zná cenu dobrých rekvizit.

Jak si všimla už dříve Zuzanka, nebyly ani tak malé, jako dimenzionálně velmi zvláštně umístěné. Zdálo se, že jsou malé, ale současně vypadaly jako něco nesmírně obrovského, na co se díváte z velké dálky - jednoduše řečeno, při pohledu na ně mozek očím neustále připomínal, že se mýlí. A tak to bylo, i když jste stáli těsně u nich. Byly vyrobeny z tmavého dřeva zašlého věkem. Měly kyvadlo, které se pomalu pohybovalo sem a tam.

Neměly ručičky.

„Velmi působivé,“ prohlásil havran. „Zvlášť ta čepel kosy na kyvadle. Krásný detail. Velmi gotický. Každý, kdo se na ty hodiny podívá, si musí vzpomenout na -“

KVÍK!

„Dobrá, dobrá, už jdu," zakrákal havran a přeletěl k vyřezávanému dveřnímu rámu. Byl zdoben složitým motivem lebek a kostí.

„Vytříbený vkus," přikývl havran.

KVÍK, KVÍK.

„No, obyčejnou instalatéřinu umí přece každý, řekl bych," zavrtěl hlavou havran. „To je zajímavá věc. Věděl jsi, že kloset byl ve skutečnosti pojmenován po siru Charlesi Clossetovi? Jen málokdo ví, že -"

KVÍK.

Krysí Smrť se opřel do velkých dveří vedoucích do kuchyně. Ty se se zaskřípěním otevřely, ale stejně jako v hale, ani tady nebylo všechno v pořádku. Naslouchající by měl pocit, že zaskřípění tam bylo přidáno někým, kdo si myslel, že takové dveře v takovém prostředí by prostě skřípat měly, a tak ho tam přidal.

Albert myl kamenný dřez a upíral nepřítomný pohled do neznáma.

Když zaslechl dveře, ohlédl se přes rameno. „To jsi ty? A co to s sebou vlečeš za věc?"

„Já jsem havran," představoval se havran nervózně. „Naneštěstí jeden z nejinteligentnějších ptáků. Někdo tvrdí, že je to asijský špaček minah, ale -"

KVÍK!

Havran si načechral pera.

„Jsem tady jako tlumočník," řekl.

„Našel ho?" zajímal se Albert.

Krysí Smrť delší dobu kvíkal.

„Díval se prý všude. Není po něm ani stopy."

„Pak nechce, abychom ho našli," řekl Albert a spláchl tuk z talíře, jehož okraj byl ozdoben jemným vzorkem lebek. „To se mi nelíbí!"

KVÍK.

„Krysák říká, že to není to nejhorší," překládal dál havran. „On říká, že byste měl vědět, co všechno vyvádí jeho vnučka…"

Krysí Smrtík kvičel. Havran mluvil.

Talíř dopadl do dřezu a rozbil se.

„Já to věděl!" vykřikl Albert, ^ochraňuje ho! Ona o tom nemá nejmenší představu! Tak dobrá! Teď se do toho dám já! Tak Mistr si myslí, že může jen tak zahnout kramle, co? Starému Albertovi nikdo nezmizí! Vy dva tady počkejte!"

V Pseudopolisu už byly rozvěšeny plakáty. Novinky se šíří rychle, zvláště když koně platí Kolík A.S.P.

„Buď zdrávo, Pseudopolis!"

Bylo třeba přivolat Městskou hlídku. Bylo třeba zorganizovat řetěz, po kterém putovaly kbelíky s vodou od řeky k místu vzniklého požáru. Asfalt musel před Buddyho šatnou neustále hlídkovat s velkým obuškem. Pobitým hřeby. Albert stál před úlomkem zrcadla ve svém pokoji a zuřivě si přičesával vlasy. Byly bílé. Tedy před dlouhým časem byly bílé. Teď měly barvu ukazováku silného kuřáka.

„Je to moje povinnost, to se nedá nic dělat," mumlal. „Zajímalo by mě, co by beze mě dělal. Možná že si opravdu pamatuje budoucnost, ale vždycky si ji vyloží špatně! No ano, klidně si může lámat hlavu s věčnými pravdami, ale kdo se v tom má pak, když je všechno řečeno a vykonáno, vyznat… akorát tak idiot."

Znovu se na sebe zadíval do zrcadla.

„V pořádku!"

Pod postelí měl ošoupanou krabici od bot. Albert ji opravdu velmi opatrně vytáhl a pomalu z ní sundal víko. Byla z poloviny naplněná vatou a v ní, jako vzácné vejce, spočívaly hodiny.

Písek v nich zatuhl v pádu. V horní polovině už ho zbývala jen špetka.

Tady se čas zastavil.

To byla součást Dohody. Albert pracoval pro Smrtě a jeho čas stál. Rozeběhl se, jen když se Albert vydal do světa lidí.

Vedle hodin ležel kus papíru. V záhlaví byla napsána cifra 91, ale pod ní se táhl sloupec neustále se snižujících číslic. 73… 68… 37… 19.

Devatenáct!

Musel se zbláznit! Nechával si život unikat po minutách a hodinách, a v poslední době mu ho uteklo neuvěřitelně mnoho. No ano, byla tady celá ta záležitost s instalatérem. A nákupy. Mistr hrozně nerad nakupoval. Měl potíž s tím být obsloužen. A Albert si udělal několik krátkých dovolených, protože bylo krásné vidět zase slunce, jakékoliv slunce, cítit vítr a déšť. Mistr dělal, co mohl, ale nikdy se mu je nepodařilo vytvořit správně. A pořádnou zeleninu, tu taky neuměl. Nikdy nechutnala jako vypěstovaná.

Albert vsunul hodiny do kapsy, natáhl si plášť a s dupáním sešel po schodech.

„Ty," řekl a ukázal na krysího Smrtě, „našel jsi po něm alespoň nějakou stopu? Něco tady přece musí být! Soustřeď se!"

KVÍK.

„Co říkal?"

„Říká, že jediné, co si pamatuje, je něco s pískem."

„Písek," přikývl Albert. „Dobrá. Dobrý začátek. Prohledáme všechen písek."

KVÍK?

„Ať je Mistr kdekoliv, vždycky udělá velký dojem."

Cliffa probudil zvuk, který zněl jako svišsemsvištam. Proti rannímu světlu se rýsovala silueta trpaslíka Zloty, který mával štětkou.

„Co to děláš, trpaslíku?“

„Poslal jsem Asfalta pro nějakou barvu,“ vysvětloval Zlota. „Tyhle pokoje, to byla opravdu ostuda.“

Cliff se zvedl na lokti a rozhlédl se.

„Jak říkáš té barvě, kterou jsi natřel dveře?“

„Eau-de-nil.“

„Pěkná.“

„Díky,“ přikývl Zlota.

„Ty záclony se mi taky líbí.“

Dveře se se zaskřípáním otevřely. Dovnitř vešel Asfalt s podnosem a kopnutím za sebou dveře zavřel.

„Pardon,“ řekl vzápětí.

„Já ten flek zatřu,“ uklidňoval ho Zlota.

Asfalt, který se třásl vzrušením, položil tác na stůl.

„Každý mluví jen o vás, hoši!“ řekl. „Ataky říkají, že už je načase postavit nové divadlo. Přinesl jsem vám vajíčka se šunkou, vajíčka s krysami, vajíčka s koksem a… a…, co to jenom bylo… jo. Kapitán místní Hlídky vzkazuje, že jestli vás po východu slunce ještě zastihne ve městě, dá vás pohřbít zaživa. Připravil jsem všechny naše věci do vozu a ten stojí u zadního vchodu. Nějaké mladé ženy na něj psaly různé věci rtěnkou. Moc pěkné záclony, mimochodem.“

Všichni tři obrátili pohledy k Buddymu.

„Vůbec se nepohnul,“ ozval se po chvíli Zlota. „Hned po koncertě se vypnul, jako když zhasneš světlo.“

„No však se taky včera večer pěkně odvázal,“ přikývl Cliff.

Buddy dál tiše chrápal.

„Až se vrátíme nazpět,“ pokračoval Zlota, „uděláme si někde pěknou dovolenou.“

„Jo, to by se mi líbilo,“ souhlasil Cliff. „Jestli se z tohohle maléru dostaneme živí, hodím si svůj pytel šutrů přes rameno a vyrazím na pěkně dlouhou procházku a tam, kde se mě první člověk zeptá ‚k čemu jsou ty kameny, co máte na zádech‘, tam se usadím.“

Asfalt vyhlédl na ulici.

„Umíte všichni rychle jíst?“ zeptal se. „Já jen, že tam dole na ulici jsou nějací chlápci v uniformách. A nesou si rýče a lopaty.“

Zatím v Ankh-Morporku žasl pan Kleť.

„Ale my jsme vás zaplatili!“

„Správně to zní najali, ne zaplatili,“ zavrtěl hlavou lord Odkraglli, představený Cechu vrahů. Díval se na pana Kletě s výrazem neskrývaného odporu. „Naneštěstí nemůžeme naši smlouvu dodržet.“

„Jsou to jenom muzikanti,“ řekl pan Kleť. „Copak může být těžké je zabít?“

„Moji kolegové o tom z jakéhosi důvodu nechtějí mluvit,“ odpověděl lord Odkraglli. „Mají prostě dojem, že naši klienti požívají jakési ochrany. Je jasné, že vám vrátíme zálohovanou částku.“

„Ochranu,“ zabručel Kleť, když s pocitem úlevy prošli branou Cechu vrahů na ulici.

„No, já vám vykládal, jak to bylo u Bubnu, když -“ začal Sečmo.

„To byla jen hloupá představa vzniklá z pověr,“ odsekl Kleť. Zvedl pohled k vysoké zdi, na níž mávaly tři festivalové plakáty gvými ječícími barvami.

„Byl jste pěkný hlupák, když jste si myslel, že vrahové něco dokáží mimo město,“ bručel Kleť polohlasem.

„Já? Já přece -“

„Pošlete je dál než deset kilometrů od dobrého krejčího a pořádného zrcadla a rozsypou se vám,“ dodával Kleť.

Dál upíral oči na plakáty.

„Zadarmo,“ odplivl si. „Říkal jste něco o tom, že kdokoliv hraje na tomhle festivalu, ten se vyhnul vstupu do cechu a hraje na černo?“

„Je to tak, pane. Mám pocit, že se vůbec nebojí. Tedy, jak bych vám to… někteří z nich se dohodli a spojili se, pane. Víte, oni tvrdí, že je mnohem víc lidí, kteří by chtěli být hudebníky, než my jsme ochotní přijmout do cechu, a proto že bychom měli -“

„To je diktatura davu!“ vykřikl Kleť. „Spojovat se dohromady, abychom znásilnili nepřijatelná práva bezmocného města!“

„Potíž je v tom, pane…“ pokračoval Pytlohub, „že jestli jich bude opravdu hodně…, jestli se rozhodnou vytáhnou k paláci… no, znáte přece Patricije, pane.“

Kleť zachmuřeně přikývl. Každý cech byl silný jen tak dlouho, pokud jeho činnost hovořila v jeho prospěch, a tak podporoval sám sebe. Představil si stovky hudebníků na náměstí před palácem. Stovky hudebníků, kteří nebyli členy cechu…

Patricij byl pragmatik. Nikdy se nesnažil opravovat věci, které fungovaly. Věci, které nefungovaly, ovšem většinou důsledně rozebral.

Jediný plamínek naděje spočíval v tom, že všichni budou mít plné ruce práce s hudbou a nenapadne je o tom přemýšlet ve větším měřítku.

Kleť si však rychle uvědomil, že je v tom všem zapletený ten prokletý Kolík. A předpokládat, že Kolíka nenapadne něco, z čeho jsou cítit peníze, by bylo totéž jako věřit, že kámen upuštěný z výšky zapomene na přitažlivost zemskou.

„Hej? Alberte?“

Zuzanka otevřela kuchyňské dveře. Obrovská místnost byla prázdná.

„Alberte?“

Zkusila to nahoře. Tam byl její pokoj a dlouhá chodba plná dveří, které se neotvíraly a pravděpodobně se ani otevřít nedaly - dveře a jejich rámy měly vzhled něčeho, co bylo vyrobeno v jednom kuse. Dalo se předpokládat, že tam někde má ložnici i Smrť, i když na druhé straně se o smrti, stejně jako o čertovi říká, že nikdy nespí. Možná že jen leží v posteli a čte si.

Zkoušela kliky jednu za druhou, až našla jednu, která jí pod rukou povolila.

Smrť opravdu měl ložnici.

Mnoho těch malých drobných věcí bylo naprosto v pořádku. Koneckonců, viděl v životě statisíce ložnic. Uprostřed všech těch akrů podlahy byla obrovská čtyřsloupková postel, ale když do ní Zuzanka strčila, ukázalo se, že prostěradla a pokrývky jsou tvrdé jako kámen.

Bylo tam obrovské zrcadlo a velká skříň na šaty. Nahlédla dovnitř pro případ, že by tam byl výběr černých rouch, ale nebylo tam nic jiného než několik starých bot na dně. (*Pozn. aut.: Na dně každé skříně se dříve či později objeví nějaké staré boty. Kdyby měla mořská panna skříň na šaty, dříve nebo později by na dně našla nějaké staré boty)

Na toaletce bylo porcelánové umyvadlo a džbán na vodu se vzorkem lebek a .kostí a řada různých lahviček a dalších toaletních potřeb.

Brala je jednu po druhé do ruky. Voda po holení. Pomáda. Ústní voda. Pár hřebenů se stříbrnými rukojeťmi.

Bylo to vlastně všechno velmi smutné. Smrť, jak bylo vidět, zjistil, co by měl mít gentleman na nočním stolku a v jeho okolí, a nezajímal se o ty podstatné otázky. Proč a nač?

Nakonec našla menší, úzké schodiště.

„Alberte?“

Na vrcholu schodů byly malé dveře.

.Alberte? Je tady někdo?“

No, když předtím zavolám, to se nikomu nekradu do soukromí, říkala si. Otevřela dveře.

Byl to velmi malý pokoj. Velmi malý. Byla v něm jen malá skříň a krátká úzká postel. Malá knihovna, v níž bylo několik na první pohled nezajímavých malých knih v měkkých deskách. Na podlaze ležel kousek prastarého papíru. Když ho Zuzanka zvedla, ukázalo se, že je pokryt číslicemi. Všechny byly přeškrtané s výjimkou poslední. To byla číslice 19.

Jedna z knih nesla jméno Zahradničíme v obtížných podmínkách.

Vrátila se do studovny. Věděla, že v domě nikdo není. Vzduch byl naprosto nehybný, jakoby mrtvý.

V zahradě měla tentýž pocit. Smrť uměl vytvořit skoro všechno, když nepočítáme instalatérskou síť. Neuměl ještě jednu věc. Život. Život bylo třeba přidat, podobně jako kvasnice do těsta. Bez něj sice všechno mohlo vypadat lákavě a dokonale, ale bylo to bez chuti, bez zápachu a plané, nudné, nezáživné.

Tak to tady asi kdysi vypadalo, pomyslela si Zuzanka. A pak jednoho dne adoptoval mou matku. Byl zvědavý.

Znovu prošla ovocnou zahradou.

A když jsem se narodila, otec s matkou měli takový strach, že se tady budu cítit doma, že mě odvezli a vychovávali tak, až se ze mě stala… hm… Zuzanka. Copak to je jméno pro Smrťovu vnučku? Takové děvče by mělo mít vysedlé lícní kosti, rovné vlasy a jméno plné V nebo X.

A v zahradě znovu narazila na věc, kterou udělal pro ni. Úplně sám. Všechno si odvodil sám od základů…

Zhoupnutí. Docela jednoduché zhoupnutí.

V poušti mezi Klačem a Bajionou bylo ráno, ale písek už se začal rychle rozpalovat.

Vzduch se zachvěl a ozvalo se slabé „pop“. Na písečné duně se objevil Albert. Na obzoru bylo vidět pevnost z nepálených cihel.

„Klačská cizinecká legie,“ zabručel a do bot se mu pomalu začal sypat písek.

Albert se vydal k pevnosti a na rameni mu seděl krysí Smrť.

Zabušil na vrata, ve kterých trčelo několik šípů. Po nějaké době se ve vratech otevřela malá špehýrka.

„Co si přejete, záhybe?“ ozval se hlas odněkud zevnitř.

Albert pozvedl papír, na němž byl obrázek.

„Viděli jste tady někoho, kdo vypadal takhle?“

Zavládlo ticho.

„Dobrá, tak tedy řekněme: viděli jste nějakého tajemného cizince, který nemluvil o své minulosti?“ vyptával se Albert.

„Tohle je Klačská cizinecká legie, uffendi. Tady lidé o své minulosti nemluví. Oni sem vstupují, aby… aby…“

Jak se odmlka prodlužovala, došlo Albertovi, že pokud má konverzace pokračovat, musí se o to zasloužit sám.

„Zapomněli?“

„Jo. Zapomněli. To je ono.“

„Takže měli jste v poslední době nějaké nováčky, kteří by byli, řekněme, tak trochu podivní?“

„Jo, to by bylo možné,“ odpověděl hlas pomalu. „Nepamatuju si.“

Špehýrka zapadla. Albert znovu zabušil.

„Ano? Co je?“

„Jste si jistý, že si nepamatujete?“

„A CO?“

Albert se zhluboka nadechl.

„Žádám o rozmluvu s vaším velícím důstojníkem!“

Špehýrka se zavřela. Vzápětí se znovu otevřela.

„Omlouvám se. Jak se zdá, velící důstojník jsem tady asi já. Nejste Bajioňan nebo Trus, že ne?“

„To nepoznáte?“

„Já… jsem si zatraceně jistý, že jsem to kdysi uměl. Dneska mám hlavu jako tu věc… s dírami… osušuje se v ní salát… hm…“

Ozval se zvuk odsunovaných závor a v bráně se otevřela malá dvířka.

Jestli si Albert dobře pamatoval hodnosti Klačské cizinecké legie, pak byl tenhle pravděpodobný důstojník seržant. Vypadal jako někdo, kdo si mimo jiné věci nepamatoval, ani kdy naposled pořádně spal.

V pevnosti bylo několik dalších klačských vojáků, kteří seděli nebo tak tak stáli. Mnozí měli obvázaná zranění a na udupaném písku leželo mnoho dalších vojáků, kteří se už nikdy v životě nebudou potřebovat pořádně vyspat.

„Co se to tady stalo?“ zeptal se Albert. Jeho tón byl tak autoritativní, že se seržant přistihl, jak salutuje.

„Zaútočili na nás Trusové, pane,“ odpověděl a mírně se zapotácel. „Byly jich stovky. Měli nad námi přesilu - které je to číslo, co následuje po devítce, pane? Má v sobě jedničku.“

„Deset.“

„Deset ku jedné, pane.“

„Ale jak vidím, vy jste přežil,“ upozornil ho suše Albert.

„Ano,“ přikývl seržant. „Jistě. Hm. Jenže. Totiž. Tady se to právě začíná všechno nějak komplikovat. Hm. Desátníku? Vy. Ne vy, vy hned vedle něj. Vy s těmi dvěma proužky.“

„Já?“ zeptal se malý kulatý voják.

„Ano. Řekněte mu, co se stalo.“

„Oh. Dobrá. Takže. Tedy, ti bastardi nás zasypali šípy, rozumíte? A zdálo se, že je s námi konec. Pak někdo navrhl, abychom opřeli mrtvá těla s oštěpy a samostříly nahoru na ochoz, aby si ti t’ruští psi venku mysleli, že je nás pořád ještě dost -“

„Nebyl to nijak originální nápad, tahle finta už byla použita několikrát,“ vysvětloval seržant. (*Pozn. překl.: Pokud se chcete o podobných fintách dozvědět více, přečtěte si některou z knih zmíněného P. C. Wrena. Budete mrkat)

„Jo,“ přiznal desátník neochotně. „Protože oni na to museli přijít taky. A pak..; pak… sjížděli z dun a neustále se blížili, a když už byli skoro u pevnosti a smáli se, vykřikovali něco jako ‚zase ten starý trik‘… někdo vykřikl ‚pal!‘ a oni všichni vystřelili.“

„Ti mrtví -“

„Já vstoupil do legie, abych… to… no víte, to s hlavou…“ začal desátník.

„Zapomněl?“ pomohl mu Albert.

„Jo, to je ono, zapomněl. A už jsem v tom byl fakticky dobrý. Ale nikdy nezapomenu na to, jak můj starý kamarád Nugát Malík, který v sobě měl tolik šípů, že vypadal jako jehelníček, pořád ještě dával nepříteli co proto,“ otřásl se desátník. „To vážně dlouho nezapomenu. Ale rozhodně se o to pokusím, to mi věřte!“

Albert zvedl pohled k ochozu pod střílnami. Byl prázdný.

„Někdo je pak sešikoval do tvaru a oni vypochodovali ven,“ vysvětloval desátník. „Před chvilkou jsem se byl podívat venku a našel jsem tam jen hroby. Museli je vykopat jeden pro druhého.“

„Poslyšte,“ nadhodil Albert, „kdo je to ten ‚někdo‘, o kom pořád mluvíte?“

Vojáci se podívali jeden po druhém.

„No, právě jsme se o tom dohadovali,“ odpověděl seržant. „Pokoušeli jsme si vzpomenout. Byl zrovna v… jámě…, když to začalo.“

„Byl vysoký?“

„Mohl být vysoký, mohl,“ přikyvoval desátník. „Ale hlas měl hodně nízký.“ Zdálo se, že ho slova vycházející z jeho vlastních úst trochu zaskočila.

„A jak vypadal?“

„No, měl… s tím… a taky… byl asi… více méně, že a…“

„Když mluvil, bylo to takové hlasité, temné a hluboké?“ vyzvídal Albert.

Desátník se s úlevou usmál. „To byl on,“ přikývl. „Vojín… vojín… Beau… Beau… jeho druhé jméno si nepamatuju…“

„Věděl jsem to, hned když se objevil v tom…“ začal seržant a netrpělivě luskl prsty, „v té věci, co otevřete nebo zavřete. Je ze dřeva. Má závěsy a spoustu hřebů. Jo, díky. Brána. To jsem myslel, bránu. Když vyšel z té brány, tak řekl…, co to řekl, desátníku?“

„„VŠECKO, DO POSLEDNÍ PODROBNOSTI‘,“ řekl.

Albert se rozhlédl po pevnosti.

„Takže už je pryč.“

„Kdo?“

„Ten muž, o němž jste mi vyprávěli.“

„No jo, ten. Hm. Nemáte náhodou představu, kdo to mohl být, záhybe? Víte, bylo to fakticky úžasné, když mluvíme o disciplíně a odvaze…“

„Esprit du corpse?“ nadhodil Albert, který dokázal být někdy pěkně nepříjemný. „Předpokládám, že se nezmínil o tom, kam má namířeno dál?“

„Kdo kam má namířeno?“ zeptal se seržant a svraštil čelo v upřímném pokusu si vzpomenout.

„Zapomeňte na to,“ zavrtěl Albert hlavou.

Naposled se rozhlédl po malé pevnůstce. V životě světa pravděpodobně nic neznamenalo, jestli přežila, nebo ne a jestli se hranice na mapě táhla na tu, nebo na onu stranu. Přesně v Mistrově duchu, plést se v takových věcech…

Někdy se pokouší být lidský. A dělá z toho pěkný chlív.

„Pokračujte dál, seržante,“ řekl Albert a vykročil zpět do pouště.

Legionáři pozorovali, jak zmizel za vrcholky dun, a pak pokračovali v úklidu pevnosti.

„Kdo myslíš, že to byl?“

„Kdo?“

„Ta osoba, co jsi se o ní právě zmínil?“

„To jsem udělal?“

„A co jako?“

Albert vystoupil na vrchol velké duny. Odsud se pískem klikatila jakoby tečkovaná stopa, která se stáčela hned sem, hned tam.

KVÍK.

„Ty i já, oba,“ přikývl Albert.

Vytáhl z kapsy výjimečně špinavý kapesník, v každém rohu uvázal uzel a pak si ho nasadil na hlavu.

„Dobrá,“ přikývl, ale v hlase mu zněly stopy nejistoty. „Jak se zdá, nepostupovali jsme dost logicky.“

KVÍK.

„Víš, co myslím. Takhle bychom ho mohli honit po celé Ploše.“

KVÍK

„Asi bychom se nad tím měli pořádně zamyslet.“

KVÍK.

„Takže, kdybys byl na Ploše, cítil by ses divně a mohl jít komkoliv, ale opravdu kamkoliv…, kam bys šel?“

KVÍK?

„Prostě kamkoliv, no. Ale někam, kde si nikdo nepamatuje tvoje jméno.“

Krysí Smrť se rozhlédl po nekonečné nevýrazné a především naprosto suché poušti.

KVÍK.

„No vidíš a já si myslím, že máš pravdu.“

Byla to jabloň.

Tu houpačku mi tady udělal sám vzpomněla si Zuzanka.

Seděla a dívala se na onen předmět.

Houpačka byla dost složitá. Pokud bychom z jejího vzhledu měli odvodit myšlenky, které vedly k její konstrukci, vypadalo by to asi takhle:

Je jasné, že houpačka by měla viset z nejsilnější větve.

Ale pravda je, že na to, aby byla co nejbezpečnější, by bylo lepší, kdyby byla zavěšena na dvou nejsilnějších větvích, každý provaz na jedné.

Jenže dvě nejsilnější větve vyrůstaly na opačných stranách kmene, přímo proti sobě.

Nikdy se nevzdávat. Nevracet se. Postupovat jeden logický krok za druhým.

Takže… odstranil kus nad zemí zhruba dva metry kmene, aby se houpačka mohla houpat.

Strom neuschl. Byl stále dokonale zdravý.

Jenže kvůli chybějícímu kusu kmene vznikl jiný problém. Ten byl překonán díky dvěma podpěrám umístěným pod nejsilnějšími větvemi, kousek za místa, kde byly upevněny provazy houpačky. Podpěry pak udržovaly strom i s houpačkou v potřebné výši nad zemí.

Vzpomněla si, jak se už tenkrát hrozně smála a on tam stál a nechápal, co je v nepořádku.

A pak to najednou viděla, jako kdyby to před ní rozložil na jednotlivé součásti.

Tak Smrť pracoval. On nikdy tak docela nerozuměl tomu, co dělá. Něco udělal a ukázalo se, že je to chybné. Jako její matka; najednou zjistil, že s ním žije dospělá žena, a nevěděl, co má dělat dál. Takže podnikl něco dalšího, aby to napravil, a tak vlastně udělal spoustu dalších chybných věcí. Její otec. Smrťův učedník! A když se pokazilo i tohle a bylo jasné, jak velká je potenciální chyba celé záležitosti, udělal zase něco jiného, čím by to napravil.

Obrátil hodiny.

A pak už to byla jen otázka výpočtů.

A Povinnosti.

„Nazdar… u všech ďáblů, Zloto, nemohl bys mi říct, kde to jsme… Sto Lat! Jej!“

Publikum tam bylo ještě početnější. Bylo tam mnohem víc času na vylepení plakátů, mnohem více času na to, aby se rozšířila šeptanda z Ankh-Morporku. A jak si skupina uvědomila, taky pěkně velké množství lidí, kteří je následovali z Pseudopolisu.

V krátké přestávce při vystoupení, těsně před tím, než lidé začali demolovat nábytek, se Cliff naklonil ke Zlotovi.

„Viděl jsi tu trollku v první řadě?“ zeptal se. „Tu, co jí musel Asfalt dupnout na prsty?“

„Tu, co vypadala jako hromada kompostu?“

„Jo, ta byla i v Pseudopolisu,“ přikývl rozzářeně Cliff. „Pořád se na mě dívá!“

„Tak neváhej, hochu,“ radil mu Zlota, který vyklepával sliny ze svého rohu. „Nelíbila se ti?“

„Myslíš, že je to jedna z těch fanyněk, o kterých nám vyprávěl Asfalt?“

„Mohla by.“

I jiné novinky se šířily rychle. Kromě svítání je v hotelovém pokoji naplněném pozornostmi fanoušků zastihl i krátký list královny Keli, ve kterém se pravilo, že skupina musí do hodiny, ale raději dříve, opustit město.

Buddy ležel na dně vozu, který kodrcal po kamenité cestě směrem ke Quirmu.

Nebyla tam. Po oba večery si pečlivě prohlížel obecenstvo, a ona tam nebyla. Udělal dokonce to, že uprostřed noci vstal a vydal se do pustých ulic pro případ, že by ho hledala. Teď začal přemýšlet o tom, jestli vůbec existovala s výjimkou té doby, kdy byl na jevišti.

Rozhovoru svých společníků naslouchal jen na půl ucha.
„Asfalte?“
„Ano, pane Zloto?“
„My s Cliffem, jsme si nemohli nevšimnout jedné věci.“
„Ano, pane Zloto?“
„Neustále s sebou nosíš těžký kožený vak, Asfalte.“
„Ano, pane Zloto.“
„Řekl bych, že dnes ráno byl o něco těžší.“
„Jistě, pane Zloto.“
„Nejsou v něm náhodou peníze?“
„Jsou, pane Zloto.“
„Kolik?“
„Ehm. Pan Kolík řekl, že vás nemám zatěžovat finančními problémy,“ odpověděl Asfalt.
„Tak sem s tím, nám to nevadí,“ řekl Cliff.
„Správně,“ přidal se k němu Zlota. „My se chceme starat.“
„No,“ Asfalt si olízl rty. Cliff se choval až podezřele klidně. „Asi dva tisíce tolarů, pane Zloto.“
Za nastalého ticha vůz chvíli skřípal na kamení. Krajina se poněkud změnila. Objevily se kopce a farmy byly menší.
„Dva tisíce tolarů,“ opakoval Zlota. „Dva tisíce tolarů. Dva tisíce tolarů. Dva tisíce tolarů.“
„Proč pořád opakuješ dva tisíce tolarů?“ zeptal se Cliff.
„Nikdy v životě jsem neměl možnost říct ‚dva tisíce tolarů‘.“
„Hlavně to neříkej tak nahlas.“
„DVA TISÍCE TOLARŮ!“
„Psst!“ vykřikl Asfalt zoufale, když se Zlotův výkřik odrazil ozvěnou z kopců. „Tohle je kraj banditů!“
Zlota se podíval na pytel.
„Mně to povídej!“
„Já nemyslel pana Kolíka.“
„Jsme na cestě mezi Sto Laty a Quirmem,“ řekl Zlota trpělivě. Tohle není cesta v horách Beraní hlavy. Tohle je civilizace. Na civilizovaných cestách tě nikdo neoloupí.“ Zachmuřeně se podíval na pytel s penězi. „Počkají, až dojedeš do města. To je to, čemu se říká civilizace. Pch, můžeš mi říct, kdy byl na téhle cestě někdo naposled oloupen?“
„V pátek,“ ozval se hlas zpoza velkého balvanu. „Ale k sakr-“
Koně se vzepjali a vyrazili kupředu. Asfalt zapráskal bičem téměř instinktivně.
Nezpomalili, dokud nebyli o několik kilometrů dál.
„Hlavně mlčte o těch penězích, jo?“ nabádal své společníky Asfalt
„Já jsem profesionální hudebník,“ ozval se Zlota. „Je tedy jasné, že zcela přirozeně myslím na peníze. Jak daleko to máme do Quirmu?“
„Už to není daleko,“ odpovídal Asfalt. „Nějakých pár kilometrů.“
A za vrcholkem následujícího kopce se před nimi objevilo město, obklopující mořskou zátoku.
U městských bran, které byly zavřené, se tísnily davy lidí. Odpolední slunce se odráželo od naleštěných přilbic.
„Jak říkáte těm dlouhým holím, co mají na konci sekery?“ zeptal se Asfalt.
„Píky,“ vysvětlil mu Buddy.
„Tak těch je tam fakticky hodně,“ konstatoval Zlota.
„Ty tam ale nejsou kvůli nám, co myslíte?“ zajímal se Cliff. „My jsme přece jen obyčejní muzikanti.“
„Taky tam vidím nějaké muže v dlouhých pláštích a se zlatými řetězy a takovými věcmi,“ doplňoval Asfalt.
„Městská rada,“ zabručel Zlota.
„Vzpomínáte si na toho jezdce, který nás předjel dneska ráno?“ nadhodil Asfalt. „Tak si myslím, že novinky cestují rychleji než my…“
„No jo, ale my to divadlo nepodpálili,“ bránil se Cliff.
„Hm, ale zato jsi jim přidával jere šestkrát,“ upozornil ho Asfalt.
„Ani jsme se nesrocovali v ulicích a nedělali nepořádek, my ne.“
„Jsem si naprosto jistý, že si to takhle dají vysvětlit i ti muži s meči.“
„Třeba nechtějí, aby se jim předělávaly hotely. Já vám říkal, že je to chyba, ty oranžové závěsy ke žluté tapetě.“
Vůz zastavil. Kulatý muž s třírohým kloboukem a kožešinou obšitém plášti na ně upíral nevlídný pohled.
„Jste hudebníci, kteří vystupují pod jménem Howling Rocks?“ zeptal se.
„V čem je problém, důstojníku?“ naklonil se k němu Asfalt.
„Jsem starosta Quirmu. Podle quirmských zákonů je zakázáno hrát ve zdech našeho města Hudbu s kamením. Podívejte se, říká se to přímo tady…“
Vytáhl odněkud svitek pergamenu. Zlota mu ho vytrhl z ruky.
„Ten inkoust se mi zdá ještě mokrý,“ řekl.
„Hudba s kamením představuje veřejnou hrozbu, je dokázáno, že narušuje zdraví i morálku a způsobuje nepřirozenou rotaci těla,“ prohlásil onen muž a přitáhl si svitek zpět k sobě.
„Tím chcete říct, že nesmíme vstoupit do Quirmu?“
„Jestliže to jinak nejde, vstoupit do města můžete,“ odpověděl starosta. „Ale nesmíte ve městě hrát.“
Buddy se na voze postavil.
„Ale my musíme hrát,“ řekl. Kytara se mu na řemeni zhoupla. Sevřel krk nástroje a výhružně pozvedl pravou ruku nad

struny.

Zlota se zoufale rozhlédl kolem. Cliff a Asfalt si zacpali uši prsty.

„Aha!“ usmál se Zlota. „Jak se zdá, vznikla tady situace, ve které by bylo nejlépe vyjednávat, že?“

Slezl z vozu.

„Předpokládám, že je tady něco, o čem vaše důstojnost zatím neslyšela,“ pokračoval. „Totiž hudební daň.“

„Jaká hudební daň?“ ozvali se jedněmi ústy starosta a Asfalt.

„To je úplná novinka,“ vysvětloval Zlota. „Byla vyhlášena na základě nesmírné popularity Hudby s kamením. Hudební daň, padesát centů z jedné vstupenky. Ve Sto Latech to myslím udělalo skoro dvě stě padesát tolarů. V Ankh-Morporku to bylo alespoň dvakrát tolik. To byla Patricijova myšlenka.“

„Vážně? No to by tak Vetinarimu bylo podobné,“ zaváhal starosta. Pak si zamnul bradu. „Říkal jste, že to ve Sto Latech dělalo skoro dvě stě padesát tolarů? Skutečně? A to vlastně není nijak velké město, že?“

Strážný s péřovým chocholem na helmici nervózně zasalutoval.

„Promiňte, vaše důstojnosti, ale ve zprávě ze Sto Lat stálo, že -“

„Okamžiček,“ odbyl ho starosta. „Přemýšlím…“

Cliff se naklonil z vozu ke Zlotovi.“

„To je podplácení, není?“ zašeptal.

„To je zdanění,“ odpověděl mu Zlota.

Strážný znovu zasalutoval.

„Věřte mi, pane, stráže -“

„Kapitáne,“ vyštěkl starosta, který stále ještě zamyšleně zíral na Zlotu, „tohle je politika! Takže prosím!“

„Taky?“ podivil se Cliff.

„A abychom ukázali dobrou vůli,“ pokračoval klidně Zlota, „myslím si, že by bylo nejlepší, kdybychom tu daň zaplatili před představením, co myslíte?“

„Vaše důstojnosti, v té zprávě jasně stálo, že -“

„Dvě stě padesát tolarů,“ zdůraznil Zlota.

„Vaše důstojnosti -“

„Poslyšte, kapitáne,“ řekl starosta, který očividně dospěl k rozhodnutí. „Víme, že lidé ve Sto Latech jsou poněkud divní. Vždyť je to nakonec jen hudba. Já jsem hned říkal, že se mi zdá, že je to divná zpráva. Nevidím, jak by na hudbě mohlo být něco zlého. A tihle mladí li… mladá společnost je jistě velmi úspěšná,“ dodal. To pro něj bylo bezpochyby velmi důležité a hrálo to v jeho rozhodování velkou roli, stejně jako u mnoha jiných lidí. Nikdo nemá rád chudého zloděje.

„Ano,“ pokračoval, „to by tak bylo těm z Lat podobné, zkusit na nás něco takového. Myslí si, že jsme nějací prosťáčci, jen proto, že žijeme tady.“

„Ano, ale Pseudopo-“

„Ti! Nafoukaní chytráci. Na troše hudby není nic špatného, co? Zvláště,“ starosta upřel pohled na Zlotu, „když je to navíc ve prospěch všeobecného blaha. Pusťte je dovnitř, kapitáne.“

Zuzanka osedlala.

Znala to místo. Jednou tam dokonce byla. Teď kolem cesty postavili nové dřevěné hrazení, ale cesta tam pořád ještě byla dost nebezpečná.

Znala i přesný čas.

Těsně předtím, než to místo nazvali Zatáčka u mrtvého.

„Zdravím tě, Quirme!“

Buddy zahrál akord. Pak zaujal pózu. Zahalila ho slabá nažloutlá záře, podobná odrazu světla na laciných zekýnech.

„Hm-hm-hmm!“

Jásot se změnil ve známou stěnu zvuku.

Na začátku jsem měl strach, že nás zabijí lidé, kteří nás nebudou mít rádi, pomyslel si Zlota. Teď si myslím, se by nás mohli snadno zabít i ti, kteří nás mají rádi…

Opatrně se rozhlédl. Kapitán nebyl hlupák, všude kolem stěn stály stráže. Doufám jenom, že Asfalt připravil koně a vůz k zadnímu vchodu, jak jsem ho prosil…

Podíval se na Buddyho, který ve světle svíček jako by sám světélkoval.

Pár přídavků, pak dolů po zadním schodišti a pryč, pomyslel si Zlota. Velký kožený pytel byl přikován řetězy ke Cliffově noze. Každý, kdo by ho chtěl ukrást, by zjistil, že s sebou táhne tunového bubeníka.

A to nikdy ani nevím, co vlastně budeme hrát, přemýšlel Zlota dál. Nikdy, zatímco on vždycky jen tak hrábne do strun a… je to. Ať mi nikdo neříká, že je to v pořádku.

Buddy udělal gesto, které se podobalo poslední fázi při vrhu diskem, a poslední akord vyletěl k uším nadšeného publika.

Zlota pozvedl roh k ústům. Zvuk, který se z něj vylinul, zazněl jako hořící černý samet v místnosti bez oken.

Než jeho srdce zaplnilo kouzlo Hudby s kameny, pomyslel si: Zemřu. To je součástí hudby. Zemřu už velmi brzo. Cítím to. Každý den. Blíží se to…

Znovu se podíval na Buddyho. Mladík zkoumal sál, pátral pohledem v ječícím publiku, jako by někoho hledal.

Hráli „Trsej a ječ“, „Hrál jen Hudbu s kamením, nic víc“ i „Takový schodiště do ráje“ (a stovky lidí v publiku přísahaly, že si hned zítra ráno koupí kytaru) .

Hráli srdcem, ale především duší.

Podařilo se jim zmizet po devátém přídavku. Davy se stále ještě s pískotem a dupáním dožadovaly dalšího, když

Buddy, Zlota a Cliff prolézali okénkem na záchodě a spouštěli se do zadní uličky.

Asfalt vyprázdnil sáček do koženého pytle. „Dalších sedm set tolarů!“ řekl, když pomáhal hudebníkům nastoupit.

„Správně a my dostaneme po deseti tolarech,“ zabručel Zlota.

„To musíte říct panu Kolíkovi,“ odpověděl Asfalt, když podkovy zazvonily na ulici vedoucí k bráně.

„To taky udělám.“

„To přece není tak důležité,“ ozval se Buddy. „Někdy to děláš pro peníze, ale někdy pro představení samé.“

„Pch! Tak bude ono!“ Zlota zašmátral pod sedadlem. Asfalt tam uložil dvě basy piva.

„A zítra nás čeká ten… festival, mládenci,“ zaduněl Cliff. Projeli obloukem brány. Ještě odsud slyšeli dusot a pískot davu.

„Potom uzavřeme novou smlouvu,“ přikývl trpaslík. „A já v ní už teď vidím pěknou řádku nul.“

„Nuly už máme teď,“ nechápal Cliff.

„Jasně, jenže ty nemají nějaké pěkné číslo před sebou, co Buddy?“

Ohlédli se. Buddy spal a kytaru při tom svíral v náručí.

„Zhasl jako svíčka,“ zabručel Zlota. Obrátil se zpět. Před nimi se dodaleka táhla silnice zalitá měsíčním svitem.

„Říkal jsi, že chceš to… pracovat,“ ozval se Cliff. „Říkal jsi, že nechceš být to… slavný. Jak by se ti líbilo, kdyby ses musel starat o všechno to to… zlato a kdyby po tobě děvčata házela své kroužkové to… ty… košile?“

„Musel bych se s tím prostě vyrovnat.“

„A já bych si přál lom,“ prohlásil troll.

„Vážně?“

„Jo. Ve tvaru srdce.“

Temná, bouřlivá noc. Neovladatelný kočár, jehož koně se utrhli, který proletí starou, chatrnou ohradou a převrátí se do rokliny za ní. Dokonce ani nenarazí do výběžků skalní stěny; dopadne přímo na dno vyschlé řeky dole a rozletí se na kusy, jako by vybuchl. Pak se vznítí olej z kočárových lamp a dojde k druhému výbuchu, z jehož středu se - protože i tragédie mají své scénáře - vykutálí hořící kolo.

Zuzance byla divná jedna věc - že nic necítila. Mohla si myslet smutné myšlenky, protože za těchto okolností měly být smutné. Věděla, kdo byl v tom kočáře. Ale už se to stalo. Nemohla udělat nic, aby to zastavila, protože kdyby to byla zastavila, nebylo by se to stalo. A ona tady stála a pozorovala, jak se to odehrává. Takže to nezastavila.. A ono se stalo. Cítila logiku celé situace, která dopadala na své místo jako řada těžkých olověných dlaždic.

Možná existovalo nějaké někde, kde se to nestalo. Možná kočár sklouzl na opačnou stranu, možná se zastavil o nějaký příhodný kámen, možná že jel úplně jinudy, snad si kočí vzpomněl na tu ošklivou zatáčku. Ale všechny tyhle možnosti mohly existovat jen tehdy, pokud existovala tahle.

To nebylo něco, co by patřilo k jejím vědomostem. Tahle myšlenka prýštila z vědomí mnohem, mnohem staršího.

Občas nastane chvíle, kdy jediné, co můžete pro lidi udělat, je být na místě.

Zajela s Truhlíkem do stínu útesu nad cestou a čekala. Po několika minutách se ozvalo chřestění oblázků a štěrku a po téměř kolmé stezce, která vedla z rokle od řeky, vyjel jezdec.

Truhlíkoví se rozšířily nozdry. Parapsychologie není ten nejsprávnější název pro stav, ve kterém se nacházíte, když se ocitnete ve společnosti sebe samého. (*Pozn. aut.: I když, abychom se tak vyjádřili, lidé se tak cítí neustále)

Zuzanka pozorovala, jak Smrť sesedá a opřený o svou kosu nahlíží dolů, do koryta řeky.

Pomyslela si: ale on něco udělat mohl.

Nebo ne?

Smrť se narovnal, ale neotočil.

ANO. MOHL JSEM NĚCO UDĚLAT.

„Jak… jak jsi věděl, že jsem tady…?“

Smrť netrpělivě zamával rukou.

PAMATUJU SI TĚ. A TEĎ BYCH BYL RÁD, KDYBYS POCHOPILA TOHLE: TVÍ RODIČE VĚDĚLI, ŽE SE NĚKTERÉ VĚCI MUSÍ STÁT. VŠECHNO SE MUSÍ STÁT - NĚKDE. COPAK SI MYSLÍŠ, ŽE JSEM S NIMI O TOM NEMLUVIL? JENŽE JÁ NEMOHU DÁT ŽIVOT. MŮŽU POSKYTNOUT JEN… PRODLOUŽENÍ. STAV BEZE ZMĚNY. JENOM LIDÉ DOKÁŽOU DÁT ŽIVOT. A LIDÉ CHTĚJÍ BÝT LIDŠTÍ, NE NESMRTELNÍ. JESTLI TI TO POMŮŽE, TAK ZEMŘELI OKAMŽITĚ. OKAMŽITĚ.

Musela jsem se zeptat, pomyslela si Zuzanka. Musela jsem to říci. Jinak bych nebyla člověk.

„Mohla bych se vrátit a zachránit je…?“ Jen slabé zachvění hlasu naznačilo, že to byla otázka.

ZACHRÁNIT? K ČEMU? ŽIVOT, KTERÝ VYPRCHAL? NĚKTERÉ VĚCI KONČÍ. TO VÍM I JÁ. OBČAS JSEM SI MYSLEL NĚCO JINÉHO. ALE… CO BYCH BYL BEZE SVÉ POVINNOSTI. MUSÍ EXISTOVAT ZÁKON A ŘÁD.

Za stájemi v Zapudrované ulici byl malý seník. Chvíli se otřásal a pak bylo slyšet tlumené klení.

O zlomek vteřiny později zazněl záchvat kašle a další, ještě skvělejší nadávky uvnitř obilní sýpky stojící o kousek dál u Dobytčího trhu.

Krátce potom zapraskala shnilá prkna v podlaze starého skladu potravin v Krátké ulici a zvedla se nahoru. Prkna byla následována další kletbou, která se odrazila od pytlů s moukou.

„Pitomý hlodavce!“ zvolal Albert a prstem si vybíral z ucha zrní.

KVÍK.

„To si myslím! Jak si myslíš, že jsem velký?“

Albert si z kabátu a vlasů oprášil seno a mouku a přistoupil k oknu.

„Aha,“ zabručel, „tak se zajdeme podívat na to, jak opravili Buben.“

A v Albertově kapse zatím pokračoval písek ve své nepřerušené cestě z budoucnosti do minulosti.

Pravojilm Ibišek se rozhodl, že na hodinu zavře. Byl to jednoduchý proces. Nejdříve on a jeho personál posbírali všechny nerozbité džbánky a sklenice. To netrvalo dlouho. Pak proběhlo rychlé pátrání po všech zbraních, které mohly mít nějakou prodejní hodnotu, a ještě rychlejší prohlídka kapes všech hostí, kteří nebyli schopni protestovat, protože byli opilí nebo mrtví. Nakonec se odstavil nábytek a všechno bylo vymeteno zadními dveřmi na hnědou hruď velké řeky Ankh, kde to vytvořilo hromadu a postupně, pomalu se propadalo pod hladinu.

Nakonec Ibišek zamkl velké přední dveře a zasunul závory…

Jenže dveře nebyly zavřeny. Sklopil oči. Zjistil, že do dveří někdo vsunul botu.

„Máme zavřeno," oznámil.

„Ne, nemáte."

Dveře se pomalu otevřely a Albert vstoupil dovnitř.

„Viděl jste tuhle osobu?" zeptal se a nastavil Pravojilmovi před oči lepenkový obdélníček.

To bylo ošklivé porušení etikety. Ibišek podnikal v oblasti, kde byste nepřežili dlouho, jakmile byste těm a těm lidem začali vyprávět, že jste viděli ty a ty lidi. Pravojilm Ibišek dokázal obsluhovat své hosty celou noc, a přitom nikoho nevidět.

„Nikdy v životě jsem ho neviděl," odpověděl automaticky, aniž se na obrázek podíval.

„Musíte mi pomoci," naléhal Albert, Jinak se stane něco strašného."

„Vypadněte!"

Albert kopnutím zavřel dveře.

„Dobrá, nestěžuj si, že jsem tě nevaroval," řekl. Krysí Smrť, který mu seděl na rameni, podezřívavě nasál vzduch.

O chviličku později už ležel Ibišek na jednom ze svých stolů, s bradou pevně přitisknutou na hrubou desku.

„Tak podívej," zavrčel Albert, který se ani nezadýchal, „já vím, že tady byl, protože sem dříve nebo později přijde každý. Podívej se ještě jednou!"

„To je kádrotová karta," odpověděl nesrozumitelně Ibišek. „A to je Smrť."

„Správně. Ten na tom bílém koni. Toho nemůžeš přehlédnout. Jenže tady asi vypadal trochu jinak, myslím."

„Byl bych rád, aby mezi námi bylo jasno," řekl hostinský a zoufale se pokoušel vyprostit se z toho ocelového stisku. „Chcete, abych vám řekl, jestli jsem neviděl někoho, kdo nevypadal jako tenhle?"

„Byl by divný. Divnější než většina ostatních." Albert se na okamžik zamyslel. „A jak ho znám, tak by hodně pil. To dělá vždycky."

„Tohle je Ankh-Morpork, víte?"

„Jen se nenafukuj, nebo se rozzlobím."

„To chcete říct, že jste se ještě nerozzlobil?"

„Ne, teď jsem jen netrpělivý. Ale jestli chceš vidět, jak to vypadá, když se rozzlobím, můžeš to klidně zkusit."

„No, byl tady… jeden… před pár dny. Nemůžu si nějak vzpomenout, jak přesně vypadal -"

„Aha. To by mohl být on."

„Vypil mi hospodu, stěžoval si na hru Barbarští nájezdníci, pak mu přestaly sloužit nohy a…"

„Co potom?"

„Už si nepamatuju. Prostě jsme ho vyhodili."

„Zadními dveřmi?"

„Jo."

„Ale tam je přece jenom řeka."

„Víte, většina lidí přijde k sobě dřív, než se úplně potopí."

KVÍK, poznamenal krysí Smrť.

„Řekl něco?" zeptal se Albert, který byl příliš zaměstnaný, než aby mu věnoval pozornost.

„Něco o tom, že si pamatuje všechno, myslím. Řekl… řekl, že i když se opil, nezapomněl. Žvanil něco o klikách u dveří a… rozčepýřeném sluníčku."

„O rozčepýřeném sluníčku?"

„Něco takového."

Tlak na Ibiškovu ruku náhle povolil. Ten počkal vteřinu dvě a pak pomalu a s obavami otočil hlavu.

Za ním nebyl nikdo.

Ibišek se velmi opatrně sehnul, aby nahlédl pod stoly.

Albert vyšel do počínajícího rána, zašmátral v kapse a vytáhl krabičku. Otevřel ji, vytáhl své hodiny a podíval se na ně. Pak je uložil a zaklapl víčko krabičky.

„Dobrá," přikývl. „Co teď?"

KVÍK!

„Cože?"

Pak ho někdo praštil přes hlavu.

Nebyl to úder, který by měl zabít. Časek Lenosta z Cechu zlodějů dobře věděl, co se stává zlodějům, kteří zabíjejí lidi. Vždycky za nimi přišel na krátký pohovor někdo z Cechu vrahů. Přesněji vyjádřeno, vždycky jim někdo z Cechu vrahů řekl: „Sbohem."

Jediné, co chtěl, bylo toho muže omráčit, aby mu mohl prohlédnout kapsy.

Nečekal ten zvuk, který se ozval, když tělo dopadlo na zem. Znělo to jako cinkot rozbitého skla, ale byl to zvuk s velmi nepříjemným podtónem, jehož ozvěna se vracela Časkovi ještě dlouho potom, co měla utichnout. Z těla něco vyskočilo a vrhlo se mu do obličeje. Dvě kostnaté pracičky ho uchopily za uši a do čela mu narazil špičatý kostěný čeníšek. Vykřikl a dal se na útěk.

Krysí Smrť seskočil na zem a docupital zpět k Albertovi. Pleskal ho po tvářích, pak ho několikrát ze všech sil nakopl kostnatou nožkou a nakonec - ve vrcholném zoufalství - ho kousl do nosu.

Chytil Alberta za límec a pokusil se ho vytáhnout ze stoky u cesty, ale znovu se ozval varovný cinkot skla.

Temné oční důlky se zoufale obrátily k zavřeným dveřím Bubnu. Zosifikované vousky se naježily.

O chviličku později otevřel Ibišek dveře, a udělal to vlastně jen proto, aby se zbavil toho strašlivého bušení.

„Řekl jsem, že máme -“

Něco mu prokličkovalo mezi nohama, přičemž se to zastavilo jen na zlomek vteřiny potřebný k tomu, aby ho to kouslo do kotníku, a s čeníškem přitisknutým až k zemi se to rozeběhlo k zadním dveřím.

Hajdův park se tomu místu říkalo ne proto, že by se tam smělo vykládat, kdo si co zamanul, ale podle jistého Hajdy. Přesněji řečeno, byla to plošná míra, která představovala takový kus země, jaký kdysi právě ten Hajda dokázal oborat se třemi celými a jednou polovinou volka během jediné mokré středy, a park měl přesně stejnou rozlohu. Lidé v Ankh-Morporku lpěli na tradicích a často i na jiných věcech.

A byly v něm stromy a tráva a jezírko s opravdickou živou rybou. A přesně podle oněch podivných pravidel civilizovaného života v něm bylo poměrně bezpečno. V Hajdově parku došlo málokdy k přepadení. I lupiči mají rádi místo, kde se mohou natáhnout do trávy a v klidu se opalovat jako každý jiný. Bylo to, abychom tak řekli, neutrální území.

A teď se pomalu naplňovalo, přestože tu zatím nebylo k vidění nic s výjimkou dělníků, kteří na břehu jezera stloukali obrovské pódium. Za pódiem byla vytvořena stěna z kůlů potlučených lacinou pytlovinou. Občas se na pódium někdo ze vzrušených lidí pokusil vylézt a Chrysoprasovi lidé ho hodili do jezera.

Mezi nacvičujícími hudebníky se dal na první pohled rozeznat Drtič a jeho skupina, zčásti i proto, že Drtič byl vysvlečen do půli těla, aby mu mohl Kubouš natřít zranění jódem.

„Myslel jsem, že si děláš srandu,“ zasténal.

„Ale já ti říkal, že je u tebe v ložnici,“ bránil se Špína.

„Jak budu v tomhle stavu hrát na kytaru?“ zoufal si Drtič.

„Myslím, že na ni prostě hrát nemůžeš,“ zabručel Mumák.

„No, jen se na tu moji ruku podívej! No! Podívej!“

Podívali se na jeho ruku. Kuboušova matka mu na ni po ošetření navlékla rukavici. Zranění nebyla hluboká, protože ani hloupý leopard se zbytečně dlouho nepotuluje kolem někoho, kdo mu chce stáhnout kalhoty.

„Rukavice!“ vykřikoval Drtič strašlivým hlasem. „Kdo kdy slyšel o hudebníkovi v rukavicích? Jak dokážu hrát na kytaru v rukavici?“

„A jak jsi dokázal hrát na kytaru předtím?“

„Nevím, proč jsem se spojil zrovna s várna tréma,“ ušklíbl se Drtič.

„Zcela ničíte můj umělecký vývoj. Přemýšlím, že odejdu a založím si svou vlastní skupinu.“ . „To tedy těžko,“ zarazil ho Kubouš, „protože bys těžko našel ještě někoho horšího, než jsme my. Postav se k tomu čelem. Jsme ten nejlepší póvl.“

Tak vyřkl společně sdílenou, ale zatím nevyslovenou myšlenku. Ostatní hudebníci kolem nich byli, pravda, dost špatní. Ale nic víc. Někteří z nich měli jakés takés hudební znalosti, nebo dokonce špetku nadání, a co se týkalo těch zbývajících, tak ti prostě jen neuměli hrát. Neměli bubeníka, který se netrefil do bubnů, a baskytaristu, jehož rytmus byl stejně pravidelný jako zvuk dopravní nehody. A konečně se dohodli a rozhodli pro jedno stálé jméno. Mohly sice existovat skupiny s tak nenápaditými jmény, jako „Velký troll a jeho další trollové“ nebo „Trpaslíci, co mají výšku“, ale oni alespoň věděli, kdo jsou.

„A co takhle ‚Póvl Band‘?“nadhodil Mumák a zastrčil si ruce do kapes.

„Možná že jsme póvl,“ zavrčel Drtič „ale hrajeme Hudbu s póvlovým kamením.“

„Ale, ale, tak jak to jde, mládenci?“ ozval se Kolík, který se prodral mezi dvěma kusy pytloviny. „Teď už to nebude trvat dlouho a - co tady vlastně děláte vy?“

„Jsme v programu, pane Kolíku,“ odpověděl Drtič pokorně.

„Jak byste mohli být v programu, když ani nevím, jak se jmenujete?“ utrhl se na něj Kolík a ukázal popuzeně rukou na jeden z plakátů. „Vidíte tam někde svoje jméno?“

„My budeme asi tam, co se píše ‚a doprovodné skupiny‘ „odpověděl Mumák.

„Co jste si udělal s rukou?“ zajímal se Kolík.

„Kously mě do ní moje kalhoty,“ odpověděl Drtič a vrhl ošklivý pohled na Špínu. „Fakticky, pane Kolíku, nemohl byste nám dát ještě jednu příležitost?“

„No, uvidíme,“ zabručel Kolík a dal se na ústup.

Cítil se příliš dobře, než aby se s někým vážně hádal. Obchod s párky v rohlíku se rozběhl skvěle, ale stačil pokrýt tak akorát drobné výdaje. Existovaly však jiné způsoby, jak ze skupiny Howling Rocks vyzískat peníze. Způsoby, jaké mu předtím ani nepřišly na mysl… a Kolík A.S.P. měl peníze na mysli neustále.

Tak například tady byla ta trička. Byla z bavlny tak laciné a řídké, že v dobrém světle byla téměř neviditelná a při praní se rozpouštěla. Už jich prodal šest set! Po pěti tolarech! Jediné, co musel, bylo nakoupit je po tolaru za deset kusů od klačské Velkoobchodní společnosti a zaplatit trollu Křídoví půl tolarů za každý potisk.

A troll Křída - s až netrollí iniciativou - si dokonce vytiskl vlastní trika. Stálo na nich:

KříĎáky

Ulice Koňské běhavky 12

A je to!

A lidé je kupovali a platili Křídoví za to, že mohli dělat reklamu jeho dílně. Kolíka nikdy v životě nenapadlo, že by svět

mohl fungovat tímhle způsobem. Bylo to jako pozorovat, jak se ovce sama ostříhá. Ať tenhle obrat v tržních zákonitostech způsobilo cokoliv, chtěl toho mít hodně a v co největších kusech.

Už ten nápad prodal Zaflokovi, ševci na Novoobuvnické

(*Pozn. aut.: ZAFLOKOVKY
Podrážky jak hedvábí
rok co rok, krok co krok,
ucítíte každý flok.)

, a obchod už prodal alespoň stovku triček, což bylo mnohem víc, než kolik obvykle prodal bot. Lidé chtěli ta trika jenom proto, že byla popsaná!

Vydělával peníze: Tisíce tolarů denně! A před jevištěm bylo umístěno tisíc pastiček na hudbu, připravených polapit Buddyho hlas. Jestli to bude pokračovat tímhle tempem, během několika stovek let bude bohatší, než si přál ve svých nejdivočejších snech!

Nechť dlouho žije Hudba s kameny!

Na celé té kráse byl jeden jediný kaz.

Festival měl začít o půlnoci. Kolík měl v plánu poslat na jeviště nejdříve několik malých špatných skupin - přesněji řečeno všechny - a teprve na závěr skupinu Howling Rocks. Takže nebylo důvodu k obavám, kdyby se přesně do začátku nevrátili.

Ale oni se zatím stále ještě nevrátili a Kolík si začínal dělat starosti.

Břeh Ankhu prohledávala malá postavička v černém, která se pohybovala neuvěřitelně rychle. Zoufale šněrovala břeh sem a tam a hlasitě čenichala.

Lidé ji neviděli. Zato ji viděly krysy. Černé, hnědé i šedé, které opouštěly pobřežní stoky, mola a skladiště, prchaly jako šílené a v rozhodné snaze dostat se co nejrychleji co nejdál od řeky šplhaly jedna druhé po zádech.

Seník se znovu otřásl a porodil Zlotu.

Trpaslík se svalil na zem a zasténal. Na krajinu se snášel drobný déšť. Trpaslík se pak pracně vyškrabal na nohy, rozhlédl se po nekonečných polích a na okamžik zmizel za plotem.

Za několik vteřin přiklusal zpět, prozkoumal seník ze všech stran, a když našel část, která vypadal tvrději než zbytek, kopl do ní několikrát botou s okovanou špičkou.

„Au!“

„Cé mol,“ oznámil Zlota. „Dobré ráno, Cliffe. Buď zdráv, světe! Myslím, že už dál nejsem schopen snášet ten bleskový kolotoč života, znáte to - zelí, kyselé pivo, všechny ty krysy, co ti nedají pokoj -“ Cliff vylezl ze sena.

„Včera večer jsem si musel dát nějaký zkažený salmiak,“ stěžoval si. „Mám pořád ještě vršek hlavy na místě?“

„Jo.“

„Škoda.“

Asfalta vytáhli za nohy, a když do něj delší chvíli bušili, podařilo se jim ho probrat.

„Jsi cestovní velitel výpravy,“ řekl Zlota. „Ty máš dohlížet na naše bezpečí. Aby se nám cestou nic nestalo.“

„No vždyť to přece dělám, ne?“ zabručel Asfalt. „Já vás nebiju, pane Zloto. Kde je pan Buddy?“

Trojice obešla seník, ale většina velkých kusů, do kterých strčili, bylo opravdu jen mokré seno.

Našli ho na malé vyvýšenině opodál. Rostlo tam několik keříků, kterým vítr dodal prapodivné tvary. Buddy seděl pod jedním z nich, kytaru na kolenou, vlasy zplihlé deštěm a přilepené k obličeji. Byl do nitě promoklý a spal. Kytara na klíně se rozeznívala do rytmu dešťových kapek.

„Je to… divnej,“ řekl Asfalt.

„Není,“ zavrtěl hlavou Zlota. „Pohání ho nějaké podivné nutkání a to ho vede po temných stezkách.“

„Jo, je divnej.“

Déšť zřídl. Cliff zvedl tvář k obloze. „Slunce už je vyto… vysoko.“

„Oh ne!“ vykřikl Asfalt. „Jak dlouho jsme spali?“

„Mám dojem, že ani ne tak dlouho, jako jsme vzhůru,“ odpověděl Cliff.

„Je skoro poledne! Kde jsem nechal koně? Viděl jste někdo vůz? Probuďte ho někdo!“

O několik minut později už byli znovu na cestě.

„A víte co?“ zamyslel se Cliff. „Včera večer jsme zmizeli tak rychle, že ani neto… nevím, jestli se to… objevila.“

„Jak se jmenuje?“ zajímal se Zlota.

„Nevím,“ odpověděl troll.

„No jo, tak to je opravdická láska, nic jinýho,“ pokýval hlavou Zlota.

„Cožpak v sobě nemáš kousek ty… romantiky?“ řekl Cliff.

„Výměny pohledů napříč přeplněnou místností?“ ušklíbl se Zlota. „Ne, to tedy vážně -“

Najednou se Buddy naklonil kupředu a odstrčil je stranou.

„Buďte zticha,“ řekl. Hlas měl hluboký a nebyla v něm ani ta nejmenší stopa humoru.

„Vždyť jsme si dělali jen takovou psinu,“ uklidňoval ho Zlota.

„Tak to nedělejte.“

Asfalt se soustředil na cestu, protože vycítil všeobecný nedostatek přátelské náklonnosti.

„Předpokládám, že se těšíte na festival, co?“ nadhodil po chvilce.

Nikdo mu neodpověděl.

„Předpokládám, že tam budou davy lidí,“ pokračoval.

Vládlo ticho, rušené jen klapotem podkov a skřípěním vozu. Projížděli teď kopci a cesta se vinula po okraji hluboké rokliny. Na dně rokliny dokonce ani netekla řeka, jen občas a v nejdeštivějším období roku. Byl to pochmurný kraj. Asfalt cítil, jak se nálada neustále horší.

„Doufám," řekl nakonec, „že si ten festival fantasticky užijete."

„Asfalte?" zeptal se Zlota.

„Ano, pane Zloto?"

„Dávej radši pozor na cestu, jo?"

Když šel arcikancléř kolem své hůlky, láskyplně ji přeleštil. Patřila k těm velmi krásným, byla dva metry dlouhá a velmi magická. Ne že by zase používal magii tak často. Podle jeho zkušeností to, co odolalo několika úderům dvoumetrové dubové hole, bylo právě tak odolné vůči magii.

„Nemyslíte, pane, že bychom měli pozvat i starší mágy?" navrhl Rozšafín.

„Obávám se, že kdybychom je sem přivolali teď, ve stavu, v jakém jsou, jejich současný psychický stav by způsobil, že cokoliv se stane -" Výsměšek hledal nějakou vhodnou formulaci, „- by se stalo ještě mnohem hůře. Proto jsem trval na tom, aby zůstali na koleji."

„A co Bláznivý Truboš a ostatní?" zeptal se Rozšafín plný naděje.

„A k čemu. by nám tak asi byli, kdyby došlo k thaumaturgické meziprostorové poruše obrovských rozměrů?" zavrtěl hlavou Výsměšek. „Vzpomínám na nešťastného pana Honga. V jedné chvíli připravoval na talíř objednanou dvojitou tresku s hráškem a vzápětí…"

„Prááásk?"

„Prááásk?" podivil se Výsměšek, který si razil cestu přelidněnou ulicí. „Tak to jsem neslyšel. Bylo to spíš jako ‚áááerrrbzí-prsk-prsk-prsk-třísk' a pak sprška sušených potravin. A Bláznivý Truboš a ti jeho kamarádi - jsou k něčemu, když jde do tuhého?"

„Hm. Asi ne, arcikancléři."

„Tak. Lidé ječí a pobíhají kolem. To nikdy ničemu nepomůže. Kapsa plná dobrých kouzel a dobře nabitá hůl vás dostanou z maléru devětkrát z deseti případů."

„Devětkrát z deseti?"

„Správně."

„A kolikrát už jste se musel na svá kouzla spolehnout, pane?"

„Počkejme… to máme.. .pan Hong… ta záležitost s tou věcí v kvestorově skříni… pak drak, vzpomínáte…?" Výsměškovy rty se tiše pohybovaly, zatímco počítal na prstech. „Zatím devětkrát."

„A pokaždé to fungovalo, pane?"

„Naprosto dokonale! Takže není důvod k obavám. Spusťte můstek! Na palubu vystoupí mág!"

Městské brány byly otevřeny. Když vůz kodrcal pod kamennými oblouky, Zlota se naklonil kupředu.

„Nejezdi rovnou do parku," řekl.

„Ale už máme zpoždění," ošíval se Asfalt.

„Nebude to trvat dlouho. Zajeď nejdřív do ulice Mazaných řemeslníků."

„Ale to je přece na druhé straně řeky!"

„Je to vážně důležité. Musíme tam něco vyzvednout."

Ulice se hemžily lidmi. To nebylo nic divného, až na to, že tentokrát všichni mířili jedním směrem.

„A ty zalez dozadu do vozu," obrátil se Zlota k Buddymu. „Nechceme přece, aby se z tebe mladé ženy pokoušely trhat šatstvo, co, Buddy?"

Obrátil se. Buddy už zase spal.

„Jestli k tomu můžu něco poto… poznamenat -" začal Cliff.

„Ty nosíš jen bederní roušku," řekl Zlota.

„No a? Tu by mi přece taky mohly strhnout, ne?"

Vůz si pomalu razil cestu ulicemi, až vjel do ulice Mazaných řemeslníků.

Byla to ulice plná malých obchůdků, krámků a dílniček. Tady jste si mohli nechat vyrobit, opravit, přestavět, okopírovat nebo padělat cokoliv. Téměř za každými dveřmi žhnula výheň a na každém dvorku kouřila taviči pícka. Výrobci filigránských hodin pracovali vedle zbrojířů. Tesaři tesali své trámy hned v sousedství mužů, kteří vyráběli miniatury ze slonoviny - předměty tak titěrné, že místo pil používali nohy lučních kobylek odlité z bronzu. Alespoň jeden ze čtyř řemeslníků vyráběl nářadí a nástroje, které používali ti zbylí tři. Dílny a obchody nejenže sousedily, ony doslova prolínaly. Když truhlář potřeboval vyrobit velký stůl, spoléhal na dobrou vůli svých sousedů, že mu vyjdou vstříc s prostorem, takže zatímco on pracoval na jednom konci, dva zlatníci a jeden hrnčíř používali ten druhý jako pracovní desku. Byla tam místa, kam jste mohli zajít ráno, aby si vás majitel změřil, a večer jste si tam mohli vyzvednout kompletní kroužkovou zbroj s náhradními kalhotami.

Vůz zastavil před malým krámkem, Zlota seskočil a vešel dovnitř.

K Asfaltoví zevnitř doléhal následující rozhovor:

„Udělal jste to, mistře?"

„Tady to máte, pane. Jako nová."

„Bude hrát? Nezapomněl jste na to, co jsem vám říkal? Že než se takové věci dotknete, musíte strávit čtrnáct dní pod vodopádem zabalený v buvolí kůži?"

„Poslyšte, pane, za ty peníze, co jste mi dal, jsem strávil pět minut pod sprchou a na hlavě jsem měl koženou utěrku. Neříkejte mi, že to lidové hudbě nestačí."

Ozval se příjemný zvuk, který se na okamžik zachvěl ve vzduchu a pak zanikl v hluku ulice.

„Říkali jsme dvacet tolarů, že?
„Ne, vy jste říkal dvacet tolarů. Já jsem říkal pětadvacet tolarů.“
„Okamžik, prosím.“
Zlota vyšel ven a kývl na Cliffa.
„Tak jo,“ řekl. „Zakašlej.“
Cliff bručel, ale při tom něco hledal v pozadí ústní dutiny.
Pak slyšeli, jak mazaný řemeslník říká: „Co je to, u všech čertů?“x
„Stolička. Musí mít cenu alespoň -“
„To bude stačit.“
Zlota vyšel z krámku a přes rameno nesl pytel, který opatrně uložil pod kozlík.
„Oukej,“ kývl na Zlotu. „A teď můžeme do parku.“
Dovnitř vjeli jednou ze zadních bran. Spíše se o to pokusili. Cestu jim zastoupili dva trollové. Meh onu patinu mírně leštěného mramoru, která byla charakteristická pro většinu Chrysoprasových mordýřů. Chrysopras neměl pohůnky. Většina z nich nebyla dost inteligentních na to, aby cokoliv poháněli.
„Tohle je vchod pro skupiny,“ oznámil jim jeden stroze.
„Jo,“ potvrdil druhý.
„My jsme skupina,“ prohlásil Asfalt.
„A která?“ zeptal se první troll. „Mám tady seznam.“
„Jo,“ potvrdil druhý.
„My jsme skupina Howling Rocks,“ řekl Zlota.
„Haha, vy nejste oni. Je jsem viděl. Je mezi nima chlápek, kolem kterýho je záře a když hraje na kytaru, tak -“
Whauauauauauummmm-tíií-ngngng.
„Jo -“
Buddy s kytarou připravenou stál na voze.
„Bohové,“ vydechl první troll. „Oni jsou úžasní!“ Chvilku se hrabal pod svou bederní rouškou a nakonec vytáhl kus pomačkaného papíru. „Nepodepsal byste se mi? Můj kluk, Jíl, ten mi nebude věřit, že jsem potkal -“
„Ano, jistě,“ přikývl Buddy unaveně. „Podejte mi to.“
„Rozumějte, není to pro mě, ale pro mýho kluka Jíla -“ opakoval troll a v rozrušení přeskakoval z nohy na nohu.
„Jak se to píše?“
„Na tom nezáleží, on stejně neumí číst.“
„Slyšíte?“ ozval se Zlota, když vůz vkodrcal na prostranství za pódiem. „Někdo už hraje. Povídám -“
Odněkud přiběhl Kolík.
„Kde jste byli?“ vykřikoval. „Už brzo budete na řadě! Hned po… Modrým Efefu. Jak to šlo? Asfalte, pojď sem.“
Odtáhl malého trolla do stínu za jevištěm.
„Přivezl jsi mi nějaké peníze?“ zeptal se.
„Asi tři tisíce -“
„Ne tak nahlas!“
„Vždyť to jen šeptám, pane Kolíku!“
Kolík se opatrně rozhlédl. Když šlo o sumu, která ve svém označení nesla slovo tisíc, neexistovalo v Ankh-Morporku nic takového jako šepot. Lidé vás slyšeli, když jste na takové peníze jen pomysleli.
„Pořádně je hlídej, rozumíš? Do večera jich bude ještě mnohem víc. Dám Chrysoprasovi jeho sedm set tolarů a zbytek bude čistý z-“ Zachytil pohled Asfaltova malého korálkového oka a vzpamatoval se. „Samozřejmě, je tady inflace… devalvace… režijní náklady… průzkum trhu… rohlíky… hořčice… v podstatě budu rád, když neprodělám. Ať se picnu, jestli na celém tom podniku neprodělám!“
„Rozumím, pane Kolíku.“
Asfalt vyhlédl kolem okraje zadní stěny.
„Kdo to hraje teď, pane?“
„Chátři.“
„Prosím?“
„Akorát, že oni to píšou CH3,“ vysvětloval Kolík. Trochu se uvolnil a vytáhl doutník. „Neptej se mě proč. To správné jméno pro hudebníky by mělo být něco jako Blondie a jeho šťastní trubadúři. Jsou dobří?“
„Vy to nevíte, pane Kolíku?“
„Tomuhle já hudba neříkám,“ odpověděl Kolík. „Když jsem byl kluk, mívali jsme opravdovou hudbu, se skutečnými slovy… ‚Vyletěla žežulička ze skály‘, ‚Na silnici do Trousil‘ a tak.“
Asfalt znovu vyhlédl na skupinu Chátři.
„No, rytmus to má a dalo by se na to i tančit,“ řekl, „ale nejsou nijak zvlášť dobří. Víte, jak to myslím. Lidi je jen tak pozorujou. Když hrajou Rocks, tak je lidi jen tak nepozorujou.“
„Máš pravdu,“ přikývl Kolík. Podíval se na přední část jeviště. Mezi svíčkami se táhla dlouhá řada pastí na hudbu.
„No, raději běž a řekni jim, aby se připravili. Mám pocit, že téhle partě dochází dech.“
„Hm. Buddy?“
Zvedl oči od kytary. Někteří hudebníci ladili své nástroje, ale on zjistil, že ladit nikdy nemusí. Ani to nešlo. Kolíky byly přidělány napevno.
„Co je?“
„Víš,“ začal Zlota oklikou. Pak udělal neurčitý posuněk směrem ke Cliffovi, který se přihlouple usmál a vytáhl

odněkud zpoza svých zad pytel.

„Tohle je… hele, mysleli jsme si… teda všichni, rozumíš," tápal Zlota opatrně dál, „že… no, jak bych ti to…, když jsme to viděli, a tys řekl, že se to nedá opravit…, ale tady ve městě jsou lidi, kteří dokážou skoro všechno, takže jsme se poptali a v ulici Mazaných řemeslníků je člověk a ten řekl, že to udělá, a Cliffa to stálo další zub, ale prosím, tady to je, protože ty máš pravdu, teď jsme na úplným vrcholku toho hudebního byznysu, a to jenom díky tobě a my víme, co to pro tebe znamená, takže to je takovej jako dárek na poděkování, rozumíš, a teď jen do toho, pokračuj a nandej jim to."

Cliff ve chvíli, kdy se věta začala natahovat, spustil ruku a teď podal zmatenému Buddymu pytel.

Ve škvíře mezi kusy pytlovány v pozadí jeviště se objevila Asfaltová hlava.

„Hoši, měli bysme vyrazit na scénu," upozornil je. „Tak, jde se!"

Buddy položil kytaru, otevřel pytel a začal rozvazovat tkanice, kterými byl převázán plátěný obal uvnitř.

„Je prý nato… naladěná a vůbec," komentoval jeho činnost dychtivě Cliff.

Poslední obal byl odstraněn a harfa se zableskla na slunci.

„Dokážou s lepidlem a dalšími věcmi neuvěřitelné kousky," liboval si Zlota. „Víš, pamatuju si, jak jsi říkal, že v celém Chalamadosu nezůstal jediný člověk, který by ji dokázal spravit. Jenže tohle je Ankh-Morpork. Tady dokážeme spravit fakticky skoro všechno."

„Prosím!" řekl Asfalt, jehož hlava se znovu zjevila mezi zavěšenými pytli. „Pan Kolík říká, že musíte okamžitě jít, publikum už začalo házet věci!"

„Já toho o strunách moc nevím," řekl Zlota, „ale zkusil jsem to. Mně se zdá…, že zní příjemně."

„Já… víte… nevím, jak bych vám poděkoval," vypravil ze sebe Buddy.

Skandování publika na ně dopadalo jako údery kladiva.

„Já… já ji vyhrál," řekl Buddy, který na okamžik zmizel ve svém vlastním malém světě. „Vyhrál jsem ji s písní Mamroz pravko vydom. Pracoval jsem na ní celou zimu. Byla celá o… domově, víte? A o loučení a takových věcech. Posuzovači byli… velmi potěšeni. Říkali, že za takových padesát let bych mohl hudbě opravdu rozumět."

Přitáhl harfu k sobě.

Kolík se prodíral zástupem hudebníků za jevištěm, dokud nenašel Asfalta.

„No?" osopil se na něj. „Kde jsou?"

„Oni tam jen tak sedí a povídají si, pane Kolíku."

„Poslyš," zavrčel Kolík, „slyšíš, jak ten zástup řve? Všichni chtějí Rocks! Jestli nedostanou Hudbu s kamením… no bude lepší, když ji dostanou, rozumíš? Vzbudit v nich nedočkavost, to je v pořádku, ale…já je chci okamžitě vidět na jevišti!"

Buddy zíral na své prsty. Pak s pobledlou tváří zvedl oči a rozhlédl se po ostatních skupinách, které se hemžily kolem.

„Ty… s tou kytarou," řekl chraptivým hlasem.

„Já, pane?"

„Půjč mi ji."

Každá začínající skupina v Ankh-Morporku žila v obdivu a bezdeché úctě ke skupině Rocks. Kytarista podal Buddymu svůj nástroj s výrazem člověka, který podává vzácný předmět k posvěcení.

Buddy si kytaru prohlédl. Byla to jedna z nejlepších, jakou pan Zábrnk Kobylka vyrobil.

Buddy zahrál akord.

Akord zazněl tak, jak by zněly kytarové struny, kdyby se daly vyrobit z olova.

„Oukej, hoši, kde to vázne?" křičel Kolík, který běžel k nim. „Je tam šest tisíc uší, které čekají, až budou naplněny hudbou, a vy tady pořád ještě sedíte?"

Buddy vrátil kytaru hudebníkovi a zavěsil si svůj vlastní nástroj na popruh přes rameno. Zahrál několik not, které jako by se ve vzduchu rozzářily.

„Ale na tohle hrát umím," usmál se. „Hned. To tedy ano."

„Prima, výborně, takže běž tam a zahraj na ni," pobízel ho Kolík.

„Půjčte mi ještě někdo kytaru!"

Hudebníci padali jeden přes druhého ve snaze podat mu právě svůj nástroj. Na několik z nich se pokusil zahrát. Ale tóny, které z nich vyhazoval, nebyly jen nevýrazné. Kdybychom řekli nevýrazné, hodně bychom jim přidávali. Zástupcům Cechu hudebníků se podařilo obsadit prakticky celý prostor pod pódiem. Dokázali to tak, že jednoduše každého, kdo se tam pokusil vstoupit, velmi tvrdě zbili.

Pan Kleť vrhal kosé pohledy na jeviště.

„Nerozumím tomu," prohlašoval. „Je to všechno póvl. Všechno na jedno kopyto. Jenom kravál. Co je na tom zajímavého?"

Sečmo Pytlohub, který se musel už dvakrát velmi ovládat, aby si nezačal poklepávat nohou, řekl: „Ještě tady nebyla hlavní skupina. Ehm. Jste si jistý, že chcete -"

„My jsme v právu," odpověděl mu Kleť. Rozhlédl se kolem po pokřikujících lidech. „Támhle je prodavač párků v rohlíku. Ještě někdo chce párek v rohlíku? Páreček v rohlíku?" Muži z cechu přikývli. „Taky? Dobrá. To máme tři párky v -"

Publikum se rozjásalo. Nebyl to obvyklý způsob, jakým obecenstvo aplaudovalo - kdy aplaus začínal na jednom místě a šířil se od středu na všechny strany. Teď začalo publikum aplaudovat celé najednou, všechna ústa se otevřela současně jako na povel. :

Na jeviště se s hlasitým dusotem vyšoural Cliff. Usedl za své kameny a zoufale se zahleděl do zákulisí.

Za ním na jeviště vklopýtal Zlota mrkající do světel. Zdálo se, že to je všechno. Pak se trpaslík otočil a něco řekl, ale jeho slova zanikla v hluku davu. Zlota stál a tvářil se rozpačitě, zatímco řev publika pomalu utichal.

Pak na jeviště vstoupil Buddy, který se lehce zakymácel, jako. kdyby ho někdo zezadu postrčil.
Pan Kleť si až dosud myslel, že publikum řve.
Teď si uvědomil, že to byl v porovnání s tím, co následovalo, pouhý šum očekávání.
Nemělo to konce, a ten mládenec tam jen tiše stál a klopil hlavu.
„Ale on nic nedělá," vykřikl Kleť Pytlohubovi do ucha. „Proč mu tak aplaudují, když nic nedělá?"
„To nevím, pane, odpověděl Sečmo.
Rozhlédl se kolem po těch zpocených, zírajících, hladových tvářích a cítil se jako ateista, který zabloudil ke svatému přijímání.
Nadšená bouře pokračovala. Ještě zesílila, když Buddy pomalu zvedl ruce ke kytaře.
„On nic nedělá!" vykřikl Kleť.
„Tak to nás má pěkně na lopatě, šéfe," zaduněl Sečmo Pytlohub. Nemůžeme ho obvinit z hraní bez členství v cechu, když, nehraje!"
Buddy zvedl hlavu.
Zadíval se do publika tak upřeně, že Kleť natáhl krk, aby zjistil, na co se to ten nešťastný mladík dívá. Nezdálo se, že by to byl někdo nebo něco. Spíš nic. Přímo před pódiem byl malý kousek prázdného prostoru, jakoby ničeho. Lidé všude kolem byli namačkáni hlava na hlavu, ale tam, přímo před pódiem, bylo vidět malý kousek trávy. A ten, jak se zdálo, přitahoval Buddyho pozornost.
„Hou-hou-hej-"
Kleť si vstrčil prsty do uší, ale síla hluku, který se linul ze stovek hrdel, mu roztřásla celou hlavu.
Ale pak začal hluk, vrstva po vrstvě, rychle utichat. Nakonec se hluk změnil v napjaté ticho mlčících tisíců, což, jak Sečma náhle napadlo, bylo ještě mnohem nebezpečnější.
Zlota se podíval na Cliffa, který udělal obličej.
Buddy pořád ještě stál a upíral pohled do publika.
Jestli rychle nezačne hrát, pomyslel si Zlota, tak v tom lítáme.
Sykl na Asfalta, který se k němu opatrně došoural.
„Je vůz připravený?"
„Jistě, pane Zloto."
„Nakrmil jsi koně ovsem?"
„Přesně, jak jste řekl, pane Zloto."
„Oukej."
Ticho bylo jako hustý samet. A mělo tu naléhavou všepohlcující podobu, jakou mívalo v Patricijově kanceláři, na svatých místech a v hlubokých kaňonech, kde vyvolávalo v lidech nepřekonatelnou touhu křičet, zpívat nebo alespoň zaječet své jméno. Bylo to ono ticho, které mlčky žadoní: Vyplň mě!
Někde ve tmě si kdosi odkašlal.
Asfalt slyšel, jak někdo ze zákulisí sykl jeho jméno. S výjimečnou nechutí se pomalu odšoural do šera, odkud na něj divoce gestikuloval Kolík.
„Víš o tom pytli?" ptal se Kolík.
„Ano, pane Kolíku. Strčil jsem ho pod -"
Kolík mu podával dva malé, ale velmi těžké sáčky.
„Přihoď do něj tyhle dva a připrav se zmizet jako blesk."
„Ano, to je fakt, pane Kolíku, protože pan Zlota říkal, že -"
„Udělej to hned!"
Zlota se rozhlédl kolem. Kdybych zahodil roh a helmici a tu kroužkovou zbroj, pomyslel si, možná bych se odsud dostal živý. Co to dělá?
Buddy odložil kytaru a odběhl do kulis. Vrátil se dříve, než si publikum uvědomilo, co dělá. Nesl si harfu.
Pak se postavil na okraj pódia.
Zlota, který k němu byl nejblíže, slyšel, jak si mumlá: „Jen jednou? Mamroz pravko? Ještě jedinkrát, naposled? A pak udělám, cokoliv si budeš přát, chápeš? Zaplatím za to!"
Z kytary se vylinulo několik kratičkých akordů.
Buddy řekl: „Myslím to vážně, věř mi."
Další akord.
„Jen jednou."
Buddy se usmál na prázdné místo v publiku a začal hrát.
Každá nota byla ostrá jako úder zvonu a jednoduchá jako sluneční světlo - v mnohostěnu mozku se lámalo, rozkládalo a měnilo v miliony barev.
Zlotovi spadla spodní čelist. A pak se mu v hlavě otevřela a rozprostřela hudba. Nebyla to Hudba s kamením, i když vstupovala těmi samými dveřmi. Dopadající noty vyvolávaly vzpomínky na důl, ve kterém se zrodil, na trpasličí chleba, jaký dokázala na své kovadlině vykovat jen jeho maminka, a na okamžik, kdy poprvé poznal, že se zamiloval. (*Pozn. aut.: Ten nuget měl stále ještě někde schovaný) Vzpomínal na život v jeskyních pod Ploskolebčí horou ještě předtím, než ho zavolalo město, a zoufale zatoužil po tom vrátit se zase domů. Nikdy ho ani nenapadlo, že by člověk mohl takhle zpívat o dole.
Cliff odložil paličky. Zvětralýma ušima se mu do hlavy draly tytéž tóny, ale v jeho mozku se měnily v lomy a vřesoviště. Když mu hlavu zamlžily emoce, pomyslel si, že hned jak tahle píseň skončí, půjde zpět do hor, zjistí, jak se má jeho stará máti, a už nikdy od ní neodejde.

Pan Kolík si uvědomili, že mu v hlavě pučí podivné a znepokojující myšlenky. Zabývaly se věcmi, které se nedají prodat a za které se nemusí platit…

Lektor Zaniklých run zaklepal na křišťálovou kouli.

„Ten zvuk je trochu slabý," řekl.

„Uhněte, nevidím," upozornil ho děkan.

Zaniklé runy si znovu sedl.

Zírali na maličký obraz.

„Tohle ale nezní jako Hudba s kamením," ozval se kvestor.

„Buďte zticha," okřikl ho děkan. A vysmrkal se.

Byla to smutná hudba. Ale mávala svým smutkem jako bojovou zástavou. Říkala, že vesmír udělal, co mohl, ale vy jste i přesto pořád ještě naživu.

Děkan, který byl tvárný jako hromádka teplého vosku, začal přemýšlet o tom, jestli by se dokázal naučit hrát na harmoniku.

Poslední nota dozněla.

Žádný aplaus. Publikum jako by maličko pokleslo na duchu, když se každý jeden z přítomných pomalu vracel z onoho kouta svého vědomí, kde se dočasně zdržoval. Tu a tam některý z přítomných zamumlal něco jako „Jo, jo, tak to bejvá" nebo „Oba víme, jak to chodí, brácho". Spousta lidí posmrkávala a utírala si nosy, někteří do zad jiných lidí.

A pak se nazpět připlížila realita, jak už to ostatně mívá ve zvyku.

Zlota slyšel, jak Buddy tiše říká: „Děkuji vám."

Trpaslík se naklonil stranou a ucedil koutkem úst: „Co to mělo být?"

Buddy se otřásl a jako by se probral.

„Cože? Oh. Jmenuje se to ‚Mamroz pravko vydom'. Co si o tom myslíš?"

„Je to… boží. Píseň - zlatý důl, fakticky. Díra do světa."

Cliff přisvědčil. Když jste daleko od svého rodného dolu nebo hory, ztraceni mezi cizinci, když uvnitř nosíte jen jedinou velkou a bolavou prázdnotu… jedině pak můžete s písní udělat takovou díru do světa.

„Pozoruje nás," zašeptal Buddy.

„To neviditelné děvče?" ujišťoval se Zlota a upřel pohled na volné místo.

„Jo."

„No to se ví. Já ji tedy naprosto jistě nevidím. Dobrá. A teď, jestli okamžitě nezačneš hrát Hudbu s kamením, nastane čas naší smrti."

Buddy zvedl kytaru. Struny se mu chvěly pod prsty. Cítil se povznesen. Bylo mu dovoleno, aby na to zahrál před všemi těmi lidmi. Všechno ostatní pozbylo svou důležitost. Ať už se teď stane cokoliv, nezáleží na tom.

„Zatím jste neslyšeli vůbec nic," prohlásil.

Pak začal odklepávat špičkou nohy.

„Raz, dva, raz, dva, tři, čtyři -"

Zlota stačil rozeznat melodii těsně před tím, než se ho hudba zmocnila. Slyšel ji jen před několika vteřinami. Ale teď dostala švung.

Rozšafín nahlédl do své krabičky. „Myslím, arcikancléři, že něco chytáme," řekl, „ale nevím, co to je."

Výsměšek přikývl a prohlížel si publikum. Všichni poslouchali s ústy dokořán. Harfa jim propláchla duše a kytara jim teď doruda rozpalovala páteře.

A hned před pódiem byl malý kousek volného prostoru.- Výsměšek si zakryl dlaní jedno oko a ostřil, až mu to druhé slzelo. Pak se usmál.

Přesunul pohled ke členům Cechu hudebníků a ke své hrůze viděl, že Sečmo Pytlohub zvedá kuši. Zdálo se, že to dělá nerad, protože pan Kleť ho neustále peskoval a postrkoval.

Výsměšek pozvedl prst, aby se, jak se zdálo, poškrabal na nose.

I přes hlasitý zvuk hudby bylo slyšet nejen ostré zadrnčení, když tětiva kuše praskla, ale - k Výsměškově tajnému potěšení - i zaječení pana Kletě, kterého prasklá tětiva švihla přes ucho. To Výsměška původně ani nenapadlo.

„Prostě už stárnu a začínám být měkký, v tom je celá moje potíž," ušklíbl se v duchu spokojeně. „Ichi, ichi, ichi."

„Víte, tohle byl výjimečně skvělý nápad," řekl kvestor, když se v křišťálové kouli rozhýbaly malé postavičky. „Jaký dokonalý způsob prohlídky podobných míst! Co kdybychom se podívali do Opery?" navrhoval.

„A co takhle do klubu U skunka na Pivovarské ulici?" nadhodil starší pAsák.

„A proč tam?" nechápal kvestor.

„Jen mě to tak napadlo," bránil se starší pAsák rychle. „Nikdy jsem tam nebyl, abyste mi rozuměli."

„Takové věci bychom vážně neměli dělat," přemýšlel nahlas lektor Zaniklých run. „K něčemu takovému by se správně křišťálová koule užívat neměla -"

„No, mě naopak lepší použití pro magickou kouli ani nenapadá," prohlásil děkan s rozzářenýma očima, „než podívat se na koncert skupiny Rocks."

Kachní muž, Jindra Rakvář, Podříznutý Arnold, Starý Smrďa Rum, Zápach Starého Smrdi a pes Starého Smrdi se potulovali po okraji zástupu. Výdělky toho dne byly obzvláště tučné. Tam, kde se prodávaly Kolíkový párky v rohlíku, byly zisky ostatně vždycky dobré. Existovaly věci, které lidi nespolkli ani po vlivem Hudby s kamením. Věci, které nedokázala otupit ani ostrá hořčice.

Arnold posbíral zbytky a uložil je do košíku na svém vozíku. Dnes večer bude pod mostem jako hlavní chod královská polévka.

Všude kolem nich proudila hudba. Nevšímali si jí. Hudba s kamením byla hudba jako sen, a pod mostem žádné sny

neexistovaly.

Pak se přece jen zastavili a poslouchali, když se jiná hudba rozlila parkem a vzala každého muže, ženu i dítě za ruku a provázela je na cestě k rodným domům.

Žebráci stáli a poslouchali s otevřenými ústy. Ten, kdo by si prohlížel tvář po tváři, kdo by v té chvíli opravdu viděl do tváří neviditelných žebráků, by se musel s dojetím odvrátit… Výjimkou byl pan Pinďous. Od toho lidé nedokázali odtrhnout zrak.

Když už skupina znovu začala hrát Hudbu s kamením, vrátili se žebráci zpět na zem.

S výjimkou pana Pinďouse. Ten jen stál a zíral.

Odezněl poslední tón.

Pak, když se zvedl aplaus a nabíral rozměry vlny tsunami, rozeběhla se skupina do tmy.

Kolík všechno šťastně pozoroval z kulis na protější straně jeviště. Chvíli měl opravdu starosti, ale jak se zdálo, všechno bylo v nejlepším pořádku.

Někdo ho zatahal za rukáv.

„Co dělají, pane Kolíku?“

Kolík se otočil.

„Vy jste Špína, že?“

„Drtič, pane Kolíku.“ .

„Oni dělají jednu skvělou věc, Špíno, a sice to, že nedávají publiku to, co publikum chce,“ řekl Kolík. „Alespoň ne hned. To je skvělá obchodní taktika. Rozpumpujte je, až z vás budou celí bez sebe, a pak jim zmizte. Počkejte, a až začne celý ten zástup nepříčetně dupat nohama, přiklusejte zpět. Dokonalé časování. Když se jednou tyhle triky naučíte, Špíno -“

„Drtič, pane Kolíku.“

„- potom se možná i naučíte, jak hrát Hudbu s kamením. Hudba s kamením, Špíno -“

„Drtič -“

„- to není jen hudba,“ řekl Kolík a začal si vytahovat z uší vatu. „To je mnoho věcí najednou. Neptejte se mě, jak je to možné.“

Kolík si zapálil doutník. Řev davu byl takový, že se plamínek sirky tetelil strachy.

„Každou chviličku uvidíte,“ pokýval spokojeně hlavou.

Hořel tam oheň živený starými botami a rašelinou. Kolem něj oběhl malý šedivý stín, který vzrušeně čenichal…

„Tak jedem, jedem, jedem!“

„To se panu Kolíkovi nebude líbit,“ zasténal Asfalt.

„To má pan Kolík bohužel smůlu,“ řekl Zlota, když vysazoval Buddyho na vůz. ;„A teď chci vidět, jak od podkov vyletují jiskry, jasné?“

„A míříme rovnou do Quirmu,“ přikazoval Buddy, když se vůz pohnul. Nevěděl proč. Prostě měl nutkavý pocit, že je to nejsprávnější směr.

„To není dobrý nápad,“ upozorňoval Zlota. „Tam se nás asi budou chtít zeptat na nějaké podrobnosti o tom voze, který jsem vytáhl z bazénu.“

„Jedeme do Quirmu!“

„To se ale panu Kolíkovi opravdu nebude líbit,“ opakoval Asfalt, když se vůz vydal na cestu.

„Teď už to bude… vrátí se každou chviličku…“ řekl Kolík.

„To doufám,“ přikývl Drtič, „protože publikum už dupe nohama.“

Mezi aplausem už se skutečně ozývalo temné dupání.

„Jen počkej,“ řekl Kolík. „Umějí to načasovat dokonale. Žádný problém. Jau!“

„Doutníky se obvykle dávají do úst opačným koncem, pane Kolíku,“ upozornil ho Drtič opatrně.

Když vůz projel městskou branou a ocitl se na quirmské silnici, ozařoval už kraj ubývající měsíc.

„Jak jsi věděl, že jsem dal připravit vůz?“ zajímal se Zlota, když po počátečním úprku poněkud zvolnili.

„Já to nevěděl,“ odpověděl mu Buddy.

„Ale utíkal jsi!“

„To ano.“

„Ale proč?“

„Protože… byl ten správný čas…“

„A proč chceš zrovna do Quirmu?“ zeptal se Cliff.

„Já… možná proto, že bych tam mohl chytit nějakou loď domů?“ odpověděl nejistě Buddy. „Ano, to bude ono. Loď domů.“

Zlota se podíval na kytaru. Tohle nebylo v pořádku. Nemohlo to jenom tak skončit… a oni se přece nemohli jen tak rozejít.

Zavrtěl hlavou. Co by se teď ještě mohlo pokazit?

„Panu Kolíkovi se to opravdu nebude líbit,“ zasténal už bůhví pokolikáté Asfalt.

„Ale, drž zobák,“ uklidňoval ho Zlota, „Nevím, co jemu by se na tom mělo nelíbit.“

„No, tak pro začátek,“ odpověděl mu Asfalt, „to hlavní, co se mu na tom nebude ale vůbec líbit, je to, že… tedy, hm… víte…, že máme všechny peníze…“

Cliff sáhl pod sedadlo. Ozval se tlumený cinkavý zvuk, jaký vyluzuje jen velké množství zlatých mincí, které jsou dobře a nenápadně uloženy.

Dusot zesílil natolik, že se jeviště začínalo třást. Publikum se dávalo do křiku.

Kolík se obrátil k Drtičovi a křečovitě se usmál. „Poslyš, teď jsem dostal fantastický nápad.“

Arcikancléř strčil do Rozšafína a pohladil svou hůl.

„Podívejte,“ začal, „kdyby teď došlo k natržení materie reality a tou trhlinou do našeho rozměru prolezly strašlivé ječící věci z Podzemních rozměrů, je naší povinností -“ poškrabal se na hlavě. „Co to děkan vždycky říká? Nakopejte některého zodpovědného předka?“

„Někoho zodpovědného do zad… on jako myslí hnědku, pane,“ opravil ho Rozšafín. „On říká nakopejte někoho zodpovědného do hnedky.“

Výsměšek upřel pohled na prázdné jeviště.

„Jenže já žádnou nevidím.“

Čtyři členové skupiny seděli a upírali pohledy přímo kupředu, na měsícem ozářenou rovinu.

Nakonec to byl Cliff, kdo prolomil ticho.

„Kolik?“

„Skoro pět tisíc tolarů.“

„PĚT TISÍC TOL-?“

Cliff přitiskl Zlotovi na ústa svou obrovskou dlaň.

„Jak se to stalo?“ zeptal se Cliff, zatímco se trpaslík v jeho sevření zoufale zmítal.

„MMF MMFMMF MMFMMFS?“

„Nějak jsem zazmatkoval,“ omlouval se Asfalt. „Omlouvám se.“

„Nikdy tomu neutečeme,“ prohlásil Cliff. „Víte to? Ani když umřeme.“

„Ale já se vám to pokoušel říct!“ sténal Asfalt. „Možná… možná, že bysme to měli odvézt nazpátek?“

„MMF MMF MMF?“

„Pí jak bychom to asi provedli?“

„MMF MMF MMF?“

„Zloto,“ řekl Cliff konejšivým tónem, „teď ti sundám ruku z obličeje. A ty nebudeš křičet, ano?“

„Mmf.“

„Tak jo.“

„ODVÉZT TO ZPÁTKY! PĚT TISÍC TOLA-mmfmmfm-mf-“

„Předpokládám, že část z toho patří těm… nám,“ zamyslel se Cliff a zesílil stisk.

„Mmf!“

„No, alespoň já nedostal ani tolar gáže,“ přiznal Asfalt.

„Dojeďme do Quirmu,“ řekl Buddy naléhavě. „Můžeme si z toho vzít, co je naše, a zbytek jim poslat nazpět.“

Cliff se volnou rukou poškrabal na bradě.

„Část z toho patří Chrysoprasovi,“ upozorňoval je Asfalt. „Pan Kolík si od něj půjčil nějaké peníze na uspořádání festivalu.“

„Před ním neuto… neutečeme,“ uvažoval Cliff. „Akorát kdybysme dojeli až na to… Okraj a skočili dolů. A ani potom by to nebylo to… docela jistý.“

„Mohli bysme jim to nějak… vysvětlit, ne?“ nadhodil Asfalt.

V duchu se jim vynořila Chrysoprasova hlava barvy mírně leštěného bílého mramoru.

„Mmf.“

„Těžko.“

„Takže do Quirmu,“ přikývl Buddy.

Cliffovy diamantové zuby zajiskřily v měsíčním světle.

„Myslel jsem…“ řekl, „myslel jsem, že to…, že jsem něco zaslechl na té… na cestě za námi. Znělo to jako koňský poto… postroje.“

Neviditelní žebráci se začali pomalu vytrácet z parku. O něco déle tam zůstal jen Zápach Starého Smrdí, kterému se hudba neobyčejně zalíbila. A pan Pinďous se stále ještě nepohnul.

„Máme skoro dvacet párků,“ oznamoval Podříznutý Arnold.

Jindra Rakvář si odkašlal kašlem, ve kterém chrastily kosti.

„Vyprdnoutsenaně!“ prohlásil Starý Smrďa Rum. „Říkal jsem jim to, špiónovat mě těma jejich paprskama!“

K panu Pinďousovi se najednou dlouhými rychlými skoky něco vrhlo po udupaném trávníku, vyběhlo po přední části jeho róby a tlapkami se mu to zachytilo kápě po stranách obličeje.

Ozval se dutý zvuk, když o sebe ťukly dvě lebky.

Pak Pinďous se zapotácel.

KVÍK!

Pan Pinďous zamrkal a najednou si sedl na zem.

Žebráci s úžasem zírali na malou postavičku, která vzrušeně poskakovala sem a tam po dláždění. Protože sami byli neviditelné podstaty, viděli přirozeně věci, které očím jiných lidí unikaly.

„To je krysa,“ prohlásil Kachní muž.

„Vyprdnoutsenani,“ komentoval situaci Starý Smrďa.

Krysa poskakovala po zadních nožkách kolem dokola a hlasitě kvíkala. Pan Pinďous znovu zamrkal… a vstal Smrť.

MUSÍM JÍT, řekl.

KVÍK!

Smrť vykročil, pak se však zastavil a vrátil nazpět. Ukázal kostnatým prstem na Kachního muže.

PROČ CHODÍŠ POŘÁD S TOU KACHNOU NA HLAVĚ? zeptal se.

„S jakou kachnou?“

AHA. PROMIŇ.

„Jděte do háje, jak by se to mohlo zvrtnout?“ odporoval Drtič a zuřivě při tom mával rukama. „To musí zabrat. Každý přece ví, že když dostanete svou velkou příležitost, protože hvězda představení onemocněla, nebo tak něco, pak začne publikum šílet po vás. Vždycky se to stane, jasný?“

Kubouš, Mumák a Špína nahlédli oponou do sálu, kde se rozpoutalo pandemonium. Nejistě přikyvovali.

Byla pravda, že věci se vždycky vydařily, když jste dostali takovouhle příležitost…

„Mohli bysme jim vystřihnout Anarchii v Ankh-Morporku,“ řekl Kubouš s pochybami.

„To ještě pořádně neumíme,“ odporoval mu Mumák.

„No jo, ale ty tři akordy přece umíme z jinejch písniček.“

„No, možná bysme to zkusit mohli…“

„Výborně!“ rozzářil se Drtič. Odvážným gestem pozvedl kytaru. „My to dokážeme! Za sex, drogy a Hudbu s kamením!“

Uvědomil si jejich udivené pohledy.

„Nikdy jsi neřekl, že bereš nějaký drogy,“ obvinil ho Kubouš.

„No, když na to přijde,“ řekl Mumák, „nevěřím ani, že jsi už byl s -“

„Jeden hřích ze tří, to není zase tak špatný skóre!“ vykřikl Drtič. „Jasně, to je skoro třicet čtyři procenta z -“

„Drž hubu!“

Lidé zuřivě tleskali a dupali.

Výsměšek zkusmo zamířil svou holí.

„Pamatuju na Svatou Brundu,“ řekl. „Předpokládám, že to byla zodpovědná hnedka, když o tom tak přemýšlím.“

„Prosím?“ obrátil se k němu naprosto zmatený Rozšafín.“

„Byl to kůň,“ pokračoval Výsměšek. „Před třemi sty lety. Stal se biskupem v Omnii, myslím, že za to, že nosil jakéhosi svatého muže.“

„Ale ne… to ne… arcikancléři,“ vysvětloval Rozšafín rozpačitě. „To je jen takové rčení, používají ho v Hlídce. ‚Nakopat zodpovědnou hnědku‘ - to znamená… jako… zadek, víte pane?“

„V tom případě by mě zajímalo, jak poznáme, která část to je,“ zamyslel se Výsměšek. „Stvoření z Podzemních rozměrů mají nohy a takové věcičky po celém těle.“

„To tedy nevím, pane,“ odpověděl mu Ctibum unaveně.

„No, možná že bude nejlepší, když je pro jistotu nakopeme všude.“

Smrť dohonil krysího Smrtě nedaleko Mosazného mostu.

Alberta nikdo nevyrušoval. Protože ležel ve stoce, byl skoro stejně neviditelný jako Jindra Rakvář.

Smrť mu vyhrnul rukáv. Jeho prsty prošly látkou Albertova kabátu jako mlhou.

TEN HLOUPÝ STARÝ BLÁZEN SI JE VŽDYCKY BRAL S SEBOU, zabručel. NEDOKÁŽU SI PŘEDSTAVIT, CO MYSLEL, ŽE MU S NIMI ASI UDĚLÁM…

Zvedl ruku a v ní se zalesklo několik oblých střepů a v nich špetka písku.

TŘICET ČTYŘI VTEŘINY, řekl Smrť. Podal zbytky skla krysímu Smrťovi. NAJDI NĚCO, DO ČEHO BYCHOM TO MOHLI ULOŽIT. A HLAVNĚ TO NEUPUSŤ.

Vztyčil se a zkoumal svět.

Po chvilce se ozvalo na dláždění cink-cink-cink prázdné lahve od piva, se kterou se krysí Smrtík vracel nazpět od Zašitého bubnu.

Uvnitř lahve mírně zmateně kolovalo čtyřiatřicet vteřin písku.

Smrť zvedl svého služebníka na nohy. Albertův čas se zastavil. Oči měl skelné, jeho biologické hodiny se zasekly. Visel v ruce svého pána jako levný konfekční oblek.

Smrť vytrhl krysímu Smrtíkovi láhev z rukou a mírně ji naklonil. Z hrdla vypadlo zrnko života.

KDE JE MOJE VNUČKA? řekl. MUSÍŠ MI TO ŘÍCI. JÁ TO SKUTEČNĚ NEVÍM. •

Albertovy oči se s tichým klapnutím otevřely.

„Pokouší se zachránit toho kluka, pane!“ řekl. „Ona nezná význam slova ‚povinnost‘ -“

Smrť láhev naklonil zpět. Albert utichl uprostřed věty.

ALE MY HO ZNÁME, ŽE? řekl Smrť. TY A JÁ

Kývl na krysího Smrtě.

DEJ NA NĚJ POZOR, řekl.

Smrť luskl prsty.

Ozvalo se lusknutí, ale jinak se nic nestalo.

EHM. TO JE VELMI TRAPNÉ. ONA VLÁDNE ČÁSTÍ MÝCH SIL. JAK SE ZDÁ, MOMENTÁLNĚ NEDOKÁŽU… EHM…

KVÍK! Krysí Smrť se snažil být užitečný.

NE. TY NA NĚJ DÁŠ POZOR. VÍM, KAM MAJÍ NAMÍŘENO. HISTORIE MILUJE OPAKOVÁNÍ v CYKLECH.

Smrť se podíval k věžím Neviditelné univerzity, které se zvedaly nad hřebeny střech.

A NĚKDE TADY VE MĚSTĚ JE OŘ, NA KTERÉM BYCH MOHL JET.

„Počkejte, něco jde…“ Výsměšek vrhl na jeviště pohled plný očekávání. „Co je to za hazardéry?“ Rozšafín se naklonil kupředu.

„Myslím, pane…, že tihle vypadají jako lidé.“

Publikum přestalo dupat kolektivní nohou a pozorovalo jeviště v nepřátelském tichu a s klasickým výrazem „ve

vašem vlastním zájmu by to, co předvedete, mělo bejt fakticky dobrý“.

Drtič postoupil kupředu s širokým, napůl šíleným a křečovitě ztuhlým úsměvem na tváři.

„Možná, ale každým okamžikem mohou uprostřed puknout a mohou z nich vylézt příšerná stvoření,“ odpověděl mu Výsměšek hlasem, ve kterém se ozývala jistá naděje.

Drtič máchl kytarou a zahrál akord.

„No maucta!“ prohlásil Výsměšek.

„Pane?“

„Tohle znělo přesně, jako když se kočka pokouší dostat do latríny zašitým zadkem.“

Rozšafín Ctibum se poněkud vyděsil. „Nechcete mi snad, pane, říct, že jste někdy -“

„Jistěže ne, ale fakt je, že to tak hodně znělo. Přesně tak.“

Dav, znejistělý novým obratem situace, se zatetelil.

„Zdravím tě, Ankh-Morporku!“ zvolal Drtič. Kývl na Špínu, který už na druhý pokus zasáhl své bubny.

A doprovodná skupina se vrhla do svého prvního a shodou okolností i posledního závěrečného čísla. Přesněji řečeno tři posledních čísel. Drtič se pokoušel o Anarchii v Ankh-Morporku. Kubouš propadl naprosté panice, protože se neviděl v zrcadle, a hrál dokola tu jedinou stránku z kytarové školy Zábrnka Kobylky, kterou si pamatoval, což byl obsah, zatímco Mumák si zapletl prsty do strun.

Co se Špíny týkalo, melodie písní, to byla starost těch druhých. On se musel soustředit na rytmus.

Většina lidí to nepotřebuje, ale pro Špínu bylo i obyčejné tleskání do dlaní namáhavým cvičením v koordinaci. Hrál ve svém malém uzavřeném světě a nevšiml si proto, že se publikum zvedlo jako pokažený žaludek a vrhlo se na pódium. Seržant Tračník a desátník Nóblhóch byli ve službě u Deosilovy brány, přátelsky se dělili o jednu cigaretu a naslouchali vzdálenému řevu, který se k nim nesl z parku, kde se odehrával festival.

„Zdá se, že to je velká noc,“ prohlásil seržant Tračník.

„Jo, asi máte recht, seržo.“

Po ulici s klapotem podkov klusal kůň a jedinou touhou jeho jezdce bylo udržet se v sedle. Když se přiblížil, poznali oba strážní v grimase zkřivený obličej pana Kolíka A.S.P., který se natřásal v sedle s elegancí pytle brambor.

„Neprojel tady před chvilkou vůz?“ zeptal se Kolík.

„Který, pane Kolíku?“ opáčil seržant Tračník.

„Co myslíte tím který?“

„No, projely tady dva,“ odpověděl seržant. „Jeden s několika trolly a za ním druhý, ve kterém byl pan Kleť. Ten z Cechu hudebníků, víte -“

„Oh, ne!“

Kolík znovu pobídl koně a během několika minut zmizel v temnotě.

„Co to mělo znamenat?“ zavrtěl Noby hlavou.

„Zřejmě mu někdo z nich dluží penny,“ usoudil seržant Tračník a opřel se o svou píku.

Pak se ozval dusot dalšího koně. Strážní se tak tak stačili přitisknout ke stěně, když se kolem nich kůň přehnal.

Byl bílý a obrovský. Za jezdcem vlál černý plášť a dlouhé vlasy. Strážní ucítili závan větru a jezdec i s koněm byli ti tam.

Noby se upřeně díval do tmy.

„To byla ona“ řekl.

„Kdo?“

„Smrt Zuzana.“

Světlo v křišťálu zesláblo, změnilo se v jasnou tečku a zmizelo.

„Tak a tři dny magické práce jsou v - ty tam,“ stěžoval si starší pAsák.

„Stálo to za každý thaum,“ liboval si profesor Neurčitě mlhavých studií.

„Ale stejně to nebylo to tak dobré, jako když je vidíte naživo,“ prohlásil lektor Zaniklých run. „Víte, je v tom něco, při čem vám vyráží pot po celém těle.“

„A já si zase myslím, že to skončilo ve chvíli, kdy to začínalo být nejlepší,“ prohlásil profesor. „Myslel jsem, že -“

Mágové ztuhli, když se budovou rozlehlo děsivé zavytí. Bylo lehce animální, ale současně i minerální a kovové, s okrajem podobným ostří pily.

Zavládlo ticho. První se ozval lektor Zaniklých run. „Skutečnost, že jsme zaslechli děsivý výkřik, při němž nám po zádech přeběhl mráz, obešla nás hrůza, zastavilo se srdce a ztuhl morek v kostech, automaticky neznamená, že něco není v pořádku.“ Mágové opatrně vyhlédli do chodby. „Přicházelo to odněkud zdola,“ prohlásil profesor Neurčitě mlhavých studií a zamířil ke schodišti. „A proč tedy míříte nahoru?“

„Protože nejsem idiot!“

„Ale co když je to nějaké děsivé zjevení!“

„Že by?“ zabručel profesor a neustále zrychloval.

„Dobrá, dělejte, jak uznáte za vhodné. Ale tam nahoře, kam míříte, jsou ložnice studentů.“

„Ah. No… to ovšem -“

Profesor se pomalu vrátil a občas vrhl poplašený pohled vzhůru na schody.

„Podívejte, do budovy se nemohlo nic dostat,“ uklidňoval své druhy starší pAsák. „Celé místo je chráněno neobyčejně mohutným kouzlem.“

„To je pravda,“ přikývly Zaniklé runy.

„A jsem si jistý, že my všichni jsme je pravidelně posilovali, jak nám velí naše povinnost,“ přikývl starší pAsák.

„Ehm. No. Jistě. Samozřejmě,“ přikývl váhavě lektor Zaniklých run.

Znovu se ozval onen příšerný zvuk. V tom řevu byl jakýsi pomalý, kolísavý rytmus.

„To je v knihovně, myslím," naklonil starší pAsák hlavu ke straně.

„„Viděl jste někdo v poslední době knihovníka?"

„No, kdykoliv jsem ho zahlédl, vždycky něco nesl. Nemyslíte, že by měl v plánu něco okultního, že ne?"

„Tohle je magická univerzita."

„Ano, ale já myslel ještě okultnějšího."

„Držte se pohromadě, ano?"

„Já se zatím držím pohromadě."

„Protože když budeme držet pohromadě, co by nám vlastně mohlo ublížit?"

„No, tak za prvé: obrovský obludný -"

„Mlčte!"

Děkan otevřel dveře do knihovny. Uvnitř bylo teplo a sametové ticho. Tu a tam některá z knih neklidně zašustila stránkami nebo zachřestila svým řetězem.

Až ke schodišti se linulo stříbřité světlo, které ozařovalo i část podlahy. Občas se ozvalo i nějaké to „ook".

„Nezdá se, že by byl nějak zvlášť rozrušený," řekl kvestor.

Mágové se opatrně plížili po schodech dolů do knihovny. Otevřené dveře dolů do podzemí nemohli přehlédnout - ono světlo prýštilo právě z nich.

Mágové vstoupili do sklepení.

Tam přestali dýchat.

Bylo to na vyvýšeném katafalku uprostřed místnosti a všude kolem hořely svíce.

Byla to Hudba s kamením.

Vysoká temná postava smykem zahnula kolem rohu budovy, vyběhla na náměstí Náhlého osvícení, zrychlila a vběhla do bran Neviditelné univerzity.

Jediný, kdo ji zahlédl, byl Afekt, trpasličí zahradník, který právě se šťastným výrazem tlačil šerou zahradou své kolečko s hnojem. Byl to dobrý den. Podle jeho měřítek taková ovšem byla většina dnů.

O festivalu nic neslyšel. Neslyšel o Hudbě s kamením. Afekt neslyšel o většině věcí, protože neposlouchal. Miloval kompost. Hned po kompostu miloval růže, protože ty představovaly něco, pro co mohl kompostovat kompost.

Afekt byl od přírody spokojený trpaslík, který energickým krátkým krokem procházel svým zahradním královstvím a dělal krátké procesy se všemi průvodními jevy provázejícími zahradnictví v silně magickém prostředí, jako byly například housenky, hryzci, bělásci a plíživá stvoření s mnoha chapadly. Správná péče o trávníky byla poněkud komplikovaná, když se vám po nich každou chvíli proplazila slizká stvoření z jiných rozměrů.

Teď po něm zase někdo zadupal a zmizel ve dveřích vedoucích ke knihovně.

Afekt se podíval na stopy, které po spěchající postavě zůstaly, a prohlásil: „A kruci!"

Mágové znovu začali dýchat.

„Tedy, pánové," vydechl lektor Zaniklých run.

„To je něco…" vypravil ze sebe starší pAsák.

„Tak tomuhle já říkám Hudba s kamením," vydechl děkan. Popošel kupředu s posvátným výrazem skrblíka, který se ocitl ve zlatém dole.

Světlo svic se odráželo od černi a stříbra. Obojího tam bylo až až.

„Tedy, pánové," opakoval lektor Zaniklých run. Bylo to něco jako zaklínadlo.

„Podívejte, není to to moje malé zrcátko, co jsem používal při vytrhávání chlupů?" ozval se najednou kvestor, a zlomil tak kouzlo okamžiku. „To tedy určitě je. Používal jsem ho taky, když jsem si stříhal chlupy v nose a -"

Teprve teď si uvědomovali, že zatímco černá je opravdu černá, stříbrná ve skutečnosti není stříbro. Byla to různá zrcátka a kousky lesklého cínu, niklu, trubek a drátů, které knihovník posbíral bůhvíkde a kterým dal tvar…

„- má to takový stříbrný rám… vidíte? A proč je to na tom dvoukolovém vozíku? Dvě kola, jedno za druhým? Zvláštní. Kdyby to mělo stát jen na těch kolech, tak by se to převrátilo. A kam by se měl zapřáhnout kůň, to byste mi neřekli?"

Starší pAsák mu jemně poklepal na rameno. „Kvestore? Na slovíčko, jen mezi námi mágy, ano?"

„Jistě. Copak se děje?"

„No, myslím si, že jestli okamžitě nepřestanete mluvit, tak vás děkan už brzo zabije."

Podivná věc měla skutečně dvě menší kola od vozu umístěná za sebou a mezi nimi bylo upevněno sedlo. Před sedlem byla napříč připevněna trubka prohnutá ve složité křivce tak, aby se jí ten, kdo usedne do sedla, mohl chytit.

Zbytek byla směs podivných věcí a věciček. Kosti a kusy dřeva a směska lesklých drobností, které by uvedly do vytržení každou straku. Nad předním kolem byla připevněna koňská lebka a ze všech možných a nemožných míst visely šňůrky korálků a barevných peříček.

Celá ta věc byla vlastně jen hromadou smetí a odpadků, ale jak stála a leskla se v pološeru, měla téměř organický charakter - nebyla živá, ale bylo v ní něco dynamického, znepokojivého, jako ve stlačené pružině, něco tak mocného, že se děkan doslova chvěl na nohou. Vyzařovala něco, co naznačovalo, že pouhou svou existencí a tím, jak vypadá, porušuje přinejmenším devět zákonů a třiadvacet směrnic.

„Že by byl zamilovaný?" uvažoval kvestor.

„Oživíme to!" vydechl děkan. „Musí to jet! Je to předurčeno k tomu, aby to jelo!"

„Dobrá, to chápu, ale co to je?" vrtěl hlavou profesor Neurčitě mlhavých studií.

„Je to mistrovské dílo," prohlásil děkan. „Triumf!"

„Oook?"

„Třeba se na tom musíte odstrkovat nohama?“ zašeptal starší pAsák.

Děkan zavrtěl hlavou jako příliš zaměstnaný člověk.

„Jsme přece mágové, ne?“ odpověděl. „Myslím, že to dokážeme uvést do pohybu.“

Obešel věc kolem dokola. Jeho kožený šat pobitý nýty způsobil, že se plameny svící rozkývaly a po stěnách místnosti se roztančily stíny.

Starší pAsák se kousl do rtu. „Tím si nejsem tak docela jistý,“ řekl. „Vypadá to, jako když to má v sobě už takhle víc magie, než je zdrávo. A… poslyšte… dýchá to, nebo se mi to jenom zdá?“

Starší pAsák se obrátil ke knihovníkovi a zakýval na něj prstem.

„To jste postavil vy?“

Orangutan zavrtěl hlavou.

„Oook.“

„Co říkal?“

„Říkal, že on to nestavěl, jen to složil dohromady,“ tlumočil děkan, aniž otočil hlavu.

„Ook.“

„Já si na to sednu,“ rozhodl se děkan.

Ostatní mágové cítili, jak se jim něco ztrácí z duší a na místo onoho „čehosi“ se tam dere náhlá nejistota.

„To bych na vašem místě nedělal, starý brachu,“ řekl starší pAsák. „Nevíte, kam by vás to mohlo odvézt.“

„To je mi úplně fuk,“ odpověděl děkan. Nedokázal od oné věci odtrhnout oči.

„Tím jsem chtěl říci, že to není věc z tohoto světa,“ vysvětloval starší pAsák.

„Zato já jsem byl z tohoto světa více než sedmdesát let,“ odpověděl mu děkan, „a zjistil jsem, že je výjimečně nudný.“

Vstoupil do kruhu a položil ruku na sedlo mezi koly.

Věc se zatřásla.

PROMIŇTE.

Ve dveřích se objevila vysoká postava v černém a několika dlouhými kroky byla v kruhu.

Děkanovi dopadla na rameno kostnatá ruka a odsunula ho jemně, ale nevyhnutelně stranou.

DĚKUJI VÁM.

Postava se vyšvihla do sedla a položila ruce na řídítka. Pak se podívala pod sebe na věc, na kterou nasedla.

Některé situace je třeba vytvářet naprosto přesně…

Postava namířila kostnatý prst na děkana.

POTŘEBUJI VAŠE ŠATY.

Děkan ucouvl.

„Cože?“

DEJTE MI VÁŠ PLÁŠŤ.

Děkan s neskrývanou nechutí a váhavostí svlékl své kožené roucho a podal ho černé postavě.

Smrť si je oblékl. To už bylo lepší…

TAK A TEĎ…

Pod prsty se mu objevila namodralá záře a rozlila se v potrhaných liniích až ke špičkám peříček a koncům korálků a vytvořila kolem celého podivného předmětu pulzující koronu.

„Jsme ve sklepě!“ upozorňoval děkan. „To nevadí?“ Smrť na něj vrhl letmý pohled.

NE.

Afekt se narovnal, na chvilku se zastavil, aby se pokochal růžovým záhonem, který obsahoval nejkrásnější výkvět černých růží, jaký se mu kdy podařilo vypěstovat. Vysoce magické prostředí dokáže být velmi užitečné. Někdy. Vůně růží se linula večerním vzduchem jako slova dodávající odvahu.

Pak záhon vybuchl.

Afekt letmo zachytil zášlehy plamenů a něco, co se obloukem vzneslo k nebi, ale pak už mu výhled zastřel déšť korálků, peříček a měkkých černých okvětních plátků.

Zavrtěl hlavou a znechuceně se vydal do své boudy pro rýč.

„Seržo?“

„Co je, Noby?“ ,

„Koukni, tvý zuby…“

„Jaký zuby?“

„No, ty zuby, co máš v… hubě.“

„Jo ty. No? A co je s nima?“

„Jak to, že ti na sebe pasujou i vzadu?“

Nastala kratší přestávka, během níž seržant Tračník zkoumal jazykem tajná zákoutí své ústní dutiny.

„No, ony prostě -“ začal, když se mu znovu rozvázal jazyk. „Je to zajímavá věc.“

Noby si dotočil cigaretu.

„Neměli bysme už zavřít brány, seržo?“

„Jo, mužem.“

„S dokonale spočítaným minimem vynaložené námahy uzavřeli obě křídla těžké brány. Nebylo to ani tak bezpečnostní opatření, protože klíče od brány se ztratily už dávno. Dokonce i nápis v průčelí, který pravil „Děkujeme vám, že jste se rozhodli nepřepadnout naše město“, byl téměř nečitelný.

„Myslím, že bysme měli -“ začal Tračník a pak obrátil pohled ke konci ulice.

„Co je to tam za světlo?“ řekl. „A co to dělá ten strašlivý kravál?“

Daleko na konci ulice se na průčelích domů odráželo modravé světlo.
„Zní to jako řev nějaký šelmy," řekl desátník Nóblhóch.
Světlo se slilo do dvou oslepujících aktinicky modrých kopí.
Tračník si zastínil oči.
„Vypadá to jako nějakej… kůň nebo co."
„Ale míří to rovnou k bráně!"
Zmučený řev se odrážel od stěn domů.
„Noby, obávám se, že to nemá v úmyslu zastavit!"
Desátník Nóblhóch se přitiskl zády ke zdi. Tračník, který si o něco více uvědomoval svou zodpovědnost, neurčitě zamával rukama směrem k blížícím se světlům.
„Nedělejte to! Nedělejte to!"
Pak se zvedl ze zablácené dlažby. Všude kolem něj se na zem snášela prská růžových lístků, peříček a žhavých uhlíků.
Před ním modře světélkovaly okraje díry proražené v bráně.
„Je ze starýho, poctivýho dubu," prohlásil nepřítomně. „Já jenom doufám, že nám to nepřipíšou k náhradě. Viděl jsi, kdo to byl, Noby? Noby?"
Noby, se zády stále ještě pevně,přitisknutými ke zdi, se opatrně přišoural blíž.
„On… měl v zubech růži, seržo!"
„Dobrá, ale poznal bys ho, kdybys ho viděl znovu?"
Noby polkl.
„No, kdybych ho měl poznat, seržo," vydechl, „tak by to by musela bejt sakra pekelná předváděčka."
„Mně se to nelíbí, pane Zloto! Ani trošku se mi to nelíbí!"
„Mlč a starej se o opratě!"
„Ale tohle nevypadá jako cesta, po které by se mělo jezdit rychle!"
„To je v pořádku! Stejně nevidíš, kam jedeme." Vůz projel po dvou kolech zatáčkou. Začalo sněžit. Padal řídký vlhký sníh, který tál v okamžiku, kdy se dotkl země.
„Ale jsme hluboko v kopcích! Tadyhle je děsivý sráz! Spadneme dolů!"
„Chceš, aby nás chytil Chrysopras?"
„Hyjéé, koníčky, pohněte sebou, hyjé!"
Buddy a Cliff se drželi postranic vozu, který se zmítal temnotou po kamenité cestě.
„A myslíš, že je máme pořád v patách?" zeptal se Zlota.
„Já nic nevidím," volal Cliff. „Možná že bysme něco zaslechli, kdybys zastavil vůz."
„Jo, ale co kdybysme pak něco zaslechli fakticky hodně blízko?"
„Hyjo, koníčky, pohněte se, vy líný herky!"
„Oukej, a co kdybysme vyhodili z vozu ty peníze?"
„PĚT TISÍC TOLARŮ?"
Buddy vyhlédl přes postranici vozu. Jen kousek od okraje cesty začínala temnota, vzbuzující představu hluboké, přímo propastné kvality.
Kytara tiše zvonila do rytmu kol. Vzal ji do rukou. Zvláštní, že nikdy úplně nemlčela. Nedala se umlčet, ani když jste struny zmáčkli ze všech sil oběma rukama. Zkoušel to.
Vedle ní ležela harfa. Její struny byly naprosto tiché.
„To je šílenství!" vykřikl Zlota zepředu. „Zpomal! Teď jsi nás málem shodil přes okraj!"
Asfalt přitáhl opratě. Vůz zpomalil, takže jel krokem.
„To je lepší -"
Kytara zaječela. Noty byly tak vysoké, že se zabodávaly do uší jako jehly. Koně sebou v postraňcích nervózně trhli a pak znovu vyrazili kupředu.
„Zastav je!"
„Zkouším to!"
Zlota se obrátil a svíral postranici vozu.
„Vyhoď tu věc ven!"
Buddy sevřel kytaru, postavil se a napřáhl ruku, aby svrhl nástroj do propasti.
Pak zaváhal.
Cliff se vztyčil na nohy a pokoušel se mu kytaru vytrhnout.
„Ne!"
Buddy zatočil kytarou nad hlavou, udeřil trolla do brady a srazil ho na záda do vozu.
„Ne!"
„Zloto, pokuste se zpomalit -"
V tom okamžiku se kolem vozu mihl černý jezdec na bílém koni, postava v kápi se sklonila v sedle a zachytila opratě.
Vůz najel na kámen, a než znovu dopadl na cestu, proletěl kus vzduchem. Asfalt zaslechl, jak praskají osy, když vůz narazil do dřevěné ohrady, viděl, jak se trhají postraňky, cítil, jak se vůz otáčí… …a zastavuje.
Hned potom se toho odehrálo tolik, že Zlota nikdy nikomu nevyprávěl o pocitu, který se ho zmocnil. Měl v tom okamžiku totiž pocit, že přestože se vůz zastavil přesně na okraji útesu, polovinou nad propastí, spadl současně i dolů, několikrát se ve vzduchu převrátil a řítil se ke kamenitému dnu rokliny…
Zlota otevřel oči. Ta představa se mu vracela jako ošklivý sen. Při nárazu ho to odhodilo do zadní části vozu a teď ležel s hlavou přes postranici.

Díval se přímo do propasti. Za ním praskalo dřevo.
Někdo ho držel za nohu.
„Kdo je to?“ nadhodil lehkým šeptem pro případ, že těžší tón by mohl vůz převážit.
„To jsem já, Asfalt. Kdo se drží my nohy?“
„Já,“ odpověděl Cliff. „A čeho se držíš ty, Zloto?“
„Já… držím něco, čeho se má tápající ruka náhodou zachytila,“ odpověděl Zlota.
Vůz znovu zapraskal.
„Je to to zlato, Zloto, žejo?“ zasténal Asfalt. „Přiznej to. Ty se držíš toho zlata.“
„Ty pitoměj to… trpaslíku!“ zařval Cliff. „Okamžitě to pusť, nebo všichni umřeme!“
„Zahodit pět tisíc tolarů, to je stejné jako umřít.“
„Ty pitomče! S sebou si to nevezmeš!“
Asfalt se snažil pomalu vyšplhat po dřevěné stěně. Vůz se zakýval.
„Ještě pár vteřin a bude to obráceně.“
„A teď mi řekněte,“ ozval se Cliff, když se vůz posunul o dalších pár centimetrů, „kdo drží Buddyho?“
Zavládlo ticho, kdy zbývající tři příslušníci skupiny zpytovali své svědomí a odhadovali možnosti.
„Já… mám dojem…;že asi přepadl přes okraj,“ řekl Zlota.
Najednou se ozvaly čtyři akordy.
Buddy visel zavěšen jednou rukou na zadním kole, nohy nad propastí, a teď sebou zazmítal, protože hudba mu nabídla osminotovou smlouvu na jeho duši.
Budeš pořád stejně mladý. Nikdy neumřeš. Budeš navěky žít v onom okamžiku, kdy davy šílejí v nejvyšším vytržení. V oné chvíli, kdy je nota co nota úderem srdce. Budeš ohnivou stopou na nebi.
Nikdy nezestárneš. Nikdy neumřeš. Oni nikdy neuvěří, že bys mohl zemřít.
Tak zní smlouva. Budeš největším hudebníkem světa.
Žij rychle. Zemři mladý.
Sama hudba mu sevřela srdce.
Buddyho nohy se pomalu posunuly a dotkly se stěny útesu. Se zavřenýma očima se opřel a přitáhl ke kolu.
Jeho ramen se dotkla ruka.
„Ne!“
Otevřel oči.
Pootočil hlavu a před sebou uviděl Zuzančinu tvář a za ní stěnu vozu.
„Co se to…?“ řekl a hlas se mu chvěl šokem.
Pustil se jednou rukou a neohrabaně zatápal po řemenu kytary, který mu klouzal z ramene. Když nástroj uchopil za krk a odhodil ho do temnoty, struny zoufale zavyly.
Druhá ruka mu sklouzla na namrzlém kole a on se zřítil do propasti. ;
V poslední chvíli zahlédl bílý záblesk. Dopadl těžce na něco sametového, co páchlo koňským potem.
Zuzanka ho přidržela volnou rukou a pobídla Truhlíka vzhůru kolmou stěnou.
Kůň se zastavil nahoře a Buddy sklouzl do bláta cesty. Pomalu se zvedl na loktech.
„Ty?“
„Já,“ odpověděla Zuzanka.
Pak vytáhla kosu z pouzdra, čepel se narovnala. Vločky, které na ni dopadaly, se tiše dělily na poloviny, aniž ve svém pádu zaváhaly.
„Neměli bychom pomoci tvým kamarádům?“
Vzduch zhoustl, jako by se do tohoto okamžiku zaostřil svět. Smrť nahlédl do budoucnosti.
OH, K SAKRU!
Věci se začaly dělit. Knihovník dělal, co bylo v jeho moci, ale obyčejné dřevo a kosti nebyly s to unést takovou zátěž. Peříčka a korálky zavířily kolem a v obláčcích kouře dopadaly na cestu. Kolo se vymklo ze své osy a ve sprše špicí odskákalo stranou, když stroj vyletěl po téměř horizontální křivce do vzduchu.
Nebylo to vlastně ani příliš důležité. Tam, kde před okamžikem bylo seskupení chybějících dílů, teď světélkovalo něco jako duše.
Kdybyste vzali lesklý stroj a vrhli na něj světlo reflektorů, tak, aby zářil a odrážel zapůjčenou záři, a pak jste ho odstranili a nechali jen lesk…
Zbyla jen koňská lebka. Ta a zadní kolo, které se otáčelo ve vidlici tvořené jen oslepujícím jasem, ze kterého se dral tmavý kouř.
Věc proletěla kolem Kolíka a následkem bylo, že ho jeho kůň shodil do příkopu a dal se na útěk.
Smrť byl zvyklý cestovat rychle. Teoreticky byl současně všude, připravený na všechno. Nejrychlejší způsob, jak cestovat, byl být na místě předem.
Ale nikdy neměl pocit, že jede tak rychle, zatímco vzdálenost ubývala tak pomalu. Kraj pod ním býval často jedinou rozmazanou čmouhou, Ale nikdy v životě to nezažil ve chvílích, kdy se mu úbočí úvozu míhalo deset centimetrů od kolen.
Vůz se znovu zakýval. Teď se ani Cliff nevyhnul pohledu do propasti.
Něco se dotklo jeho ramene.
„CHYŤ SE TOHOHLE, ALE NEDOTÝKEJ SE ČEPELE.“
Vedle něj se natahoval Buddy, jak to jen šlo.
„Zloto, kdybys pustil ten vak se zlatem, mohl bych -“

„Na to zapomeň.“
„Rubáš nemá kapsy, Zloto.“
„Tak chodíš ke špatnýmu krejčímu.“
Nakonec se Zlota zachytil čísi přebývající nohy a vytáhl se nahoru. Členové skupiny se pomalu vyšplhali jeden po druhém na cestu. A obrátili se, aby si prohlédli Zuzanku.
„Bílý kůň,“ řekl Asfalt. „Černý plášť s kápí. Kosa. No tedy.“
„Vy ji vidíte taky?“ užasl Buddy.
„Já jenom doufám, že nebudeme litovat toho, že ano,“ ozval se Cliff.
Zuzanka pozvedla hodiny a vrhla na ně odhadující pohled.
„Předpokládám, že už je pozdě na to uzavřít nějakou dohodu?“ zajímal se Zlota.
„Já se jen dívám, jestli jste mrtví, nebo ne,“ odpověděla mu Zuzanka.
„No já si myslím, že jsem živý,“ zabručel Zlota.
„Tak se svého přesvědčení drž.“
Při náhlém zapraskání se všichni otočili. Vůz se . zakýval, převážil a zřítil se do propasti. Ozval se tříštivý zvuk, když na půli cesty dolů narazil na výběžek skály, a pak mnohem slabší praskot, když narazil na dno propasti. Ozvalo se „vhammm“ a z rozbitých svítilen vykvetl oranžový plamen.
Z trosek se vykutálelo hořící kolo.
„A my mohli být tam dole,“ ozval se Cliff.
„A ty si myslíš, že teď jsme na tom líp?“ nadhodil Zlota.
„Jasně,“ přikývl spokojeně Cliff. „Protože teď nevypouštíme duši v troskách hořícího vozu.“
„Možná, ale ona vypadá… tak trochu… okultně.“
„Co se mě týče, tak je to v pořádku. Takový okultismus bych mohl dvakrát denně.“
Kousek za nimi se obrátil Buddy k Zuzance.
„Já… myslím, že mi to… asi mi to došlo,“ řekla Zuzanka. „Ta hudba… uprchlá ze své historie, řekla bych. Nemá být tady u nás. Vzpomněl by sis, kde jsi k tomu přišel?“
Buddy na ni mlčky zíral. Když vás ze spárů jisté smrti zachrání atraktivní dívka na bílém koni, nečekáte, že vám vzápětí předloží nákupní test.
„V jednom obchodě v Ankh-Morporku,“ odpověděl.
„Byl to tajemný starý obchůdek?“
„Tajemný jako cokoliv jiného. Byly tam -“
„Vrátil jsi se tam někdy? Byl tam ten obchod pořád? A na stejném místě?“
„Jo,“ přikývl Cliff.
„Ne,“ zavrtěl hlavou Zlota.
„Spousta zajímavého zboží, které byste si chtěli koupit a dozvědět se o něm mnohem víc?“
„Jo,“ přikývli Cliff i Zlota současně.
„Aha,“ řekla Zuzanka, „takže to byl tenhle obchod.“
„Já věděl, že tam nepatří,“ tvrdil Zlota. „Neříkal jsem, že tam nepatří? Řekl jsem hned, že tam nepatří. Řekl jsem hned, že je misteriózní.“
„Já myslel, že to slovo znamená poto… popanštělý?“ zarazil se Asfalt.
Cliff pozvedl ruku.
„Přestává sněžit,“ upozorňoval.
„Hodil jsem tu věc dolů do propasti,“ řekl Buddy. „Já… už ji nepotřebuji. Jistě se roztříštila na dně.“
„Ne,“ zavrtěla Zuzanka hlavou. „Tak jednoduché to -“
„Ta mračna teď taky vypadají… mysteriózně,“ zabručel Zlota, který zvedl hlavu k nebi.
„Cože?“ podivil se Asfalt. „Popanštěle?“
Vnímali to všichni… pocit, že někdo zboural stěny, které ohraničují svět. Vzduch tiše bzučel.
„Co se to děje?“ zašeptal Asfalt, když se podvědomě stáhli do těsného hloučku.
„To bys měl vědět především ty,“ odpověděl mu Zlota. „Myslel jsem, žes všude byl a všechno znáš?“
Vzduchem proletěl jasný záblesk.
Pak se vzduch změnil ve světlo bílé jako měsíční, ale silné jako sluneční. Ozval se také zvuk podobný řevu tisíce hrdel.
A oni slyšeli slova: Teď vám ukážu, kdo jsem. Jsem hudba.
Sečmo Pytlohub zapálil kočárové lucerny.
„Pospěšte si, člověče,“ pobízel ho pan Kleť. „Chceme je přece chytit, rozumíte? Ichi, ichi, ichi!“
„Myslím, že na tom, jestli je chytíme, už vůbec nezáleží,“ uvažoval Sečmo, zatímco vylezl na kozlík a díval se, jak Kleť pobízí koně do klusu. „Podívejte, jsou pryč. A to je jediné, na čem záleží.“
„To není pravda! Viděl jste je! Oni jsou… duší všech těch potíží,“ vrtěl hlavou Kleť. „Nesmíme dovolit, aby něco takového pokračovalo!“
Pytlohub uhnul pohledem. Do hlavy se mu - a ne poprvé - vkrádala myšlenka, že pan Kleť nehraje s kompletním orchestrem, že je to jeden z těch lidí, kteří si s příčetných a chladných kousků své osobnosti budují podivnou konstrukci palčivého šílenství. Sečmo nikdy nebyl proti tomu někomu pořádně zahrát na žebra nebo zabubnovat na lebku, ale nikdy nikoho nezabil, rozhodně ne úmyslně. Uvědomoval si, že má duši, a i když byla tu a tam děravá a potrhaná po okraji, hýčkal si představu, že až si ho jednoho dne povolá bůh Reg, najde pro něj místo v nebeském combu. Ale těžko dostanete to nejlepší angažmá, když jste vrah. V takovém případě budete nejspíše hrát na violu.

„A co kdybysme to nechali všechno plavat?“ řekl. „Oni už se přeci nevrátí -“

„Mlčte!“

„Ale vždyť to už nemá -“

Koně se vzepjali. Kočár se zakymácel. Po cestě podle něj proletělo něco, co se podobalo rozmazané čmouze a zmizelo v temnotě. Zanechalo to za sebou modrou plamennou čáru, která chvilku poblikávala a pak pomalu zhasla.

Smrť si uvědomoval, že někde bude muset zastavit. Pomalu mu však docházel fakt, že bez ohledu na to, podle jakého temného slovníku byl tenhle pekelný stroj stvořen, výraz „zpomalit“ v něm chyběl právě tak jako „bezpečná jízda“.

Nebylo ani v jeho přirozenosti snížit rychlost za jiných než dramaticky katastrofálních okolností.

V tom byla obtíž s Hudbou s kamením. I ona chtěla dělat věci po svém.

Pak se roztočené přední kolo pomalu zvedlo ze země.

Vesmír naplnila absolutní temnota.

Ozval se hlas: „To jsi ty, Cliffe?“

„No.“

„Oukej. A jsem to já, Zlota?“

„Asi jo. Máš hlas jako ty.“

„Asfalte?“

„Jo, tady.“

„Buddy?“

„Zloto?“

„A… tedy… ehm… dáma v černém?“

„Ano?“

„Víte, kde jsme, slečno?“

Pod nohama neměli zem. Zuzanka však neměla pocit, že se vznáší. Jednoduše stála. Skutečnost, že stojí na ničem, nebyla nijak důležitá. Nepadala, protože nebylo kam spadnout. Ani odkud.

Nikdy se nezajímala o zeměpis. Ale teď měla velmi silný pocit, že místo, kde se právě nacházejí, by nenašla v žádném atlasu.

„Nevím, kde teď jsou naše těla,“ odpověděla opatrně.

„No výborně,“ ozval se Zlotův hlas. „Fakt? Jsem tady, ale nevím, kde mám tělo? A co mý peníze?“

Daleko v temnotě se ozval tichý zvuk kroků. Pomalu a cílevědomě se přibližovaly. Pak se zastavily.

Ozval se hlas, který řekl: Raz. Raz. Raz, dva. Raz, dva. (

Pak se kroky obrátily a zmizely v temnotě.

Po chvíli se ozval jiný hlas: Raz, dva, tři, čtyři -

A povstal vesmír.

Byla chyba nazvat to velkým třeskem. To by byl pouhý zvuk, a všechno, co dovede zvuk stvořit, je zase jen zvuk a kosmos plný náhodných částic.

V jediném výbuchu najednou vznikla hmota, zdánlivě jako chaos, ale prakticky jako souzvuk. Definitivní akord síly. Všechno dohromady vytrysklo v jednom jediném mohutném proudu, který v sobě zahrnoval - jako obrácená zkamenělina - všechno, co teprve bude.

A rozpínajícím se oblakem se živoucí sem a tam klikatila ta prvotní divoká hudba.

Ta měla tvar. Měla i páteř. Otáčky. Rytmus. Tepala a mohli jste na ni tančit.

A všechno tančilo.

V Zuzančině hlavě se ozval hlas, který říkal: A nikdy nezemřu.

Odpověděla nahlas: „V každém živoucím organismu je z tebe kus.“

Ano. Já jsem srdeční rytmus. Velký rytmus.

Stále ještě neviděla ostatní. Všude kolem ní proudilo světlo.

„Ale on tu kytaru zahodil.“

Chtěla jsem, aby pro mě žil.

„Tys chtěla, aby pro tebe zemřel! V troskách vozu!“

A co na tom záleží? Stejně by byl mrtvý. Ale zemřít v hudbě… Lidé si budou vždycky pamatovat ty písně, které už neměl šanci zazpívat. A to budou ty největší písně ze všech.

Prožijte svůj život v jediném okamžiku.

A pak budete žít věčně. Vzpomínka na vás nikdy nevybledne.

„Vrať nás!“

Nikdy jste nikam neodešli.

Zamrkala. Pořád ještě stali na silnici. Vzduch se chvěl, tiše praskal a byl plný vlhkého sněhu.

Podívala se Buddymu do zděšené tváře.

„Musíme odsud pryč -“

Pozvedl ruku. Byla průhledná.

Cliff téměř zmizel. Zlota se pokoušel uchopit vak s penězi, ale prsty mu jím procházely jako máslem. Jeho tvář byla plná hrůzy ze smrti, nebo snad z chudoby.

Zuzanka vykřikla: „Zahodil tě! To není fér!“

Po cestě se blížilo oslepující modré světlo. Tak rychle se nemohl pohybovat žádný kočár. A s ním se přibližoval řev, který zněl, jako by ho vydával velbloud, který právě zahlédl dvě cihly. (*Pozn. překl.: Proč zrovna dvě cihly? Zamysleli jste se někdy nad otázkou velbloudí sterilizace?)

Světlo dorazilo k zatáčce, dostalo smyk, narazilo na kámen a vyletělo do vzduchu nad propast.

Zbylo právě tak pár vteřin, ve kterých se ozval temný hlas ALE DO PR-

…než světlo narazilo uprostřed bleskově se rozšiřujícího kruhu plamenů do protilehlé stěny. Na dno propasti se snesla sprška kostí a všechno utichlo.

Zuzanka se otočila, kosu napřaženou k úderu. Ale to ve vzduchu byla hudba. Neměla duši, na kterou by se dalo zamířit.

Mohli jste sdělit vesmíru „to není fér". A vesmír by vám pravděpodobně odpověděl: Že ne? To je mi líto.

Mohli jste zachránit lidi. Mohli jste se tam dostat ve zlomku vteřiny. A něco mohlo lusknout prsty a říct: Ne, musí to být takhle. Nech mě, abych ti vysvětlil, jak to musí být. Legenda se musí odehrávat takhle.

Natáhla se a pokusila se vzít Buddyho za ruku. Vnímala ji, ale jen jako chladné místo v prostoru.

„Slyšíš mě?" vykřikla do triumfálních akordů.

Přikývl.

„Je to… je to jako legenda! Muselo se to stát. A já… já to nemohla zastavit - jak bych mohla zabít něco, jako je hudba?"

Pomalu přistoupila k okraji rokle. Vůz hořel. V troskách nikdo z nich nebude. Ale měli tam být.

„Nedokážu to zastavit! To není fér!"

Zuřivě zabušila pěstmi do zvučícího vzduchu.

„Dědečku!"

Modré plameny přičinlivě blikaly na kamenech vyschlého říčního koryta.

Po velkém plochém kameni se skutálela malá prstní kůstka. Poslední článek malíčku. Skutálela se na zem a tam se spojila s druhou, o trošku větší prstní kůstkou.

Z dalšího kamene spadla třetí kostička a připojila se ke dvěma předchozím.

V hustém šeru se na skaliskách začalo ozývat tiché chřestění, mezi kameny se začaly pohybovat malé bílé stíny, až se tam nakonec zvedla kostnatá ruka s ukazovákem pozvednutým k nebi.

Pak se začaly ozývat hlubší a dutější zvuky, když se tmou začaly přesouvat mnohem delší bílé stíny.

„Chtěla jsem, aby to všechno bylo lepší!" vykřikla Zuzanka. „K čemu je dobré být Smrtí, když se pořád musíte řídit nějakými idiotskými pravidly?"

PŘIVEĎ JE NAZPĚT.

Když se Zuzanka otočila, přiskákala po mokré zemi patní kost a zmizela někde pod Smrťovým rouchem.

Vykročil kupředu, vytrhl Zuzance kosu, jediným plynulým pohybem jí zatočil nad hlavou a udeřil do nedalekého kamene. Čepel se rozlomila.

Natáhl se a uchopil jeden z úlomků. Světélkoval v jeho prstech jako malá jiskřivá hvězda z modrého ledu.

TO NEBYLA ŽÁDOST.

Když hudba promluvila, padající sníh se roztančil.

Mě nemůžeš zabít.

Smrť sáhl do svého roucha a vytáhl kytaru. Některé kousky se z ní odlomily, ale na tom nezáleželo, její tvar zablikal vzduchem. Struny zářily.

Smrť zaujal pózu, za kterou by Drtič, kdyby se mu ji podařilo zaujmout, dal život, a zvedl jednu ruku. V prstech se mu zatřpytilo stříbro. Kdyby světlo vydávalo zvuk, odrazilo by se s hlasitým cinnnk.

Přál si stát se největším hudebníkem Zeměplochy. Musíme dbát zákonů. Jeho cestu řídí Osud.

Pro jednou se zdálo, že se Smrť neusmívá.

Udeřil rukou do strun.

Neozval se jediný zvuk.

Místo toho bylo cítit něco jako ústup zvuků, konec onoho podivného hluku, který, jak si Zuzanka uvědomila, se ozýval už předtím. Pořád. Celý život. Zvuk, jehož si nevšimnete, dokud neumlkne…

Struny byly němé. ^

Existují miliony akordů. Miliony čísel. A skoro každý zapomíná na to, že jedním z čísel je i nula. Ale bez nuly by čísla byla jen obyčejnými počty. Hudba bez pauz by se změnila v obyčejný hluk.

A Smrť teď hrál pauzu.

Rytmus se zpomalil. A začal slábnout. Vesmír, každý jeho atom, se otáčel. Ale to víření už brzy skončí a tanečníci zvednou hlavy a budou přemýšlet, co teď.

Teď není čas na nic TAKOVÉHO! Zahraj něco jiného!

TO NEUMÍM.

Smrť ukázal na Buddyho.

ALE ON ANO. Smrť hodil kytaru Buddymu. Proletěla mu přímo tělem.

Zuzanka se rozeběhla, sebrala ji ze země a znovu mu ji podávala.

„Musíš si ji vzít! Musíš hrát! Musíš znovu oživit hudbu!"

V zoufalé snaze udeřila Zuzanka do strun. Buddy zamrkal.

„Prosím!" vykřikla. „Neztrácej se!"

Hudba jí zaječela v hlavě.

Buddymu se podařilo uchopit kytaru, ale stál a díval se na ni, jako by ji viděl poprvé v životě.

„Co se stane, když nezahraje?" zeptal se Zlota.

„Vy všichni zemřete v troskách vozu tam dole."

A PAK, řekl Smrť, HUDBA ZEMŘE. A TANEC SKONČÍ. VŠECHEN TANEC.

Duchovitý trpaslík si odkašlal.

„A za tohle angažmá dostaneme gáži, doufám?“ zeptal se.
DOSTANETE CELÝ VESMÍR.
„A pivo zdarma?“
Buddy si přitiskl kytaru na prsa. Očima vyhledal oči Zuzančiny.
Pozvedl ruku a zahrál.
Roklinou zazněl jediný akord a s podivnou harmonií se odrazil od strmých stěn.
DEKUJI TI, řekl Smrť. Popošel kupředu a vzal si zpět kytaru.
Pak s ní náhlým pohybem udeřil o kámen. Struny popraskaly, z kytary něco vyletělo a stále rostoucí rychlostí mizelo padajícím sněhem směrem ke hvězdám.
Smrť se podíval na trosky nástroje na kamenité cestě s jistým uspokojením.
TAK A TEĎ JE TO HUDBA S KAMENÍM.
Pak luskl prsty.
Nad Ankh-Morporkem vyšel měsíc.
Park byl opuštěný. Stříbřité světlo zalévalo trosky pódia, bláto a nedojedené párky v rohlíku v místech, kde odpoledne stálo publikum. Tu a tam se odrazilo od potrhaných drátů, které měly zachytit hudbu.
Po nějaké chvíli se jeden větší kus bláta posadil a vyplivl menší kus bláta.
„Drtiči? Špíno? Koubouši?“ řeklo bláto.
„To ses ty, Mumáku?“ zaznělo ze smutné trosky visící na jednom z posledních trámů jeviště.
Bláto si vyhráblo bláto z uší. „Jo. Kde je Špína?“
„Myslím, že toho hodili do jezera.“
„A Drtič? Je naživu?“
Zpod hromady trosek se ozvalo bolestné zasténání.
„Škoda,“ prohlásil Mumák s citem.
Ze stínů se s mlaskavým zvukem vynořila postava.
Drtič se napůl vyplazil a napůl vypadl z trosek.
„Mufíte přivnat,“ zamumlal, protože v jedné ze závěrečných chvil představení dostal do zubů kytarou, „ve to byla faktisky Hudba f kamením…“
„Dobrá,“ připustil Koubouš a svezl se ze svého trámu. „Ale příště - děkuju pěkně, nechci. To radši zkusím sex a drogy.“
„Můj táta říká, že jestli se dotknu drog, zabije mě,“ postěžoval si Mumák.
„No jo, drogy ti zničej myšlení, mozek ti zatvrdne a -“ řekl Špína.
„A ty dej pozor, aby ti nevytekl. Máš rozbitou hlavu, Špíno, hned nad čelem.“
„A do háje, díky.“
„Teď by se pár prášků proti bolení hlavy docela hodilo.“
O kus blíž k jezeru se pohnula a odsunula stranou hromada pytloviny.
„Arcikancléři?“
„Copak, pane Ctibume?“
„Myslím, že mi někdo dupl na klobouk.“
„A co má být?“
„Já ho za celou tu dobu nesundal z hlavy.“
Výsměšek se posadil a pokusil se rozehnat bolesti v kostech.
„Pojďte, mladíku,“ zafuněl nakonec. „Půjdeme domů. Myslím, že už mě hudba dál nezajímá. Přenechme ten svět hertzům.“
Kočár rachotil po klikaté horské cestě. Pan Kleť stál na kozlíku a bičoval koně.
Sečmo se nejistě zvedl na nohy. Okraj propasti byl tak blízko, že viděl přímo dolů, do temné hlubiny.
„Ale teď už toho mám všeho až po krk,“ vykřikl a pokusil se vytrhnout Kleťovi bič.
„Přestaňte s tím! Takhle je nikdy nechytíme!“ osopil se na něj Kleť.
„A co? Copak na tom záleží? Mně se jejich hudba líbila!“
Kleť se otočil. Jeho výraz byl strašlivý
„Zrádče!“
Těžký konec rukojeti biče zasáhl Pytlohuba do žaludku. Sečmo se zapotácel, zachytil se postranice vozu, ale ztratil rovnováhu a padal do hlubiny.
Jedna z rukou rozhozených v panice se v temnotě zachytila něčeho, co vypadalo jako nepříliš silná suchá větev. Divoce se zhoupl, dokud jeho boty nenašly oporu a druhá ruka nenahmátla zlomený kůl rozbitého plotu.
Stačil tak tak zahlédnut, jak se vůz žene rovnou dál. Cesta oproti tomu ostře zahýbala.
Pytlohub zavřel oči a držel pevně semknutá víčka, dokud neutichl poslední náraz, poslední zapraskání, poslední výkřik. Když oči otevřel, zahlédl, jak se z trosek vykutálelo hořící kolo a s poskakováním se rozeběhlo kaňonem.
„No máčka,“ vydechl, „ještě že se mi podařilo… zachytit se té… věci… to byla klika…“
Začal pohledem klouzat vzhůru… a vzhůru.
KLIKA TO NEBYLA. ŠTĚSTÍ ANO, ŽE?
Pan Kleť se v troskách vozu posadil. Jak se zdálo, všechno kolem něj hořelo. Pomyslel si, jaké měl štěstí, že něco takového přežil.
Plameny se k němu blížila postava v dlouhém černém rouchu s kápí.
Pan Kleť se na ni podíval. Nikdy na takové věci nevěřil. Nikdy nevěřil na nic. Ale kdyby byl věřil, byl by,věřil na

někoho mnohem většího.

Podíval se na to, co dřív bývalo jeho tělem, a uvědomil si, že je poloprůsvitný a dál bledne.

„No tohle," zabručel. „Ichi, ichi, ichi."

Postava se ušklíbla a máchla malou kosičkou.

HŇ, HŇ, HŇ.

Mnohem později do kaňonu dorazili lidé a oddělili zbytky pana Kletě od zbytků všeho ostatního. Zbytků nebylo moc. Padly domněnky, že to byl nějaký muzikant… nějaký muzikant přece z města utekl, ne? Nebo to snad bylo nějak jinak? No to je jedno, stejně už byl mrtvý, že ano.

Jiných věcí si nikdo nevšímal. Věci měly sklony shromažďovat se na vyschlém dně řeky. Byla tam koňská lebka a nějaká peříčka a korálky. Taky zbytky kytary rozdrcené jako vaječná skořápka. I když by bylo těžké určit, co z ní vyletělo.

Zuzanka otevřela oči. Na tváři cítila vánek a pod každou paží jednu ruku. Ruce ji podpíraly, zatímco současně svíraly otěže bílého koně.

Naklonila se kupředu. Hluboko dole se pěnila bílá oblaka.

„Dobrá," řekla tiše. „A co se stane teď?"

Smrť chvíli mlčel.

HISTORIE MÁ SKLONY VRACET SE KE SVÉMU PŮVODNÍMU TVARU A PLÁNU. VŽDYCKY JI NĚKDO ZÁPLATUJE. VŽDYCKY ALE EXISTUJÍ NĚJAKÉ TY NEZAPOŠITÉ KONCE… ŘEKL BYCH, ŽE NĚKTEŘÍ LIDÉ BUDOU MÍT PONĚKUD ZMATENÉ PŘEDSTAVY O NĚJAKÉM KONCERTU V PARKU. ALE CO NA TOM? BUDOU SI PAMATOVAT NĚCO, CO SE NESTALO.

„Ale oni se stali!"

S NIMI TO BUDE STEJNÉ.

Zuzanka se dívala dolů na temnou krajinu. Tu a tam viděla světla samot a malých vesniček, kde lidé žili své životy bez ohledu na to, co se odehrává vysoko nad jejich hlavami. Záviděla jim.

„No ale," začala z jiného konce, „co se stane… například, rozumíš… s tou skupinou?"

TI MOHOU BÝT KDEKOLIV. Smrť upřel pohled Zuzance na temeno. VEZMI SI NAPŘÍKLAD TOHO MLÁDENCE. PRAVDĚPODOBNĚ Z MĚSTA ODEŠEL. PRAVDĚPODOBNĚ ŠEL NĚKAM JINAM. SEŽENE SI NĚJAKÉ ZAMĚSTNÁNÍ, KTERÉ HO JAKŽ TAKŽ UŽIVÍ. ZÍSKÁ SVŮJ ČAS. PROŽIJE SVŮJ ŽIVOT.

„Ale té noci u Bubnu měl přeci zemřít!"

NE, POKUD BY TAM NEŠEL.

„A smíš něco takového udělat? Jeho život měl skončit. Říkal jsi, že nikomu nemůžeš dát život." JÁNE. TY ANO. „Jak to myslíš?"

O ŽIVOT JE MOŽNO SE PODĚLIT.

„Ale on je… je pryč. A je velmi nepravděpodobné, že bych se s ním ještě kdy v životě setkala."

VÍŠ DOBŘE, ŽE SEJDEŠ.

„A jak to víš ty?"

VŽDYCKY JSI TO VĚDĚLA. PAMATUJEŠ SI VŠECHNO. JAKO JÁ. JENŽE TY JSI ČLOVĚK A TVÉ VĚDOMÍ SE VE TVÉM VLASTNÍM ZÁJMU BOUŘÍ. ALE NĚCO V NĚM PŘECE JEN ZŮSTÁVÁ. NAPŘÍKLAD SNY. PŘEDTUCHY. POCITY. NĚKTERÉ STÍNY JSOU TAK DLOUHÉ, ŽE JE ZAHLÉDNEME JEŠTĚ PŘEDTÍM, NEŽ K NÁM DORAZÍ SVĚTLO.

„Myslím, že z toho nerozumím ani slovu."

NO, BYL TO DLOUHÝ DEN.

Hluboko pod nimi proletěla další mračna.

„Dědečku?"

ANO?

„Vrátil jsi se?"

ZDÁ SE, ŽE ANO. PRÁCE, PRÁCE, PRÁCE.

„Takže já už s tím můžu přestat?"

ANO.

„Ale ty jsi… teď právě … porušil spoustu zákonů…"

TŘEBA JSOU TO NĚKDY SPÍŠ JEN TAKOVÉ NÁVODY, KTERÝMI BYCHOM SE MOHLI ŘÍDIT.

„Ale mí rodiče i přesto zemřeli."

NEMOHL JSEM JIM DÁT VÍCE ŽIVOTA. MOHL JSEM JIM DÁT JEN NESMRTELNOST. DOŠLI K ZÁVĚRU, ŽE TO ZA TU CENU NESTOJÍ.

„Já… asi vím, co tím mysleli."

MŮŽEŠ MĚ, SAMOZŘEJMĚ, KDYKOLIV PŘIJÍT NAVŠTÍVIT, RÁD TĚ UVIDÍM.

„Díky."

BUDEŠ TADY VŽDYCKY DOMA. JESTLI BUDEŠ CHTÍT. „Opravdu?"

BUDU UDRŽOVAT TVŮJ POKOJ PŘESNĚ V TOM STAVU, V JAKÉM BYL VE CHVÍLI, KDY JSI HO OPUSTILA. „To jsi hodný." MÁŠ TAM PĚKNÝ NEPOŘÁDEK.

„Promiň."

PODLAHA TAM SKORO NENÍ VIDĚT. MOHLA JSI TAM ALESPOŇ TROCHU POKLIDIT."

„Promiň."

V hloubce zablikala světla Quirmu. Vzápětí se Truhlík hladce snesl k zemi.

Zuzanka se rozhlédla po temných školních budovách.

„Takže já jsem byla… celou tu dobu… současně i tady?“ zeptala se.

ANO. HISTORIE NĚKOLIKA POSLEDNÍCH DNŮ BYLA… JINÁ. U ZKOUŠEK SE TI DAŘILO CELKEM DOBŘE.

„Ano? A kdo u nich byl?“

TY.

„Ale,“ pokrčila Zuzanka rameny. „A jak jsem dopadla v logice?“

DOSTALA jsi JEDNIČKU.

„Ale jdi. Vždycky jsem dostávala jedničku s hvězdičkou.“

MĚLAS VÍC OPAKOVAT.

Smrť se vyšvihl do sedla.

„Ještě okamžik,“ zastavila ho Zuzanka rychle. Věděla, že tohle říci musí.

ANO?

„To, co se stalo… víš… znamená, že když se změnil osud několika jedinců, změní se i svět?“

SVĚT OBČAS POTŘEBUJE ZMĚNIT.

„Oh. Ehm. Dědečku?“

ANO?

„Víš… ta houpačka…“ začala neobratně Zuzanka. „Ta v zahradě. Chtěla jsem ti říct… byla skvělá. Bezvadná houpačka.“

OPRAVDU?

„Jenže já v té době byla příliš mladá, než abych ji dokázala ocenit.“

VÁŽNĚ SE TI LÍBILA?

„Měla… víš, měla styl. Myslím, že nikdo nikdy takovou houpačku neměl.“

DĚKUJU Ti.

„Ale… to všechno stejně nic nezmění, víš? Svět je plný hloupých lidí. Nedokáží používat mozek. Jak se zdá, nestojí o to naučit se myslet přímo.“

JAKO TY? /

„No, já se alespoň snažím. Tak například… i když jsem tady posledních pár dnů byla, kdo je v mé posteli teď?“

MYSLÍM, ŽE sis PRÁVĚ VYŠLA NA PROCHÁZKU PŘI MĚSÍČKU.

„Aha. Tak v tom případě je to v pořádku.“

Smrť si rozpačitě odkašlal.

POSLECHNI…

„Prosím?“

JÁ VÍM, JE TO TAK TROCHU ZVLÁŠTNÍ, ALE…

„No, copak?“

TY BYS… NEMĚLA BYS ASI JEDNO POLÍBENÍ PRO SVÉHO STARÉHO DĚDEČKA?

Zuzanka na něj upřela oči.

Modrá záře ve Smrťových očích pomalu hasla, a jak svit slábl, přitahoval její pohled, který byl vsáván do očních důlků a temnoty hluboko v nich… …která se táhla dál a dál, navěky. Neměla jméno. Dokonce i věčnost byla jen slovo vyjadřující lidské měřítko. Dejte jí jméno, a dáte jí rozměr, byť byla jakkoliv obrovská. Ale tahle temnota bylo to, co začínalo tam, kde se věčnost vzdala. Tam žil Smrť. Sám.

Stoupla si na špičky, přitáhla si jeho hlavu a políbila ho na vrcholek lebky. Hlava byla hladká a bílá jako slonovina, podobala se trochu kulečníkové kouli.

Pak se rychle otočila a v pokusu zamaskovat rozpaky se zadívala k temným budovám.

„Já jen doufám, že jsem si nezapomněla nechat otevřené okno.“ No, co se dá dělat. Musela to vědět, i když se sama na sebe za tu otázku zlobila. „Podívej, ti… lidé, se kterými jsem se setkala… no, prostě, kdybych se s někým z nich ještě někdy setkala -“

Když se otočila, nebyl za ní nikdo. Jen na dláždění svítilo několik otisků kopyt, které rychle bledly.

Okno otevřené nebylo. Obešla budovu a pomalu vyšla po schodech nahoru k hlavnímu vchodu.

„Zuzanko!“

Zuzanka cítila, jak se ze zvyku v obranném reflexu ztrácí. Ale zarazila se. Nebylo to potřeba. Nikdy to vlastně nebylo třeba.

Na konci chodby stála v kruhu světla postava.

„Ano, slečno Cílená?“

Ředitelka školy na ni zírala, jako kdyby čekala, že Zuzanka něco udělá.

„Cítíte se dobře, slečno Cílená?“

Ředitelka vyrazila k protiútoku. „Víš, že je skoro půlnoc? Že se nestydíš! A ty nejsi ve své posteli! A navíc na sobě nemáš ani školní uniformu!“

Zuzanka sklopila oči. Nikdy nebylo jednoduché vychytat všechny podrobnosti. Stále ještě na sobě měla černé šaty zdobené krajkou.

„Ano,“ přikývla. „Máte pravdu.“ Pak vrhla na slečnu Cílenou rozzářený přátelský úsměv.

„Rozuměj, existují jistá školní pravidla, pokud to nevíš,“ pokračovala slečna Cílená, ale v hlase jí zaznělo něco jako váhavost.

Zuzanka jí poklepala po rameni. „Já si myslím, že jsou to spíš takové orientační směrnice, co říkáte, Eulálie?“

Ústa slečny Cílené se otevřela a zase zavřela. A Zuzanka si najednou uvědomila, že ta žena je vlastně docela malá.

Chodila vzpřímeně a s bradou vysoko vztyčenou, měla vysoký hlas, povýšené způsoby, vysoké mínění sama o sobě a byla vůbec ve všem na výši. Jediné, co jí chybělo, byla výška tělesná. Bylo překvapivé, s jakou dokonalostí tento fakt dokázala tajit před lidmi.

„Ale raději bych si měla jít vážně lehnout," pokračovala Zuzanka a její myšlenky pěnily adrenalinem. „A vy taky, slečno Cílená. Ve vašem věku je příliš pozdě na to potulovat se po těch studených chodbách, nemyslíte? A zítra je poslední školní den. Nechcete přece vypadat před rodiči unaveně, že ne?"

„No… ne, jistěže ne. Děkuju ti, Zuzanko."

Zuzanka vrhla na ubohou ředitelku další vřelý úsměv a vykročila směrem k ložnici, kde se potmě svlékla a vklouzla pod pokrývku.

V pokoji byl klid rušený jen tichým oddechováním osmi dívek a tlumeným, rytmickým zvukem laviny, který vydávala spící princezna Nefrita.

A po nějaké chvíli se ozvalo ještě něco jiného. Zvuk, jaký vydává jen někdo, kdo se potřebuje vyplakat a pokouší se udělat to tak tiše, aby ho nikdo neslyšel. Měla co dohánět.

Vysoko nad světem Smrť pokýval hlavou. Můžete si vybrat: buď se stanete nesmrtelným, nebo člověkem. Ale rozhodnout se musíte sami.

Byl poslední den školního roku, a všude proto vládl zmatek. Některé dívky odjížděly už brzo dopoledne, a protože se všude potulovaly zástupy rodičů různých tvarů a velikostí, nebylo ani řeči o nějaké výuce. Panovala mlčenlivá dohoda, že většina nařízení školního řádu pro dnešní den neplatí.

Zuzanka, Glorie a princezna Nefrita pomalu došly ke květinovým hodinám. Bylo tři čtvrtě na sedmikrásku.

Zuzanka cítila prázdno, a současně měla dojem, že je napjatá jako struna. Překvapovalo ji, že jí ze špiček prstů neodletují jiskřičky.

Glorie koupila v obchodě v ulici U tří růží sáček smažených ryb. Z papíru se linul pach horkého vinného octa a hutného cholesterolu, a kupodivu ho tentokrát nedoprovázel ten jemný buket smažené plísně, který dodával pochoutkám od Tří růží jejich osobitou příchuť.

„Můj otec říká, že se musím vrátit domů a vzít si nějakého pitomého trolla," stěžovala si Nefrita. „Hej, holky, jestli některá z vás máte nějakou pěknou silnou kost, sem s ní!"

„A už jsi ho viděla?" zajímala se Zuzanka.

„Neviděla. Ale táta říká, že mu patří velká a vysoká hora."

„Tak to bych si nedala líbit, kdybych byla na tvém místě," prohlásila Glorie ústy plnými ryby. „Koneckonců, vždyť máme století Ovocného netopýra. Tedy já bych si dupla a řekla rovnou ‚ne!'. Co říkáš, Zuzano?"

„Cože?" zeptala se Zuzanka, která myslela na něco jiného. Když jí pak všechno zopakovaly, prohlásila: „Ne. Nejdřív bych se podívala, jak vypadá a jaký je. Třeba je docela fajn. Potom by ta hora byla příjemný přívažek."

„Ano, to zní logicky," souhlasila Glorie. „Neposlal ti tatík obrázek?"

„Ale jo," přikývla Nefrita.

„A -?"

„No, má některé velmi půvabné vrásy," připustila Nefrita zamyšleně. „A ledovec, o kterém táta tvrdí, že mu vydrží dokonce i přes celé léto."

Glorie spokojeně pokývala hlavou.

„Zdá se, že je to prima kluk."

„Jenže mně se vždycky líbil Převis z vedlejšího údolí. Táta ho nemůže ani cítit, ale on těžce pracuje a šetří a ještě chvíli a už bude mít ha svůj vlastní most."

Glorie si povzdechla. „Někdy je těžké být ženou," prohlásila. Strčila do Zuzanky. „Dáš si ještě rybu?"

„Nemám nějak hlad, díky."

„Je fakticky skvělá a čerstvá, ne jako obyčejně."

„Ne, díky."

Gloria ji šťouchla znovu. „Ty, a nechceš tam zaskočit a koupit si vlastní porcičku?" řekla a pod svým plnovousem se na Zuzanku lišácky usmála.

„A nevíš proč?"

„No, já jenom, že se tam dneska vypravilo kolik holek," pokračovala trpaslice. Důvěrně se k Zuzance naklonila. „Pracuje tam novej kluk," sdělila jí. „Přísahala bych…, jak bych ti to to… no, moje babička by o něm řekla: ‚Then? Then vhypadá špetka thak jako elviš!' Víš, co myslím?"

Zuzanka cítila, jak se v ní najednou něco napjalo a udělalo „brnnnk!".

Vstala.

„Takže o tomhle mluvil! O věcech, které se ještě nestaly."

„Cože? Kdo to?" nechápala Glorie.

„Mluvila jsi o tom obchodě v ulici U tří růží?"

„Mluvila."

Dveře do mágova domu byly otevřené. Mág si vytáhl na zápraží houpací křeslo a podřimoval na sluníčku. Na klobouku se mu uhnízdil havran. Zuzanka se zastavila a vrhla na něj napůl tázavý, napůl varovný pohled.

„Chtěl jsi snad něco říct?"

Jíra, kra," udělal na ni havran a načechral si peří.

„No proto," přikývla Zuzanka.

Vykročila dál a uvědomovala si, že se červená. Za ní se ozval tichý krákoravý hlas, který řekl: „Pch!" Dělala, že neslyší.

Ve stoce u chodníku něco zašustilo a zašramotilo.
A stejné něco, schované za zmačkaným pytlíkem od ryb, řeklo: HŇ, HŇ, HŇ.
„To je vážně hrozná legrace," ušklíbla se Zuzanka.
A důstojně vykročila dál.
Pak se rozeběhla.
Smrť se usmál, odstrčil zvětšovací skla a odvrátil se od Zeměplochy jen proto, aby vrazil do Alberta, který ho pozoroval.
JEN JSEM SE TAK DÍVAL, řekl.
„Jistěže, Mistře," přikývl Albert. „Osedlal jsem vám Truhlíka."
JE TI JASNÉ, ŽE JSEM SE JEN TAK DÍVAL?
„Já tomu rozumím, Mistře."
JAK SE TEĎ CÍTÍŠ?
„Prima, Mistře?"
MÁŠ POŘÁD TU SVOU LÁHEV, ALBERTE?
„Jistě, Mistře." Stála v Albertově ložnici na poličce. Následoval Smrtě na dvůr ke stáji, pomohl mu do sedla a podal mu kosu.
A TEĎ UŽ MUSÍM JET, řekl Smrť.
„No bodejť! To je ono, Mistře!"
TAK SE OKAMŽITĚ PŘESTAŇ TAK PITOMĚ ŠKLEBIT.
„Ano, Mistře."
Smrť vyrazil, ale pak zjistil, že řídí bílého koně cestou do sadu. Zastavil se před jedním určitým stromem a nějakou chvíli si ho prohlížel. Nakonec řekl: MNĚ TO PŘIPADÁ NAPROSTO LOGICKÉ.
Pak se Truhlík poslušně obrátil a rozběhl se do světa.
Před Smrtěm se rozkládaly země a malá i velká města. Kolem čepele kosy se chvěla namodralá záře.
Smrť cítil, že se na něj upíná čísi pozornost. Zvedl zrak k vesmíru, který ho pozoroval s rozpačitým zájmem.
Hlas, který slyšel jen Smrť sám, řekl: Takže ty jsi rebel, malý Smrti? A proti čemu?"
Smrť se nad tím zamyslel. Jestliže tady existovala nějaká břitká odpověď, nenapadala ho.
Proto ten hlas ignoroval a pokračoval v cestě k lidským životům.
Potřebovaly ho.
Kdesi daleko, v nějakém jiném světě daleko od Zeměplochy, někdo neohrabaně zvedl hudební nástroj, který se rozezněl shodně s rytmem jeho duše.
Hudba nikdy neumře.
Je tady, aby zůstala.

(Převod4PDA - 2006 - Mira)